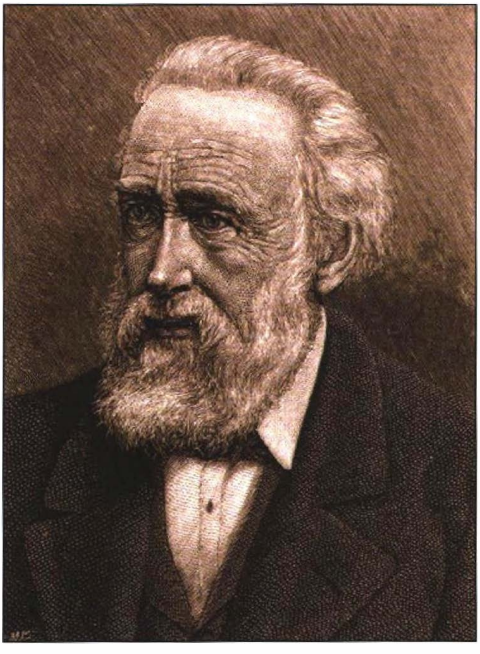
Theodor Storm

Kır Atlı

(Beş Öykü)

yeşil elma yayıncılık

Yeşil Elma Yayıncılık
aryayesilelma@gmail.com
aryayayincilik@gmail.com

Seri No: 5
Kır Atlı (Beş Öykü)

Kapak Tasarımı: Nuran Erdem
Dizgi: Genim Renas
Mizanpaj: Yezda Erdem
Redaktör: Hasan Erdem
Çeviren. Turan Erdem
Sertifika No: 12277

Birinci baskı: 2012
ISBN: 978-605-4226-07-8

Baskı: Barış Matbaa Mücellit
Davutpaşa Cd. Güven San. Sitesi. C Blok No: 291
Topkapı / İstanbul
0212 674 85 28

© Yeşil Elma Yayıncılık 2012
© Bu kitabın yayın hakları 'arya yayıncılık'a aittir.
İzinsiz çoğaltılamaz, kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

Zafer Mh. Dutluk Çıkmazı No:1/5
Bahçelievler / İstanbul
0212 222 38 01 / 0532 223 71 31

Theodor STORM

Kır Atlı

(Beş Öykü)

(Choosing stories)

Yeşil Elma Yayıncılık

İçindekiler

Yağmur Perisi Trude	11
Bulemann'ın Evi	57
Cyprianus'un Aynası	91
Kır Atlı	129
Uçsuz bucaksız	311

Sunu

Birinci baskıda "Masal" başlığı altında yayımlamış olduğum aşağıdaki öyküler, aslında iyi dostum olan bazılarınca salt bu başlık yüzünden okunmadan bir yana atılmak talihsizliğine uğramışlardır: O zamanki önsözde, ikinci parçanın daha çok zarif bir söylence biçiminde kendini gösterdiği, üçüncünün "özgün bir öykü" olduğu konusunda güvence vermem bile işe yaramamıştı. Her günkü alışılmış dünyayı, belki trenle gidecek yerde kanatlarla havada uçulan bir dünyayla değiştirmek, insanı o kadar yadırgatır ki... Bundan başka -pek haklı olarak- masal, saygınlığını yitirmiş, üstünkörü ve renkli resimlerle süslü yazılar sayesinde sürüm sağlamaya girişen birtakım genç heveslilerin konusu olmuştur; bu yazı türünde gerçek usta elinden çıkan birkaç masal da karışıklık içinde yitip gitmektedir.

Bu durum göz önüne alınarak, küçük kitap ikinci yolculuğuna başlarken daha az göze batan bir ad verilmiş ve bunda, hala eski zamanları yaşatan bir çocukluk anısı rol oynamıştır.

Oyun arkadaşlarımızın en yiğitlerinden birisi, yoksul bir eskicinin oğlu ve yıllardan beri belediyenin baktığı yetim bir çocuk

olan "Haydut Hans"tı; haydut takma adını, en çok sevdiğimiz "hırsız-polis" oyunundaki üstün başarılarıyla herkesten çok hak ederek kazanmıştı. Bundan başka, bu mert ve şakacı çocuğun, çok beğendiğimiz bir yeteneği daha vardı.

Okul saatlerinden sonra, havanın çabucak karardığı o uzun güz akşamlarında, oyun oynayamaz olunca, herhangi bir ev merdiveninin basamaklarında toplanırdık; işte öykü anlatmanın sırası o zaman gelirdi. Bunda da ustamız yine Hans'tı. Bizi kah korkudan tir tir titrettiği, kah kahkahalarla güldürdüğü garip öyküler kim bilir aklına nereden gelirdi. Bu öykü anlatma mevsiminde özellikle yurdumuzdaki halk inancının düşlemleri içimizde o kadar canlı bir durum alırdı ki, bir keresinde babamın ahırının damındaki delikten Cin'in dışarıya baktığını iyice gördük; av bıçakları ve çiçek herekleriyle silahlanarak Cin'e karşı her yandan boşuna bir sefere giriştik.

Masal dinleme yerimiz ne kadar gizli olursa, öyküler o oranda tatlı dinlenirdi. Saklı öykü yerlerini yeğleme duygusu, özellikle beni her zaman saklanacak yeni köşeler bulmaya yönlendirirdi; bu aradaki en iyi buluşum, büyük, boş bir fıçı oldu. Bu fıçı, yazı odasına yakın, "Ambar" adını verdiğimiz yerde dururdu; kısa sürede, yalnızca benimle Hans tarafından ziyaret edilen kutsal bir yere dönüştü. Akşamları,

hesap dersinden sonra, bunun içinde birlikte çömelir, yetecek kadar ufak mum artıklarıyla doldurduğumuz küçük el fenerini kucağımıza alır, fıçının üstünde bulunan birkaç tahtayla ağzını yeniden örterdik; böylece en gizli bir odacıkta karşı karşıya otururmuş gibi olurduk. Sonra, akşamleyin herkes yazı odasına giderken, fıçıdan bir mırıltı yükseldiğini işittikleri ve ara sıra ışık parıltılarının sızdığını gördükleri zaman, yaşlı yazman bunun nedenini iyice anlatamazdı.

Bu arada Hans'la ben nerelerdeydik? Yukarıya doğru yavaş yavaş yükselirken günlük yaşamdan iyice ayrılırdık. Öyle ki, okulla ve dünyayla ilgili bütün tozlar rüzgarda dalgalanan giysilerimizden uçup giderdi. Biz, yükseklerin temiz havasını içimize çekerken, altımızda düzensiz çekimli fiilleriyle eski kolej, yetim çocukların yataklarının durduğu kötü kerpiç zeminli sağır mahzen, derinliklerin sisi içinde kalırdı.

Ne var ki, kulede saat yediyi çaldığı zaman avlu kapısından beni akşam yemeğine çağıran hizmetçi kızın soprano sesi, yukarıya, bize kadar bile gelirdi. O zaman kendimizi birdenbire gene dar fıçımızda oturur bulurduk; fıçının yanları çatırdayıncaya kadar bir kez daha gerinir, sonra kenarına tırmanarak günlük yaşama dönerdik: Ama bundan sonra daha uzun süre, içimizde bu

dünyadan olmayan bir ışık bulunduğunu herkes yüzümüzden okuyabilirdi.

O zamandan bu yana kırk yıl ve daha da uzun bir süre geçti. Benim Haydut Hans'ım garip bir şansla, yaşlılığında bir kez daha belediyenin baktığı yetim bir çocuk oldu.

Acaba bir ölümlü olduğu halde o bölgelere çok fazla mı uçmuştu? Şu yaşadığımız dünyaya, bir çeyrek yüzyıl, çalışkan bir gemi dülgeri olarak hizmet ettikten sonra hastalandı, uzun yıllar bu dünyada rahatını bulamadı. Böylelikle bir düşkünler evine girdi. Ama yavaş yavaş yine iyileşti, şimdi rahatı yerindedir; kendi isteğine göre, hoşnut bir durumda, iyi çalışmaktadır; gerçi karısını çoktan gömmüştür; ama çocuklarının uzakta iyi bakıldıklarını bilir. Şimdi kırlaşmış saçlarıyla kırmızı, mert yüzü karşıma çıktığı zaman, eğilerek birbirimizi selamlarız: Kara gözleri sanki bana: "O zamanlar fıçıda nasıl oturduğumuzu hala anımsıyor musun? Bunu yalnızca ikimiz biliriz, değil mi? O ne güzel günlerdi!" demek istermiş gibi alaylı alaylı parıldar.

İşte bu yeni "Masal"ın, eskileri kadar güçlü olup olmadığını okuyucu bakalım şimdi bir denesin! Yolculuk fazla uzun sürmeyecek ve yeni zamanımızın pratik kafalarını, baş dönmesine uğratacak kadar yükseklere çıkılmayacaktır.

Theodor Storm
Husum, Mart 1873

Sonsöz

"Masal", başka bir başlık altında ilk baskılarında az bir ilgi gördükten sonra 1873'te Theodor Storm tarafından ikinci kez yayımlanmıştır. Kitabın ikinci baskısının başına koyduğu Sunu'da öykücü, o garip başlığı koymaya nasıl karar verdiğini anlatmaktadır. Değişik Storm yayımlarında masallar genellikle birbirlerinden ayrılmıştır. Bu küçük kitap, Storm'un düzenleme biçimine uygundur. Storm'un "Masal"ı, eski halk masalları anlamında öyküler değildir. Aradaki farkı anlayabilmek için, onun "Küçük Havelmann"ını düşünmek gerekir. O masal, tümüyle düşseldir ve çocukluğun saflığını taşır. Bu üç öykü masala yaklaşmaktadır. İçine halktan gelme masal öğelerinin serpilmiş bulunduğu gerçekçi bir kompozisyon olarak görünürler. Bu arada her birinin kendine özgü bir özyapısı vardır. ***"Yağmur Perisi Trude"*** derin bir doğa duygusunu yansıtmaktadır; ***"Bulemann'ın Evi"***, hortlaklı dünyasıyla Coşumcuların masal biçimini, özellikle E.T.A. Hoffmann'ı anımsatır; ***"Cyprianus'un Aynası"***nda ise, sonradan Storm'un kaleminden çıkacak olan aile öykülerinin ilk örneğini ***"Uçsuz Bucaksız***-(Immense e)"ı görürüz. ***"Kır Atlı***- (Der Schimmelreiter)", Storm'un en son ve en trajik yapıtıdır.

Wilhelm Fronemann
Frankfurt a.M.

Yağmur Perisi Trude

Bundan yüzyıl önceki kadar sıcak bir yaz o zamandan bu yana bir daha olmamıştır. Hemen hemen hiçbir yeşillik görünmüyordu; evcil olsun, yabanıl olsun bütün hayvanlar, susuzluk ve sıcaktan bitkin bir halde kırlarda yatıyordu.

Vakit öğleden önceydi. Köy sokakları bomboştu. Kaçabilenler, evlerin en iç tarafına kaçmıştı; köy çomarları bile gizlenmişti. Yalnızca şişman Wiesenbauer, büyük evinin kapısında haşmetle duruyor, yüzü ter içinde, lüle taşından çubuğunu tüttürüyordu. Bu arada, biraz önce uşaklarının avluya getirdiği koca bir araba yükü kuru otu gülümseyerek seyrediyordu. Yıllarca önce bataklıklı büyük bir çayırlığı az bir paraya ele geçirmişti; komşularının tarlalarında otları yakan son kurak yıllar, onun ambar-

larını güzel kokulu kuru otla, kasasını da çil kuronlarla doldurmuştu.

İşte şimdi de durmuş, bu bol ürünü gittikçe yükselen fiyatlarla satınca ne kazanabileceğini hesaplıyordu. Eliyle gözlerini gölgeleyerek komşu çiftliklerin ötesinde pırıldayan ufuklara bakıp: "Hiçbiri ürün alamayacak; artık dünyada yağmur kalmadı" diye mırıldandı. Ardından, biraz önce boşaltılmış olan arabanın yanına gitti, bir avuç kuru ot çekip yayvan burnuna götürdü ve güçlü ot kokusundan sanki birkaç kuron kokusu daha alabiliyormuş gibi kurnazca gülümsedi.

Tam o anda, elli yaşında kadar görünen bir kadın eve girmişti. Kadıncağız, solgun ve hastalıklı görünüyordu, boynuna sarılı siyah ipek mendili, yüzünün endişeli anlatımını daha da canlandırıyordu. Wiesenbauer'e elini uzatarak: "Günaydın, komşu" dedi; "ortalık cehennem gibi yanıyor; neredeyse insanın başında saçları tutuşacak!"

Wiesenbauer: "Bırak tutuşsun, Stine Anne, bırak tutuşsun; hele şu arabadaki otlara bir bak! Bana bir zararı dokunamaz ki!" diye yanıtladı.

"Öyle, öyle, Wiesenbauer! Sizin yüzünüz gülebilir ama bu böyle giderse bizler ne olacağız?"

Köylü başparmağıyla çubuğundaki külü bastırarak havaya birkaç güçlü duman bu-

lutu savurdu. "Görüyor musunuz? İşte akıllı geçinmenin sonu budur", dedi. Ben bunu ona her zaman söyledim; ama sizin rahmetli hep kendi kafasının dikine gitti. Ovadaki bütün topraklarını değişecek ne vardı? Şimdi size tepelerdeki tarlalar kaldı; ekinleriniz kuruyor, hayvanlarınız susuzluktan ölüyor."

Kadın içini çekti.

Şişman adam birdenbire acır gibi bir hal aldı. "Fakat Stine Anne, buraya rastgele gelmediğinizi anlıyorum; derdiniz neyse söyleyiverin, canım!" dedi.

Dul kadm yere bakıyordu: "Bana borç verdiğiniz elli Taler'i Yohanni Yortusu'nda size ödemek zorunda olduğumu biliyorsunuz; o gün de kapıya geldi."

Köylü etli elini kadının omzuna koydu. "Üzülmeyin kadınım! Benim paraya gereksinmem yok; günü gününe kazanıp yaşayan bir adam değilim. Bunun için bana toprağınızı rehin verebilirsiniz; gerçi toprağınız çokiyi değil ama bu seferlik işimi görür. Cumartesi günü yargıca gidebiliriz."

Endişeli kadın soluk aldı."Gerçi yeniden para gidecek ama gene de size teşekkür ederim" dedi.

Wiesenbauer, küçük, zeki gözlerini kadından ayırmamıştı. Sözünü sürdürdü: Şimdi burada ikimiz baş başayken size şunu da söyleyeyim: Oğlunuz Andrees kızının peşinden ayrılmıyor!"

"Hay Allah iyiliğini versin komşu! Biliyorsun ki, çocuklarımız birlikte büyüdü!"

"Olabilir, kadınım; ama delikanlı, kızımla evlenip de burada bütün mal ve mülkün üzerine oturacağını umuyorsa, hesaba beni katmamış demektir."

Zayıf kadın biraz doğruldu, adama hemen hemen öfkeli gözlerle baktı. "Benim Andreesimde ne kusur buluyorsunuz?" diye sordu.

"Andreesinizde ne kusur mu buluyorum, Bayan Stine? Hiçbir kusur bulduğum yok! Ama..." Elini kırmızı yeleğinin gümüş düğmelerinde gezdirdi. "Kız benim kızımdır; Wiesenbauer'in kızını da daha iyi birileri isteyebilir."

Kadın yumuşak bir sesle: "Mevsimi gelmeden o kadar çok böbürlenmeyin, Wiesenbauer!" dedi.

"Mevsimi geldi; sıcak mevsim de sürüp gidiyor. Ambarlarınıza bu yıl da ürün gireceği yok. İşte böyle, işleriniz hep kötüye gidiyor."

Kadın derin düşünceye dalmıştı; son sözcükleri ancak işitmiş gibiydi. "Evet" dedi, "yazık ki haklı olmanız olasılığı var, Yağmur Perisi Trude uykuya dalmış olmalı; ancak onun uyandırılabileceğini de unutmayın!"

Köylü sert bir sesle: "Yağmur Perisi Trude mi?" diye sözü aldı. "Siz bu saçmalıklara inanıyor musunuz?"

Kadın, gizemli bir tavırla yanıt verdi: "Saçmalık değil, komşu! Benim büyük ninem gençliğinde onu bir kez uyandırmış. Periyi uyandırmak için kullanılan sözleri hep anımsardı, bana kaç kez söylemişti; ama ben bu sözleri o zamandan bu yana çoktan unuttum."

Şişman adam öyle güldü ki, karnının üstündeki gümüş düğmeler bir danstır tutturdular. "Öyleyse Stine Anne, sen otur da tılsımlı sözlerini anımsamaya çalış. Ben barometreme inanırım; barometre de sekiz haftadan beri hep güzel hava gösteriyor!"

"Barometre cansız bir şeydir, komşu, havayı barometre yapamaz!"

"Öyleyse sizin yağmur periniz Trude de bir hortlak, bir hayalet, bir hiçtir!"

Kadın ürkek ürkek: "Wiesenbauer, demek ki siz yeni mezheptensiniz!" dedi.

Ancak adam gittikçe ateşleniyordu. "İster yeni, ister eski mezhepten olayım!" diye bağırdı. "Siz gidip yağmur perinizi arayın; onu uyandıracak tılsımlı sözleri anımsayıp söyleyin! Bugünden başlayarak yirmi dört saat içinde yağmur yağdırabilirseniz, o zaman!" Birden durdu, önüne doğru birkaç kalın duman bulutu savurdu.

Kadın: "O zaman ne olacak, komşu?" diye sordu.

"O zaman... O zaman... Hay kör şeytan! Evet, o zaman sizin Andrees benim Marenimi alsın!"

Tam bu sırada oturma odasının kapısı açıldı; ceylan gözlerine benzer kestane renkli gözleri olan, güzel, fidan gibi bir genç kız dışarıya çıkarak onların yanına geldi. "Kabul, baba" diye bağırdı, "sözün söz, değil mi?" O arada sokaktan eve giren yaşlıca bir adama dönüp ekledi: "Siz de işittiniz, Schulze Ağabey!"

Wiesenbauer: "Haydi canım, Maren, babana karşı tanık göstermene gerek yok," dedi; "hiçbir şey beni sözümden döndüremez."

Schulze, bu sırada uzun bastonuna dayanmış olduğu halde bir süre havaya baktı; keskin gözü, yanan göğün derinliğinde beyaz bir noktacığın yüzdüğünü mü görmüştü ya da bunu yalnızca istiyordu da onun için gördüğünü mü sanmıştı? Sinsi sinsi gülümsedi: "Uğurlu kademli olsun, Wiesenbauer Ağabey! Andrees her bakımdan yaman bir delikanlıdır!" dedi.

Bundan biraz sonra Wiesenbauer'le Schulze çeşitli hesaplar hakkında görüşmek üzere oturma odasında baş başa vermişken, Maren de Stine Anne ile birlikte, köy sokağının öteki yanında onun küçük odasına giriyordu.

Dul kadın, köşeden çıkrığını alarak: "Yavrum" dedi, "Yağmur Perisi'ni uyandırmak için söylenen sözleri biliyor musun?"

Genç kız şaşkınlıkla başını arkaya kaldı-

rıp: "Ben mi?" diye sordu.

"Babana o kadar cesurca meydan okudun ki, öyle sandım."

"Hayır Stine Anne; yalnızca içimden öyle geldi. Hem de sizin bu sözleri toparlayabileceğinizi düşündüm. Kafanızı biraz yoklayın; herhalde bir yanda gizlenmiş duruyorlardır!"

Stine Anne başını salladı. "Büyük ninem öleli çok oldu. Ama şunu çok iyi anımsıyorum: O zamanlar, hayvanlarımızı yitirdiğimizde ninem gizlice: 'Bir kez Yağmur Perisi'ni uyandırdığım için bunu bize oyun olsun diye Ateş Adam özellikle yapıyor' demeyi alışkanlık haline getirmişti."

Genç kız: "Ateş Adam mı?" diye sordu. "Bu da kim oluyor?" Ama daha bir yanıt almadan, pencereye atılmış, bağırıyordu: "Aman Tanrım! Anne, Andrees geliyor; bakın ne kadar bitkin görünüyor!"

Dul kadın, çıkrığının başından kalktı. Üzgün üzgün: "Doğru kızım" dedi, "sırtında ne taşıdığını görüyor musun? Koyunlardan birisi daha susuzluktan çatlamış."

Köylü biraz sonra odaya girdi; ölü hayvanı yere, kadınların önüne koydu... Yanık alnının terini eliyle silerek üzgün bir tavırla: "İşte alın!" dedi.

Kadınlar, ölü hayvandan çok delikanlının yüzüne bakıyorlardı. Maren: "Bu kadar üzülme, Andrees!" dedi. "Yağmur Perisi'ni uyandıracağız; o zaman her şey

düzelecek."

Andrees: "Yağmur Perisi!" diye yavaşça yineledi. "Evet Maren, o uyanabilseydi! Ama yalnızca bunun için üzülmüyorum. Dışarıda başıma bir iş geldi de."

Annesi yavaşça oğlunun elini tuttu. "Söyle şunu oğlum" diye yalvardı. "Söyle de içine dert olmasın!"

Andrees: "Öyleyse dinleyin" dedi. Hem koyunlarımıza bakmak, hem de dün akşam onlar için yukarıya taşıdığım suyun uçup uçmadığını görmek istiyordum. Fakat otlağa geldiğim zaman, orada bir acayiplik olduğunu hemen fark ettim; su gerdeli, koyduğum yerde değildi; koyunlar da görünmüyordu. Onları aramak için yamaçtan inip büyük tepeye kadar gittim. Öteki yana vardığım zaman hepsinin boyunlarını toprağa uzatmış, soluk soluğa yattıklarını gördüm; bu zavallı hayvan da çoktan çatlamıştı. Koyunların yanında gerdel devrilmiş ve tümüyle kurumuş olarak duruyordu. Bunu hayvanlar yapmış olamaz; kötülük isteyen birisi her halde bir oyun oynamıştır."

Annesi: "Çocuğum, oğlum" diye oğlunun sözünü kesti: "Ama bir dula kim kötülük etmek ister ki?"

"Sen yalnızca dinle, anne; bak dahası da var. Tepeye çıkıp yukardan ovanın her yanına baktım; ama hiç kimse görünmüyor, her gün olduğu gibi yakıcı bir sıcak sessizce tarlalara çöküyordu. Yalnızca, yanımda

cüceler deliğinin tepeye girdiği yerdeki büyük taşlardan birisinin üstünde iri bir semender oturmuş, çirkin vücudunu güneşlendiriyordu. Ben yarı şaşkın, yarı öfkeli bir halde hala çevreme bakınırken birdenbire arkamda, tepenin öbür yanında sanki birisi kendi kendine konuşuyormuş gibi bir mırıltı işittim; arkama döndüğüm zaman, al giysili, kırmızı külahlı bir cücenin aşağıda, fundalar arasında ağır adımlarla bir aşağı bir yukarı dolaştığını gördüm. Bunun birdenbire nereden geldiğini bilmediğim için korktum! Hem de çok kötü ve biçimsiz bir şeydi. Büyük, kırmızı ellerini arkasmda kavuşturmuştu; bu arada eğri parmakları örümcek ayağı gibi havada oynuyordu. Taşların yanındaki dikenliğin arkasına geçtim; kendimi göstermeden buradan her şeyi görebiliyordum. Aşağıdaki ucube, hala kımıldanıp duruyordu; eğilip yerden bir demet kavrulmuş ot kopardı; kabak kafasıyla öne doğru takla atıp düşecek sandım. Fakat çöp gibi bacaklarının üstünde yine doğruldu; kuru otu büyük yumrukları arasında ezip toz haline getirerek öyle korkunç bir sesle gülmeye başladı ki, tepenin öbür yanında yarı ölü koyunlar yerlerinden fırlayıp çılgınca bir kaçışla yamaçtan aşağı koştular. Cüce ise daha gürültülü gülüyordu; aynı zamanda bir bacağından öbür bacağına atlamaya başladı; şişko vücudunun altında çöp gibi bacaklarının

kırılıvereceğinden korktum. Bunu seyretmek insanı korku içinde bırakıyordu; çünkü cücenin küçük, kara gözlerinden adeta kıvılcımlar saçılmaktaydı."

Dul kadın, yavaşça genç kızın elini kavramıştı.

"Şimdi Ateş Adam'ın kim olduğunu anladın mı?" diye sordu. Maren başını eğerek onayladı.

Andrees anlatmayı sürdürüyordu: "Hepsinden korkuncuysa sesiydi. 'Şu saygısız insanlar, şu kaba köylüler onu bilselerdi, bir bilselerdi!' diye bağırdı; sonra da kurbağa gibi öten cırtlak sesiyle garip bir şarkı söyledi; sanki bir türlü hırsını alamıyormuş gibi aynı şarkıyı başından sonuna kadar birkaç kez yineledi. Durun, sanırım anımsadım!"

Genç köylü biraz durduktan sonra sürdürdü:

"Dalgalar buhar oldu,
Kaynaklar tozla doldu!"

Andrees başına gelenleri anlatırken Stine Anne durmadan çevirdiği çıkrığını birdenbire durdurarak oğluna meraklı gözlerle baktı. Ama o gene susmuş, düşünür gözüküyordu.

Kadın yavaşça: "Arkasını getir!" dedi.

"Arkasını bilmiyorum, anne; yolda bu şarkıyı belki yüz kez yineledim ama şimdi

unuttum."

Ama Stine Anne duraksayan bir sesle:

"Ormanlar sessiz, ıssız,
Ateş Adam yapyalnız,
Tarlalarda koşuyor,
Dans edip kor saçıyor!"

diye şarkının arkasını söyleyince oğlu da hemen ekledi:

"Güzel Yağmur Perisi!
Uykun üzer herkesi;
Çok dikkat et kendine;
Sen uyurken, bir nine,
Karanlıkta kal diye
Seni verir geceye!"

Stine Anne: "Yağmur Perisi Trude'nin şarkısı işte budur!" diye bağırdı. "Haydi şimdi çabucak bir kez daha yineleyelim! Maren, sen de iyi dikkat et de yine aklımızdan çıkmasın!"

Ana oğul ikisi birden duraklamadan şarkıyı bir kez daha söylediler.

"Dalgalar buhar oldu,
Kaynaklar tozla doldu!
Ormanlar sessiz, ıssız,
Ateş Adam yapyalnız,
Tarlalarda koşuyor,
Dans edip kor saçıyor!

Güzel Yağmur Perisi!
Uykun üzer herkesi;
Çok dikkat et kendine;
Sen uyurken, bir nine,
Karanlıkta kal diye
Seni verir geceye!"

Maren bağırarak: "Artık bütün üzüntülerimiz biter!" dedi: "Şimdi Yağmur Perisi Trude'yi uyandırırız; yarın bütün tarlalar yeniden yeşerir, öbür gün de düğün var!" Sonra, kesik kesik sözlerle, gözleri parlayarak, babasından kopardığı sözü Andreesine anlattı.

Dul kadın bu kez dedi ki: "Yavrum, Yağmur Perisi'ne hangi yoldan gidildiğini de biliyor musun?"

"Hayır, Stine Anne; yoksa yolu siz de mi unuttunuz?"

"Marenciğim, Yağmur Perisi Trude'ye büyük ninem giderdi; bana yoldan hiç söz etmedi."

Maren: "Öyleyse ne yapacağız, Andrees?" diyerek bu arada alnını buruşturup kımıldamayan gözlerle önüne bakan genç köylünün kolunu kavradı. "Haydi söylesene! Başka işlerde sen her zaman bir çare bulabilirsin!"

Andrees: "Belki şimdi de bir çare biliyorum!" diye düşünceli bir tavırla yanıt verdi. "Bugün öğleyin koyunlara yine su götürmem gerek. Dikenliğin arkasından

Ateş Adam'ı belki bir daha gözetleyebilirim! Perinin şarkısını nasıl açığa vurduysa, elbette yolunu da ağzından kaçırır; çünkü koca başı hep bunlarla dolup taşmışa benziyor."

Kararlarını değiştirmediler. Her ne kadar daha uzun uzadıya konuştularsa da, daha iyi bir çare bulamadılar.

Biraz sonra Andrees, taşıdığı sularla yukarı ki otlağa gelmiş bulunuyordu. Büyük tepeye yaklaştıkça, Cüceler Deliği'ndeki taşlardan birisinin üstünde cücenin oturduğunu daha uzaktan gördü. Cüce, gererek açtığı beş parmağıyla kırmızı sakalını sıvazlıyordu. Elini sakalından her çekişinde, küçük bir yığın halinde kopan ateş yumakları, güneşin göz kamaştıran ışığında tarlaların üzerine doğru süzülerek gidiyordu.

Andrees kendi kendine: "İşte çok geç kaldın, bugün hiçbir şey öğrenemeyeceksin" diye düşündü. Sanki hiçbir şey görmemiş gibi yolunu değiştirip yan tarafa, devrilmiş gerdelin hala durduğu yere gitmek istedi. Ama birisi ona sesleniyordu. Arkasmda, Cüce'nin kurbağa sesiyle: "Benimle konuşmak istediğini sanıyordum" dediğini işitti.

Genç köylü dönerek birkaç adım geriye kaldı. "Sizinle konuşacak neyim olsun? Sizi tanımıyorum ki..." diye yanıt verdi.

"Öyle ama Yağmur Perisi Trude'ye giden yolu öğrenmek istemiyor muydun?"

"Size bunu kim söyledi?"

"Koca bir adamdan daha akıllı olan serçe parmağım!"

Andrees bütün cesaretini topladı; tepeye doğru çıkarak Cüce'ye birkaç adım daha yaklaştı. "Serçe parmağınız akıllı olabilir" dedi. "Ama Yağmur Perisi'ne giden yolu bilemez; çünkü bunu en akıllı insanlar bile bilmiyor."

Cüce, bir kara kurbağa gibi kendisini şişirdi, ateşten sakalını pençesiyle birkaç kez öyle bir sıvazladı ki, çıkan ateş karşısında Andrees sendeleyerek bir adım geriledi. Fakat birdenbire Cüce, genç köylüye kötü, küçük gözlerinde beliren gururlu bir aşağı görüş ve alayla bakarak cırtlak sesiyle dedi ki: "Çok safsın, Andrees, sana Yağmur Perisi'nin, büyük ormanın arkasında oturduğunu söylemiş olsam bile, ormanın ötesinde oyuk bir söğüt ağacı bulunduğunu bilemezdin!"

Andrees: "Şimdi bir aptal rolü oynamak gerek!" diye düşündü; aslında yiğit bir delikanlı olmakla birlikte, köylüydü; dünyaya gelirken payına epey kurnazlık düşmüştü. Ağzını bir karış açıp "Hakkınız var, elbette bunu bilemezdim" dedi.

Cüce konuşmayı sürdürüyordu: "Ormanın ötesinde oyuk bir söğüt ağacı bulunduğunu sana söylemiş olsaydım bile, ağacın içinde bir merdivenin Yağmur Perisi'nin bahçesine indiğini bilemezdin."

Andrees: "İnsan nasıl da yanılabiliyor!" dedi. "Bahçeye doğrudan doğruya girilebileceğini sanmıştım."

"Doğrudan doğruya bahçeye girebilseydin bile, Yağmur Perisi'nin ancak temiz bir erden tarafından uyandırılabileceğini yine de bilemezdin!"

Andrees düşündüğünü söyledi: "Anlaşıldı, benim için hiçbir çare yok; bari yine hemen eve döneyim."

Cücenin geniş ağzı hain bir sırıtışla gerildi. "İlk önce suyunu gerdele koymayacak mısın?" diye sordu; "güzel hayvanların susuzluktan nerdeyse ölecek."

Delikanlı: "Dördüncü kez hakkınız var!" diye yanıtladıktan sonra kovalarıyla birlikte tepeyi döndü. Fakat suyu sıcak gerdele boşaltınca su cızırdayarak yükseldi, beyaz buhar bulutları halinde havaya dağıldı. Andrees: "Bu da iyi!" diye düşündü. "Koyunlarımı eve alırım; yarın da erkenden Maren'i Yağmur Perisi'ne götürürüm. Maren, Peri'yi uyandırır!"

Tepenin öbür yanındaysa cüce, taşlarından atlamıştı. Kırmızı külahını havaya fırlatıyor, kişner gibi kahkahalar atarak yamaçtan aşağıya yuvarlanıyordu. Sonra yine çöp gibi ince bacaklarının üstüne fırladı, çevrede delice dans etti; bu arada kurbağa sesiyle birbiri arkasına şöyle bağırıyordu; "Çocuk kafalı, kaba köylü beni kandırmayı düşünüyordu; oysa Trude'nin yalnızca

kendi şarkısıyla uyandığını daha hala bilmiyor. Şarkıyı da Ekkenekkepen'den başkası bilmez; Ekkenekkepen de benim!"

Kötü yürekli cüce şarkıyı öğleden önce ağzından kaçırdığını bilmiyordu.

***

Maren, pencereyi açıp başını serin havaya çıkardığı zaman bahçede, odasının önündeki ayçiçeklerinin üzerine güneşin ilk ışığı daha yeni vurmuştu. Bitişikteki oturma odasının yatak hücresinde uyuyan Wiesenbauer, pencerenin gürültüsünden uyanmış olmalıydı; çünkü biraz önce duvarın ötesinden işitilen horlaması birdenbire durmuştu. Uykulu bir sesle: "Ne yapıyorsun, Maren?" diye seslendi. "Bir şey mi istiyorsun?"

Genç kız, parmağını dudaklarına götürdü; babası, niyetini öğrense, onu evden bırakmazdı; bunu çok iyi biliyordu. Fakat çabucak kendini toparladı. "Uyuyamadım, baba" diye yanıt verdi; "herkesle birlikte çayıra gidip çalışmak istiyorum; bu sabah öyle hoş bir serinlik var ki..."

Köylü yine seslendi: "Buna gerek yok, Maren; benim kızım hizmetçi değildir". Biraz sonra ekledi: "Ama eğlenirsen o başka! Ama fazla sıcak basmadan, vaktinde eve dön. Benim sıcak biramı da unutma!" Bunun üzerine, öteki yanına öyle bir dönüş

döndü ki; yatağın tahtası çatırdadı; biraz sonra da genç kız, pek iyi tanıdığı ölçülü horlamayı yine duymaya başladı.

Oda kapısını dikkatle açtı. Sokak kapısından dışarıya çıkınca, uşağın her iki hizmetçi kızı yine uyandırdığını işitti. "Böyle yalan söylemek zorunda kalmam ne kötü" diye düşündü ve biraz içini çekti; "ama insan sevgilisi için ne yapmaz."

Karşı yanda, Andrees pazar kılığıyla onu bekliyordu. "Yağmur Perisi'nin şarkısını anımsıyorsun ya?" diye karşıdan seslendi.

"Evet, Andrees! Sen de yolu unutmadın, değil mi?" Delikanlı, yalnızca başıyla işaret etti.

"Öyleyse gidelim!" Fakat o sırada Stine Anne de evden çıkarak gelmişti; oğlunun cebine bal şarabıyla dolu küçük bir şişe koydu. "Bu da büyük ninemden kalmadır" dedi; "ninem bunu her zaman çok gizli tutar, değerli görürdü. Bal şarabı size sıcakta iyi gelecektir!"

Bunun üzerine iki genç sessiz köy yolundan aşağıya doğru gittiler; dul kadın daha uzun bir süre durarak genç ve gürbüz hayallerin kaybolduğu yöne baktı.

İkisinin gittiği yol, köy sınırının ötesinde geniş bir otlağa çıkıyordu. Sonra büyük ormana geldiler. Ancak ormandaki ağaçların yapraklarından çoğu kurumuş bir halde yerlere dökülmüştü; onun için güneş

aralardan her yana ışığını salıyordu; ışıkların boyuna değişmesinden genç köylülerin gözleri kamaştı. Meşe ve kayın ağaçlarının gövdeleri arasında epeyce ilerledikten sonra, kızcağız genç adamın kolunu yakaladı.

Köylü: "Nen var, Maren?" diye sordu.

"Köy saatimizin çaldığını işittim, Andrees."

"Ya, bana da öyle geldi."

"Saat altı olmalı! Şimdi babama sıcak birasını kim kaynatacak? Bütün hizmetçi kızlar tarlada."

"Bilmem, Maren; artık çaresi de yok!"

"Doğru, artık çaresi yok. Şarkımızı hala anımsıyor musun?"

"Elbette, Maren!"

"Dalgalar buhar oldu,
Kaynaklar tozla doldu!"

Andrees bir an duraksayınca genç kız hemen arkasını getirdi:

"Ormanlar sessiz, ıssız,
Ateş Adam yapyalnız
Tarlalarda koşuyor,
Dans edip kor saçıyor!"

Sonra da: "Of! Güneş ne kadar yakıyor!" diye yakındı.

Andrees: "Evet, beni de adamakıllı çarptı" diyerek elini yanağına sürttü.

Sonunda ormandan çıktılar; yaşlı söğüt hemen birkaç adım önlerinde duruyordu. Ağacın koca gövdesi tümüyle oyuktu; bunun içindeki karanlık, toprağın derinliklerine gidiyor gibiydi. İlk önce Andrees yalnız olarak aşağıya indi; Maren de ağacın oyuğuna dayanarak onu görmeye çalışıyordu. Ama az sonra genç adamı hiç göremez oldu, yalnızca aşağıya inerken çıkan gürültü kulaklarına geliyordu. Korkmaya başladı; yukarıda çevresi o kadar ıssızdı ki... Artık aşağıdan da hiçbir ses işitemiyordu. Başını iyice oyuğa sokarak bağırdı: "Andrees!" Biraz sonra ona aşağıdan yine yukarıya çıkıldığını işitiyormuş gibi geldi; adını çağıran genç adamın sesini de gitgide fark etti ve kendisine uzattığı elini yakaladı. Andrees: "Aşağıya bir merdiven iniyor ama bu merdiven çok dik, her yanından tahtası kopmuş; kim bilir ne kadar derinlere gidiyor!"

Maren büyük bir korku duydu. Andrees: "Korkma" dedi; "ben seni taşırım; ayağıma güvenilir." Sonra, ince vücutlu genç kızı geniş omzuna kaldırdı; kız, kolunu onun boynuna sıkıca sarınca, genç adam derinliğe doğru dikkatle inmeye başladı. Koyu bir karanlık çevreyi sarmıştı; ama Maren, dolambaçlı bir salyangoz kabuğu içindeymiş gibi böyle basamak basamak aşağıya indirilirken geniş bir soluk aldı; çünkü burada, toprağın içinde hava serindi. Yukarı-

dan onlara hiçbir ses gelmiyordu; yalnızca, yukarıya, ışığa doğru boş yere çıkmaya çalışan yeraltı sularının, boğuk boğuk uğuldadığını uzaktan bir kez işittiler.

Genç kız: "Bu neydi?" diye sordu.

"Bilmiyorum, Maren."

"Acaba bunun hiç sonu yok mu?"

"Hemen hemen hiç yok gibi görünüyor."

"Sakın Cüce seni aldatmış olmasın!"

"Sanmıyorum, Maren."

Böylece, gittikçe daha derinlere indiler. Sonunda, altlarında güneş ışığının parıltısını yine duyumsadılar; bu ışık her adımda daha parlak bir durum alıyordu. Bununla birlikte aynı zamanda onlara doğru boğucu bir sıcak da yükselmekteydi. En alt basamaktan açıklığa çıktıkları zaman, önlerinde tümüyle yabancı bir bölge gördüler. Maren şaşkın şaşkın çevresine bakındı. Sonunda: "Güneş, aynı güneşmiş gibi duruyor!" dedi.

Andrees, genç kızı yere indirerek: "Herhalde öteki güneşten soğuk değil" dedi.

Bulundukları yerden, iki yanında yaşlı söğüt ağaçları bulunan, taşlı, geniş bir yol uzaklara doğru gidiyordu. Uzun bir süre düşünmeden, sanki yol kendilerine gösterilmişçesine ağaç dizilerinin arasmda gittiler. Çevrelerine baktıklarında, ucu bucağı olmayan ıssız bir ova görüyorlardı; bu ova, suları çekilmiş, karmakarışık göl ve ırmak

yataklarından ibaretmiş gibi her tür yatak ve çukurlarla parça parça bölünmüştü. Kuruyan bir sazlıktan yükseliyormuş gibi havayı dolduran boğucu bir buhar bu olasılığı güçlendiriyor gibiydi. Ayrı ayrı duran ağaçların gölgeleri arasında öyle bir sıcaklık toplanmış bulunuyordu ki, iki yolcuya, tozlu yol üzerinde küçük, beyaz alevlerin uçuştuğunu görüyorlarmış duygusu geldi. Andrees, Cüce'nin ateşten sakalından kopan yumakları anımsamak zorunda kalıyordu. Hatta bir keresinde de, güneşin göz kamaştıran ışığında iki gözün çevresindeki koyu halkayı gördüğünü, sonra yanında, çöp gibi küçük bacakların delice sıçramasını iyice işittiğini sandı. Bunlar kah sağında, kah solunda oluyordu. Ama döndüğü zaman hiçbir şey göremiyordu; yalnızca ateş gibi sıcak hava, gözlerinin önünde kamaştırıcı bir biçimde kıvılcımlanarak titriyordu. Genç kızın elini kavrayıp her ikisi de güçlükle ilerlerken: "Bize bu işte fazla sıkıntı veriyorsun; ama bugün bizi yenemeyeceksin" diye düşünüyordu.

Birbirlerinin gittikçe güçleşen soluk alışlarını dinleyerek ilerliyorlardı. Önlerinde tekdüze uzanan yol hiç sona ermeyecek gibiydi; yanlarında ardı arkası gelmeyen kül renkli, yaprakları yarı dökülmüş söğütler, bunların ötesinde, şurada burada kötü kokulu buharların tüttüğü çukurlar uzayıp gidiyordu.

Maren, birdenbire durarak, gözleri kapalı olduğu halde bir söğüdün gövdesine dayandı. "Artık ilerleyemeyeceğim; hava baştan başa ateş" diye mırıldandı.

Andrees, o zamana kadar el sürmediği küçük bal şarabı şişesini anımsadı. Tıpayı çekip açtığı zaman, belki yüz yıl önce arıların, çanaklarından bu şarap için bal topladığı binlerce çiçek açmış gibi güzel bir koku yayıldı. Genç kızın dudakları şişenin kıyısına dokunur dokunmaz, zavallı hemen gözlerini açtı. "Ah! Ne güzel bir çayırdayız" diye bağırdı.

"Çayırda filan değiliz, Maren; ama iç de biraz güçlen!"

Kız içince doğruldu, parlak gözlerle çevresine baktı. "Sen de bir kez iç, Andrees; bir kadın yalnızca zavallı bir yaratıktan başka bir şey değil!" dedi.

Andrees de şaraptan içtikten sonra: "Ama bu sahiden enfes bir şey" diye bağırdı. "Kim bilir büyük nine bunu neden yaptı!"

Sonra güçlenip neşeli neşeli konuşarak ilerlediler. Ancak az sonra kız yine durdu. Andrees: "Ne var, Maren?" diye sordu.

"Hiçbir şeyim yok; yalnızca aklıma bir şey geldi de..."

"Ne geldi, Maren?"

"Bak, Andrees! Babamın yarı otu daha dışarıda, çayırlarda duruyor; ben de gidip yağmur yağdırmak istiyorum!"

"Baban zengin bir adamdır, Maren; ama bizlerin birazcık otumuz çoktan ambara girdi; ürünlerimizin hepsi de daha hala kuru saplarında duruyor."

"Evet, evet, Andrees, hakkın var; başkalarını da düşünmek gerek!" Ancak biraz sonra, sessizce kendi kendine ekledi: "Maren, Maren, saçmalama; hepsini yalnızca sevgilin için yapıyorsun!"

Böylece bir süre daha yürüdüler, genç kız birdenbire bağırdı: "Bu da ne? Neredeyiz acaba? Ne büyük, ne kocaman bahçe!"

Gerçekten de nasıl olduğunu bilmeden, hep bir örnek uzayıp giden söğütlü yoldan büyük bir parka gelmişlerdi. Geniş ve şimdi kurumuş olan çimli alanın her yanında öbek öbek, uzun, görkemli ağaçlar yükseliyordu. Gerçi bunların yaprakları kısmen dökülmüştü ya da kuru veya pörsümüş bir durumda dallarda sallanıyordu ama cüretli dalları hala göklere doğru yükseliyor, güçlü kökleri toprağın diplerini kavrıyordu. İki gencin daha önce hiç görmedikleri kadar çok çiçek, şurada burada yeri örtüyordu; ancak bu çiçekler solgun ve kokusuzdu; tam olgunluk zamanlarında öldürücü sıcağın etkisinde kalmışa benziyorlardı.

Andrees: "Tam yerindeyiz sanırım!" dedi.

Maren başıyla doğruladı. "Şimdi, ben dönünceye kadar senin burada kalman gerek."

Andrees: "Evet öyle" diyerek büyük bir meşenin gölgesine uzandı. "Artık ötesi senin işin! Şarkıyı aklında iyi tut, söylerken şaşırma!"

Böylece genç kız geniş çimenlikte, göklere yükselen ağaçların altında yalnız başına ilerledi. Biraz sonra, artık geride kalmış olan Andrees, onu hiç göremez oldu. Maren ise, yalnızlık içinde gittikçe ilerliyordu. Biraz sonra ağaç öbekleri bitti, yer alçaldı. Genç kız, kurumuş bir su yatağında gittiğini anlamıştı; yer beyaz kum ve çakılla örtülüydü; arada ölü balıklar yatıyor, gümüş pullarıyla güneşte parlıyorlardı. Havuzun ortasında kül renkli acayip bir kuşun durduğunu gördü; bu kuş, kıza bir balıkçıl kuşuna benziyor gibi göründü, ama o kadar büyüktü ki, başını kaldırdığı zaman bir insanın boyunu herhalde geçerdi. Şimdi uzun boynunu arkaya, kanatlarının arasına almış, uyur gibi duruyordu. Maren korktu. İnsana ürküntü veren, kımıltısız kuştan başka hiçbir canlı yaratık görünmüyor, bir sineğin vızıltısı bile sessizliği bozmuyordu, sessizlik bu yere bir dehşet gibi çökmekteydi. Bir an, genç kız korkudan sevgilisine seslenecek gibi oldu; ama yine cesaret edemedi. Çünkü bu ıssızlık içinde kendi sesini işitmek, ona her şeyden daha korkunç geliyordu.

Bunun için, yine sık ağaç öbeklerinin yerden yükselir gibi gözüktüğü uzaklık-

lara gözlerini dikerek sağına soluna bakmadan ilerledi. Büyük kuşun önünden sessiz adımlarla geçtiğinde hayvan hiç kımıldamadı; yalnızca, bir an beyaz göz kapağının altından siyah bir parıltı göründü. Kızcağız, ferah bir soluk aldı. Epey gittikten sonra, göl yatağı darala darala, geniş bir ıhlamur öbeğinin altından geçen küçük bir ırmak yatağına dönüştü. Bu koca ağaçların dalları o kadar sıktı ki, aradan hiçbir güneş ışığı geçemiyordu. Maren bu ırmak yatağında ilerledi; çevresinde birdenbire beliren serinlik, üzerinde ağaç tepelerinin oluşturduğu yüksek karanlık kubbe, ona hemen hemen bir kiliseden geçiyormuş duygusunu veriyordu. Ancak birdenbire gözlerine kamaştırıcı bir ışık geldi; ağaçlar seyrekleşiyor, kızın önünde, üzerine çok kızgın bir güneşin vurduğu kül renkli bir taş yığını yükseliyordu.

Maren bir zamanlar kayalarının üstünden bir çağlayan akmış olan boş, kumlu bir gölette durdu. Bu çağlayan, herhalde aşağıdaki yataktan şimdi kurumuş bulunan göle dökülüyordu. Genç kız, kayalar arasındaki yolun nereye çıkabileceğini gözleriyle araştırdı. Ama birdenbire büyük bir korku duydu. Çünkü orada dik yamacın ortasmda gördüğü şey bir kaya parçası olamazdı. Bunun, kımıltısız havada kayalar kadar sabit ve kül renkli olmasına karşın, bir giysi olduğunu ve bir vücudu

örttüğünü fark etti. Soluğunu tutarak daha da yakınına gitti. O zaman iyice gördü; bu, güzel, iri yapılı bir kadm vücuduydu. Başı, arkaya doğru iyice sarkmış bir durumda, kayalığa dayanıyordu; kalçasma kadar dökülen sarı saçları, toz ve kuru yapraklarla doluydu. Maren onu dikkatle seyretti. "Bu yanaklar bu kadar pörsümeden, bu gözler bu kadar çukura batmadan önce kadın herhalde çok güzeldi. Ah! Ne kadar soluk dudakları var! Sakın yağmur perisi Trude bu olmasın? Fakat bu kadm uyumuyor; bu bir ölü! Of!.. Burası ne korkunç bir yalnızlık içinde!" diye düşündü.

Bu arada gayretli genç kız, kendini hemen toparlamıştı. Kadına iyice yaklaştı; yere diz çöküp ona doğru eğilerek taze dudaklarını yatanın mermer gibi soluk kulağına dayadı. Sonra bütün cesaretini toplayarak, yüksek sesle, fark edilir biçimde söylemeye başladı:

"Dalgalar buhar oldu,
Kaynaklar tozla doldu!
Ormanlar sessiz ıssız,
Ateş Adam yapyalnız,
Tarlalarda koşuyor,
Dans edip kor saçıyor!"

Bu arada kadının solgun ağzından derin, yakınan bir ses yükseldi; bununla birlikte, genç kız gittikçe daha güçlü ve etkili

bir biçimde söylüyordu:

"Güzel Yağmur Perisi!
Uykun üzer herkesi;
Çok dikkat et kendine:
Sen uyurken bir nine
Karanlıkta kal diye
Seni verir geceye!"

Ağaçların uçlarından hafif bir hışırtı geçti, uzaklarda bir fırtına oluyormuş gibi yavaşça gök gürledi, aynı zamanda da kayalığın öbür yanından geliyormuşçasına keskin bir ses kızgın bir hayvanın öfkeli bağırması gibi havayı yardı. Maren yukarıya baktığı zaman Trude'nin vücudu doğrulmuş, önünde duruyordu. Kadın: "Ne istiyorsun?" diye sordu.

Genç kız, hala diz çökmüş durumda olduğu halde yanıt verdi: "Ah! Bayan Trude! O kadar acımasızca uzun bir zaman uyudunuz ki, bütün yapraklar, bütün yaratıklar susuzluktan ölecek!"

Trude, karabasanlarından kurtulmaya çalışıyormuş gibi iyice açtığı gözleriyle kıza bakıyordu.

Sonunda cansız bir sesle sordu: "Artık çağlayan akmıyor mu?"

Maren: "Hayır, Bayan Trude" diye yanıt verdi.

"Kuşum gölün üstünde artık dolaşmıyor mu?"

"Kuşunuz sıcak güneşte durmuş uyu
yor."

Yağmur Perisi: "Eyvah!" diye inled
"Öyleyse artık durulacak zaman değ
Ayağa kalk, benim arkamdan gel; am
ayaklarının önündeki testiyi unutma!"

Maren, kendisine söyleneni yaptı; he
ikisi de kayalığın yanından yukarıya çık
tılar. Burada daha büyük ağaç öbekler
daha olağanüstü çiçekler yerden yükse
liyordu; ama burada da her şey soluk v
kokusuzdu. Arkalarındaki kayalıktan vak
tiyle çağlayan halinde akmış olan ırmağı
yatağı boyunca gittiler. Trude, ancak ar
sıra gözlerini üzüntülü bir halde çevred
gezdirerek genç kızın önünde yavaş yavaş
sallana sallana yürüyordu. Bununla birlik
te Maren, yağmur Perisi'nin ayağının bas
tığı çimenlikte yeşil bir parlaklık kaldığın
sanıyor ve Peri'nin kül renkli giysisi kur
otlar üzerinde sürünürken öyle kendin
özgü bir hışırtı çıkıyordu ki, kızcağız he
bunu dinlemek zorunda kalıyordu. "Şim
diden yağmur yağıyor mu, Bayan Trude?
diye sordu.

"Ah! Hayır, çocuğum; ilk önce kuyuy
açmam gerek!"

"Kuyuyu mu? O nerede?"

Tam o sırada bir çiçek öbeğinin arasın
dan çıkmışlardı. Trude: "Orada!" dedi! Ma
ren, birkaç bin adım önlerinde kocaman bi
yapının yükseldiğini gördü. Bu yapı, kü

renkli taşların girintili çıkıntılı ve düzensiz bir halde üst üste konmasından oluşmuş gibi görünüyordu. Maren bunun göklere kadar yükseldiğini samyordu; çünkü yukarıya doğru her şey, buhar ve güneşin parlaklığı içinde eriyip yitiyor gibiydi. Yerdeyse pek büyük çıkıntılar halinde ileriye doğru taşan ön yüzü, her yanda sivri kemerli, yüksek kapı ve pencere oyuklarıyla delinmişti; bununla birlikte pencereden ya da kapı kanatlarından hiçbir şey görülemiyordu.

Yapının çevresinden dolaşıyor gibi görünen bir ırmağın dik kıyısı önlerine çıkıncaya kadar yapıya doğru bir süre yürüdüler. Su burada da buharlaşmıştı, yalnızca, ortada iplik gibi bir su akıyordu; bir kayık, ırmak yatağının kuru çamur tabakası üzerinde parçalanmış olarak duruyordu.

Trude: "Yürü, geç!" dedi. "Bunun sana etkisi yoktur. Ama sudan almayı unutma; birazdan bu suyu kullanacaksın!"

Maren verilen buyruğu dinleyerek kıyıdan aşağıya inince, az kalsın ayağını geri çekecekti; çünkü burada toprak o kadar sıcaktı ki, pabuçlarından geçen sıcaklığı duyuyordu. "Ne olacak! İsterse pabuçlarım yansın!" diye düşündü ve metin bir halde testisiyle yolunda ilerledi. Ama birdenbire durakladı; gözlerinde büyük bir korku belirdi: Yanında kuru çamur tabakası yarılmış, kıvrık parmaklı, büyük ve kırmızı bir

yumruk buradan çıkarak onu yakalamıştı.

Arkasında, kıyıdan Trude'nin "Cesaret!" diyen sesini işitti.

Ancak o zaman bir çığlık koparabildi, hayalet de kayboldu.

Trude'nin yine: "Gözlerini kapa!" diye bağırdığını duydu. Gözleri kapalı olarak ilerledi. Ayağına suyun değdiğini duyumsayınca eğilerek testisini doldurdu. Sonra, tehlikeye uğramadan kolayca öteki kıyıya çıktı.

Az sonra saraya gelmişti; açık duran büyük kapıların birisinden yüreği çarparak geçti. Ancak içeride, şaşkın bir halde durakladı. İçerisi, ölçülemez kadar büyük tek bir salon gibiydi. Kocaman sarkıtlar halindeki sütunlar, hemen hemen gözün alamadığı yükseklikteki acayip bir tavanı taşıyordu. Maren her yanda sütunların başlıkları arasından aşağıya doğru sarkan şeylerin, kül renkli pek büyük örümcek ağları olduğunu sandı. Yolunu yitirmiş gibi hala aynı yerde duruyor, kah önüne, kah yanlarına bakıyordu; ama bu koca alanların, Maren'in girdiği ön yüzden başka hiç sınırı yok gibiydi; sütunlar birbiri ardı sıra yükseliyordu; kendisini ne kadar zorlasa, hiçbir yanda bir son göremiyordu. Bir ara gözleri yerde bir çukura ilişti. Bir de ne görsün? Kuyu orada, hemen yakınındaydı; altın anahtarın da kapağın üzerinde olduğunu gördü.

Buna doğru giderken yerin, köy kilisesinde gördüğü gibi döşeme taşlarıyla değil, her yanda kurumuş sazlık ve çayır bitkileriyle örtülü olduğunu fark etti. Ama artık hiçbir şey onu şaşırtmıyordu.

Şimdi kuyunun önünde durmuş, anahtarı tutmak istiyordu ki, hemen elini geri çekti. Çünkü güneşin dışarıdan içeriye vuran göz kamaştırıcı ışığında parıldayan anahtarın altın değil, ateş kırmızısı olduğunu iyice fark etmişti. Duraksamadan testisini bunun üzerine boşalttı; buharlaşan suyun fısıltısı ta ilerlere kadar gitti. Sonra hemen kuyuyu açtı. Kapağı kaldırdığı zaman ferahlatıcı bir koku derinlerden yükselerek her yanı ince, nemli bir tozla doldurdu; bu toz; narin bir bulut gibi sütunların arasmda yükseliyordu.

Maren, insanı ferahlatan serinlikte soluk alarak düşüne düşüne çevrede dolaştı. Bu sırada ayaklarının önünde yeni bir mucize başlıyordu. Kuru bitki tabakası üzerinde parlak bir yeşillik bir buğu gibi beliriyor; fışkınlar yükseliyor, biraz sonra da genç kız büyüyen yaprak ve çiçekler arasında yürüyordu. Sütunların dibi unutmabeni çiçekleriyle masmavi olmuştu; arada sarı ve mor süsenler açıyor, zarif kokularını çevreye saçıyorlardı. Yaprakların uçlarına yusufçuklar tırmanarak kanatlarını deniyor, sonra harelenip uçuşarak çiçek çanakları üzerinde süzülüyorlardı; sürekli biçimde

kuyudan yükselen taze koku da havayı gittikçe daha çok dolduruyor; güneşin içeriye vuran ışınlarında gümüş kıvılcımlar gibi oynaşıyordu.

Maren, şaşkınlık ve hayranlığından daha kurtulamamıştı ki, arkasında kulağa hoş gelen tatlı bir kadın sesine benzer bir ses duydu. Gözlerini kuyuya çevirince, kıyıda, filizlenmiş yeşil yosunlar üzerinde uzanmış olağanüstü güzel ve taze bir kadın vücudu gördü. Bu kadın, başını, üzerine sarı saçlarının ipekten dalgalar halinde döküldüğü çıplak, hoş koluna dayamıştı; gözlerini tavanda sütunların arasmda dolaştırıyordu.

Maren de ister istemez yukarıya baktı. O zaman, büyük örümcek ağı sandığı şeylerin, yağmur bulutlarından oluşan ince bir örtü olduğunu gördü; bu bulutlar, kuyudan yükselen ince buharla doluyor ve gittikçe ağırlaşıyordu. Tam o sırada, tavanın ortasından böyle bir bulut ayrılmış, yavaşça süzülerek aşağıya inmişti; Maren, kuyunun yanındaki güzel kadının yüzünü şimdi ancak gri bir tülün arkasında parlıyormuş gibi görüyordu. Kadın ellerini çırptı; bulut hemen en yakın pencereye doğru yöneldi, buradan dışarıya akıp gitti.

Güzel kadın: "E... şimdi söyle bakalım! Bu hoşuna gitti mi?" diye bağırdı. Bu arada kırmızı ağzı gülümsüyor, beyaz dişleri parlıyordu. Sonra işaret ederek Maren'i ya-

nına çağırdı; Maren onun yanında yosunların üzerine oturdu; tam bu sırada yine bir bulut tavandan aşağıya inmişti. Kadın: "Haydi ellerini çırp!" dedi. Maren'in ellerini çırpması üzerine bu bulut da birincisi gibi dışarıya çekilip gidince kadın "Görüyor musun, ne kadar kolay! Sen bunu benden daha iyi yapabiliyorsun!" diye bağırdı.

Maren, bu çok neşeli güzel kadını hayran hayran seyrediyordu. "İyi ama siz kimsiniz?" diye sordu.

"Ben kim miyim? Çocuğum, sen çok safsın!"

Genç kız, kararsız gözlerle ona bir kez daha baktı, sonunda duraksayarak: "Sakın siz Yağmur Perisi Trude olmayasınız?" dedi.

"Ya başka kim olacaktım?"

"Ama bağışlayın! Şimdi o kadar güzel ve neşelisiniz ki!..."

Bunun üzerine Trude birdenbire dinginleşiverdi. "Evet", dedi, "sana çok şey borçluyum. Beni uyandırmasaydın, Ateş Adam her yana egemen olacaktı, ben de yine toprağın altındaki ninenin yanına inmek zorunda kalacaktım." İçten duyduğu bir korkuyla beyaz omuzlarını biraz kısarak ekledi: "Oysa burası o kadar güzel ve yeşil ki!..."

Sonra Maren oraya nasıl geldiğini anlattı; Trude yine yosunlara uzanmış, onu din-

liyordu. Arada, yanında biten çiçeklerden birisini koparıyor, kendisinin ya da genç kızın saçlarına takıyordu. Maren, söğütlü sette ne büyük güçlüklerle yürüdüklerini anlatırken, Trude içini çekerek dedi ki: "Set, bir zamanlar siz insanlar tarafından yapılmıştı; fakat o zamandan bu yana çok, pek çok zaman geçti! O zamanki kadınların giysileri senin üstündekilere benzemiyordu. O zamanlar bana sık sık gelirlerdi; ben onlara yeni bitkiler, yeni tahıllar için tohum ve taneler verirdim; onlar da bana karşılık olarak kendi yemişlerinden getirirlerdi. Onlar nasıl beni asla unutmuyorlarsa, ben de onları unutmazdım, tarlaları da hiç yağmursuz kalmazdı. Fakat uzun zamandan bu yana insanlar bana karşı yabancılaştılar; artık bana hiç kimse gelmiyor. Sıcaktan, büyük bir can sıkıntısından uykuya daldım; az kalsın kötü yürekli Ateş Adam utkuya ulaşacaktı."

Bu arada Maren de gözleri kapalı olduğu halde yosunlara uzanmıştı; çevresinde öyle hafif bir çiğ yağıyordu ve güzel Trude'nin sesi o kadar tatlı, o kadar içten yansıyordu ki...

Güzel kadm konuşmayı sürdürdü: "Yalnızca bir kez, ama yine çok eski zamanda, bir genç kız daha bana gelmişti. O kız da hemen hemen senin gibiydi ve aşağı yukarı senin giysin gibi bir giysisi vardı. Ben ona kendi çayır balımdan armağan ettim;

bu bal bir insanın elimden aldığı son armağan oldu!"

Maren: "Tam üstüne bastınız!" dedi. "O genç kız benim sevgilimin ninesi olacak; beni bugün o kadar güçlendiren içki kesinlikle sizin çayır balınızdan yapılmıştır!"

Yağmur Perisi, herhalde daha hala o zamanki genç dostunu düşünüyordu; çünkü: "Yine alnında öyle güzel, kestane renkli bukleleri var mı?" diye sordu.

"Kimin, Bayan Trude?"

"Kimin olacak, canım. Senin dediğin gibi büyük ninenin!"

Maren: "O! Hayır, Bayan Trude" diye yanıtladı; bu anda kendisini güçlü dostundan hemen hemen biraz daha üstün duyumsuyordu. "Büyük nine çok yaşlandı!"

Güzel kadm: "Yaşlandı mı?" diye sordu. Bunu anlamamıştı; çünkü yaşlılığın ne olduğunu bilmiyordu.

Maren, bunu anlatmak için çok güçlük çekti. Sonunda dedi ki: "Bakın! İnsanın saçları kırlaşır, gözleri kırmızılaşır; kendisi çirkinleşir, neşesiz, can sıkıcı olur! İşte, gördünüz mü, Bayan Trude? Biz buna yaşlı deriz!"

Kadın yanıt verdi: "Doğru, şimdi anımsıyorum, insan kadınları arasında böyleleri de vardı; ama büyük nine bana gelsin; ben onu yine neşeli ve güzel yaparım."

Maren, başını salladı. "Olmaz, Bayan Trude," dedi; "büyük nine çoktan toprağın

altında."

Trude içini çekti: "Zavallı büyük nine!"

Bunun üzerine, her ikisi de sustular; hala rahatça uzanmış bir halde yumuşak yosunların üstünde yatıyorlardı. Birdenbire Trude: "Aman çocuğum" diye bağırdı. "Gevezelik edelim derken yağmur yağdırmayı tümüyle unuttuk. Gözlerini bir aç da bak! Hep bulutların arasına gömülmüş, kalmışız; seni bile hiç göremiyorum!"

Maren, gözlerini açınca: "Eyvah, kedi gibi ıslanacağız!" diye bağırdı.

Trude gülüyordu. "Sen yalnızca biraz ellerini çırp; ama dikkat et, bulutları parçalama!"

Böylece her ikisi de usulca ellerini çırpmaya başladılar; hemen bir dalgalanma ve kıpırdama oldu; bulutlar birbirlerini sıkıştırarak pencerelere doğru gidiyor, birbiri arkasından dışarıya süzülüyorlardı. Kısa bir zaman sonra Maren, yine önünde kuyuyu, sarı ve mor süsen çiçekleriyle bezenmiş yeşil yeri fark etti. Gittikçe, pencere delikleri de açıldı; genç kız, uzaklarda, bahçenin ağaçları üzerinde bulutların bütün göğü kapladığını gördü. Yavaş yavaş güneş görünmez oluyordu. Birkaç saniye daha geçince, dışarıda çalılar ve ağaçların yaprakları arasında rüzgarın bir kasırga gibi estiği işitildi; sonra ara vermeyen güçlü uğultular oldu.

Maren, ellerini kavuşturmuş olduğu

halde doğrularak oturdu. Yavaşça: "Bayan Trude yağmur yağıyor" dedi.

Kadın, güzel sarışın başını belli belirsiz eğerek yanıt verdi; düş görür gibi oturuyordu.

Ancak dışarıda birdenbire büyük bir çatırtı ve gürültüler oldu; Maren, korkuyla dışarıya bakınca, biraz önce aştığı ırmak yatağından çok daha büyük, beyaz bulutların ani ve aralı devinimlerle havaya yükseldiğini gördü. Tam o sırada, güzel Yağmur Perisi'nin kollarıyla sarıldığını duyumsadı; Peri, yanında duran genç insan çocuğuna titreyerek iyice sokuluyordu.

"Şimdi Ateş Adamı suyla söndürüyorlar, bak, dinle: kendisini nasıl savunuyor! Ama hiçbir şeyin ona yararı olmaz."

Kısa bir süre, böyle birbirlerine sarılı durdular; sonra dışarısı yatıştı; artık yağmurun hafif şırıltısından başka bir şey işitilmez olmuştu. İkisi de ayağa kalktı; Trude kuyunun kapağını aşağıya indirerek kilitledi.

Maren, Peri'nin beyaz elini öpüp dedi ki: "Kendim ve köyümüzdeki herkes için size teşekkür ederim, sevgili Bayan Trude! Şimdi de..." biraz duraksadıktan sonra ekledi: "Şimdi de eve dönmek isterim."

Trude: "Şimdiden gidiyor musun?" diye sordu.

"Biliyorsunuz ya! Sevgilim beni bekliyor; herhalde adamakıllı ıslanmıştır."

Trude parmağını kaldırdı. "Onu, ilerde de hiç bekletmeyeceksin, değil mi?"

"Kuşkusuz bekletmeyeceğim, Bayan Trude!"

"Öyleyse git, çocuğum; eve varınca öteki insanlara beni anlat; beni bundan sonra artık unutmasınlar. Şimdi gel! Seni geçireyim."

Dışarıda, taze çiğler altında, her yanda yeşil çimenler, ağaç ve çalılıklarda yapraklar açmıştı. Irmağa geldiklerinde, su bütün yatağını yeniden doldurmuştu; kayık, sanki görülmez bir el tarafından onarılmış da genç kızı bekliyormuş gibi kıyıdaki bol çimenlerin yanında sallanarak duruyordu. İkisi de kayığa bindiler; damlalar oynaşıp pıtırdıyarak selin içine düşerken onlar yavaş yavaş karşıya doğru kaydılar. Tam karşıdaki kıyıya çıktıklarında, yanlarındaki çalılığın karanlığı içinden bülbüller öttü. Trude: "Oh!.." diyerek rahat bir soluk aldı; "daha bülbül mevsimi; henüz çok geç olmamış."

Çağlayana giden dere boyunca yürüdüler. Çağlayan, kayalar üstünde yine gürleyerek akıyor, sonra seller halinde karanlık ıhlamurların altındaki geniş yatağa dökülüp gidiyordu. Aşağıya indiklerinde, ağaçların altından yollarında ilerlediler. Yine açıklığa çıkınca, Maren, yabancı kuşun, geniş halkalar çizerek bir göl üstünde süzüldüğünü gördü. Bu gölün geniş yatağı,

genç kızın ayaklarına kadar uzanıyordu. Az sonra, en güzel kokuları sürekli içlerine çekip kıyıda parlak çakılların üstüne atılan dalgaların şıpırtısını dinleyerek kıyı boyunca aşağıya doğru gittiler. Her yanda binlerce çiçek açmıştı; Maren, bunların arasında mor menekşeleri, leylakları ve aslında mevsimleri çoktan geçtiği halde yakıcı sıcak yüzünden açamamış olan başka çiçekleri fark etti. Trude: "Onlar da geri kalmak istemiyor; şimdi hepsi birden açıyor" dedi.

Arada saçlarını sallıyor, damlalar kıvılcım gibi çevresine saçılıyordu ya da ellerini kavuşturuyor, dolgun beyaz kollarından su, bir deniz sedefine akar gibi akıyordu. Sonra yine ellerini ayırıyor, saçılan damlaların toprağa değdiği yerlerde yeni buharlar yükseliyor, hiç görülmemiş, taze çiçeklerin çeşit çeşit renkleri çimenlerin arasında parlıyordu.

Gölü döndükleri vakit Maren, yağan yağmurdan ancak görülebilen, geniş su yüzeyine bir kez daha dönüp baktı; sabahleyin ayakları ıslanmadan gölün dibinden geçtiğini düşününce hemen hemen korkudan titredi. Andreesini bıraktığı yere birazdan yaklaşmaları gerekiyordu. Gerçekten de, orada, büyük ağaçların altında genç köylü, koluna dayanmış yatıyor, uyur gibi görünüyordu. Maren, güzel Trude'ye bakıp da onun, gülümseyen kırmızı ağzıy-

la, yanında, çimenlerin üstünde gururlu gururlu yürüdüğünü görünce, kendisini köylü giysileri içinde o kadar kaba, o kadar çirkin duyumsadı ki: "Ah! Bu iyi olmayacak; onun Andrees'i görmesine hiç gerek yok!" diye düşündü. Yüksek sesle de dedi ki; "Beni geçirdiğinize teşekkür ederim, Bayan Trude; artık yolumu kendim bulurum!"

"Ama daha senin sevgilini göreceğim!"

"Yorulmayın, Bayan Trude; o da tıpkı öteki delikanlılar gibi bir genç; hem de ancak bir köy kızma layık olabilir."

Trude, genç kıza keskin gözlerle baktı. "Güzelsin, küçük deli" dedi; sonra kıza gözdağı verircesine parmağını kaldırdı: "Sen köyünde de en güzel kızsın!"

Şirin kızın yüzüne kan çıktı, gözleri yaşardı. Fakat Trude yine gülümsüyordu. "Öyleyse dikkat et!" dedi. Bütün kaynaklar yeniden fışkırdığı için kısa bir yoldan gidebilirsin. Aşağıda, söğütlü setin hemen solunda bir kayık vardır. Bu kayığa güvenle binin; sizi köyünüze çabuk ve güvenli bir biçimde götürür! Şimdi de hoşça kal!" Bu sözleri söyledikten sonra kolunu genç kızın boynuna dolayıp onu öptü. "Oh! Böyle bir insan ağzı ne kadar taze, ne kadar tatlı oluyor "dedi.

Sonra dönerek düşen damlalar altında çimenlerin üstünde gitti. Bu arada şarkı söylemeye başlamıştı; sesi tatlı ve tekdüze

geliyordu; güzel hayal, ağaçların arasında kaybolduğu vakit genç kız, uzaklardan daha hala şarkıyı mı işittiğini, yoksa bunun yalnızca yağan yağmurun hışırtısı mı olduğunu ayırt edemiyordu.

Genç kız biraz sonra durdu; sonra sanki birdenbire duyduğu bir özleyişle kollarını uzattı. "Hoşça kal, güzel, sevgili Yağmur Perisi Trude, hoşça kal!" diye bağırdı. Fakat hiçbir yanıt gelmedi; yalnızca yağmurun yere yağarken hışırdadığını şimdi iyice fark ediyordu.

Sonra bahçenin kapısına doğru yürüyünce, genç köylüyü ayağa kalkmış, ağaçların altında duruyor gördü. Biraz daha yaklaştığında, "Böyle neye bakıyorsun?" diye sordu.

"Hay Allah, Maren! O enfes kadın da kimdi?"

Genç kız delikanlıyı kolundan yakalayıp sert bir çekişle sarsarak döndürdü. "Böyle gözlerini dikip bakma!" dedi. "O, sana göre değil; Yağmur Perisi Trude'ydi o!"

Andrees gülüyordu. "Pekala, Maren," diye yanıt verdi. "Onu gerçekten uyandırdığını buradan fark edebildim; çünkü, bana kalırsa, yağmur hiçbir zaman ortalığı bu kadar fazla ıslatmamıştır; böyle bir yeşermeyi de bütün ömrümce görmüş değilim! Ama şimdi gel! Eve gidelim; baban da bize verdiği sözü yerine getirsin!"

Söğütlü setin altında kayığı bulup bindi-

ler. Geniş ovanın her yanını sular basmıştı. Suyun üstünde ve havada her türden kuş vardı; narin deniz kırlangıçları bağırarak üzerlerinden geçiyor, kanatlarının uçlarını suya daldırıyorlardı; martılar da ilerleyen kayıklarının yanında alımlı bir biçimde yüzüyorlardı; arada sırada önünden geçtikleri yeşil adacıklarda boyunları altın gibi sarı tüylü yaban horozlarının dövüştükleri görülüyordu.

Böylece suyun üstünde hızla kayıp gidiyorlardı. Yağmur hala hafif hafif, ama kesilmeksizin yağıyordu. O ara su daralmıştı; birazdan ancak orta derecede geniş bir dereye dönüştü.

Andrees, eli gözlerinin üstünde olduğu halde bir süre uzaklara bakmıştı. "Bak, Maren!" diye bağırdı; "bu benim çavdar tarlam değil mi?"

"Doğru, Andrees; ne güzel yemyeşil olmuş! Ama üzerinde gittiğimiz derenin, köyümüzün deresi olduğunu görüyor musun?"

"Sahi, Maren; ama orası da ne? Her yan su baskınına uğramış!"

Maren: "Ah, Tanrım!" diye bağırdı; "Bunlar babamın çayırları! Şu güzel otlara bak. Hepsi suda yüzüyor."

Andrees, genç kızın elini sıktı. "Zararı yok, Maren!" dedi; "Sanırım zararımız o kadar çok değil, benim tarlalarım da o oranda iyi ürün verecek."

Kayık köyün çayırına yanaştı. Kıyıya çıkıp hemen el ele yoldan aşağıya doğru gittiler. Her yandan onlara gülümseyerek selam veriyorlardı; herhalde Stine Anne, onlar yokken biraz gevezelik etmiş olmalıydı.

Yağmur damlalarının altında sokakta koşan çocuklar: "Yağmur yağıyor!" diye bağırıyorlardı. Açık penceresinden keyifli keyifli bakan ve her iki gencin elini kuvvetle sıkan Schulze Ağabey "Yağmur yağıyor!" diyordu. Yine lüle taşından çubuğuyla görkemli evinin araba kapısında duran Wiesenbauer de: "Evet, evet, yağmur yağıyor!" dedi. "Sen beni bu sabah iyice aldattın, Maren! Fakat şimdi ikiniz de içeriye gelin! Schulze Ağabey'in dediği gibi Andrees her bakımdan iyi bir delikanlıdır; onun ürünü, kuru otu da iyi olacak; böyle üç yıl üst üste yağmur yağarsa, tepelerle ovaların birleşmesi hiç de kötü olmayacak. Onun için karşıya, Stine Anne'ye gidin; işi hemen yoluna koyalım!"

O zamandan bu yana birkaç hafta geçmişti. Yağmur çoktan kesilmiş, ağır yüklü son hasat arabaları, çelenkler ve rüzgarda uçuşan kurdelelerle ambarlara girmişti; güneşin güzel ışığında büyük bir gelin alayı kiliseye doğru gidiyordu. Gelinle güvey, Maren ve Andrees'ti; bunların arkasından Stine Anne ile Wiesenbauer el ele yürüyorlardı. Onları karşılamak için yaşlı kantor

org çalıyordu; koroyu işitecek kadar kilise kapısına yaklaştıkları zaman, mavi gökte beyaz, küçük bir bulut birdenbire üzerlerinde belirdi; gelinin tacına birkaç hafif yağmur damlası düştü. Kilisenin avlusunda bulunanlar: "Uğurdur, uğurdur!" diye bağırıyorlardı. Gelinle güvey: "Yağmur Perisi Trude geçti!" diye fısıldaşarak birbirlerinin ellerini sıktılar.

Sonra alay kiliseye girdi; güneş yine göründü; org susmuştu; papaz, görevini yerine getiriyordu.

Bulemann'ın Evi

Kuzey Almanya'nın bir kıyı kentinde "Düsterstrasse" denen sokakta eski, yıkık bir ev vardır. Bu ev dar olmakla birlikte üç katlıdır. Evin ortasındaki duvar yerden hemen hemen çatının tepesine kadar cumba biçiminde çıkıntılıdır; her katta bu çıkıntının önünde ve yanlarında pencereler vardır; aydınlık gecelerde ay oradan ışığını salabilir.

Anımsanamayacak kadar eski zamanlardan bu yana bu eve kimse girmemiş ve bu evden kimse çıkamamıştır; sokak kapısındaki ağır pirinç tokmak, pastan hemen hemen kararmıştır; merdiven taşlarının yarıkları arasında her yıl otlar biter. Bir yabancı: "Bu ev ne evidir?" diye soracak olursa, kesinlikle "Bulemann'ın evi" yanıtını alır; ama sorgusunu sürdürüp: "İçinde kim

oturuyor?" derse o zaman yine kesinlikle kendisine: "içinde kimse oturmaz" diye yanıt verirler. Sokaklarda çocuklar, beşik başında sütnineler şu şarkıyı söylerler:

Bulemann'ın evinde,
Bulemann'ın evinde,
Sıçanlar pencereden
Bakarlar biz geçerken.

Gerçekten de gece eğlentilerinden dönüşte oradan geçen zevk düşkünleri karanlık pencerelerin arkasmda sayısız sıçanın ince seslerine benzeyen bağrışmalar işittiklerini söyler. Hatta sesin boş odalarda nasıl yankılandığını duymak için, gözüpeklik edip kapının tokmağını vuran birisi, içeride, merdivenlerden büyük hayvanların atladığını iyice işittiğini ileri sürmektedir. Bunu anlatırken: "Belediye pazarındaki sirkte gösterilen büyük yırtıcı hayvanların atlayışlarına benzer sesler duydum" diye eklemeyi unutmaz.

Karşıdaki ev bir kat daha alçaktır; onun için, geceleyin ayın ışığı, doğrudan doğruya eski evin üst pencerelerine vurabilmektedir. Bekçinin de böyle bir geceyle ilgili anlatacağı bir şey vardır. Ancak o, yalnızca yuvarlak cumba pencerelerinin arkasında renkli takkesiyle yaşlı, kısa boylu bir insan hayali gördüğünü söylemektedir. Buna karşılık komşular, bekçinin o gece herhal-

de yine sarhoş olduğu karısındadırlar; onlar, şimdiye kadar karşı evin pencerelerinde insana benzer hiçbir şey görmediklerini söylerler.

Kentin uzak bir mahallesinde oturan ve yıllarca önce Azize Magdalena Kilisesi'nde orgcu olan yaşlı bir adam da bu konuda en çok bilgiyi verebilir gibi gözükmektedir. Bir kez kendisine bunu sordukları zaman demiştir ki: "Çocukluğumda o evde yaşlı bir kadınla yalnız başına oturan sıska adamı hala iyice anımsarım. Bu adam, koltukçuluk yapan babamla, birkaç yıl sık sık alışveriş etmiştir; o zamanlar birkaç kez ben de iş için onun evine gönderildim. Oraya isteyerek gitmediğimi ve her zaman türlü kaçamaklar aradığımı da hala anımsarım. Çünkü üçüncü kattaki Bay Bulemann'ın odasına gitmek için dar, karanlık merdivenleri çıkmaktan gündüz bile korkardım. Halk arasında ona "tutsak taciri" derlerdi; bu ad bile bende korku uyandırırdı; üstelik onun hakkında insana ürküntü veren türlü söylentiler dolaşırdı. Babasının ölümünden sonra, eski eve yerleşmeden önce yıllarca super kargo olarak Batı Hindistan seferlerine katılmıştı. Orada zenci bir kadınla evlendiği söylenirdi; ama memlekete döndüğü zaman, günün birinde o kadının da birkaç kara çocukla birlikte gelmesi boş yere beklenmişti. Kısa bir süre sonra, bu adamın dönüşte bir tutsak gemisine rast-

layarak geminin kaptanına kendi etinden ve kanından olan çocuklarını anneleriyle birlikte birkaç altına sattığı söylendi." Yaşlı adam, şunu da eklemeyi gerekli gördü: "Bu söylentilerden hangilerinin doğru olduğunu söyleyemem; çünkü bir ölüye karşı daha çok konuşmak istemem; ama kesin olan bir şey varsa, o da Bulemann'ın, insanlardan hoşlanmayan, cimri, bir eşi daha bulunmayan bir adam olduğuydu; gözleri de kötü işler görmüş gibi bakardı. Yardım isteyen, yıkıma uğramış hiç kimse onun eşiğinden adım atamazdı; oraya gittiğim zamanlar, kapı hep içerden demir bir zincirle kapalı olurdu. Ağır tokmağı defalarca vurmak zorunda kalır, evin efendisinin en yukarıdaki merdivenden öfkeyle aşağıya seslendiğini işitirdim: "Bayan Anken! Bayan Anken! Sağır mıdır, nedir? Kapının çalındığını duymuyor mu?" Evin arka tarafından taş döşemeli odayla geçenekten yaşlı kadının sürten ayaklarının sesi hemen duyulurdu. Ama kadıncağız, kapıyı açmadan önce kesik kesik öksürerek sorardı: "Kim o?" Ancak "Leberecht!" diye yanıt verdiğim zaman içerideki zincir çengelinden çıkarılırdı. Ben bir kez saymış olduğum gibi, yetmiş yedi basamak merdiveni ivedi ivedi çıkıncaya kadar Bay Bulemann, odasının önündeki küçük, dış sofada beklemeyi alışkanlık edinmişti; beni hiçbir zaman odaya sokmadı. Bir eliyle arkadan

oda kapısının mandalını tutarak sarı çiçekli geceliği, sivri uçlu takkesiyle önümde nasıl durduğunu hala görürüm. Ben, bana verilen görevi yerine getirirken, o beni keskin, yuvarlak gözleriyle süzer, sonra sertçe hemen başından savardı. O zamanlar dikkatimi en çok iki iri kedi çekerdi; birisi sarı, öteki kara olan bu kediler adamın arkasından birbirlerini iterek odadan çıkar, iri başlarını onun dizlerine sürerlerdi. Birkaç yıl sonra, babamla alışverişi kesti; ben de bir daha oraya gitmedim. Bütün bunlar olalı yetmiş yıldan fazla bir zaman geçti; Bay Bulemann, kimsenin dönmediği yere çoktan götürülmüş olmalı." Yaşlı adam bunu söylerken yanılıyordu. Bay Bulemann'ın bir yere götürüldüğü yoktu; o hala orada yaşamaktaydı.

Bu olay şöyle olmuştur:

Bulemann evin son sahibiydi; kendisinden önce, daha peruka takıldığı zamanlarda, o evde rehinle borç para veren yaşlı, kamburu çıkmış bir adamcağız otururdu. Ticaretini elli yılı geçen bir zamandan bu yana iyice yoluna koymuş olduğundan ve karısının ölümünden sonra evini yöneten kadınla birlikte bir hayli hasisçe yaşadığından, sonunda zengin bir adam olmuştu. Ama bu zenginlik daha çok değerli eşyadan, tabak, çanaktan ve garip koltukçu eşyasından ibaretti; bütün bunları, yıllarca

tutu olarak savurganlardan ya da sıkıntıya uğrayan insanlardan almış ve tutuların karşılığında verilen borç para geri getirilmediği için hepsi kendisinde kalmıştı. Bu tutuların yasaya göre mahkemeler aracılığıyla yapılması gereken satışında paranın fazlasını sahiplerine vermek zorunda kalacağından, onları büyük ceviz dolaplarda biriktirmeyi yeğlerdi. Bu nedenle yavaş yavaş birinci ve sonunda da ikinci katın odaları dolaplarla dolmuştu. Çoğu kez geceleyin Bayan Anken evin arka tarafındaki küçük odasında horuldarken ve ağır zincir, evin kapısma takılıyken, sessiz adımlarla merdivenleri inip çıkardı. Yukardan aşağıya ilikli, maviye çalan gri paltosunun içinde, bir elinde lamba, ötekinde anahtar destesi, kah birinci kah ikinci kattaki oda kapılarını, dolap kapaklarını açar, burada altın bir çalar saati, orada mineli bir burunotu kutusunu saklı bulunduğu köşeden alır ve bunların kaç yıldır elinde olduğunu, ilk sahiplerinin ne dereceye kadar yaşlandıklarını, ortadan yitip yitmediklerini ya da ellerinde paralarıyla bir daha gelip tutuları geri isteyip istemeyeceklerini içinden kendi kendine hesaplardı.

Tutu karşılığında borç para veren bu adam, sonunda iyiden iyiye yaşlanınca hazinelerinden ayrılarak ölmüş, dolu dolaplarla birlikte evini, yaşamında bunlardan tümüyle uzak tuttuğu tek oğluna bırakmak

zorunda kalmıştı.

Bu oğul, küçük Leberecht'in o kadar çok korktuğu super kargo idi; tam o sırada denizaşırı bir seferden yurduna dönmüştü. Babası gömüldükten sonra, önceki işlerini bırakarak eski cumbalı evin üçüncü katındaki odasına yerleşti; orada artık, maviye çalan gri paltosunun içinde kamburu çıkmış adamcağızın yerine, sarı çiçekli geceliği, renkli, ucu sivri takkesiyle uzun, zayıf vücutlu bir insan bir aşağı bir yukarı dolaşıyor, bazen de ölünün küçük masasının başında oturarak hesap yapıyordu. Yaşlı tutucunun yığınlar halinde birikmiş değerli eşyadan duyduğu zevk, Bay Bulemann'a geçmemişti. Kapıları sürgüleyip büyük ceviz dolapların içindekileri inceledikten sonra, hala başkalarının malı olan bu eşyaların gizlice satılabilip satılamayacağını kendi kendine düşündü. Yalnızca, kendisine kalan defterlerden anlaşıldığına göre, bunların bedelleri içinden onun çok az bir şey almaya hakkı vardı. Ama Bay Bulemann, karar veremeyen adamlardan olmadığı için birkaç gün içinde, kentin dış mahallelerinden birinde oturan bir eskiciyle anlaşmış, son yıllardan kalma birkaç tutu alıkonduktan sonra büyük ceviz dolapların içindeki türlü eşya gizlice ve sakınmayla halis gümüş paralara çevrilmişti. Bu, küçük Leberecht'in eve geldiği zamanlara rastlar. Bay Bulemann satıştan

elde edilen parayı, büyük demir sandıklara koyarak bunları yatak odasında yan yana dizdirirdi; çünkü iyeliğinin yasal olmaması dolayısıyla, bu paraları ipotekle vermeye ya da başka biçimde bir kamu kurumuna yatırmaya cesaret edemiyordu. Bütün eşya satılınca, ömrünün ne kadar sürebileceğini ve bu süre içinde akla gelebilecek bütün giderleri hesaplamaya koyuldu. Yaklaşık doksan yıl yaşayacağı kestirimiyle, parayı birer haftalık ayrı küçük paketlere böldü; akla gelmeyen harcamalar için de her üç aya küçük bir paket daha ekledi. Bu para, yandaki oturma odasında duran ayrı bir sandığa kondu; babasından kalan yaşlı hizmetçi Bayan Anken, her cumartesi sabahı yeni bir paket almak ve bir önceki paketin nerelere harcandığı hakkında hesap vermek için görünürdü.

Yukarıda anlatıldığı gibi Bay Bulemann karısını ve çocuklarını birlikte getirmemişti; buna karşılık yaşlı tutucunun gömüldüğünün ertesi günü biri sarı öteki kara, çok iri iki kedi, bir tayfa tarafından sıkıca bağlanmış bir torba içinde gemiden eve getirilmişti. Bu hayvanlar, biraz sonra efendilerinin biricik arkadaşları oldu. Bayan Anken'in içten bir öfkeyle her gün hazırladığı özel yemekleri öğleyin yerlerdi. Yemekten sonra, Bay Bulemann kısa süren öğle uykucuğunu uyurken, onlar tok karınla efendilerinin yanında kanepede oturur,

dillerini dışarıya sarkıtarak yeşil gözleriyle uykulu uykulu adamcağıza bakarlardı. Evin alt odalarında kendilerine hep yaşlı kadının gizli bir tekmesine mal olan sıçan avına çıktıkları zaman, yakaladıkları sıçanları ağızlarında sürükleyerek ilk önce kesinlikle efendilerine getirirler, kanepenin altına saklanıp avlarını yemeden önce ona gösterirlerdi. Bay Bulemann gece olup da renkli sivri takkesini bir beyaz takkeyle değiştirince, her iki kedisiyle birlikte bitişik küçük odadaki perdeli büyük yatağına gider, orada ayak ucunda kıvrılan hayvanların tekdüze horultusunu dinleye dinleye uykuya dalardı.

Bu sessiz dingin yaşam ara sıra bozulmamış da değildi. İlk yıllarda, satılan tutuların tek tük sahipleri gelmiş, aldıkları az miktardaki parayı geri vererek değerli eşyalarını almak istemişlerdi. Bay Bulemann da, yaptıklarını ortaya çıkartabilecek davalardan korktuğu için, büyük sandıklarına başvurup az çok ödence vererek ilgililerin susmasını sağlamıştı. Bu olaylar, onu insanlara daha çok düşman etmiş, daha öfkeli bir hale getirmişti. Yaşlı koltukçuyla yapılan alışveriş çoktan kesilmişti; önceleri kaç kez düşündüğü bir sorunu çözmeye, güvenilir bir piyangodan gelebilecek kazancı hesaplamaya uğraşarak cumbalı odacığında kendi kendine otururdu. Böyle bir piyangoyla günün birinde servetini

ölçülemez derecede artırmayı düşünürdü. Her iki iri kedi, Graps'la Schnores de şimdi onun hırçınlığından neler çekiyordu. Onları bir ara uzun parmaklarıyla okşayacak olsa bile, bir süre sonra zavallılar, örneğin cetvellerdeki hesap tutmadığı takdirde üzerlerine kumluğun ya da kağıt makasının atılmasını bekleyebilirlerdi; o zaman bağırarak topallaya topallaya bir köşeye kaçarlardı.

Bay Bulemann'ın bir akrabası vardı; bu annesinin ilk evliliğinden olma bir kızdı. Daha annesi öldüğü zaman, ondan kalan mirastan kızın payı kendisine verilmişti; bu nedenle Bay Bulemann'a geçen servet üzerinde onun hiçbir şey ileri sürmeye hakkı yoktu. Bu üvey kardeş, kentin dış mahallelerinden birinde çok sıkıntılı koşullar altında yaşamasına karşın Bulemann onunla hiç ilgilenmezdi: çünkü gereksinimli akrabasıyla ilişki kurmayı, öteki insanlarla ilişki kurmaktan daha da az severdi. Yalnızca bir kez kadıncağız, kocasının ölümünden kısa bir süre sonra, yaşı ilerlemiş olduğu halde, hastalıklı bir çocuk doğurduğunda, yardım istemek için ona gelmişti. Kadını içeriye alan Bayan Anken, aşağıdaki merdivende kulak kabartarak oturmuş, biraz sonra da yukardan efendisinin keskin sesini işitmişti: Sonunda kapı hızla açılmış, kadın ağlaya ağlaya merdivenlerden aşağıya inmişti. Daha o akşam Bayan Anken, bun-

dan sonra Christine bir daha gelecek olursa evin kapısından zinciri çıkartmaması için kesin buyruk almıştı.

Yaşlı kadın, efendisinin çengel burnundan ve keskin, baykuş gözlerinden gittikçe daha da çok korkar duruma gelmişti. Bay Bulemann yukarda merdiven tırabzanından ona seslenince ya da gemide alışık olduğu gibi parmaklarının yardımıyla yalnızca keskin bir ıslık çalınca kadıncağız hangi köşede otururşa otursun hemen yerinden kalkar, kendi kendine sövüp homurdanarak sürtüne sürtüne, inleye inleye dar merdivenlerden yukarı çıkardı.

Ancak Bay Bulemann'ın üçüncü katta yaptığı gibi, Bayan Anken de pek yasal bir biçimde elde edilmemiş servetlerini alt kattaki odalarda biriktiriyordu. Kadıncağız Bulemann'la yaşantılarının daha ilk yılında bir tür çocukça korkuya kapılmıştı: Efendisi günün birinde evin harcamalarını görmeyi üzerine alabilirdi; o zaman kendisi, onun cimriliği yüzünden, yaşlılık günlerinde gereksinim içinde kalacaktı. Bunu önlemek amacıyla, buğdaym fiyatı arttı diye ona yalan söyleıniş, bir süre sonra da, ekmek alabilmek için, verilen paranın bu artışı karşılayabilecek kadar artırılmasını efendisinden istemişti. Tam o ara ömrünün hesabına başlamış olan Superkargo, homurdana homurdana kağıtlarını yırtmış, hesabını yeni baştan yaparak haftalık ta-

yınlara istenen parayı eklemişti. Bayan Anken de amacına eriştikten sonra, vicdanını rahat ettirmek için, fazla aldığı şilinleri değil, yalnızca bu paralarla satın aldığı francalaları aşırıyor, Bay Bulemann aşağıdaki odalara hiç girmediği için, bunları, yavaş yavaş, değerli eşyalarından boşalan büyük ceviz dolaplara dolduruyordu.

Böylece on yıl kadar geçmiş olmalıydı. Bay Bulemann gittikçe daha kuruyor, saçları daha çok kırlaşıyordu; sarı çiçekli geceliği de gittikçe yıpranıyordu. Bu arada, çoğu kez günler geçer, konuşmak için ağzını bile açmazdı. Çünkü iki kedisinden ve yaşlı, yarı çocuklaşmış hizmetçisinden başka hiçbir yaratık görmüyordu. Yalnızca ara sıra, komşu çocuklarının aşağıda, evinin önündeki mola taşları üzerinde oynadıklarını işittiğinde, başını pencereden biraz çıkartır, keskin sesiyle çıkmaz sokağa doğru söverek haykırırdı. Bunun üzerine çocuklar: "Tutsak taciri, tutsak taciri!" diye bağırıp dağılırlardı. Bay Buleman daha öfkeli bir halde sövgüler ve ilençler yağdırır, sonunda hışımla pencereyi kapayarak öfkesini içerde Graps'la Schnores'ten çıkarırdı.

Bayan Anken, komşularla her türlü ilişkiyi önlemek için uzun zamandan beri alışverişlerini sapa sokaklarda yapmak zorunda kalıyordu. Yine de ancak karanlık basınca sokağa çıkabiliyor, sonra da, arka-

dan evin kapısını kilitlemek zorunda bırakılıyordu.

Noel yortusundan sekiz gün kadar önceydi; yine bir akşam yaşlı kadın böyle bir amaçla evden ayrılmıştı. Başka zamanlar hep özen göstermiş olmasına karşın, bu kez unutkanlığı tutmuş olmalıydı. Çünkü Bay Bulemann kibritle şamdanını tam yaktığı sırada, dışarıda, basamaklarda gürültü olduğunu şaşırarak işitti. Işığını önünde tutarak sofaya çıkınca, üvey kız kardeşinin solgun bir çocukla birlikte karşısında durduğunu gördü.

Onlara bir an şaşkınlık içinde, öfkeli öfkeli baktıktan sonra: "Eve nasıl girdiniz?" diye çıkıştı.

Kadın çekingen bir tavırla: "Aşağıda kapı açıktı" dedi. Bulemann, dişleri arasından hizmetçisine bir sövgü savurdu. Sonra: "Ne istiyorsun?" diye sordu.

Kadın: "Bu kadar sert olma, kardeşim" diye yalvardı; "yoksa sana söz söylemeye cesaret edemiyorum."

"Benimle konuşacak neyin olabilir? Sen payını aldın; birbirimizle işimiz kalmadı."

Kadın, susarak onun önünde duruyor, boş yere uygun bir söz arıyordu. İçeride oda kapısının habire tırmalandığı işitiliyordu. Bay Bulemann geriye dönerek kapıyı açtığı zaman, iki iri kedi sofaya doğru atlayarak solgun çocuğun çevresinde dönüp mırıldana mırıldana ona sürtündüler;

onlardan korkan çocuk, duvara doğru geri çekiliyordu. Efendileri, hala önünde sesini çıkartmadan duran kadını sabırsızlıkla süzüyordu. "E!.. daha ne kadar bekleyeceksin?" diye sordu.

Kadın sonunda söze başladı: "Senden bir şey rica etmek istiyordum, Daniel. Baban, ölümünden birkaç yıl önce, çok sıkıntıda olduğum bir zamanda, benden tutu olarak küçük bir gümüş kupa almıştı."

Bay Bulemann: "Babam senden mi almıştı?" diye sordu.

"Evet Daniel, baban, ikimizin annesinin kocası. İşte tutu makbuzu; bunun için bana pek de bir şey vermedi."

Kız kardeşinin boş ellerini hızlı bir bakışla gözden geçiren Bay Bulemann: "Sonra?" dedi.

Kadın, çekine çekine konuşmayı sürdürdü: "Geçenlerde bir düş gördüm; hasta çocuğumla birlikte kilise mezarlığına gitmiştim. Annemizin mezarına geldiğimiz zaman, o, açılmış beyaz güllerle dolu küçük bir ağacın altında, mezar taşında oturuyordu. Bir zamanlar, daha ben çocukken, bana armağan etmiş olduğu o küçük kupa elindeydi; biz biraz daha yaklaşınca kupayı dudaklarına götürdü, çocuğa gülümseyerek işaret ederken de, "sağlığına!" dedi, bunu iyice işittim. Bu, annemizin sağlığındaki yumuşak sesiydi, Daniel; bu düşü üç gece arka arkaya gördüm."

Bay Bulemann: "Bundan ne çıkar?" diye sordu.

"Kupayı bana geri ver, kardeşim! Noel yortusu yaklaştı; onu, hasta çocuğumun boş Noel tabağına koy!"

Kuru adam, sarı çiçekli geceliğinin içinde kıpırdamadan kadının önünde duruyor, onu keskin yuvarlak gözleriyle süzüyordu. "Para yanında mı?" diye sordu. "Düşlerle tutular kurtarılamaz."

Kadın: "Ah, Daniel!" diye bağırdı; annemize inan! Çocuğum küçük kupadan içerse iyi olacak. Acı biraz; ne de olsa o da senin kanındandır!"

Ellerini adama doğru uzatmıştı; ama o, bir adım geri çekildi. "Benden uzak dur" dedi. Sonra kedilerine seslendi: "Graps, yaşlı hayvanım! Schnores, oğulcuğum!" Büyük sarı kedi bir sıçrayışta efendisinin koluna atlayıp renkli takkeyi pençeleriyle tırmaladı; kara kedi de miyavlayarak adamın dizlerine tırmanmaya çalışıyordu.

Hasta çocuk usulca yaklaşmıştı. Kadının giysisini çekiştirerek "Anne, kara çocuklarını satan hain dayı bu mu?" dedi.

Ama aynı anda Bay Bulemann da kedileri yere fırlatmış, bağıran çocuğun kolunu yakalamıştı. "İlençli dilenci piçi" diye bağırdı; "o budalaca öyküyü sen de mi söylüyorsun?"

Kadıncağız: "Kardeşim, kardeşim!" diye haykırdı. Ama çocuk çoktan aşağıdaki sa-

hanlıkta yatıyordu. Annesi arkasından atılarak onu usulca kollarına aldı, sonra doğruldu, çocuğun kanayan başı göğsünde olduğu halde sıktığı yumruğunu, yukarda, tırabzanın önünde, mırıldanan kedilerinin arasında duran kardeşine doğru kaldırdı: "Alçak, kötü adam!" diye bağırdı. "Hayvanlarınla birlikte yok ol!"

Kardeşi: "İstediğin kadar ilen; ama hemen evden defol!" diye yanıtladı.

Sonra kadın, ağlayan çocukla birlikte karanlık merdivenlerden inerken, o da kedilerini çağırıp oda kapısını arkasından çarparak kapattı. Zenginlerin taş yürekliliği yüzünden yükselen ilençlerin, yoksulların ilenmelerinin tehlikeli olduğunu düşünmüyordu.

Birkaç gün sonra, Bayan Anken, her zaman olduğu gibi öğle yemeğiyle efendisinin odasına girdi. Ama bugün ince dudaklarını her zamankinden daha fazla kısıyor, küçük, zayıf gözleri de sevinçten parlıyordu. Çünkü o akşamki unutkanlığı yüzünden sineye çekmek zorunda kaldığı sert sözleri unutmamıştı; şimdi de bunların karşılığını efendisine faiziyle geri vereceğini düşünüyordu.

"Azize Magdalena'da çanların çalındığını işittiniz mi?" diye sordu.

Hesap cetvellerinin başında oturan Bay Buleınann kısaca: "Hayır!" dedi. Yaşlı kadın sorgusunu sürdürdü.

"Çanların niçin çalındığını biliyor musunuz?"

"Aptal geveze! Ben çanları dinlemem."

"Ama bunlar sizin yeğeniniz içindi!"

Bay Bulemann kalemi elinden bıraktı. "Ne saçmalıyorsun, koca moruk?"

"Küçük Christoph'u biraz önce gömdüklerini söylüyorum."

Bay Bulemann yine yazmayı sürdürüyordu. "Bunu bana ne diye anlatıyorsun? Oğlan beni ne ilgilendirir?"

"Yok, aklıma geldi de... Kentte olup bitenler anlatılmaz mı ya!"

Ancak o gittiği zaman Bay Bulemann, kalemi yeniden elinden bıraktı, elleri arkasında, odasmda uzun süre bir aşağı, bir yukarı dolaştı. Aşağıda, çıkmaz sokakta bir gürültü olsa, çocuğa yapılan kötü davranıştan dolayı kendisini mahkemeye çağıracak olan çağrıcının şimdiden gelmesini bekliyormuş gibi hemen pencereye gidiyordu. Getirilen yemekten miyavlayarak payını isteyen kara Graps, bir tekme yedi, bağıra bağıra köşeye kaçtı. Ama açlıktan mı, yoksa hayvanın her zaman o kadar uysal olan doğası birdenbire değiştiği için mi, efendisine döndü, öfkeli öfkeli homurdanarak onun üstüne doğru yürüdü. Bay Bulemann hayvana ikinci bir tekme daha attı. "Ziftlenin; beni beklemenize gerek yok" dedi.

Her iki kedi, adamın onlar için yere koyduğu dolu tabağın yanına bir sıçrayışta

gelmişti.

Ancak sonra garip bir şey oldu.

İlk önce yemeğini bitiren sarı Schnores, şimdi odanın ortasına gelmiş, gerinip kamburunu çıkartmıştı. Bay Bulemann birdenbire önünde durdu; sonra hayvanın çevresinde dolaştı, onu her yönden seyretti. Kedinin başını hafifçe kaşıyarak: "Schnores, yaşlı çapkın, bu da ne?" dedi. "Yaşlılık günlerinde daha da büyüdün!" O anda, öteki kedi de oraya atlamıştı. Parlak tüylerini kabarttı, sonra kara ayakları üzerinde dikildi. Bay Bulemann, renkli takkesini alnından yukarıya itti. "O da" diye mırıldandı. "Tuhaf, herhalde türlerinden olmalı."

Bu arada ortalık kararmıştı; kimse gelip onu rahatsız etmediği için, masanın üstünde duran tabaklarının başına geçti. Hatta sonunda, yanındaki kanepede oturan iri kedilerini keyifli keyifli seyretmeye başladı. Onlara başıyla işaret ederek: "Benim heybetli delikanlılarım!" dedi. "Artık aşağıdaki kadın, herhalde farelerinizi zehirlemiyor!" Ancak akşam bitişik yatak odasına gittiği zaman, onları her zamanki gibi içeriye almadı. Geceleyin kedilerin ayaklarıyla oda kapısını tırmalayıp miyavladıklarını işitince, yorganını kulaklarına çekti: "İstediğiniz kadar miyavlayın, pençelerinizi gördüm" dedi.

Sonra ertesi gün oldu; bir gün önceki olay öğleyin aynen yinelendi. Kediler ta-

baklar boşalınca, ağır bir sıçrayışla odanın ortasına atlayarak gerindiler; yine hesap cetvellerinin başına oturmuş olan Bay Bulemann, onlara bir göz atar atmaz, döner sandalyesini dehşetle geriye itti ve boynunu uzatarak ayakta duraladı. Graps'la Schnores, kendilerine kötü bir şey yapılıyormuş gibi hafif hafif bağırıp titreyerek, kuyrukları kıvrık, tüyleri kabarmış orada duruyorlardı; Bulemann belli bir biçimde gördü: Onlar genişliyor, gittikçe büyüyor, büyüyorlardı.

Elleri masaya sarılmış, bir an daha öyle durdu; sonra birdenbire yürüyerek hayvanların önünden geçti, oda kapısını ardına kadar açtı. "Bayan Anken, Bayan Anken!" diye bağırdı. Kadın, hemen işitir gibi görünmediğinden, Bulemann parmaklarının arasından bir ıslık öttürdü; az sonra yaşlı kadın ayaklarını sürüye sürüye evin arka tarafından çıktı, soluk soluğa birbiri arkasından merdivenleri tırmandı.

Kadın içeriye girince Bulemann: "Şu kedilere bir baksana!" dedi.

"Onları her zaman görüp duruyorum, Bay Bulemann."

"Onlarda hiçbir şey fark etmiyor musun?"

Kadın kırpıştırdığı zayıf gözleriyle çevresine bakarak: "Bilmediğim hiçbir şeyi fark etmiyorum, Bay Bulemann!" diye yanıt verdi.

"Bunlar ne biçim hayvan? Bunlar artık kedi değil!" Yaşlı kadını kolundan yakalayıp duvara doğru sürdü. "Kızıl gözlü cadı!" diye bağırdı; "Kedilerime ne yaptığını itiraf et!"

Kadın, kemikli ellerini kavuşturmuştu; anlaşılmaz dualar mırıldanmaya başladı.

Korkunç kedilerse, sağdan soldan efendilerinin omuzlarına atladılar; sivri dilleriyle onun yüzünü yalıyorlardı. Bunun üzerine adam, yaşlı kadını bırakmak zorunda kaldı.

Kadıncağız durmadan mırıldanıp kesik kesik öksürerek odadan çıktı, merdivenlerden aşağı kaya kaya indi. Şaşkın gibiydi; efendisinden mi, yoksa iri kedilerden mi olduğunu kendisi de bilmeden korkuyordu. Böylece, arka taraftaki odasına geldi. Titrek ellerle yatağından içi para dolu yün bir çorap çıkarttı; sonra bir sandıktan bir miktar eski giysi ve paçavra aldı, servetini bunlarla sardı; böylece büyük bir bohça oluştu. Gitmek, her ne pahasına olursa olsun gitmek istiyordu; efendisinin, kentin dış mahallelerinden birindeki yoksul kardeşini düşünüyordu; o kendisine karşı hep dostça davranmıştı; ona gitmek istiyordu. Gerçi bu, birçok çıkmaz sokaktan, karanlık uçurumlar ve dereler üzerindeki birçok dar ve uzun köprüden geçen uzun bir yoldu; dışarıda da kış akşamının alacakaranlığı başlamıştı. Buna karşın bir güç kendisini

dışarı çekiyordu. Büyük ceviz dolaplarda çocukça bir özenle biriktirdiği binlerce francalasını aklına bile getirmeden, ağır bohçası sırtında, evden çıktı. Büyük, tırtıllı anahtarlarla ağır meşe kapıyı özenle kilitleyip anahtarı deri çantasına koydu; sonra, soluk soluğa karanlık kente daldı.

Bayan Anken bir daha dönmemiş, Bulemann'ın evinin kapısı da bir daha açılmamıştır.

Fakat kadının gittiği gün, Noel'de ev ev dolaşarak Noel Baba'nın yamağı rolünü oynayan genç bir serseri, kaba tüylü postu sırtında, Kreszentius Köprüsü'nden geçerken, yaşlı bir kadını adamakıllı korkuttuğunu, o kadar ki, kadının karanlık suya bohçasıyla birlikte çılgın gibi atıldığını gülerek arkadaşlarına anlatıyordu. Bekçiler ertesi gün erkenden, kentin en dış mahallesinde, büyük bir bohçaya bağlı yaşlı bir kadının cesedini sudan çıkarmışlardı; kimsenin tanımadığı bu ceset, biraz sonra oradaki kilise mezarlığının yoksullar bölümüne sıradan bir tabut içinde gömülmüştü.

Noel gecesinin sabahıydı. Bay Bulemann kötü bir gece geçirmişti; odasının kapısını kedilerin tırmalaması ve kapıyı açmaya uğraşmaları, bu kez onu, hiç rahat bırakmamıştı; ancak tan atarken uzun, ağır bir uykuya dalabilmişti. Sonunda sivri uçlu takkesiyle başını oturma odasına sokunca, her iki kedinin yüksek sesle mırıldayarak

telaşlı adımlarla birbirlerinin çevresinde dolaştığını gördü. Vakit öğleyi geçmişti; duvar saati biri gösteriyordu. "Hayvanlar acıkmış olmalı" diye mırıldandı. Sonra sofaya bakan kapıyı açıp yaşlı kadına ıslık çaldı. Ancak aynı zamanda kediler birbirlerini iterek dışarı fırladılar, merdivenden aşağıya koştular; biraz sonra Bulemann, mutfakta atlamalar ve tabak çanak gürültüleri işitti. Herhalde kediler, Bayan Anken'in bir gün sonraki yemekleri koymayı alışkanlık edindiği dolaba sıçramışlardı.

Bay Bulemann yukarıdaki merdivende durmuş bağıra bağıra yaşlı kadını azarlayarak çağırıyordu; ama ona yalnızca sessizlik yanıt veriyor ya da aşağıdan, eski evin köşelerinden zayıf bir yansıma geliyordu. Çiçekli entarisinin eteklerini toplayarak kendisi aşağıya inmek istedi; tam o sırada, aşağıdaki basamaklarda bir gürültü oldu ve her iki kedi koşarak yeniden yukarıya çıktı. Ancak bunlar artık kedi değil, iki korkunç, adsız yırtıcı hayvandı. Adamın karşısına geçtiler, için için parlayan gözleriyle ona bakıp boğuk boğuk uludular. Önlerinden geçmek istedi; ama entarisinden bir parça kopartan bir pençe darbesi, onu geriye döndürdü. Odaya koştu; sokaktaki insanları çağırmak için bir pencere açmak istiyordu; ancak kediler arkasından içeriye atılarak onun önüne geçtiler. Kuyrukları kalkık, öfkeyle mırıldayarak pencerelerin

önünde bir aşağı bir yukarı dolaşıyorlardı. Bay Bulemann, sofaya koşup arkasından oda kapısını kapadı; ama kediler pençeleriyle kapının mandalını açmış, merdivende onun önüne çıkmışlardı. Yeniden odaya kaçtı, kediler de yeniden oraya geldiler.

Gün sona ermişti; karanlık bütün köşelere çöküyordu. Bulemann, aşağıdan, çıkmaz sokağın derinliklerinden bir şarkı duydu; kız ve erkek çocuklar ev ev dolaşıyor, Noel şarkıları söylüyorlardı. Her kapıya uğruyorlardı; ayakta dinledi. Kapısına kimse gelmiyor muydu? Fakat o, pekala biliyordu: Hepsini kendisi kovmuştu; evinin kilitli kapısını kimse çalmıyor, kimse kapıyı sarsmıyordu. Evin önünden geçip gittiler; yavaş yavaş çıkmaz sokak sessizleşti, bir ölüm sessizliği çevreyi kapladı. Bulemann, yeniden kaçmaya çalıştı; zor kullanmak istiyordu, hayvanlarla dövüşerek, her yanı kan içinde kalıncaya kadar yüzünü, ellerini yırttırdı. Sonra yeniden hileye başvurdu; onları eskiden severken kullandığı güzel adlarıyla çağırdı, tüylerini okşadı, hatta büyük, beyaz dişli yassı başlarını kaşımaya bile cesaret etti. Onlar da kendilerini Bulemann'ın önünde yere attılar, ayaklarının dibinde mırıldayarak yuvarlandılar; ama adamcağız, tam uygun zamanın geldiğini sanıp kapıdan usulca sıvışacak olsa, hayvanlar yerden fırlıyor, boğuk boğuk bağırarak önüne çıkıyorlar-

dı. Gece böyle geçti, gündüz böyle oldu; o hala ellerini ovuştura ovuştura, soluk soluğa, kır saçları darmadağınık merdivenle odasının pencereleri arasında koşup duruyordu.

İki gün, iki gece daha geçti; sonunda Bulemann, tümüyle bitkin ve eli ayağı titrer bir durumda kendisini kanepeye attı. Kediler adamın karşısına oturdular, uykulu uykulu, yarı kapalı gözleriyle ona bakıyorlardı. Vücudunun çalışması yavaş yavaş azaldı, sonunda tümden durdu. Kır sakalının sert kılları altında donuk bir soluk yüzünü kapladı; bir kez daha içini çekerek kollarını uzatıp uzun parmaklarını dizlerinin üstünde açtı; sonra artık hiç kımıldamadı.

Bu arada, aşağıdaki kimsesiz odalar da sakin kalmamıştı. Evin arka bölümündeki dar avluya açılan kapının durmadan kemirildiği ve yendiği işitiliyordu. Sonunda eşikte bir delik oluşarak gittikçe büyüdü; aradan kül renkli bir sıçan başı çıktı; sonra bir daha göründü; az sonra bütün bir sıçan sürüsü, geçenekle merdivenden kayarcasına geçerek birinci kata çıkıyordu. Buradaki oda kapısında çalışma yeniden başladı; bu kapı da kemirile kemirile delinince, sıra Bayan Anken'den kalma hazinelerin toplu olarak bulunduğu büyük dolaplara geldi. O zaman, masallardaki bolluk ülkelerinde olduğu gibi bir yaşam başladı; oradan geçmek isteyenin, önüne çıkanları yiyerek

kendisine yol açması gerekiyordu. Bu zararlı hayvanlar karınlarını doyuruyorlardı; artık yemeyi sürdürmek istemeyenler de, kuyruklarını kıvırıp, yenmekten oyulan francalaların içinde uykuya dalıyorlardı. Gece dışarı çıkıyor, yerlerde kayarcasına yürüyorlardı; ya da küçük ayaklarını yalayarak pencerenin önünde oturuyor, ay göründüğü zaman küçük, parlak gözleriyle sokağı seyrediyorlardı.

Ancak bu rahat ve mutlu yaşam, kısa sürede sona erdi. Yukarıda Bay Bulemann'ın gözlerini kapadığının üçüncü gecesi, dışarıda, merdiven basamaklarında gürültüler oldu. İri kediler sıçraya sıçraya aşağı indiler, pençelerinin bir vuruşuyla oda kapısını açarak avlanmaya başladılar. İşte o zaman sıçanlar için büyük zevk ve sefa sona erdi. Yağlı sıçanlar ince sesleriyle bağırıp ıslıklar çalarak çevrede koşuyorlar, çaresizlikten duvarlara tırmanmaya çalışıyorlardı. Hepsi boşunaydı; her iki yırtıcı hayvanın ezici dişleri arasında, birbiri arkasına sesleri kesiliyordu.

Sonra çevre sessizleşti; bütün evde, efendilerinin odası önünde pençelerini uzatmış, bıyıklarındaki kanı yalayarak yatan iri kedilerin hafif hafif mırlayışından başka hiçbir ses işitilmez oldu.

Aşağıda sokak kapısındaki kilit paslandı, pirinç tokmağı yeşil paslar kapladı, merdivenin taşları arasında otlar büyüme-

ye başladı.

Dışarıda ise yaşam, kaygısızca sürüp gidiyordu. Yaz gelince, Azize Magdalena Kilisesi'nin mezarlığında, küçük Christoph'un mezarında çiçekli bir beyaz gül fidanı belirdi; bir süre sonra da bunun altında küçük bir mezar taşı göründü. Gül ağacını çocuğa annesi dikmişti; mezar taşını kuşkusuz o sağlayamazdı. Ama Christoph'un eskiden bir dostu vardı; bu, karşılarındaki evde oturan bir eskicinin oğlu olan genç bir müzisyendi. Önceleri müzisyen içeride, piyanosunun başında otururken Christoph usulca onun penceresinin altına gelirdi; sonradan, müzisyen ikindileri org çalıştığı Magdalena Kilisesi'ne bazen çocuğu da birlikte götürmüştü. O zaman solgun çocuk, onun ayaklarının dibinde küçük bir tabureye oturur, kulak kabartarak başını orgun sırasına dayar, güneş ışıklarının kilise pencerelerinde nasıl oynaştığını seyrederdi. Sonra genç müzisyen, teması üzerinde işlemekten coşarak orgun derin, güçlü seslerini kubbelerde gürletince ya da arada tremelolar yapıp da sesler Tanrı'nın ululuğu önünde titrer gibi bir sel halinde akmaya başladığında, çocuğun sessiz hıçkırıklarla ağladığı ve dostunun onu ancak güçlükle yatıştırabildiği olurdu. Bir keresinde yalvararak: "Bana üzüntü veriyor, Leberecht; bu kadar yüksek sesle çalma!" demişti.

Orgcu da yüksek sesleri hemen bırakmış, flajölelerle diğer hafif seslere geçmişti; çocuğun en çok sevdiği "Tanrı'na sığın" adlı şarkı, sessiz kilisede tatlı ve dokunaklı bir biçimde işitiliyordu. Hasta sesiyle yavaş yavaş o da şarkıya eşlik etmeye başladı. Org susunca: "Ben de org çalmasını öğrenmek istiyorum; bana öğretir misin, Leberecht?" dedi.

Genç müzisyen elini çocuğun başına koyup sarı saçlarını okşayarak yanıt verdi: "Sen önce iyi ol da, Christoph; ben sana seve seve öğretirim."

Ama Christoph iyileşememişti. Onun küçük tabutunun arkasından annesiyle genç orgcu yan yana gidiyordu. İkisi ilk kez konuştular; zavallı anne, üç kez gördüğü küçük gümüş kupa düşünü ona anlattı.

Leberecht: "Kupayı ben size verebilirdim," dedi, "onu yıllarca önce başka birçok eşyayla birlikte babam kardeşinizden satın almış ve bir gün bana Noel armağanı olarak vermişti..."

Kadın acı acı hayıflandı. Tekrar tekrar: "Ah!"diye bağırdı; "eğer bilseydim çocuğum kesinlikle iyi olurdu!"

Genç adam bir süre onun yanında sessizce yürüdü. Sonunda: "Bununla birlikte kupa yine Christoph'a verilmeli" dedi.

İşte böyle oldu. Birkaç gün sonra kupayı, bu gibi değerli eşya toplayan bir meraklıya iyi bir fiyatla sattı; parayla da küçük

Christoph'un mezar taşını yaptırdı. Üzerine kupanın resmi kazılmış olan mermer bir levha koydurdu. Resmin altına şu yazı kazılmıştı: "Sağlığına!"

Daha birçok yıl, ister mezarın üstü karla örtülü, ister haziran güneşinde gül ağacı güllerle kaplı olsun, solgun yüzlü bir kadın sık sık oraya gelir, düşüne düşüne mezar taşının üstündeki yazıyı huşu içinde okurdu. Sonra bir yaz, artık hiç gelmez oldu; ama dünya, kaygısızca seyrini sürdürüyordu.

Yalnızca bir kez, yıllar geçtikten sonra, çok yaşlı bir adam mezarı ziyaret ederek mezar taşını gözden geçirdi; yaşlanmış gül ağacından beyaz bir gül kopardı. Bu adam, Azize Magdalena Kilisesi'nin emekli orgcusuydu.

Ancak bu dingin çocuk mezarından ayrılmamız gerekiyor; öykünün sonunu getirmek gerekirse, karşı tarafta, kentin Düstern sokağındaki cumbalı eve bir kez daha göz atmak zorundayız. O ev hala sessiz ve kapalı duruyordu. Dışarıda yaşam durmadan akıp giderken, içeride, kapalı odalarda döşeme yarıklarından mantarlar çıkıyor, tavanlardan alçılar kopup ıssız gecelerde geçenekte, basamaklarda korkunç yankılar bırakarak yere düşüyordu. O Noel gecesinde sokakta şarkı söylemiş olan çocuklar, şimdi yaşlanmış olarak evlerinde oturuyorlardı ya da yaşamlarını bitirmişler, öl-

müşlerdi bile... Şimdi çıkmaz sokaktaki insanlar başka giysiler giyiyordu; kentin dış mahallesindeki kilise mezarlığında, Bayan Anken'in adsız mezarında duran siyah numara kazığı, çoktan çürümüş gitmişti. Bir gece, çok kereler olduğu gibi, komşu evinin üzerinden dolunay, üçüncü katın cumba penceresine vurarak mavimtırak ışığıyla yere küçük, yuvarlak camların biçimlerini çiziyordu. Oda boştu; yalnızca kanepede, büzülmüş, bir yaşındaki çocuk kadar kalmış küçük bir insan vardı; yüzü yaşlı ve sakallıydı; zayıf burnu oransız bir biçimde büyüktü. Kulaklarına kadar geçmiş bir takkesi, göründüğüne göre boylu boslu bir adamın olduğu anlaşılan uzun bir geceliği vardı; ayakları entarisinin içine çekilmişti.

Bu adam, Bay Bulemann'dı. Açlık onu öldürmemişti; ama besinsizlikten vücudu kurumuş ve zayıflamış, böylece yıllar geçtikçe küçülmüş, küçülmüştü. Arada, bu geceki gibi dolunaylı gecelerde uyanarak gittikçe azalan bir güçle bekçilerinden kurtulmaya çalışmıştı. Boşuna harcadığı çabalardan bitkin bir halde kanepeye çöktüğü ve sonunda ayaklarını da yukarıya çekip büzüldüğü zaman, üstüne yine ağır bir uyku çökünce, Graps'la Schnores dışarıya, merdivenin önüne kadar gider, kuyruklarıyla yeri kamçılayarak Bayan Anken'den kalma hazinelerin yeni sıçan sürülerini eve çekip çekmediğini dinlerlerdi.

Bugün durum başkaydı; kediler ne odada ne de dışarıda, sofadaydılar. Pencereden giren ay ışığı, yerden geçerek yavaş yavaş küçük bedenin üzerine gelince, o kıpırdamaya başladı; büyük, yuvarlak gözleri açılan Bay Bulemann boş odaya kımıltısız bir biçimde bakıyordu. Kısa bir süre sonra, geceliğinin uzun kollarını güçlükle iterek kanepeden aşağıya kaydı; geniş eteği arkasından yeri süpürürken, o yavaş yavaş kapıya doğru yürüdü. Ayaklarının ucuna basıp mandalı kavrayarak oda kapısını açmayı ve dışarıda merdiven basamağına kadar ilerlemeyi başardı. Bir süre soluk soluğa durdu; sonra başını uzatarak: "Bayan Anken, Bayan Anken!" diye seslenmeye çalıştı. Ama sesi, ancak hasta bir çocuğun fısıltısı gibiydi. "Bayan Anken, karnım aç; dinlesene!"

Hiçbir ses yoktu; yalnızca sıçanlar aşağıdaki odalarda şimdi ince sesleriyle hırçın hırçın bağırıyorlardı.

Bunun üzerine Bulemann öfkelendi. "Cadı, ilençli kadın! Ne fısıldıyorsun?" Boğucu bir öksürük dilini felce uğratıncaya kadar anlaşılmaz fısıltılar halinde bir küfür tufanı ağzından boşandı.

Dışarıda, sokak kapısına ağır pirinç tokmakla vuruldu; çıkan ses evin tepesine kadar yansımıştı. Bu, olasılıkla öykünün başında sözü geçen, gece eğlencelerine düşkün adam olmalıydı.

Bay Bulemann kendini yeniden toparlamıştı. "Kapıyı açsana!" diye fısıldadı; "çocuk geldi; kupayı almak istiyor."

Birdenbire aşağıdan sıçanların ince ince bağrışmaları arasında her iki iri kedinin atlamaları ve homurtuları işitildi. Bulemann belleğini yoklar gibi göründü; uyandığı sırada ilk kez kediler üst kattan ayrılmışlar, onu kendi haline bırakmışlardı. Uzun geceliğini arkasında sürüyerek, telaşlı telaşlı güçlükle odaya döndü.

Dışarıda, sokağın derinliğinden bekçinin bağırdığını duydu. "Bir insan, bir insan!" diye mırıldandı; "gece o kadar uzun ki, kaç kez uyandım hala ay parlıyor."

Cumba penceresinde duran dolgulu koltuğa tırmandı. Küçük, kuru elleriyle pencerenin mandalını açmaya uğraştı durdu. Çünkü aşağıda, ayın aydınlattığı çıkmaz sokakta, bekçinin durduğunu görmüştü. Ancak rezeler iyice paslanarak sıkışmıştı; boş yere uğraşıyordu. O sırada, bir süre yukarıya bakan adamın, evlerin gölgesine dönüp gittiğini gördü.

Ağzmdan hafif bir çığlık çıktı; titreyerek, yumruklarıyla pencerenin camlarına vuruyordu; ama bunları kırmaya gücü yetmiyordu. Şimdi de karmakarışık bir halde ricalar fısıldamaya, sözler vermeye başladı; aşağıda giden adamın gölgesi gittikçe uzaklaşırken, onun fısıldaması yavaş yavaş boğuk bir kurbağa sesini andırmaya

başlıyordu; kendisini bir kerecik dinlese, hazinelerini bekçiyle paylaşmaya razıydı; hepsini ona verecekti. Kendisi için hiç, hiçbir şey alıkoymayacaktı; yalnızca kupayı vermeyecekti; kupa küçük Christoph'un malıydı.

Ama adam, aşağıda kaygısızca uzaklaşmayı sürdürüyordu; az sonra yan sokaklardan birinde yitmişti bile. O gece Bay Bulemann'ın söylediği sözlerin hiçbiri bir insan tarafından işitilmemiştir.

Sonunda her türlü boşuna çabadan sonra, küçük hayal, dolgulu koltukta büzülüp sivri tepeli takkesini düzeltti; anlaşılmaz sözler mırıldanarak gecenin boş gününe baka baka öylece kaldı.

İşte hala öyle oturmakta ve Tanrı'nın acımasını beklemektedir.

Cyprianus'un Aynası

Aslında berkitilmiş bir şato olan kontun sarayı çıplak tepenin üzerinde yükseliyordu; daha aşağılarda pek yaşlı çam ve meşelerin tepeleri görünüyor, üzerinde ve dağın eteklerindeki orman ve çayırlarda ilkyaz güneşi parlıyordu. Ama içeride yas vardı; kontun biricik oğlu, anlaşılamayan bir hastalığa tutulmuştu; çağrılan en yüksek doktorlar, hastalığın nedenini bulamıyorlardı.

Çocuk, perdeleri kapalı odada kansız yüzüyle uyur gibi yatıyordu. İki kadın, her biri yatağın bir yanında oturmuş, endişenin verdiği meraklı bir bakışla onu seyrediyordu; bunlardan birisi yaşlıydı; üzerinde düzgün bir hizmetçi giysisi vardı. Evin hanımı olduğu anlaşılan öteki hemen hemen gençti; ama solgun, iyilik akan yüzünde geçmiş içsızılarının izleri görülüyordu.

Gençliğinin en güzel günlerinde, o zaman pek az serveti olan bu genç kızla kont evlenmek istemiş; ancak bütün nikah hazırlıklarının tamamlandığı bir sırada, bundan vazgeçmişti. Gösterişli, yakışıklı kocayı, bu kocanın mülklerini ve arazisini yoksul kızdan kıskanan zengin, güzel bir kadın, hafifmeşrep adamı aşkının ağına almıştı; bu kadın, kontun şatosuna sahip olup oraya yerleşirken, bırakılan kız, dul annesinin odacığında kalmıştı.

Ancak genç kontesin mutluluğu çok sürmedi. Bir yıl sonra küçük Kuno'yu dünyaya getirdiğinde, kötü bir lohusa hummasına tutuldu, ölüp gitti. Bunun üzerinden bir yıl geçti; kont, öksüz kalan mini mini oğlu için bir zamanlar aşağı gördüğü kızdan daha iyi bir ana kucağı bulamadı. O da, dingin yüreğiyle, kontun bütün yaptıklarını bağışlamış ve şimdi karısı olmuştu. İşte böylece, eski rakibesinin çocuğunun yanında oturuyor, onu büyük bir özenle bekliyordu.

Yaşlı kadın:

"Şimdi yatıştı, uyuyor" dedi; kontesimiz de biraz dinlenseler."

Yumuşak huylu kadın:

"Olmaz dadı," diye yanıt verdi; "daha dinlenmeye gereksinmem yok; burada, yumuşak koltuğumda pekala rahat oturuyorum."

"Ama o kadar çok gece geçti ki! Soyun-

madıktan sonra uyunan uyku hiçbir zaman uyku sayılmaz." Biraz sonra da ekledi:

"Bu şatoya sizin gibi iyi üvey anneler gelmemiştir."

"Beni böyle övmemelisin, dadı!"

Yaşlı kadın:

"Cyprianus'un aynasının öyküsünü bilmiyor musunuz?" dedi; kontes bilmediğini söyleyince, dadı sürdürdü:

"Öyleyse bu öyküyü size anlatayım; üzüntüleri dağıtmaya yardım eder. Hele bakın, çocuk nasıl uyuyor; küçük ağzıyla sakin sakin soluk alıyor!"

"Şu yastığı belinize dayayın, ayaklarınızı da bu küçük iskemleye koyun, bakayım! Şimdi de biraz durun, öykümü iyice anımsayayım."

Sonra kontes yastıklara gömülüp ona gülümseyerek işaret edince, evin deneyimli emektarı öyküsüne başladı:

"Dört yüz yıl önce bu şatoda bir kontes yaşamıştı; bu kadını herkes yalnızca "iyi yürekli kontes" diye anardı. Kontese böyle bir ad takılması haklıydı; çünkü o alçak gönüllü bir kadındı, yoksul ve düşkünleri aşağı görmezdi. Ama kendisi mutlu değildi. Aşağıdaki köyde rençperlerin evlerine yardım için gittikçe, küçük kapılarda çok kez önüne çıkan çocuk kümeciklerine üzülerek bakar ve kendi kendine:

"Böyle tombul yanaklı tek bir yavru için acaba neler vermezdim!" diye düşünürdü.

On yıldır evliydi ama çocuğu olmamıştı; Tanrı onun kucağına, böyle sizin gibi, annelik sevgisinin hazinelerini bağışlayabileceği annesiz bir çocuk da vermemişti. Aslında yumuşak yürekli bir adam olan ve iyi huylu kontese bağlı kalan kont, büyük konağının mirasçısı hala doğmadığı için üzülmeye başlamıştı."

Öyküyü anlatan dadı:

"Ulu Tanrım!" diye kendi kendisinin sözünü kesti; "zenginlerin çocuğu olmaz; yoksullar da çoğu zaman küme küme çocuklarından, kendileri için yukarıda dua edebilecek bir ya da iki küçük meleğin göklerde bulunmasını boş yere isteyip dururlar."

Kontes:

"Arkasını anlatsana!" dedi; yaşlı kadın da öyküyü sürdürdü:

Büyük Savaş'ın son zamanlarıydı; bu şato sık sık dost ve düşman birlikleri tarafından işgal ediliyordu. Günün birinde, İsveçlilerle ülkeye gelmiş olan yaşlı bir hekim, ormanın arkasındaki bir çarpışmada sonucu sabırsızlıkla bekleyip tiryak kutusunun başında nöbet tutarken, İmparator ordusunun bir kurşunuyla yaralanmıştı. Adı Cyprianus olan bu adam, şatoya getirilmiş, konak İmparatorluğa bağlı olmasına karşın, iyi yürekli kontes tarafından büyük bir özveriyle tedavi edilmiş ve bakılmıştı. Kontesin eli uğurlu gelmiş, ama yine de

hekimin iyi olması uzun zaman almıştı. Şatonun arkasındaki güzel kokulu küçük çiçek bahçesinde kontes, henüz iyileşme döneminde bulunan yaşlı adamın yanında sık sık dolaşıp onun, doğanın gücü ve gizleri hakkındaki sözlerine kulak verirken barış çoktan yapılmış bulunuyordu. Yaşlı adam, kontese ileride hastalarına iyi gelebilecek bazı bilgiler veriyor ve dağ otlarından ilaçlar öneriyordu. Böylece güzel kadınla akıllı yaşlı hekim arasında yavaş yavaş karşılıklı ve minnettarlığa dayanan bir dostluk kuruldu. Bu sıralarda, bir yıldır İmparator'un ordusunda savaşa katılmış olan kont da şatoya dönmüştü. Kavuşmanın ilk sevinci geçtikten sonra, hekim, inceleyici gözleriyle iyi yürekli kontesin yüzünde sessiz bir üzüncün izini görür gibi oldu; bununla birlikte yaşının verdiği sakınganlık, dudaklarına kadar gelen bir soruyu hep önledi. Ama günün birinde, o zamanlar başları Michel'in yönetimi altında bütün ülkeyi dolaşan bir çingene kadının, kontesin odasından usulca çıkıp gittiğini görünce, akşamleyin küçük bahçede gezinirlerken onun elini tutarak bütün inandırma gücüyle dedi ki:

"Sayın kontes! Biliyorsunuz ki size karşı bir baba sevgisi besliyorum; onun için bana çekinmeden söyleyin; öğleyin kocanız uyurken o aşağılık ve dinsiz kadını ne diye odanıza aldınız?"

İyi yürekli kontes ürkmüştü; ama yaşlı adamın tatlı ve yumuşak yüzüne bakınca:

"Büyük bir üzüntüm var, üstad Cyprianus" dedi; "bir gün bu üzüntüden kurtulup kurtulamayacağımı öğrenmek istiyordum."

Hekim:

"Öyleyse bana yüreğinizi açın!" diye yanıtladı; "belki ben, saf insanları aldatmasını beceren ama gelecekten hiç de anlamayan o serserilerden daha iyi bir çare bulabilirim!"

Bu sözler üzerine kontes, yaşlı doktora derdini söyledi ve çocuğu olmaması yüzünden kocasının sevgisini bile yitireceğinden nasıl korktuğunu anlattı.

Bu arada, küçük bahçeyi çeviren duvar boyunca yürüyorlardı; Cyprianus, akşam güneşinin kırmızı ışığının vurduğu aşağıdaki ormanların ötelerine doğru bakıyordu.

"Güneş batıyor" dedi: "Yarın yine doğduğunda, beni yurdumun yolunda görecek. Ama ben yaşamımı ve sağlığımı size borçluyum; onun için, güvenilir birisiyle ülkemden göndereceğim bir armağanın aşağı görülmemesini dilerim."

Üzülen kadın:

"Gerçekten gitmek zorunda mısınız?" diye bağırdı. "Demek ki, bana en çok avuntu veren insan beni bırakacak!"

"Bundan yakınmayın, kontes! Sözünü

ettiğim armağan, bir speculum, yani bir aynadır; bu ayna, yıldızların olağanüstü bir karşılaşmasında ve yılın en çok şifa getiren bir zamanında yapılmıştır. Onu odanıza koyup kullanırsanız, size kısa bir zamanda o aldatıcı dinsizlerden daha iyi bir müjde verebilir."

Yaşlı adam, gizemli bir biçimde gülümseyerek ekledi:

"Ülkemde, benim, doğanın sırları hakkında bilgisiz olmadığımı söylerler." Burada dadı öyküsünü kesmişti. "Bilirsiniz ki, sayın kontes, Cyprianus sonradan bütün Kuzey'de güçlü bir sihirbaz diye ün kazanmıştır. Onun yazdığı kitapları, ölümünden sonra bir şatonun mahzeninde zincire vurdular; çünkü bunların içinde ruhun kurtuluşunu tehlikeye sokan kötü yazılar olduğunu sanıyorlardı. Ama bu işi yapanlar yanılmıştı ya da kendi yürekleri temiz değildi; çünkü Cyprianus'un bu evde bulunduğu sırada sık sık söylediği gibi doğa güçleri, doğru ve işbilir ellerde hiçbir zaman kötü değildir."

Ama ben öykümü sürdüreyim. Üstadın, karı kocayı avutan bir söz vererek şatodan ayrılmasından birkaç ay sonra, bir gün üzerinde büyük bir tahta sandık bulunan küçük bir araba avluda durdu; öğleden sonra vakit geçirmek için pencereden bakan kontla kontes merak edip aşağıya indiklerinde, arabacı kendilerine Cyprianus'un

parşömene yazılmış bir mektubunu verdi. Sandıkta da, ayrılırken söz verdiği armağan vardı. Mektupta şunlar yazılıydı:

"Bu ayna, bana ne kadar kutsal çalışma saatlerine mal olduysa, sizin yaşamınıza da o kadar çok mutluluk günleri katsın! Ama unutmayın ki, her şeyde sonuç hep, gizine akıl erdirilemeyen Tanrı'nın elindedir. Yalnızca bir şeyden sakınmak gerekir. Kötü bir davranışın hayali hiçbir zaman bu aynaya yansıtılmamalıdır; yoksa, ayna yapılırken etki etmiş olan mutluluk verici güçler, yıkım doğuran güçlere çevrilir, bu değişiklik, özellikle, umarım yakında çevrenizi saracak olan çocuklara ölüm tehlikesi getirir; ancak, kötülük edenin kendi kanıyla ödeyeceği bir kefaret aynanın iyilik veren gücünü geri verebilir. Ama evinizin iyiliği o kadar büyüktür ki, böyle bir şeyin olmasına olanak yoktur; onun için minnettar bir dostun elinden bu armağanı umut ve güvenle kabul ediniz."

Kontla kontes, doktorun istediği gibi, armağanını umut ve güvenle kabul ettiler. Sandık hole götürülüp açılınca ilk önce büyük bir ustalıkla bronzdan yapılmış bir ayaklık göründü. Sonra aynayı çıkarttılar; bu, olağanüstü mavimsi bir parlaklığı olan yüksek, dar bir aynaydı. Aynaya bir göz atan kontes, kocasına:

"İçine yansıyan dünya hafif bir ay ışığındaymış gibi gözükmüyor mu?" diye sordu. Çerçeve perdahlanmış çeliktendi; bunun binlerce fasetasına vuran ve kırılan ışınlar,

renkli bir ateş içindeymiş gibi parlıyordu.

Bu güzel yapıt, biraz sonra karı kocanın yatak odasına konmuştu bile; hizmetçi her sabah iyi yürekli kontesin sarı saçlarını tararken ya da ipek gibi örgülerini topuz yaparken, o ellerini kavuşturarak Cyprianus'un aynasının önünde oturur, büyük bir inanç ve umut içinde sevimli yüzüne bakardı. Sabah güneşi çerçevenin fasetalarında parladığında, güzel kadının hayali, yıldız biçiminde kıvılcımlardan yapılmış bir çelengin içindeymiş gibi dururdu. Kocası çoğu zaman kır ve ormanlarda ilk gezintisini yaptıktan sonra yeniden yatak odasına gelir, arkadan onun iskemlesine sessizce dayanırdı; kadın, kontu aynada görünce, her defasında gözlerinin daha az üzüntülü baktığını sanırdı.

Uzunca bir zaman geçmişti; bir sabah, oda hizmetçisi yanından çıktıktan sonra kontes, aynanın önünden geçerken kendisine bir kere daha bakmak istedi. Fakat aynada bir buğu görünüyordu; öyle ki, kadın yüzünü iyice seçemedi. Mendilini alarak buğuyu silmeye çalıştı; ama uğraşmasının yararı olmadı; şimdi, buğunun, aynanın üstünde değil, içinde olduğunu anlıyordu. Aynaya yaklaşınca, yüzü iyice ortaya çıkıyor, ancak biraz gerileyecek olduğunda, kendisiyle aynadaki hayal arasında, sanki pembe, hafif bir buhar dalgalanıyordu. Düşüne düşüne mendilini cebine soktu ve

bütün gün sessizce, içine doğan gizli bir umut içinde evde dolaştı; kendisine geçenekte rastlayan kocası:

"Böyle melekler gibi niçin gülmüyorsun, kalbimin kadını?" diye sordu. O hala susuyordu; yalnızca kollarını kocasının boynuna dolayarak onu öptü.

Artık her gün, kocası ve hizmetçisi yanından ayrıldıkları zaman, yalnız başına o iyi hekimin aynasının önüne geçiyor ve pembe, küçük bulutun aynanın arkasında her sabah daha belli bir biçimde dalgalandığını görüyordu. Böylece mayıs ayı gelip çatmıştı; bahçeden gelen mor menekşe kokusu, açık pencereden içeriye giriyordu; iyi yürekli kontes o sabah yine aynanın önünde durdu. Aynaya bakar bakmaz, heyecan ve sevinç içinde dudaklarından bir "A!.." çıktı; ellerini yüreğine götürdü. Aynada parlayan ilkyaz güneşinde, pembe, küçük bulutun içinde, uyuklayarak bakan bir çocuk yüzünü iyice fark etmişti. Soluğunu tutarak ayağa kalktı; gördüğü görünüme bir türlü doyamıyordu.

Bu ara, dışarıdan, köprünün önünden bir boru sesi işitti; bunun, avdan dönen kocası olması gerektiğini düşündü. Gözlerini kapadı : kocası arkasında köpeği olduğu halde odaya yanına gelinceye kadar bu halde bekleyerek durdu. Sonra onu her iki koluyla sardı ve aynayı gösterip yavaşça dedi ki:

"Soyunun sürdürücüsü seni selamlıyor!" Çocuğun küçük yüzünü pembe bulutçuğun içinde kont da fark etmişti; ama gözlerindeki sevinç parlaklığı birdenbire yitti ve kontes, onun nasıl sarardığını aynada gördü.

Kadıncağız:

"Onu görmüyor musun?" diye fısıldadı.

"Kuşkusuz görüyorum, sevgili karıcığım; ama korkarım ki çocuk ağlıyor!"

Kocasına dönerek başını salladı. "Seni çılgın adam, seni!" dedi; "o ağlamıyor, uyuklarken düşünde gülümsüyor."

İşte, her ikisi de bu durumda kaldı. Kont, endişeye düşmüştü; kontes ise, orta hizmetçisiyle birlikte, evin gelecekteki varisi için beşik, kuş tüyünden yastıklar ve küçük, zarif giysiler hazırlıyordu. Bu arada, aynanın önünde olduğu zamanlarda, düşteymiş gibi içten bir özleyiş içinde kollarını pembe buluta uzatırdı; ama parmakları aynanın soğuk yüzeyine çarpınca kollarını yine aşağıya bırakır ve Cyprianus'un bir sözünü anımsardı:

"Her şey zamanında olur."

Onun saati de geldi. Aynadaki küçük bulut yitmişti; bunun yerine, kontesin yatağının beyaz, keten çarşafı üzerinde pembe bir oğlan çocuk yatıyordu. Bu şatoda ve köyde büyük bir sevinç uyandırdı; kont, sabahleyin kendisine gülen kırlarından ge-

çerken, kişneyen atının dizginlerini bıraktı ve güneşin ışıklarına doğru sevinç içinde:

"Bir oğlum oldu!" diye bağırdı.

Kontes, loğusalıkta kırkını çıkarıp kiliseyi ziyaret ettikten sonra, sıcak yaz günlerinde onun yine köydeki rençber evlerine gittiği görülüyordu; yalnızca artık köylü çocuklarına üzüntüyle bakmıyordu. Genellikle uzun süre durup onlara doğru eğiliyor, oyunlarında onlara yol gösteriyordu; iyice gürbüz bir oğlan çocuğu gördüğünde, "benimki bundan da sağlam" diye düşünürdü.

Ama Cyprianus'un yazdığı gibi sonuç, gizine akıl erdirilemeyen Tanrı'nın elindedir. Güzle birlikte kötü bir humma salgını gelmişti; insanlar ölüyor, ölmeden önce de, yardım isteyerek yataklarında yatıyor, gittikçe eriyorlardı. İyi yürekli kontes ise, onlara kendisini bekletmiyordu. Yaşlı üstadın gizli ilaçlarıyla kulübelere gidiyor, hastaların yataklarına oturuyor, ölenler olursa, bunların alınlarından son teri mendiliyle siliyordu. Ama sonunda, küçük Kuno ilk yaşının yarısına geldiğinde, kontesin birçok yaşamı pençesinden kurtardığı ölüm, kendisiyle birlikte şatoya kadar çıktı ve zavallının yanaklarını ateş içinde, koyu renkli iki gül gibi yaktıktan sonra onu yatağına beyaz ve soğuk bir halde uzattı. Artık bütün sevinç ve mutluluk anları bitmişti. Kont, topraklarında at üstünde başı eğik

olarak dolaşıyor, hayvanı yollarda kendi haline bırakıyordu. Kendi kendine hep:

"Zavallı yavrumun daha doğmadan önce niçin ağladığını şimdi anlıyorum; çünkü insana ana sevgisi dünyada yalnızca bir kez nasip olur" derdi.

O sanatlı ayna yine yatak odasında duruyordu; sabah güneşi, kıvılcımlarını çerçevenin çelik çemberine ne kadar çok saçsa, bunun içinde iyi yürekli kontesin hayali artık yoktu. Bir sabah kont, yaşlı kahyasına:

"Bunu kaldır, parlaması gözlerime dokunuyor!" dedi. Evin kahyası, aynayı üst katta, o zamanlar her türlü eski silahın saklanmasına yarayan uzak bir odaya taşıttı; onu yukarı çıkaran uşaklar uzaklaştıklarında, yaşlı adam, iyi yürekli kontesin mezarından getirdiği kara bir tabut örtüsüyle üstat Cyprianus'un aynasını artık üzerine hiçbir ışık vurmayacak biçimde örttü.

Ne var ki kont henüz gençti; birkaç yıl geçip de gürbüz çocuk, şatonun geçeneklerinde gürültü ve patırtıyla koşmaya başlayınca kont şöyle düşündü:

"Oğluna, onu, senin varisine yakışacak biçimde, soylu bir biçimde yetiştirecek yeni bir anne araman doğru olacak. İmparatorun sarayında birçok uygun ve güzel kadın var; tam uygununu bulamazsan kötü olur." Kulaklarında bir ses de işitiyordu; bu ses diyordu ki:

"Çocuğun için bir ana, senin için de bir

kadın gerek; çünkü kadın sevgisi tatlı bir şerbet gibidir!"

Böylece yine mayıs ayı geldiğinde, yol hazırlıkları yapıldı ve kont, çocuğuyla birlikte, yanlarında adamları olduğu halde tantanalı bir biçimde büyük Viyana kentine gitti.

Uzun süre şatoya dönmediler; yaşlı kahya, yüksek tavanlı, boş odalarda dolaşıyor ve bir zamanlar iyi yürekli kontesinin kullandığı eşyaların kapalı havada yıpranmaması için pencereleri açıyordu. Sonunda, artık güze doğru şeytan arabaları kırlarda uçarken, daha önce şatodaki adamların hiç görmedikleri, içinde değerli halılar, altın yıldızlı deri duvar örtüleri ve her tür moda eşyası bulunan birçok sandık arka arkaya geldi; evin kahyası da, giriş katındaki büyük odaları yeni kontes için hazırlama buyruğunu aldı."

Küçük hasta, uykusunda yorganını açtığı için yaşlı öykücü biraz durdu. Ama onun üzerini yeniden örttükten sonra çocuk uyumayı sürdürdüğünden kadın yine söze başladı:

Siz onu tanırsınız, sayın kontesim; yukarıdaki şeref salonunda, şöminenin yanında asılı duran doğal büyüklükteki kadın resmi, onun kendisine herhalde benzeyen portresidir. Bu, erkekler, özellikle yaşlı erkekler için çok tehlikeli olan altın rengine çalar kırmızı saçlı bir kadındır. Onu kaç kez

uzun uzun seyrettim; başını arkaya öyle zarif bir atışı, ağzının öyle tatlı ve sinsi bir gülümseyişi, altın renkli saçının başıboş sevimli bukleler halinde beyaz ensesine öyle bir dökülüşü var ki, belki zavallı konttan daha soğukkanlı bir adam bile buna direnemezdi. Yalnızca, onun genç bir dul olduğunu da ekleyeyim; ilk evliliğinden olma küçük bir kız çocuğunu, ölen kocasının başkentteki hısımlarının yanında bıraktığı söyleniyordu. Kesin olan bir şey varsa, o da bu kızın şatoya hiç gelmediğidir.

Şimdi gelelim öykümüze! Sonunda arabalar, şatonun avlusuna gürültüyle girdiler; Toplanan emektarlar, kontun ve yabancı bir dil konuşan bir oda hizmetçisinin, yeni kontese arabadan inerken nasıl yardım ettiğine şaşkınlık içinde bakıyorlardı. O, çağla renkli ipek giysisi içinde, başını hafifçe eğerek merdivenden çıktığı sırada, duyarlı kulağı, yeni hanımın güzelliği hakkında yavaşça fısıldanan beğenme sözlerini işitti.

Ancak kadın kapıdan görünmez olduktan sonra, arkadan gelen hizmetçi ve uşakların arabasından küçük Kuno inmişti. Kırmızı yanaklı bir hizmetçi ona:

"Ey, delikanlı! Şimdi güzel bir anneniz var!" diye seslendi. Ama çocuk, alnını buruşturup mağrur bir edayla:

"O benim annem değil!" dedi. Tam o ara, kontla karısının yanından dönen yaşlı kahya, saf kıza, üzgün bir halde:

"Bunun, iyi yürekli kontesin oğlu olduğunu görmüyor musun?" diye söylendi. Çocuğun mavi gözlerine sevecenlikle bakarak onu kucağına alıp baba evine götürdü.

Orada artık yabancı kadın yönetimi eline almıştı. Evin adamları, onun herkesi hoş tutmasını beğeniyorlardı; yoksullar da yeni kontesin, ölenden daha cömert olduğunu, yalnızca çocuklara hiç ilgi göstermediğini ve kendisine, bir zamanlar iyi yürekli kontese yaptıkları gibi sıkıntılarından yakınamadıklarını söylüyorlardı. O, şato halkının çoğunu güzelliğiyle kendine bağladığı halde, kahya bu kadına, ancak soğuk soğuk bakıyordu. Kontesin, iş günlerinde de, yaşlı adamın dediği gibi 'bir Jezabel kadar süslü olarak' çevrede dolaşmasından kahya hoşlanmıyordu. Bazen, kendisinin ve kontun yanında kadının küçük Kuno'yu okşamasına güvenmiyordu. Bunlarla o, çocuğu da kazanamamıştı; çocuğun kadına sessiz, gözlerini dikerek bir bakışı vardı, işte o kadar... Kuno, kontesin kollarından ve gözlerinden kurtulunca dışarıya koşup küçük yayıyla okunu alır, kendisine kahyanın yaptığı tahta kuşa ok atardı ya da akşamleyin yaşlı dostunun odasında oturur, kocaman bir kitaptaki büyük av eğlenceleriyle ilgili resimleri karıştırırdı. Zavallı kont, karısının güzelliğinden başka bir şey görmüyordu. Odaya girip karısına doğru

gittiği zaman kadın gülümseyerek ayakta durur, onun kendisine sarılmasını beklerdi; güzel ensesini kapıya çevirmiş olursa, altın bir zincir ucunda kemerinden sarkan el aynasını ipek giysisinin katları arasından çıkartır, içeriye giren adama bu aynadan başıyla işaret ederdi.

Yine ilkyaz geldiği zaman çocuk, ormandaki bataklıktan aldığı bir sıtmaya tutuldu; rahatsız, dalgın bir durumda yatağında yatıyordu. Yatağın yanında, oymalı arkalığı, mavi kadifeden yastığıyla iyi yürekli kontesin iskemlesi duruyordu; o, bir zamanlar ilkyaz havasında da menekşe kokuları açık pencereden kendisine gelirken Üstad Cypriaus'un aynası önünde bu iskemleye ne kadar çok oturmuştu! Şimdi, dışarıda mor menekşeler yine açıyordu; ama iskemle boştu. Gerçi çocuğun üvey annesi oradaydı ve küçük yatağın ayak ucunda, kontun yanında oturuyordu; çünkü babanın, çocuğu için nasıl meraklanıp üzüldüğünü görüyor, kendisi de bundan geri kalmak istemiyordu.

Bir ara çocuk ateş içinde:

"Anne, anne!" diye bağırarak gözleri açık olarak yastıktan başını kaldırdı.

Güzel kadın:

"İşitiyor musun, kocacığım? Oğlumuz beni istiyor!" dedi. Fakat kalkıp ona doğru eğilince, çocuk kollarını kadına değil, iyi yürekli kontesin şimdi boş duran iskemle-

sine uzattı.

Kont şaşırmıştı; birdenbire anımsamanın verdiği içsızısıyla, oğlunun yatağının yanında diz üstü yere düştü. Kendini beğenen kadın geri çekilmişti; küçük yumruğunu kemerinde gizlice sıkarak bir daha girmemek üzere odadan çıktı. Bununla birlikte çocuk, o bakmadan da iyileşti.

Bundan biraz sonra, dışarıda gül goncaları açarken kontesin bir oğlu dünyaya geldi. Küçük Kuno, bu haberle sıçrayarak babasını karşıladığı zaman, kont, içinde nedenini anlayamadığı büyük bir üzüntü duydu. Gerçi kendi düşüncelerine dalarak boş kırlarda dolaşmak için şimdi de atını ahırdan getirmişti ama bu, duyduğu haberi sevinç içinde kırlara ve denize haykırmak için değildi.

Kont üzengiye basar basmaz, yaşlı kahya küçük Kuno'yu ona doğru kaldırarak eğere oturttu ve:

"İyi yürekli kontesin oğlunu unutmayın!" dedi. Baba, kollarıyla çocuğunu sardı, güneş alçalıncaya kadar atın üstünde onunla bayır aşağı, bayır yukarı dolaştı; eve dönüşlerinde kontluğun ölü mahzenlerinin bulunduğu kilisenin pencerelerinin altından geçerlerken kont atını yavaşlatıp çocuğun kulağına:

"Onu unutma; çünkü anne sevgisi insana dünyada yalnızca bir kez nasip olur!" diye fısıldadı. Loğusanın odasına girdiğin-

de, hastabakıcı, yeni doğan çocuğu kucağına verince, ölüye olan özlemini yeniden duydu ve birdenbire, yalnızca onun, kalbinin kadını olduğunu anladı; çocuk, kendi kanından olduğu halde, konta yabancı gibi geliyordu; çünkü aynı zamanda onun kanından değildi. Loğusalığından, her zamandan daha güzel kalkan kontesin gözleri artık kocasının üzerindeki büyüleyici etkisini yitirmişti. Kont, atın üstünde yalnız başına kırlarda dolaşıyordu; Cyprianus'un bir sözü, belli belirsiz bir yazı gibi gözlerinin önündeydi:

"Geçmişe doğru yaşamak, Tanrı'nın yardımıyla bile insana nasip olmaz!"

Bu arada, iki çocuk birlikte büyüyordu; kısa bir süre sonra, aralarında büyük bir sevgi kendini gösterdi. Küçük Wolf, birlikte dışarı çıkmaya başladığı zaman, Kuno, erkek çocukların yaptıkları her şeyde onun hocası oldu. Kardeşini, kayalara, ağaçlara tırmandırıyor, onun küçük yayı için tahtadan oklar yapıyor, onunla birlikte, hedef levhasma ya da güneşin parlak ışığında üzerlerinde av arayan, erişilmez, yırtıcı kuşlara bile ok atıyordu.

Böylece yine kış yaklaşmıştı; bir akşam, üzerinde İmparatorluk Ordusu'nun albay üniforması bulunan bir adam, uşağıyla birlikte at üstünde şatonun avlusuna geldi. Bu albayın adı Hager'di; kendisi de, çıkık alınlı, küçük, korkunç gözlü, kuru ve ke-

mikli bir adamdı; -söylendiğine göre- dik ve saman sarısı rengindeki sakalı, çenesinden ve burnunun kanatlarından ışınlar gibi fırlak duruyordu. Kontesin ilk kocasının bir yeğeni olduğunu ve yalnızca ziyaret için geldiğini söylemişti; ancak gidişini bir haftadan öteki haftaya bırakarak şatoda kaldı ve yavaş yavaş kendisine ev halkındanmış gibi bakılmaya başlandı. Kont, önceleri bu ziyaretle hiç ilgilenmemişti; ancak albay, kısa bir zamanda soylu av sanatında usta olduğunu gösterdi; ilk kar yağar yağmaz, iki adam birlikte sık ağaçlı çam ormanına daldılar. O günden sonra hemen hemen her gün sakin ormanda av köpeklerinin koşuşup bağrışmaları ve avcıların attıkları naralar işitiliyordu.

Bir gün öğleden sonra bir domuz avında, adamlarını almadan kontla birlikte yitip gittikleri ıssız bir koyağın dibinden albayın av borusu duyuldu; köpek başıyla avcılar, sesi izleyerek orada birleşince, yaban domuzu ölüsünün çamların arasında yattığını gördüler; ama bunun yanında kont da kanlar içinde yatıyordu. Albay, elinde borusu, mızrağına dayanmış, ayakta duruyordu. Kısaca:

"Kargılarınız hiçbir işe yaramıyor; domuz hepsini geri teptirdi" dedi. Herkes, dehşetten kötürümleşmiş bir halde durakaldığından, albay onlara küçük, öfkeli gözleri parlayarak baktı:

"Daha hala ne duruyorsunuz! Dalları kırıp bir sedye yapın; efendinizi şatoya taşıyın!" diye bağırdı. Adamlar da onun buyurduğu gibi yaptılar.

Ama kont, albayla bir daha ava gidemedi. Çünkü yaşlı kahya, yarayı muayene ettirmek için seyisi bir doktora göndermek isterken, artık doktora gerek kalmadığını, kontun çoktan öldüğünü söylediler.

Biraz sonra kont, ölü mahzeninde, iyi yürekli kontesinin yanında yatıyordu. Küçük Kuno da artık anasız babasız bir çocuk olmuştu. Albaysa eskisi gibi şatoda kaldı; şato yönetiminin fark edilmeden yavaş yavaş onun eline geçmesine kontes göz yumuyordu. Evin adamlarını keskin sesiyle azarladığında gerçi hepsi homurdanıyor, ama öfkeli adama karşı gelmeye bir türlü cesaret edemiyorlardı. Albay, her iki çocukla da uğraşıyordu. Bir sabah, Kuno ahıra indiği zaman, albayın yağız atının yanında, sırtında yaldız işlemeli, kırmızı bir eğer bellemesi olan küçük, kara bir Nordland atı duruyordu. İçeriye birlikte giren albay:

"Bu senin" diyerek atın üstüne atladı; "bir erkeğin atta nasıl durması gerektiğini sana göstereyim" diye ekledi. Bir süre sonra, küçük Wolf'un da bir at sahibi olmasını sağladı. Artık, her iki çocuğa binicilik sanatının kurallarına göre ata binmesini öğretiyordu. Aradan çok geçmeden, uzun bacaklı yağız atına binen zayıf, kuru alba-

yın, küçük Nordland atları üzerindeki iki çocuğun arasında kırlarda dolaştığı görüldü. Ama bu gezintilerde onun çocuklarla görüştükleri, hep münasebetsizce sözlerdi. Çocuklar arasında her zaman olduğu gibi, iki kardeş kavgaya tutuşsa, albay yüksek atında eğilir, büyüğe:

"Şatonun sahibi sensin; küçüğü şatodan kovabilirsin" diye fısıldardı; bundan sonra da, öteki yandaki küçüğe usulca:

"Onun topraklarında ata bindiğini sana bildirmek istiyor!" derdi. Ancak bu sözlerin etkisi başka türlü olurdu, çocuklar kavgalarını bırakır, hatta atlarından atlayıp ağlayarak birbirlerinin kollarına atılırlardı.

Albayın keskin bir gözü vardı; üvey oğluyla öbürü kapıdan çıktıkları zaman, güzel kontesin gözlerinin birdenbire nasıl karardığını, giden çocuğu öfkeli ve kinli bakışlarıyla nasıl izlediğini albay pekala fark etmişti.

Güneşli bir ikindi vakti, bir zamanlar iyi yürekli kontesin, Üstad Cyprianus'un özlü sözlerini dinlediği küçük bahçede albay kadınla birlikte duruyordu. Kendini beğenen kadın, bahçeyi çeviren duvarın üzerinden aşağıdaki orman ve çayırlara doğru bakarken adam sinsi sinsi dedi ki:

"Kuno, yaşı geldiği zaman iyi bir yurtluğa konacak!"

Kadın ses çıkarmayıp yalnızca karanlık ve kımıltısız gözlerle uzaklara bakınca, al-

bay:

"Sizin Wolfunuz nazik bir çiçeğe benziyor; Ancak Kuno, herkese egemen olmak için doğmuş gibidir; uzun ömürlü ve sağlam görünüyor" diye ekledi.

Tam bu sırada, çocuklar bahçenin aşağı tarafındaki çayıra atlarının üstünde uçarcasına gelmişti. Atlarını o denli yan yana koşturuyorlardı ki, Kuno'nun kara bukleleri, küçük Wolf'un sarı bukleleriyle birlikte uçuyordu. Küçüğün hayvanı yelesini sallayarak güneşe doğru yüksek sesle kişnedi. Annesi ürkmüş, bir çığlık koparmıştı; Kuno ise kolunu kardeşine doladı, böylece hızla geçip giderlerken yukarıdakilere parlak gözlerle baktı.

Albay:

"Nasıl, bu gözleri beğeniyor musunuz, güzel kontes?" diye sordu.

Kadın, emin olmayan bir bakışla gözlerini onun üzerinde gezdirdi. Sonra:

"Ne demek istiyorsunuz?" diye fısıldadı.

Albaysa, eli çenesinde yanıt verdi:

"Bana güvenin, güzel kadın; albay Hager sizin sadık bir uşağınızdır."

Bunun üzerine kontes:

"O gözler kapalı olsa benim daha çok hoşuma giderdi" diye mırıldandı; o bunları söylerken, yüzünün bir ölü gibi nasıl sarardığını Hager görmüştü. "O gözleri istediğiniz güzellikte görseydiniz ne verir-

diniz?"

Beyaz elini bir an için adamın avcuna koydu; sonra parlak buklelerini geriye atıp, çevresine bakmadan bahçeden çıktı.

Bir saat sonra, küçük Kuno üst katın geçeneklerinde dolaşırken, albayın bir pencere yuvasında durduğunu gördü. Adamın o kadar rahatsız edici bir bakışı vardı ki, çocuk geçip gitmek istedi. Ama onun kendisine seslendiğini işitti:

"Nereye koşuyorsun, delikanlı?"

Kuno:

"Eski silah odasına gidiyorum; yayımla okumu almak istiyordum" dedi.

"Öyleyse seninle birlikte geliyorum." Albay, şatonun uzak bir tarafındaki odaya kadar çocuğun yanında yürüdü; bu odada, her türlü silahın arasında, ağır tabut örtüsüyle üstü kapatılmış olan Cyprianus'un aynası hala duruyordu. İçeriye girdiklerinde albay demir sürgüyü sürmeleyip arkasını kapıya vererek durdu. Ama çocuk, adamın yabanıl gözlerini gördüğünden:

"Hager, Hager, beni öldürmek istiyorsun" diye bağırdı.

"İyi anladın!" diyen albay, çocuğu yakalamak istedi. Ancak Kuno, onun ellerinden kurtularak, bir gün önce duvara asmış olduğu gerilmiş yayını kaptı, okunu attı. Siyah meşe kaplamada, bu okun izini bugün bile görebilirsiniz; bununla birlikte ok, albaya isabet etmemişti.

O zaman çocuk diz çökerek bağırdı:

"Bırak beni yaşayayım; sana küçük Nordland atımı ve o güzel, kırmızı eğer takımımı armağan ederim!"

Karanlık yüzlü adam kolları aşağıya sarkmış olarak çocuğun önünde duruyordu. "Senin Nordland atın, bana uzun zaman yetecek kadar hızlı koşamaz" diye yanıtladı.

Çocuk yine yalvarıyordu:

"Kuzum Hager, bırak beni yaşayayım; büyüyünce sana şatomu, şatomun bütün güzel ormanlarını veririm!"

Albay:

"Onları daha çabuk almak istiyorum" dedi.

Bunun üzerine çocuk başını eğerek bağırdı:

"Öyleyse, ben de Tanrı'nın acımasına sığınırım!"

Kötü yürekli adam:

"İşte bu yerinde bir söz oldu" dedi. Ancak çocuk, yeniden ayağa fırlayıp odanın duvarları boyunca koşmaya başlamıştı; albay onu bir av hayvanının arkasından koşar gibi kovalıyordu. Üstü örtülü aynanın önüne geldiklerinde, çocuğun ayakları tabutun örtüsüne dolaştı, kendisi de hemen yere yuvarlandı. O zaman, hain adam da onun üstüne çullandı.

-Anlattığına göre- tam albay yumruğunu indirmek için kaldırıp da çocuk, korunmak

amacıyla küçük ellerini yüreğinin üstüne kavuşturduğu sırada, evin kahyası, aşağıda bir uşağın, şarap fıçısı almakla uğraştığı mahzenin en arkadaki bölmesinde duruyordu. "Bir şey işitmedin mi, Kaspar?" diye sorarak elinde tuttuğu küçük lambayı fıçının üstüne koydu.

Uşak başını salladı.

Yaşlı adam:

"Bana, küçük Kuno adımı sesleniyormuş gibi geldi" dedi.

Uşak:

"Yanılıyorsunuz, efendim, diye yanıtladı; bu kuytu yerde hiçbir şey işitilmez!"

Kısa bir süre durakladılar; sonra, yaşlı adam yine haykırdı:

"Vallahi, Kaspar, beni yine çağırdılar; bu benim delikanlının ağzından çıkan bir yardım çığlığıdır."

Uşak işini yapmayı sürdürdü:

"Ben yalnızca kırmızı şarabın fıçıdan aktığını duyuyorum" dedi.

Ama yaşlı adamın içi rahat etmedi; şatonun yukarısına çıktı; ilk önce giriş katında, sonra da üst katta kapı kapı dolaştı. Şatonun uzak yerindeki silah odasının kapısını açtığında, üzerine akşam güneşinin vurduğu Cyprianus'un aynası, karşısında parladı. Yaşlı kahya:

"Hangi uğursuz el bunu açmış?" diye mırıldanıyordu; ancak tabut örtüsünü yerden kaldırınca, altında çocuğun cesedini

ve kapalı göz kapaklarının üzerindeki kara bukleleri gördü.

Yaşlı adam diz üstü yere düştü, haykırarak çocuğun üzerine kapandı. Sevgili yavrusunun giysisini açıp ölümün neden ileri geldiğini gösteren bir iz aradı. Ancak yalnızca yüreğinin üzerindeki kırmızı bir lekeden başka bir şey bulamadı. Daha uzun bir süre üzüntülü bir durumda düşüne düşüne öyle diz üstü kaldı. Sonra çocuğu tabut örtüsüne sararak kollarına alıp giriş katına, kontesin odasına indirdi. İçeriye girdiği zaman, kendini beğenen kadının, ölü gibi sararmış, titrer bir durumda, albayın önünde durduğunu gördü; albay, yarı zorla onun elini tutuyor gibiydi.

Yaşlı adam, cesedi yere, ikisinin arasma koydu; gözlerini kımıltısız bir biçimde kadının üstünde tutarak:

"Şatonun varisi kont Kuno öldü; şimdi küçük oğlunuz bu yurtluğun varisidir, kontes" dedi.

Genç varisin gömülmesinden bir ay kadar geçmiş olmalıydı; bir gün öğleden sonra kontes, odasından açık havaya çıkma olanağını veren, uçurum üzerindeki küçük bir balkonun korkuluğuna dayanıyordu. Yanında duran küçük Wolf da, aşağıdan yükselen çam ve meşelerin tepelerinde cıvıldaşarak gürültü koparan bir kuş sürüsünü seyrediyordu.

Kontes:

"Bak, oradaki meşenin budak deliğinin yanında duran baykuşa, bağırıyor" dedi. Parmağıyla da ileriyi gösteriyordu.

Çocuğun gözleri, büyük bir ilgiyle annesinin parmağını izliyordu. "Gördüm, anne, gördüm," dedi; "bu, ölüm kuşudur; zavallı Kuno öldüğünde pencerenin önünde bu kuş ötmüştü."

Annesi:

"Okunu getir de onu öldür" dedi.

Çocuk, odadan fırlayıp merdivenlerden ahıra koştu. Silahı orada, küçük atının yanında duruyordu. Ama yayın ipi kopmuştu; bunu uzun zamandır kullanmıyordu; çünkü kendisine okları yontan, tahta kuşu çubuğun üstüne atan Kuno artık yoktu. Bunun üzerine çocuk yine şatoya koştu. Kardeşinin yayını her zaman yukarıdaki silah odasına astığını anımsadı. Şatonun o ıssız bölümüne gelip de meşe ağacından ağır kapıyı güçlükle açarak içeriye girince, Cyprianus'un aynası mavimsi parıltısıyla Wolf'un yüzüne vurdu. Çerçevenin çelik fasetaları, akşam güneşinin ışıklarıyla parlıyordu. Çocuk bunu daha hiç görmemişti; eskiden kardeşiyle birlikte buraya gelmiş olsa bile, bu sanat yapıtı hep ağır tabut örtüsüyle örtülüydü. Şimdi aynanın önünde duruyor, bu parlaklık içinde kendi hayalini şaşkınlıkla seyrediyordu; silahı büsbütün unutmuş gibiydi. Aynada, kendisinden başka, bütün bilincini alan bir şey daha ol-

malıydı; çünkü aynanın içine mümkün olduğu kadar yakından bakabilmek için yere diz çöküp alnını cama dayadı.

Ama birdenbire iki elini yüreğine bastırdı. Sonra acı bir çığlık koparararak yerinden fırladı. "İmdat, imdat!" diye bağırdı. Bir kez daha acı acı, yüksek sesle "İmdat!" dedi. Aşağıdaki balkondan annesi bunu işitmişti; ölüm korkusu içinde geçenekten geçeneğe, bir kapıdan bir kapıya koşuyor, "Wolf! Neredesin Wolf? Yanıt versene, Wolf!" diye bağırıyordu. Sonunda aradığı kapıya geldi. Çocuğu, ölüm çırpınmaları içinde yerde kıvranarak yatıyordu.

Kadın, onun üzerine atıldı. "Wolf! Wolf! Ne oldu?" diye haykırıyordu.

Çocuk, sararmış dudaklarını kıpırdattı "Beni yüreğimden vurdular" diye kekeledi.

Annesi, fısıltıyla:

"Kim, kim yaptı bunu?" diyordu; "Wolf, tek bir sözcük daha söyle; bunu kim yaptı?"

Çocuk kaldırdığı parmağıyla aynayı gösterdi. Ve kadın, ölmekte olan oğlunu kollarında tutarak öne doğru eğilmiş halde Cyprianus'un aynasına baktı. Ama böyle bakarken, kontesin yüzünü korku kapladı, açık mavi gözleri, bir pırlanta gibi taşlaşıyordu. Çünkü donuk pencerelerden giren akşam ışığında, iyice derinde, tostoparlak olmuş bir duygu halinde, bir çocuğun ha-

yalini görüyordu; çocuk, yas tutarcasına yerde büzülmüştü; uyur gibiydi. Kadın, odada arkasına ürkek bir bakışla baktı; ama orada, köşelere çöken alacakaranlıktan başka bir şey yoktu. Sanki büyülenmiş gibi, meraklı gözlerle aynaya yeniden baktı; çocuk hala oradaydı. Bu sırada kollarından, küçük Wolf'un başının kaydığını duyumsadı; aynı anda aynayı hafif bir duman kaplamıştı; bir soluk gibi aynanın üzerinden geçiyordu. Sonra ayna yeniden berraklaştı; ama bunun arkasında, küçük, gri bir bulut gibi bir şey derinlere doğru süzüldü; kadın, birdenbire, aynanın dibinde, sis halinde, birbirine sarılmış iki küçük hayal gördü.

Kontes bir çığlık koparark yerden fırladı; oğlu, devinimsiz olarak, balmumu gibi sarı yüzüyle yatıyordu; açık duran mor dudaklarından öldüğü belli oluyordu. Kadın, çocuğun ipek yeleğini göğsünden çekti; o zaman, kısa bir süre önce küçük Kuno'nun göğsünde görmüş olduğu koyu kırmızı lekeyi; oğlunun yüreğinin üstünde gördü. Aynanın gizini bilmediği için, "Hager, Hager! bu, senin yumruğun!" diye bağırdı; "o da sana bir engeldi; ama daha şatonun egemeni değilsin ve ant içerim ki hiçbir zaman olmayacaksın!"

Aşağıya indi; onu aradı; ancak albay, biraz önce komşu şatolardan birine ava gitmiş ve ertesi gün döneceğini söylemişti.

Kontun son oğlunun da birdenbire ölmesi, şato adamları arasında derin bir korku uyandırdı. Merdiven ve geçeneklerde durup birbirleriyle fısıldaşıyor, kontes yaklaşır yaklaşmaz ürkek ürkek sıvışıyorlardı. Gece oldu, küçük Wolf'un cesedi aşağıya indirilmişti; odada, ufacık yatağının üstünde upuzun yatıyordu. Ama kontes ölünün yanında bir türlü dinginlik bulamadı. Herkes uyurken, ay ışığında yukarıya, silah odasına çıktı. Orada, mavi, donuk bir ışıkla parlayan aynanın önünde durup ellerini ovuşturarak kımıltısız gözlerle içine baktı. Sonra yine, onu ani bir dehşet kovalıyormuş gibi, odadan dışarıya fırladı, bütün geçeneklerde koşup sonunda yatak odasının kapısını buldu, arkasından kilitledi. İşte gece böyle geçti.

Ertesi sabah, evin kahyası kontesin odasına girmek isteyince, içeride sert sert ve öfkeyle konuşulduğunu işitti. Biraz önce dönmüş olan albaym sesini tanımıştı. Hemen kontes de aynı biçimde yanıt verdi. Yaşlı adamın işittikleri, kana susamışçasına kinli sözlerdi. Adamcağız başını sallayarak kapıdan geri çekildi. "Tanrı, onların cezalarını veriyor!" dedi; yuvarlak kulenin düzlüğüne gitmek için birkaç merdiven yukarıya çıktı; çünkü açık havayı solumak gereksiniminde olduğunu anlıyordu.

Korkuluğa dayanıp sabah güneşi altındaki görünüme baktı. Kendi kendine:

"Ormanlar ne güzel yeşeriyor" dedi; "hepsi öldü! İyi yürekli kontes ve kont, benim küçük beyim Kuno, şimdi de küçük Wolf!" Bu sırada aşağıda, bir atın ahırdan avluya çıktığını işitti; aradan çok geçmeden, şatonun kalkar köprüsünde hayvanın dört nala koştuğu işitildi; sonra bu ses, dışarıda yol üstünde daha az duyulur bir hal aldı; bunun üzerine, yolun kıyısındaki yaşlı meşelerin tepelerinden kargalar ötüşerek havaya uçtular. Aynı anda aşağıdan kadınların çığlığı duyuldu; yaşlı emektar aşağıya inince, her yanda, öldürülen kontesin kanlar içinde yattığı haberiyle karşılaştı. Kahyanın:

"Albay nerede?" diye sorması üzerine, avludan yukarıya çıkan seyis:

"Uzun bacaklı yağız atıyla gitti" dedi.

Yaşlı adamın buyruğuyla hemen peşine düşüldü; ama ertesi gün bütün izleyiciler, bir sonuç alamadan köpükler içindeki hayvanlarının üstünde geri döndüler.

Kahya:

"Ölüleri gömelim; Sonra da, bu güzel yurtluğun yeni sahibine bir haberci gönderelim" dedi.

Dadı, öyküsünü tamamlıyordu. "İşte böylece," diye sözünü sürdürdü; yurtluk kan bağıyla en yakın olan, kocanızın dedelerinden birisine geçti. O geldikten sonra yaşlı kahya, sevgili efendilerinin yattıkları mahzenin sadık bir bekçisi olarak daha

uzun süre aşağıda kapıcı kulübesinde oturmuş."

Dadı susunca, kontes:

"Bu, korkunç bir öykü!" dedi. "Fakat, o karayazılı kadının ilk kocasının adını duymadın mı?"

Yaşlı kadın:

"Elbette duydum," diye yanıtladı; "onun dulluk adı, resmin çerçevesinin üstünde yazılıdır." Bunun üzerine; en soylu ailelerden birinin adını söyledi.

Kontes:

"Tuhaf!" dedi; "demek o kadın benim büyük ninem oluyor!"

Yaşlı kadın başını salladı:

"Mümkün değil; siz kontes, o kötü kadının kanından musınız?"

"Kesinlikle, dadı; Viyana'da kalan o kız büyük dedelerimden birinin karısı olmuş."

Bu konuşma, hekimin içeri girmesiyle kesilmişti. Çocuk, daha önce olduğu gibi şimdi de ölüme benzer bir dalgınlık içinde yatıyordu; hekimin eli, zavallının küçük organlarında yaşam izi ararken o yine uyanmadı.

Kontes, hekimin duygularını belli etmeyen yüzüne büyük bir endişeyle bakarak:

"İyi olacak, değil mi?" diye sordu.

Hekim:

"Bu soru bir insana sorulamaz" dedi; "ama kontes, siz uyumalısınız; bu çok ge-

rekli." Kadının karşı çıkması üzerine adam sözünü sürdürdü "Yarına kadar çocuğa bir şey olmaz, buna kefilim; dadı hastanın başında nöbet bekleyebilir."

Sonunda, hekim durum hakkında güvence verinceye kadar evden ayrılmayacağını söylediğinden, kontes inanarak yatak odasına gitti.

Yaşlı dadı, hekimle yalnız kalınca; "Kontesin içi rahat uyumasında sakınca olmadığına emin misiniz?" diye sordu.

"Söylediğim süre için, evet."

"Ya sonra, doktor?"

"Sonra, kontesiniz uykusunu alınca onu hazırlayabilirsiniz; çünkü çocuk ölecek."

Yaşlı dadı, kımıltısız gözlerle hekime bakıyordu. "Bu kesin mi?" diye sordu.

"Kesin, dadı; tersi bir mucize olur."

Doktor uzaklaşmıştı; şimdi kontesin yerine genç bir hizmetçi kız yaşlı kadınla birlikte hastanın başında nöbet bekliyordu. Yaşlı kadın, yatağın kıyısına başını dayamış, ölümün daha şimdiden kesin hatlar çizdiği küçük Kuno'nun solgun yüzünü seyrediyordu.

Birkaç kez:

"Bir mucize!" diye mırıldandı; "Bir mucize!"

Bu sırada çocuk, yastığında kıpırdadı. "Çocuklarla oynamak istiyorum!" diye fısıldadı.

Yaşlı kadın gözlerini açarak yavaşça

sordu:

"Hangi çocuklarla?"

Çocuk yine uykusunun içinde:

"Aynadaki çocuklarla, dadı!"

Kadın hemen hemen bir çığlık kopardı. "Karayazılı çocuk, demek Cyprianus'un aynasına baktın! Ama o ayna kilisenin kutsal eşya deposunda olacak; depo da duvarla örülüdür!"

Bir saniye düşündükten sonra genç kıza:

"Bana Vinzenz'i çağır, Ursel!" dedi.

Seyis Vinzenz gelmişti. Yaşlı kadın:

"Son zamanlarda kilisede yapılan inşaata hiç gittin mi?" diye sordu.

"Her gün oradayım."

"Kutsal eşya deposu da açıldı mı?"

"Bunu on dört gün önce yaptılar."

"Orada bir ayna gördün mü?"

Seyis düşündü, "Doğru; orada, köşede bir ayna duruyor; çerçevesi çelikten gibi; ama pastan yenmiş."

Yaşlı kadın ona büyük bir kilim verdi. "Aynayı bununla iyice ört!" dedi; "Sonra onu buraya taşıt. Fakat yavaş hareket et de çocuk uyanmasın."

Vinzenz gitmişti; biraz sonra bir işçiyle birlikte taşıdığı, kilimle örtülü, yüksek bir şeyi odaya getirdi.

Dadı:

"Ayna bu mu?" diye sordu; seyis onaylayınca kadın sözünü sürdürdü. "Bunu ya-

tağın ayak ucuna o biçimde koy ki, kilim kaldırılır kaldırılmaz küçük Kuno içine bakabilsin."

Ayna yerleştirilip adamlar uzaklaştıktan sonra yaşlı kadın, yeniden yatağın yanına oturdu. Kendi kendine; "Bir mucize olmalı!" diyordu. Sonra taşlaşmış bir yontu gibi gözlerini kapayarak durdu; ama içinde, dışarıdan görülemez bir biçimde korkuyla umut çarpışmaktaydı. Kontesin dönmesini sabırsızlıkla bekliyordu; kadıncağızın uykusunu tümüyle alması için acaba daha ne kadar bekleyecekti?

Bu sırada kapı açıldı; kontes içeriye girdi. "Uyuyamadım, dadı" dedi; "beni bağışla! O kadar sadık ve iyisin ki... Benden de anlayışlısın; bununla birlikte bana, çocuğun yatağını bırakmamam gerekiyormuş gibi geliyor."

Yaşlı kadın buna bir yanıt vermedi. "Bana bir kez daha söyleyin, kontes" dedi; yüreği o kadar güçlü çarpıyordu ki sözleri ağzından ancak çıkartabiliyordu:

"O kötü kadının büyük nineniz olduğundan iyice emin misiniz?"

"İyice eminim. Fakat niçin soruyorsun, dadı?"

Yaşlı kadın ayağa kalktı; eliyle kilimi sıkıca tutarak aynadan çekti.

Kontes haykırıyordu. "Çocuğum, çocuğum! Bu, Cyprianus'un aynası!" Ama aynanın hafif pırıltısına bir göz atınca içinde

küçük Kuno'nun gözleri açık olduğu halde yastığında yattığını gördü; çocuk gülümsüyordu; sağlığın verdiği bir kırmızılık onun yanaklarını hafif bir buğu gibi kapladı. Kadın döndü; Kuno, şimdiden doğrulmuş, taptaze ve sağlıklı bir halde oturuyordu.

Pürüzsüz, çınlayan bir sesle:

"Çocuklar, çocuklar!" diye bağırarak kollarını aynaya uzattı.

Kontes:

"Çocuklar nerede?" diye sordu.

Yaşlı kadın bağırıyordu:

"Orada, orada! Bir kez bakın! Gülümsüyorlar, başlarıyla işaret ediyorlar! Ah, kanatları da var; bunlar iki melek!"

Kontes:

"Ne söylüyorsunuz? Ben onları görmüyorum." dedi.

Küçük Kuno yine:

"Orada, orada!" diye bağırdı. Sonra da üzüntülü bir halde ekledi:

"Ah! Şimdi uçup gittiler."

Bu ara yaşlı dadı iskemleye gerisin geriye çöktü. "Kunomuz kurtuldu!" diye bağırarak yüksek sesle hıçkırmaya başladı. "Bunu sizin sevginiz yaptı ve yaşlı üstadın yapıtından ilenci alıp götürdü."

Kontes ise ayakta duruyor, içten gülümseyerek aynaya bakıyordu. Aynanın yüzeyinde ince bir buhar gibi pembe, küçük bir bulut dalgalanıyor ve bunun içinde uyuyan bir çocuk yüzü gittikçe belli bir biçim-

de parıldıyordu.

Genç kadın:

"Eğer oğlansa adı Wolf olsun; Wolf'la Kuno!" diye yavaşça fısıldadı. "Dua edelim, dadı, dua edelim ki onlar, bir zamanlar aynı adları taşıyanlardan daha mutlu olsunlar!"

Kır Atlı

Sunu

"Kır Atlı", Storm'un en son ve en trajik eseridir. Storm, birçok araştırma gerektiren bu konuyla 1886'da ilgilenmeye başlamış, eserini 1887-'88 arasında, yaşlı ve hasta bir durumdayken yazmıştır. O, eserinin, bütün yazılarında olduğu gibi açık, canlı, coşkulu, gerek olayların akışı, gerekse kullandığı akıcı dil ve anlatım bakımlarından pürüzsüz olmasını istemiştir. Eserini bitirdiğinde ustalığının belirtisi olarak, doğa betimlemeleriyle birlikte, ülkesi için çabalayan bir insanın özgün yaşamını anlatmayı başarmıştı.

Yaşamında yalnızca bir kez Almanya'nın Schleswig kıyılarında bulunarak set (Deich), ada (Hallig), denizden kazanılmış çu-

kur arazi (Marcsh, Kog), deniz basmasına karşı oluşturulan yapay tepe ya da yüksek arazi (Werfte, Geest), suyun yükselmesi sırasında ortaya çıkan deniz (Schlick) gibi doğa olgularını görmüş ve yaşamlarını orada geçirerek her gün "Mavi Hans m gözlerine bakmış olan herkes, bu yapıtın her satırından denizin tuzlu kokusunu duyacak, serin rüzgarı duyumsayacak ve Fries ülkesinin geleneklerini gözünün önünde bulacaktır.

Storm'un şiir ve öykülerini okuyan kişi, denizle tanışmanın ötesinde, betimlemeleriyle deniz konusunda çok şey öğrenir. Öykülerinin birçoğundan, uzakta ya da yakında bulunan denizin sesini duyar. Kitapta denizin ölümsüz varlığını ve kıyıda yaşayan insanların yaşamındaki sürekli etkilerini anımsatır. Storm'un özellikle beş öyküsünde, deniz önemli yer alır: "Eine Halligfahrt" (Bir Ada Gezisi, 1871) adlı öyküde, bir öğle zamanı su üzerinde yapılan dingin bir öğle gezintisini anlatır.

Deniz burada yatıştırıcı, bütünleyici ve birleştirici bir düşünüşün simgesi olarak ortaya çıkmaktadır. Öyküde anlatılan kişinin özyapısına da uyar. "Pysche" (Ruh, 1875) adlı öyküsünde, olayın çıkış noktasını küçük bir kıyı fırtınası oluşturmaktadır.

Deniz burada insanlara neşe ve mutluluk veren, ama aynı zamanda da ilgisiz ve duygusuz kalan bir öğe olarak betimlenir;

deniz, koruyucu önlem almadan kendisini rastgele bırakan insanı, hiç dinlemeden derinlere de sürükleyebilir. "Carsten Curator" (1877) adlı öyküsünün sonunda, zorla ve acımasızca kötü bir yaşama son veren bir sel olayı anlatılmaktadır. Deniz, doğa gücünün bir simgesi olarak ortaya çıkar ve kendisine egemen olamayan bir kimseyi, son bir girişime sürükleyerek yok eder. "Hans und Heinz Kirch'te (1881-82) deniz, geniş ve biçimsiz bir düzlüktür ve babayla oğulun yeniden birbirine kavuşamayacak biçimde ayrılmalarına neden olur.

Deniz, ancak "Der Schimmelreiter'de (Kır Atlı, 1877-'88) olgu olarak, kişiler ve olayların ilk ve son düğüm noktası durumuna sokulmuştur. Bu yüzden yapıta, gerçekten bir deniz öyküsü denebilir.

Ama Storm'un bu öyküyü ancak denizi betimleme ve sel olayı dolayısıyla yazdığını düşünmek yanlış olur. Burada görünüm betimlemeleri asıl amacı oluşturmaz.

Onun için asıl olan insandır ki, bunları yaşam ve doğa betimlemeleriyle ustalıkla bağdaştırabilmesi, onun büyük sanat gücünü ortaya koymaktadır. İnsan ve doğanın birbiriyle kaynaşması, aynı zamanda derinden duyulan ve yıkım anlarında sınav geçiren yurt sevgisi ve yurda bağlılığın da bir anlatımıdır. Çünkü denizden, kıyıdan ve ülkesinden ayrı bir Hauke Haien düşünülemez. Denizin yer aldığı

öykülerinde, özellikle bu yapıtta, bu birlik, gerçekçi ve canlı olarak anlatılmıştır. Burada deniz, Friesli insanların yaşamını belirleyen ve onlarla birlikte kaynaşan bir varlık olarak ortaya çıkmaktadır. Storm burada insanı, bu görünüm ve doğanın içinde ve onunla savaşım durumunda göstermektedir. Örneğin, Hauke Haien şöyle der: "Bu, öyle sorumlu bir memurluktur ki, görevimiz, toplumu Tanrı'nın denizine karşı korumaktır." Bunlar güzel renkli doğa betimlemeleri değil, denizin bütün varlığını yansıtan gerçekçi tablolardır: Bir yandan insanın mutluluk ve neşeyle bağlı olduğu ve bunun için dinginliğe kavuştuğu güzellik, öte yandan karşısma bir sürü engel biçiminde çıkan, kendisini korumak için doğaya karşı savaşıma ve yapıt yaratmaya zorlayan; tembellik ettiği zaman da yok eden bir sertlik vardır.

Sel, kıyıdaki insanlar için maddenin en korkunç haykırışı, insanlara ve onun oluşturduklarına acımasızca saldırısı, denizin düşmanca bir davranışıdır. Deniz, her zaman martılarla çevrilmiş olarak ve güneşte gümüş gibi parlayarak tatlı tatlı kıpırdanmaz; tersine, kimileyin, bir cehennem ağzı gibi açılabilir ve rastladığı her şeyi yok etmek için kudurmuşçasına köpürerek, şaha kalkarak koşabilir de.

Fries kıyısında toprak alçaktır ve önünde birçok ada vardır; su buralara durma-

dan çarpar ve ulaşabildiği her şeyi kemirir. Ama orada oturan insan yaşamak ister, oysa yaşamak için zemin ve temel gerekir. Bu yüzden orada insanın karşısına, denizden olabildiğince çok yer kazanmak, denizin yıkıcı eylemlerini durdurmak ve elden gelirse suyu geriye itmek, böylece yeni topraklar kazanarak insanların işleyebilecekleri bir duruma getirmek gibi, bitmek bilmez görevler dikilmektedir.

Schleswig ülkesinden geçenler, eskiden deniz altında olup da zorlu çalışmalar, incelemeler ve hesaplar sonucunda kazanılmış olan ve üzerinde hayvanların otladığı geniş çayırlıklar görürler. Buradaki köylüler, ülkenin içinde tarlasını işleyen halka göre bambaşka bir durumda bulunmaktadırlar. O da doğal olaylara, yağmur, güneş, soğuk ve sıcağa bağımlıdır; o da fırtına, dolu, börtü böcek ve kötü ürünlerle hesaplaşmak zorundadır; ama kuzey kıyılarında doğa daha serttir ve birdenbire ayaklanarak, insanların uzun yıllar boyunca oluşturduğu yapıtları suyla parçalayıp yok edebilir.

Ama insanın aklı vardır; yorulmak bilmez; deneyim ve araştırma sonucunda ilkel düşmana karşı savunma yolları bulur ve böylece sürekli devinen kıyıyı durdurmaya çalışır. Oranın insanları, çok eski zamanlardan beri doğa güçlerinin hiç hesaba sığmayan ani saldırılarından korunmak için birtakım önlemlere başvurmuşlardır.

İnsan eliyle insan aklı, burada yalnızca sel olayının özelliklerini hesaplayarak yeni topraklar kazanmakla kalmamış; setlerle bu yeni toprağı korumanın yolunu da bulmuştur. Set yapımı konusundaki haberler, VI. yüzyıla dek izlenebilir; setler önce, deniz kabardığı zaman kıyıyı korumak ve sel altında kalan yerleri yeniden kazanmak için yapılmıştır. Sonra insanlar saldırıya geçerek yeni topraklar kazanmaya çalışmışlardır. O zamandan beri Schleswig'de, denizden binlerce hektar toprak kazanılmıştır.

Yazar, tarihsel gerçekler gibi, görünüm ve yerin de uygun olmasına önem vermekte ve bunları kendi ayrıntılı bilgisine dayanarak doğru ve olaylara uygun betimlemektedir. Örneğin, öyküsünün bir yerinde şöyle demektedir: "Seddin kapatılmasından sonra yavaş yavaş üç yıl geçti, yeni set başarı kazanmış ve onarım gideri de çok az olmuştu. Denizden elde edilen toprağın hemen her yerinde şimdi beyaz yoncalar çiçek açıyor; ilkyaz yeli korunaklı otlaklarda yürürken insanın yüzüne bol bol tatlı kokular getiriyordu." Denizden kazanılan toprağın zeminine Schlick adı verilir ki, bu önce çamur durumundayken yavaş yavaş sertleşir, burada zamanla türlü otlar biterek toprağı sağlamlaştırırlar; sonunda zemin olgunlaşınca bunun üzerinde beyaz yonca yetişir ve işte bundan sonra bu

toprağa Marsch denir. Bu olay her yerde görülür. Demek Storm, beyaz yoncadan söz ederken, yalnızca neşeli bir betimleme yapmakla kalmıyor, aynı zamanda deniz dibinin Marsch adı verilen bir ova durumuna geldiğini de göstermek istiyor. Böylece Storm'un yapıtlarında karşılaşılan ve yüzeysel okunursa gelişigüzel bir betimleme gibi görünen birçok nokta, gerçeğe uygundur.

Storm, görünüm betimlemesi bakımından, her zaman olduğu gibi burada da usta bir sanatçıdır. "Kır Atlı"daki olayların geçtiği ülke, dingin olmayan bir yerdir. Kıyı durmadan değişiyor, insan denizden toprak kazanıyor, setler yapıyor, ama arkasından gelen sel insanın yaptıklarını yıkıyor ve yeniden yapmak gerekiyor; kürekler hiç dinlenmiyor. Kimileyin küçük, kimileyin de büyük kısımlar yıkılmakta ve kimileyin de geniş toprak parçaları su altında kalmaktadır. Denizin kapladığı bu gibi yerler yeniden kazanılamadığında, burasıyla ilgili söylencesel öyküler ortaya çıkmakta ve kuşaktan kuşağa anlatılmaktadır. Örneğin, Storm'un "Eine Halligfahrt" (Ada Gezisi) adlı yapıtında sözü edilen kuzey kıyısındaki Rungholt bunlardan biri olup, burası ara sıra su üzerinde görünür, su altından yansıyan çan sesleri kayıkla geçenlerin kulağına gelirmiş. Ama yıkıcı seller, insanları eski korunma düzeneğinin yanlış ve eksik-

liklerini araştırmaya ve yenilerini denemeye itmektedir.

Storm; anlattığı yaşamı, doğayı ve görünümleri gerçeğe uydurma konusunda titiz davrandığı gibi, öykünün kahramanı Hauke Haien'i sunarken de bir dereceye dek tarihsel bir kişiliği göz önünde bulundurmuştur. Öyküde de biraz söz edildiği gibi, Fries'te, Tondern Vadisi'nde bulunan Fahretoft'ta 1735-1811 yılları arasmda Hans Mommsen adında köylü bir matematikçi yaşamıştır. O, alanında kendi kendisini yetiştirmiş, kitaplardan okuyarak toprak mühendisliği ve gökbilimini öğrenmiş ve gereçlerini kendisi lehimleyerek hazırlamıştır. Bütün yaşamında babası gibi köylü olarak kaldığı halde, bu bilim dallarında pek çok da öğrenci yetiştirmiştir. O, bilim ve öğretim işiyle uğraşarak yalnız bir yaşam sürmüş ve zamanının bilim çevrelerinden çok saygı görmüştür. Storm, öyküsünün başında ondan söz ederken, yine toprak ölçmekle uğraşan ve genellikle Frieslilerde olduğu gibi iyi hesap bilen Tede Haien'le (Hauke Haien'in babası) karşılaştırarak şöyle demektedir: "...sonradan Set Beyi olacak kişinin babası da, işte böyle bir adamdı; elbette daha küçük çapta."

Storm, özellikle yaşamının sonlarına doğru yazdığı yapıtlarında düşlemsel duygularla, kişilerle, görünüm ve olaylarla,

gerçek görünümleri ve toprağa bağlı canlı insanları karşılaştırmaya çalışmıştır. Onun, daha gençken arkadaşları Mommsen kardeşlerle halk masal ve destanlarını toplamaya koyulması bir rastlantı değildir.

Storm'un halka, tarihe, yurda ve gerçekliğe yönelen sanatından, öyküleri için gerçeğe uygun bir temel bulmaya çalıştığı görülebilir. Yapıtlarındaki kahramanlardan birçoğunun yazgısında ve karşılaştıkları sorunlarda halktan ve ulusundan birer parça vardır.

Yurt sevgisi, halkına karşı saygı, Almanya'nın ve Alman halkının görünümüne, iş ve özyapısına bağlılık, kendi zamanını tarihle birleştiren bir coşku ve bunları yalın olarak sözle betimleme yeteneği; işte bunlar Storm'un yapıtlarını tüm canlılığıyla yaşatan güçlerdir. "Kır Atlı"da da bunlarla sık sık karşılaşılmaktadır.

Fritz Böhme

Kır Atlı

Şimdi anlatmak istediklerimi, bundan aşağı yukarı yarım yüzyıl önce büyükannemin annesi yaşlı Frau Senatör Feddersen'in evinde, onun arkalıklı iskemlesinin yanında oturarak okuduğum, mavi bir kapakla ciltlenmiş olan bir dergiden öğrenmiştim; bu dergi, "Leifziger'in mi, yoksa "Pappes Hamburger Lesefrüchten'in mi (Pappe'nin Hamburglu Okuma Ürünleri) bir sayısıydı, şimdi artık anımsayamıyorum. O zaman seksen yaşım geçmiş olan yaşlı kadının yumuşak elinin, ara sıra torununun saçları üzerinden okşayarak kaydığını bugün bile ürpererek duyumsar gibi oluyorum.

Kendisi ve o zamanlar çoktan ölmüştü, söz ettiğim dergileri de uzun süre boşuna aradım, bu yüzden olayların doğruluğuna

kefil olamayacağım gibi, bunları kuşkuyla karşılayacak olan kimseleri de destekleyemem; yalnızca şu kadarına güvence verebilirim ki, bu anılar, o zamandan beri herhangi bir dış olayla yeniden canlandırılmadığı halde, hiçbir zaman belleğimden silinmedi.

***

Yüzyılımızın otuzuncu yılının Ekim ayında bir gün öğleden sonra -öyküyü anlatan böyle başlıyor-, çok kötü bir havada, atla kuzey Fries setleri üzerinden gidiyordum. Solumda, bir saatten uzun süredir, artık her türlü hayvandan boşaltıldığı için ıssızlaşan, denizden kazanılmış alan (marsch) uzanıyor; sağımdaysa, Kuzey Denizi'nin kaygılandırıcı bir yakınlığa dek gelen sığ suları (vattenmeer) bulunuyordu. Set üzerinden adaların (hallig, insel) görünmesi gerektiği halde, öfkeli bir gürültüyle durmadan setlere saldıran ve ara sıra benim ve atımın üzerine kirli köpükler sıçratan sarı kurşuni dalgalardan başka bir şey görmüyordum; onun arkasında, yerle göğü birbirinden ayırmaya engel olan ıssız bir alacakaranlık vardı; çünkü şu anda yükselmiş olan yarım ay bile, sık sık akan bulutların altında kalıyordu. Hava buz gibi soğuktu, donmuş olan ellerimle dizginleri zor tutuyordum. Fırtınanın karaya sürdü-

ğü, sürekli bağrışan, kuzgun ve martılara da kızmıyordum. Gece karanlığı basmıştı; atımın ayaklarını da açık olarak göremiyordum artık; çevrede hiç kimse yoktu. Kanatlarıyla bana ya da sadık kısrağıma dokunan kuşların bağırmasıyla rüzgarın ve suyun gürültüsünden başka bir şey işitmiyordum. Ara sıra güvenli bir konakta bulunmayı istediğimi yadsıyamam. Fırtına üç günden beri sürüyordu; ben de, çok sevdiğim akrabalarımdan birinin kuzey "harden'de bulunan çiftliğinde gereğinden çok kalmıştım. Ama artık bugün dayanamamış, şu anda bile benden birkaç saatlik uzaklıkta bulunan kentte görülecek işlerim olduğu için, amcamın oğluyla sevgili karısının bütün üstelemelerine ve kendi elleriyle yetiştirdikleri Prinette ve Grand Richard elmalarından sunma isteklerine aldırmadan, öğleden sonra güneye doğru atla yola çıkmıştım. Amcamın oğlu, evinin kapısında, "Hele bir denize ulaş da oradan geri döner misin dönmez misin, görürsün; odan hazır duruyor!" diye arkamdan seslenmişti.

Gerçekten, kapkara bir bulut tabakası çevremi kararttığında ve ıslık çalan rüzgar, kısrağımla beni seddin üzerinden yuvarlayacak gibi güçlenince, aklımdan, "Aptallık etme! Geri dön ve dostlarının yanında, sıcak odada otur," düşüncesi geçmedi değil.

Ama sonra, dönüş yolunun gideceğim

yoldan daha uzun olduğunu düşündüm ve pardösümün yakasını kulaklarımın üzerine çekerek tırısla ilerlemeyi sürdürdüm.

Şimdi, seddin üzerinden bana doğru bir şey geliyordu; ses işitmiyordum, ama bir ara ay çıktığında, bir karaltı görür gibi oldum ve biraz sonra bana doğru yaklaşınca, bunun, uzun bacaklı bir kır atın üzerinde oturduğunu gördüm; omuzlarının üzerinden koyu renkte bir pardösü dalgalanıyordu, yanımdan uçar gibi geçerken de solgun yüzünde yanan iki göz, bana doğru baktı.

Bu kimdi? Ne istiyordu? Şimdi anlıyordum; ayak seslerini ve atın soluğunu duymamıştım; oysa atla binici tam yanımdan geçmişlerdi. Bunları düşünerek yolculuğumu sürdürüyordum ki, aynı karaltı arkamdan gelerek yeniden yanımdan geçti, uçan pardösüsü bana dokunur gibi oldu; karaltı şimdi de, deminki gibi sessizce fırlamıştı yanımdan. Sonra onun benden gittikçe uzaklaştığını ve gölgesinin, seddin iç yanından, sanki suya daldığını gördüm.

Biraz duraksayarak peşinden gittim. Oraya vardığımda, aşağıda, setle çevrilen toprakta (kog) ve tam seddin yanında, suyun büyük bir "wehle'de parladığını gördüm; dalgaların karada açtığı gediğe oralarda bu ad verilir; sonra bunlar, genellikle küçük ama derin birer havuz gibi öylece kalırlar.

Su, koruyucu sedde karşın, göze batacak

derecede devingendi; bu su, atlı yüzünden bulanmış olamazdı; burada onun hiçbir izine rastlamadım. Ama şimdi sevinçle selamladığım başka bir şey gördüm: Aşağıdaki toprak parçasından bana doğru birçok dağınık ışık demeti uzanıyordu; sanırım bunlar dağınık bir durumda, yüksekçe yapay tepeciklerin (werfte) üzerinde bulunan şu uzun Fries evlerinden geliyordu; tam önümde, iç seddin orta yüksekliğinde aynı türden büyük bir ev duruyordu. Güneyde, ev kapısının sağındaki bütün pencerelerin ışıkla parladığını gördüm; bunun arkasında adamlar vardı ve fırtına olmasına karşın seslerini işitir gibi oldum.

Atım, seddin üzerinden beni evin kapısına götüren yola kendiliğinden indi. Bunun bir otel olduğunu anladım; çünkü pencerelerin önünde "rick", yani iki kazığın üzerine çakılmış direkler gördüm; üzerlerinde, burada dinlenecek hayvan ve atların bağlanması için büyük demir halkalar vardı.

Kısrağımı bunlardan birine bağladım; sonra da, koridora girerken karşıma çıkan hizmetçiye, ona göz kulak olmasını söyledim. Ona, "Burada bir toplantı mı var?" diye sordum; çünkü şimdi, odanın kapısından açık olarak insan sesleri ve bardak gürültüleri duyuluyordu.

Hizmetçi, aşağı Alman ağzıyla, "Evet öyle bir şey var," dedi; (daha sonra öğrendiğime göre, bu ağız Fries ağzıyla yan

yana, yüzyıldan beridir burada konuşulmaktaymış) ve "Set Beyi, yetkili kimseler ve başka ilgililer toplantı yapıyorlar; su yükselmesiyle ilgili durumu görüşüyorlar," diye ekledi.

İçeri girdiğim zaman, pencerelerin altında uzanan bir masanın çevresinde oturmuş bir düzine adam gördüm, masanın üzerinde bir punç kasesi vardı ve toplantıya, çok gösterişli bir adamın başkanlık ettiği görülüyordu.

Ben selam verdim ve yanlarına oturmak için izin istedim. Sevinerek kabul ettiler.

Gösterişli adama:

"Burada nöbet tutuyorsunuz sanırım, dışarıda hava kötü, setler zor durumda kalacak!" deyince, şöyle yanıtladı:

"Evet, öyle, ama burada doğudaki tehlikeyi artık atlattığımıza inanıyoruz; ancak öte yanda durum kötü; oradaki seddin büyük bir bölümü eski yöntemle yapılmıştı, bizim asıl seddimizse geçen yüzyılda değiştirilmiştir. Demin dışarıda epey donduk. Aynı şeyle karşılaşmışsınızdır; ama daha birkaç saat burada dayanmalıyız; dışarıda bize haber verecek uyanık adamlarımız var."

Garsona bir şey ısmarlamaya gerek kalmadan, önüme buharı tüten bir bardak sürülmüştü.

Az sonra öğrendiğime göre, bana yakınlık gösteren adam Set Beyi'ymiş, biz onunla

konuşmaya daldık ve ben de ona, set üzerindeki şaşırtıcı karşılaşmadan söz etmeye başladım. Adam dikkat kesildi, çevredeki konuşmaların da birdenbire durduğunun ayrımına vardım. İçlerinden biri, "Kır Atlı!" diye bağırdı ve ötekileri korkulu bir kıpırdanma sardı.

Set Beyi ayağa kalkmıştı; masanın üzerinden konuşarak, "Korkmaya gerek yok; bu, yalnızca bizimle ilgili değil; 1700 yılında da öte yandakileri ilgilendirmişti; yine de her olasılığı göz önünde bulundursunlar," dedi.

Sonra üzerime bir karabasan çöktü: "Bağışlayın, bu Kır Atlı da nedir?" dedim.

Sobanın arkasında, biraz eğilmiş durumda, yıpranmış kara bir pardösü giymiş, kısa boylu ve zayıf bir adam oturuyordu. Bir omzu biraz yüksekçe gibiydi. Ötekilerin konuşmasına hiç katılmıyordu, ama seyrek kır saçlarına karşılık hala koyu kirpiklerle çevrilmiş olan gözleri, onun burada uyumak için oturmadığını gösteriyordu.

Set Beyi ona doğru elini uzattı ve sesini yükselterek, "Bunu size, en iyi, bizim öğretmenimiz anlatabilir; evimdeki yaşlı kahya kadın Antje Vollmers gibi tam olarak beceremese de, kendine göre yapar," dedi.

Soba arkasında oturan öğretmenin biraz alıngan bir sesle, "Şaka ediyorsunuz Set Beyi; aptal cadalozu benimle bir mi tutuyorsunuz?" dediği duyuldu.

"Hayır; hayır, öğretmenim; ama bu gibi öyküleri en iyi yaşatan ve anlatanlar da yaşlı cadalozlardır!"

Ufak tefek adam, "Kuşkusuz, ama bu konuda ikimiz aynı düşüncede değiliz" dedi ve ince yüzünü, üstünlükten gelen bir gülümseme kapladı.

Set Beyi kulağıma eğilerek, "Görüyorsunuz, hala biraz yüksekten bakıyor; gençliğinde biraz din öğrenimi görmüş ve ancak yanlış bir evlenme yüzünden burada, kendi yöresinde öğretmen olarak kalmıştır," dedi.

O sırada, öteki de sobanın arkasından çıkarak uzun masada yanıma oturmuştu.

Toplantıda hazır bulunan gençlerden birkaçı, "Anlat, anlat öğretmen!" diye bağırdılar.

Yaşlı adam bana dönerek, "Kuşkusuz, isteğinizi sevinerek yerine getireceğim; ama anlatacaklarımın içinde boş inançlardan da pek çok şey var. Bunları katmadan anlatmak için de bir sanatçı olmak gerek," dedi.

"Sizden, bu bölümleri atmamanızı rica ederim; bana inanın, buğdayın içindeki çöpleri kendim ayıklarım," diye yanıtladım.

Yaşlı adam anlayış gösteren bir gülümseyişle, "İyi öyleyse," diyerek anlatmaya başladı:

"Geçen yüzyılın ortasında ya da daha

kesin belirtmek istersek ondan biraz önce ve sonra, burada bir Set Beyi yaşıyordu. Set ve savak işlerini de genellikle köylü ve çiftlik sahiplerine göre çok daha iyi biliyordu. Ama bu, sanırım pek de yetmiyordu; çünkü eğitimli uzmanların bu konuda yazdıklarının pek azını okumuştu. Bilgisini daha çok çocukluğundan beri kendisi düşünerek edinmişti. Bey, sanırım siz de Friesli kimselerin iyi hesap bildiklerini duymuş ve belki de bizim Hans Mommsen von Fahretoft hakkında konuşulanları da işitmişsinizdir. O, bir köylü olduğu halde pusula, deniz saati, dürbün ve org yapmasını biliyordu. Sonradan Set Beyi olacak kimsenin babası da, işte böyle bir adamdı... elbette daha küçük çapta. Onun denizden kazanılmış yerde birkaç tarlası (fenne) vardı, buraya bakla, şalgam eker ve bir de inek otlatırdı. Güz ve ilkyazlarda kimileyin toprağı ölçmeye çıkar, kışın da dışarıdan gelen kuzey rüzgarları kulübesini sallarken oyma işleri ve kaşınmakla uğraşarak odasında otururdu. Delikanlı da çoğu zaman onun yanında bulunur, abece ya da İncil üzerinden başını kaldırarak babasının nasıl ölçtüğünü ve hesap yaptığını seyreder ve parmaklarını saçlarına daldırırdı. Bir akşam babasından, şimdi yazmış olduğu şeyin niçin öyle olması gerektiğini, neden başka türlü olamayacağını sormuş, sonra da bu konuda kendi düşüncesini ortaya atmıştı.

Ama ona yanıt veremeyen babası kafasını sallayarak, "Sana bu konuda bir şey diyemem; bu böyledir işte; daha çoğunu bilmek istersen, tavan arasındaki sandıkta bir kitap var, yarın arayıp bul; bunu Euklid adında biri yazmış; sana konuyu bu kitap açıklar," demişti.

Delikanlı ertesi gün tavan arasına koşmuş, kısa zamanda kitabı da bulmuştu; evde aslında çok kitap da yoktu. Ama oğlan kitabı masanın üzerine koyarak önüne sürdüğü zaman, babası güldü. Bu, Hollanda dilinde bir Euklid'di; oysa bu dili, yarı yarıya Almanca olmakla birlikte ikisi de bilmiyorlardı. Babası, "Evet, evet," dedi. "Bu kitap bana babamdan kalmıştır, o anlardı; Almancası yok muydu?"

Az konuşan delikanlı, "Bende kalsın mı? Almancası yok..." dedi.

Babası kafasını sallayınca, ona yıpranmış bir kitap daha göstererek, "Bunu da alabilir miyim?" diye sordu.

Tede Haien, "İkisini de al, çok işine yaramazlar," dedi. Ama ikinci kitap, küçük bir Hollandaca dilbilgisi kitabıydı. Kış henüz geçmemiş olduğu için, sonunda bahçelerindeki frenküzümleri yeniden çiçek açtığında, bu kitap delikanlıya, o zaman büyük ilgi gören Euklid'i bütünüyle anlayacak derecede yardım etmişti."

Öyküyü anlatan, burada konuyu keserek şöyle dedi: "Bey, Hans Mommsen

hakkında da aynı şeylerin anlatıldığını bilmiyor değilim. Ama Hauke Haien'le ilgili olay (çocuğun adı buydu) bizde burada Mommsen'in doğumundan önce de anlatılmıştır. Pek iyi bilirsiniz ki, büyük bir adam yetişti miydi, ciddi olsun şaka olsun, ondan öncekilerce yapılan her şeyi ona mal etmek isterler."

Öğretmen anlatmayı sürdürdü:

"Babası oğlunun ineklere de, koyunlara da bir ilgi duymadığını; baklaların her köylüye sevinç veren çiçeklerinin ne zaman açtığının ayrımına varmadığını görünce; sonra da bu küçük yerin bir yarı okumuş ve bir hizmetçiyle değil, ancak bir köylü ve rençberle varlığını koruyabileceğini ve kendisinin de gönence kavuşmadığını düşünerek, artık büyümüş olan delikanlıyı Paskalya'dan Martini'ye dek el arabasıyla toprak taşıması için sedde gönderdi. Kendi kendine, "Dilerim, bu onu Euklid hevesinden kurtarır," diyordu.

Delikanlı toprak taşıyor, ama Euklid'i de her zaman cebinde bulunduruyordu. İşçiler kahvaltı yaparken ya da akşam yemeğine başladıklarında, o, elinde kitabıyla ters çevrilmiş arabasının üzerine otururdu. Güzde, kimileyin sular kabardığı ve işleri durdurmak gerektiğinde de, başkaları gibi eve gitmez, ellerini dizinin üzerinde katlayarak seddin denize inen yanında bekler-

di. Ne suyun hışırtısını, ne de çevresinde ve üzerinde kanatlarıyla dokunurcasına uçuşan ve kara gözleriyle onunkine bakan martı ve kumsal kuşlarının bağrışmasını duyardı; önündeki geniş ve yabanıl su çölü üzerinde gecenin nasıl yayıldığını da görmezdi; burada saatlerce seyrettiği tek şey, Kuzey Denizi sularının parçalanan köpükleriydi ki, su yükseldiğinde köpükler hızla karaya çarpıyor ve dik seddin üzerindeki çimenli alan su altında kalıyordu.

Delikanlı uzun uzun baktıktan sonra başını sallar ve sanki sedde daha tatlı bir iniş sağlamak ister gibi, eliyle havada yumuşak bir çizgi çizerdi. Yer üzerindeki her şey karanlığın içinde yittiği, kulaklarında yalnızca dalgaların gök gürlemesini andıran gümbürtüsü kaldığında, yarı ıslak bir durumda evine koşardı.

Böyle bir akşam, odaya, babasının yanına girdiğinde, ölçü gereçlerini temizlemekle uğraşan babası parlayarak, "Dışarıda ne dolaşıyorsun, boğulabilirdin, sular bugün seddi ısırıyor!" dedi. Hauke somurtarak ona baktı.

"Duymuyor musun? Boğulabilirdin diyorum."

"Evet dedi Hauke," ama boğulmadım işte .

Yaşlı adam , Hayır ,' dedi ve bir süre dalgın dalgın oğlunun yüzüne baktı: "Bu seferlik boğulmadın."

Hauke yeniden, "ama bizim setler işe yaramaz," diye söylendi.

"Ne, ne diyorsun sen çocuk?"

"Setleri diyorum."

"Ne olmuş setlere?"

"Bunlarda iş yok baba."

Yaşlı adam onun yüzüne karşı güldü: "Ne oluyor oğlum? Yoksa sen de Lübeckli harika çocuk musun?" dedi.

Ama delikanlı şaşırmadı; "Suya bakan yanı pek dik; birkaç kezdir olduğu gibi yeniden bir su baskını olursa, burada, seddin gerisinde de boğuluruz," diye yanıt verdi.

Yaşlı adam, cebinden çiğneme tütününü çıkardı ve onu bir parça eliyle çevirerek dişlerinin gerisine attı. Sonra içerleyerek, "Bugün kaç araba toprak taşıdın?" diye sordu; çünkü setteki çalışmaların da çocuğun aklının çalışmasını önleyemediğini çok iyi görüyordu.

"Bilmiyorum baba, belki de başkalarının taşıdığından biraz daha çok; ama setlerin başka türlü olması gerekiyor!"

Babası kahkahayla gülerek, "Öyleyse Set Beyi olmaya bak; o zaman başka türlü yaparsın!" dedi.

Delikanlı, "Evet baba," diye yanıtladı.

Yaşlı adam ona bakarak birkaç kere yutkundu ve sonra dışarı çıktı, oğluna ne yanıt vereceğini bilmiyordu.

***

Ekim sonunda set işleri tamamlandığında bile kuzeye, açık denize doğru yapılan gezintiler, Hauke Haien için en iyi eğlence oluyordu. Genellikle gündönümü fırtınalarının koptuğu günlere rastlayan bir zamanda gelen Azizler Günü'nü, evet biz Frieslilerin bu fırtınaların sertliğinden dolayı yakınmaya hak kazandığımız bu günü, o, çocukların Noel bayramını beklediği gibi beklerdi. Sular yükseldiğinde, hiç kuşkusuz fırtına ve havaya bakmadan yalnız başına uzakta, seddin üzerine uzanırdı. Martılar çığlık çığlığa bağırırken, sular sedde saldırarak geri çekildikleri ve çimenli yerden büyük bir parça koparak uzaklaştıkları zaman,

Hauke'nin öfkeli gülüşü ve bütün gücüyle, "İnsanların bir şey beceremediği gibi, siz de bir şey yapamıyorsunuz!" diye bağırdığı duyulabilirdi. Ve sonunda, ince vücuduyla geniş ıssızlıktan sıyrılarak, çoğu zaman karanlıkta set boyunca eve koşar ve babasının kamıştan dam altındaki alçak kapısına ulaşır; buradan da küçük odaya dalardı.

Kimi zaman, yanında yumruk büyüklüğünde bir kil topak getirir ve artık ona ses çıkarmayan yaşlı adamın yanına oturarak, ince yağ mumunun ışığı altında türlü türlü set örnekleri yapardı. Sonra onları içinde

su bulunan yassı bir kaba koyarak bunun içinde dalgaların yalamasını oluşturmaya çalışır ya da şist tahtasını eline alarak, kendisine göre nasıl olması gerekiyorsa, setlerin denize bakan yanının profilini çizerdi.

Okul sıralarında yan yana oturduğu çocuklarla düşüp kalkmaktan hoşlanmıyordu. Onların da düşlemci bir çocukla ilgilenmek istemedikleri görülüyordu. Yeniden kış gelip de don bastırdığında, set üzerinde şimdiye dek hiç gitmediği uzak yerlere kadar yürüdü. Önünde dalgaların oynadığı toprak ve buzla örtülü kumsal uzanıyordu.

Şubatta, her yerin donla kaplı olduğu günlerden birinde, dalgalarla sürüklenen cesetler bulundu; bunlar açık denizde, donmuş gel-git alanında yatıyorlardı. Köye getirildiklerinde, orada bulunan genç bir kadın, konuşkan bir tavırla yaşlı Haien'in önünde durarak, "Onların insan gibi göründüklerine bakmayın," diye bağırdı; "Hayır, deniz şeytanı gibiydiler; başları bu kadardı," diyerek iki elini birbirinden uzaklaştırıp açmıştı; "Taze pişmiş ekmek gibi parlak ve kapkaraydılar, etlerini yengeçler kemirmişti ve onları gören çocuklar yüksek sesle haykırıyorlardı!"

Yaşlı Haien için bunlar hiç de yeni şeyler değildi; dingin bir sesle, "Onlar sanırım kasımdan beri denizde sürüklenmiş olmalılar," dedi. Hauke de sessizce orada

duruyordu; ama olanak bulur bulmaz, setin üzerine gitti. Acaba daha çok ölü mü bulacağını sanıyordu; yoksa bir süre önce bırakılmış yerlerin üzerine çöken dehşetin çekiciliği mi onu çekiyordu, belli değil. Yalnız başına ıssız bir yerde kalıncaya dek koştu, koştu; burada seddin üzerinde rüzgar esiyor, yalnızca hızla uçan büyük kuşların yakınan sesleri duyuluyordu; solunda denizden kazanılmış boş ve geniş alan, öte yanda şimdi buzla parlayan sonsuz kumsal vardı; sanki bütün dünya, beyaz bir ölümle örtülmüş gibiydi.

Hauke yukarıda, seddin üzerinde durakaldı ve keskin gözleriyle çevreyi taradı; ama artık ölülerden iz bile yoktu; yalnızca görünmeyen kıyı dalgalarıyla devinmeye başlayan buzluk alan, dalga çizgileri gibi bir aşağı bir yukarı inip çıkıyordu.

Geri dönerek eve koştu. Ama sonraki akşamların birinde, yine dışarı fırladı; orada şimdi buz çatlamış, yarıklardan sis bulutları yükseliyordu; tüm kumsal alanın üzerini sis ve duman bürümüş ve bunlar şaşırtıcı biçimde akşam karanlığıyla karışmıştı. Hauke, gözlerini oraya dikip baktı; çünkü sisin içinde, insan büyüklüğünde esmer bir şeyler öteye beriye gidip geliyordu. Onların ağırbaşlı ama acayip ve korkunç devinişlerle, uzun burun ve boyunlarıyla uzakta sisli çatlakların yanında dolaştıklarını gördü; birdenbire deliler gibi

öteye beriye, büyükler küçüklere, küçükler büyüklere karşı sıçramaya başladılar, sonra yayılarak biçimlerini yitirdiler.

Hauke, "Bunlar ne istiyor? Yoksa boğulanların ruhları mı acaba?" diye düşündü;

"Heeey!" diye gece karanlığında bağırdıysa da, ötekiler onun bağırmasına aldırmayıp şaşırtıcı devinimlerini sürdürdüler.

O zaman Norveç'in korkunç deniz ruhları aklına geldi; bir süre önce bunları anlatan yaşlı bir kaptan, onların yüz yerine deniz otundan yassı bir yumak taşıdıklarını söylemişti. Ama korkup kaçmadı; tersine, çizmesinin çivilerini set toprağına daha fazla batırarak bakışlarını önünde oynamakta olan maskara hayalete dikti. Sonra da sert bir sesle, "Buraya, bize de mi geldiniz? Ama beni kovamazsınız!" diye bağırdı.

Ancak, karanlık her şeyi örttüğü zaman tutuk ve ağır adımlarla evine doğru yürüdü. Arkasından sanki kanat sesleri ve yankılar yapan çığlıklar duyuluyor gibiydi. Arkasına dönüp bakmadığı gibi yürüyüşünü de çabuklaştırmıyordu; bu nedenle eve, ancak geç vakit geldi. Ama bunları ne babasına, ne de başkalarına anlatmadığı söyleniyor. Yalnızca, birkaç yıl sonra Tanrı'nın kendisine emanet ettiği ürkek kızı da birlikte set üzerine götürmüş ve söylentiye göre aynı durum, o zaman da uzak kumsalda kendini göstermiştir. Ama o kıza korkmaması

gerektiğini, bunların ancak siste böyle büyük ve korkunç gözüken balıkçıl kuşlarıyla kuzgunlar olduğunu, açık çatlaklardan balık yakaladıklarını söylemiş."

Öğretmen öyküsünü keserek, "Tanrı bilir ya bey..." dedi, "dünyada saf bir Hıristiyanın gönlünü karıştırabilecek pek çok şey var; ama diyebilirim ki, Hauke ne bir deli, ne de ahmaktı."

Benim karşılık vermediğimi görünce sözünü sürdürmek istedi, ama şimdiye dek ancak koyu tütün dumanıyla alçak odayı doldurarak sessizce dinlemiş olan ötekiler arasında, birdenbire bir dalgalanma oldu. Önce birkaçı, sonra hepsi de pencereye koşuştular. Perdesiz pencereden görüldüğü gibi fırtına bulutları kovalıyor, ışıkla karanlık birbirini izliyordu; ben de kır atına binmiş zayıf adamın hızla geçip gittiğini görür gibi oldum.

Set Beyi yavaşça, "Öğretmen biraz dur," dedi.

Ufak tefek öykücü, "Korkmayın Set Beyi; ben onu aşağılayacak bir şey söylemedim; zaten söylemem için bir neden de yok," diyerek küçük ve akıllı gözleriyle ona baktı. Öteki de, "Evet, evet, bardağını doldur," diye yanıt verdi; bu yapılınca ve çoğu şaşkına dönen dinleyiciler de ona doğru döndükten sonra öyküsünü anlatmayı sürdürdü:

"Böylece kendi başına rüzgar, su ve yal-

nızlık düşlemleriyle isteyerek kaynaşan Hauke, uzun boylu ve zayıf bir delikanlı olarak büyüdü. Kutsanmasının üzerinden, artık bir yıldan çok bir zaman geçmişti; işte o zaman onda birdenbire bir değişiklik oldu. Buna, yaşlı Trin Jans'ın, sonraları bir kazaya kurban giden oğlunun İspanya gezisi dönüşünde getirmiş olduğu yaşlı ve beyaz bir ankarakedisi yol açmıştı. Trin, oldukça uzakta, set üzerindeki küçük bir kulübede oturuyordu.

Kendisi evde çalışırken kedi de kapının önünde uzanarak güneşe ve çevrede uçuşan kızkuşlarma bakınırdı. Hauke geçip gittiği zaman kedi ona miyavlayarak seslenir, o da işaret eder, ikisi de birbirlerinden ne istediklerini anlarlardı.

Bir ilkyaz günü, Hauke her zamanki gibi dışarıda set boyunca yürümüş; sonra, suya doğru olan aşağılarda, kumsal karanfilleriyle deniz vermutları arasına uzanmış; artık iyiden iyiye ısıtmaya başlayan güneşin ışınları altında güneşlenmekteydi. Bir gün önce öteki tümsekte ceplerini çakıl taşlarıyla doldurmuştu; bunları, suyun yükselmesi sırasında kumsal boşalınca bağıra-rak buraya üşüşen kızkuşlarma atıyordu. Bunu çocukluğundan beri yapardı; çoğu zaman kuşlardan biri denizin çekildiği yere yuvarlanırdı; ama buna karşın o, pek çoğunu yakalayamazdı. Hauke kaç kez kediyi yanına alarak, onu, avını alıp getiren

bir köpek gibi yetiştirmeyi düşünmüştü. Ama ötede beride sağlam toprak ve yığılmış kumsallar bulunduğu zaman, kendisi koşarak avını alırdı. Dönüşünde kedi açık bir hırsla kapının önünde oturur, ona yakaladığı kuşlardan birini atıncaya kadar Hauke'ye bağırırdı.

Bugün de ceketini omzuna almış eve dönerken, henüz tanımadığı, ancak alaca ipek ve maden gibi tüyleri olan bir kuş getiriyordu. Onun geldiğini gören kedi de her zamanki gibi miyavladıysa da, Hauke bir buzkuşu olması olası avını bu kez ona vermek istemedi ve hayvanın hırslı isteklerine karşılık vermedi. Ona, "Sus, bugün bana yarın sana; bu kedi maması değil!" dedi. Ama kedi, sinsi adımlarla sürünerek yaklaştı; Hauke elinde kuşla durarak ona baktığı zaman, kedi de pençesini havaya kaldırarak durdu. Belki de, delikanlı kedi dostunu henüz iyice tanımamıştı; çünkü tam arkasını dönerek yürümek istediği zaman, birdenbire avının elinden koparıldığını ve o anda etine keskin tırnakların battığını duydu. Vahşi bir hayvanda olduğu gibi genç adamın kanını bir öfke dalgası bürüdü ve birden dönerek iri hayvanı ensesinden yakaladığı gibi yukarı kaldırıp boğazını sıkmaya başladı; hayvanın gözleri kaba tüylerinden dışarıya fırlamış, arka pençeleri kolunu parçalar gibi tırmalıyordu; ama delikanlı buna hiç aldırmadı; ke-

dinin boğazını daha da çok sıkarak, "Heheheeey!" diye bağırdı, "Bakalım ikimizden hangisi daha çok dayanacak!"

Sonra iri kedinin arka bacakları gevşeyerek sarktı; Hauke birkaç adım gerileyerek onu yaşlı kadının kulübesine doğru attı. Kıpırdamadığını görünce de döndü ve evine doğru yola koyuldu.

Ankarakedisi, sahibesi için bir mücevherdi; onun arkadaşı ve fırtına sırasında yengeç yakalamak için annesine yardım etmek isterken boğulan gemici oğlunun kendisine bırakmış olduğu biricik andaçtı. Hauke, mendiliyle yarasındaki kanı durdurmaya çalışarak yüz adım kadar gitmişti ki, kulübeden kulağına bir bağırma ve çığlık sesi geldi. Döndüğü zaman yaşlı kadının yerde yattığını gördü. Kırmızı başörtüsünden kurtulan kır saçları rüzgarda uçuşuyordu. "Ölmüş, ölmüş!" diye bağırıyor ve ona doğru zayıf elini kaldırarak, "Lanet olsun sana, onu öldürdün; işe yaramaz kumsal serserisi... sen onun kuyruğunu fırçalamaya bile layık değildin!" diyordu. Kendisini hayvanın üzerine atmıştı; eteğiyle hala burnundan ve ağzından akan kanları siliyordu. Sonra yeniden çığlıklar atmaya başladı.

Hauke ona, "Tamam mı? Bitti mi? Öyleyse sana şunu söyleyeyim: Ben sana yalnızca sıçan kanından zevk duyan bir kedi bulacağım!" dedi.

Sonra, hiçbir şeye aldırmadan yola koyuldu. Ölen kedi onun da aklını karıştırmış olmalı ki, evlerin yanından geçerek seddin üzerinden güneye, kente doğru daha uzun süre yürüdü.

O sırada Trin Jans da aynı yönde yola koyulmuştu. Kollarmda eski ve mavi kareli yastık örtüsüne sarılmış bir nesne taşıyordu ve bunu sanki bir çocuk gibi dikkatle kucaklamıştı. Kır saçları hafif ilkyaz yelinde dalgalanıyordu. Karşısına çıkan bir köylü, "Ne taşıyorsun Trina?" diye sorduğu zaman, "Senin evin ve çiftliğinden daha çok bir şey," dedi ve hızla yürümeyi sürdürdü. Yaşlı Tede Haien'in uzak olmayan evine yaklaştığında, Akt üzerinden (bizde, setlerin yanından aşağı inilen ve yukarı çıkılan patikalara böyle derler) aşağıya, evlere doğru yürüdü.

Yaşlı Tede Haien, evin önünde durmuş havaya bakıyordu. Öteki soluk soluğa koltuk değneğini yere bastırarak onun önünde durduğunda, "Ey Trin, çuvalınızda ne getiriyorsunuz?" diye sordu.

"Önce beni odaya al Tede Haien, sonra görürüz," dedi ve kıvılcım saçan gözleriyle onu süzdü.

"Peki, buyur!" dedi yaşlı Tede; aptal kadının gözlerinden ona neydi!

İkisi de içeriye girdiklerinde, öteki, konuşmasını sürdürdü: "Tütün kutusuyla yazı takımını masadan kaldırın (onun her

zaman yazacak nesi olabilir ki?); şöyle... şimdi de üzerini iyice temizleyin!"

Meraklanmaya başlayan yaşlı Tede, onun her dediğini yapıyordu. Sonra kadın mavi örtüyü saçaklarından tutarak açtı ve içindeki büyük kedi ölüsünü masaya atarak, "İşte bunu senin Hauke öldürdü!" diye acı acı ağlamaya başladı. Ölü hayvanın derisini okşuyor, pençelerini yan yana koyuyor, uzun burnunu kedinin başına yaklaştırarak kulağına anlaşılmaz birtakım sevgi sözleri söylüyordu.

Tede Haien bakakaldı; "Öyle mi, demek bunu Hauke öldürdü ha?" dedi ve yaşlı kadına karşı nasıl davranacağını bilemedi.

Kadın öfkeyle, "Evet, Tanrım! Bunu o yaptı!" diyerek eklem şişmesi yüzünden sakatlanmış eliyle gözyaşlarını silmeye başladı; "Artık canlı değil, artık yaşamıyor!" dedi. "Siz de bilirsiniz ki, biz yaşlıların zemheride (kışın en soğuk günleri) yatakta bacaklarımız üşür ve uyuyacak yerde pencere kapaklarına çarpan poyrazı dinleriz. Ben bu sesi dinlemeyi sevmem Tede Haien, çünkü oğlum kumsalda boğulmuştu."

Tede Haien başını salladı, öteki de ölü kedisinin postunu okşayarak konuşmasını sürdürdü: "Buysa, kışın çıkrığımın başında oturduğum zaman benim yanıma gelir, o da eğirir ve yeşil gözleriyle bana bakardı. Üşüyüp yatağa girdiğimde yanıma sıçrar ve donmuş bacaklarımın üzerine yatardı.

Sanki genç yavrum yanımdaymış gibi böylece ısınarak birlikte uyurduk." Bu anılar üzerine bir onay bekler gibi, masanın kıyısında oturan yaşlı adama kıvılcım saçan gözleriyle baktı.

Ama Tede Haien düşünceli düşünceli, "Sana bir öğüt verebilirim Trin Jans," diyerek küçük dolabının yanına gitti ve çekmeceden bir gümüş sikke alarak, "Hauke'nin hayvanınızı öldürdüğünü söylüyorsunuz, yalan söylemediğinizi de biliyorum, işte size dördüncü Christian'ın bir sikkesi; bununla üşüyen bacaklarınız için sepilenmiş bir kuzu derisi alın! Kedimizin ilk yavrulamasında da yavruların en büyüğünü seçersin; bu iki şey, belki de yaşlı ankarakedisinin yerini tutar! Şimdi de hayvanı al, istersen kente dericiye götür; ama bunun onurlu masamın üzerinde yattığını söyleme, çeneni tut!"

Yaşlı kadın, bu söylev sırasında parayı alarak giysisinin altında taşıdığı küçük keseye atmıştı; sonra kediyi yeniden yatak çarşafına sararak eteğiyle masadaki kan izlerini sildikten sonra, kapıdan çıktı ve arkasına dönerek, bir kez daha, "Küçük kediyi unutmayın!" diye seslendi.

Bir süre sonra, yaşlı Haien dar odada dolaşıp dururken, Hauke içeri girdi ve alaca kuşunu masanın üzerine attı. Ama silinmiş masanın üzerinde hala belirgin olan kan lekesini görünce, önemsemez bir tavırla, "Bu

da ne?" diye sordu.

Babası durarak, "Bu, senin akıttığın kan!" dedi.

Delikanlının yüzünü ateş basmıştı, "Trin Jans kedisiyle buraya mı geldi?" diye sordu.

Babası başını sallayarak, "Hayvanı niçin öldürdün?" dedi.

Hauke kanlı kolunu açarak, "İşte bunun için," dedi. "Kuşu elimden kapmıştı."

Bunun üzerine babası bir şey demeden, bir süre daha gidip geldi. Sonra delikanlının önünde durdu ve ona bir süre dalgın dalgın baktıktan sonra, "Ben kedi konusunu temizledim, ama görüyorsun ki Hauke, bu kulübe küçük, içinde iki efendi oturamaz; kendine bir iş bulmanın zamanı geldi!" dedi.

Hauke, "Evet baba, böyle bir şeyi ben kendim de düşünmüştüm," dedi.

"Niçin?"

"Evet, ben de düşündüm, çünkü iyi bir işle uğraşmayınca insanın canı sıkılmaya başlıyor."

"Öyle mi, bunun için mi Ankara kedisini öldürdün? Bunun sonunun kolayca kötüye varabileceğini de düşünmedin mi?"

"Belki haklısın baba, ama biliyorsun ki Set Beyi uşağını kovdu; bu işi ben de pek iyi yapabilirdim."

Yaşlı adam yeniden dolaşmaya ve bu sırada kara tütün suyunu tükürerek söylen-

meye başladı: "Set Beyi aptalın biridir; hem de besleme kaz gibi! Yalnızca babası ve büyükbabası bu işi yaptıkları için ve yirmi bir parça toprağı yüzünden Set Beyi olmuştu. Martini yaklaşıp da set hesaplarının yapılması gerekince, öğretmene kaz kızartması, yağız et ve buğday pastası yedirerek yanına oturur; kalemiyle rakamları alt alta sıraladığı zaman başını sallayarak, "Evet, evet öğretmen, Tanrı bağışlasın, iyi hesap biliyorsunuz!" der. Öğretmen yapamadığı ya da yapmak istemediği zamanlar bu işe kendisi oturur, yazar, çizer, büyük ahmak kafası kızarır; sanki azıcık olan aklı da dışarı fırlayacakmış gibi gözleri cam küreler gibi şişer."

Delikanlı babasının önünde dimdik duruyor ve onun böyle konuşabildiğini görerek şaşıyordu; çünkü onu hiç böyle görmemişti. "Evet, Tanrı avuntu versin; o aptal olabilir, ama kızı Elke hesaptan anlıyor!" dedi.

Yaşlı adam ona gözlerini dikti ve bağırarak, "Ey Hauke, Elke Volkerts konusunda ne biliyorsun?" diye sordu.

"Hiiiç baba; bana ondan öğretmen söz etmişti."

Bunun üzerine babası yanıt vermedi; yalnızca düşünceli düşünceli tütün yumağını bir yanağından öbür yanağına kaydırmakla yetindi. Sonra da:

"Sen de orada hesaba katılabileceğini mi

sanıyorsun?" dedi.

"Evet, baba, çok de iyi olur," diye yanıtladı ve dudakları titredi.

Yaşlı adam kafasını sallayarak, "Bana göre hava hoş, talihini bir dene bakalım!" dedi.

Hauke, "Sağ ol baba," diyerek yerdeki yatağın üzerine çıktı. Yatağın kıyısına otururak, babasının ondan Elke Volkerts'i neden sorduğunu düşünmeye başladı. Evet, bu on sekiz yaşındaki, kumral ve dar yüzlü; esmer kaşları sert gözleriyle dar burnunun üzerinde birleşen ince yapılı kızı tanıyordu; ama şimdiye dek onunla tek sözcük olsun konuşmamıştı; şimdi yaşlı Tede Volkerts'e gidince, acaba bu kızda ne var diye iyice bakmalıydı. Yerini başkasının kapmaması için, hem de şimdi gitmesi gerekti; daha iyice akşam bile olmamıştı. Böylece pazar ceketini ve en iyi çizmelerini giyerek, cesaretle yola koyuldu.

Set Beyi'nin yapay tepecik üzerindeki uzun evi, özellikle köyün en yüksek bitkisi olan yüce dişbudak ağacı yüzünden uzaktan görünüyordu. Şimdikinin büyükbabası ve kuşağın ilk set beyi, gençliğinde kapının doğusuna böyle ağaçlar dikmişti. Diktiği ilk iki ağaç tutmamış, böylece düğün sabahı bu üçüncüsünü denemişti ki, bu, bugün bile gittikçe büyüyen yapraklardan oluşan çelengiyle, burada durmadan esen rüzgarda, eski zamanlarda olduğu gibi hışırda-

maktaydı.

Bir süre sonra, uzun boylu Hauke yanlarına pancar ve lahana ekilmiş olan yüksek tepeye çıktığı zaman, ev sahibinin kızı Elke'nin evin alçak kapısının yanında durduğunu gördü. Kızın, biraz zayıf olan kollarından birini gevşekçe sarkıttığı, öteki eliyle de, arkasından, eve atla gelen kimselerin hayvanlarını bağlamak için kapının iki yanına takılmış demir halkayı tuttuğu görülüyordu. Kız orada durarak gözlerini denize, şimdi dingin akşamda suya dalmış olan güneşe dikmişti; esmer yüzü, güneşin son ışığıyla altın gibi parlıyordu.

Hauke, yavaşça tepeye doğru çıkarken, kendi kendine, "Bu görünüşüyle hiç de kötü değil," diye düşündü ve sonra kendini yukarıda buldu; kızın yanına yaklaşarak;

"İyi akşamlar! Büyük gözlerinle nereye bakıyorsun, kız Elke?" dedi.

Kız:

"İşte oraya, her akşam olan, ama burada her zaman görülmeyen şeye," dedi ve elinden yüzüğünü düşürüverdi. Yüzük çınlayarak duvara çarptı. Sonra, "Ne istiyorsun Hauke

Haien?" diye sordu.

"Sanırım sana ters gelmeyecek bir şey; baban küçük uşağını kovmuş... belki sizde iş bulurum diye düşündüm," diye yanıtladı Hauke.

Kız onu yukardan aşağıya süzerek, "Sen

biraz zayıfsın Hauke, ama bizim için iki sağlam göz, iki güçlü koldan daha iyi hizmet edebilir," dedi ve bu sırada ona üzgün bakışlarla baktı. Ama Hauke bu bakışlara yiğitçe dayandı. Kız sözünü sürdürerek, "Öyleyse gel, bey içerde, girelim," dedi.

***

Ertesi gün Tede Haien oğluyla birlikte Set Beyi'nin geniş odasmda oturuyordu; duvarlarda, sırlı çiniden yapılmış, bakanların hoşuna gidecek yelkenli gemi, kıyıda oltayla balık tutan adam, bir köy evinin önünde geviş getirerek yatan inek resmi gibi resimler vardı. Birbirini izleyen bu duvar süsleri, şurada kapıları örtülmüş olan bir gömme yatakla, burada iki camlı penceresinden türlü porselen ve gümüş takımlar görünen bir dolapla bölünüyordu. Konuk odasına çıkan kapının yanında, duvardaki cam kapaklı bir nişe yerleştirilmiş, bir Hollanda saati vardı. İri yapılı ve hafif inmeli ev sahibi, temiz silinmiş masanın ucunda, alaca yünden şiltenin üzerindeki özel arkalıklı iskemlesinde oturuyordu. Ellerini karnında toplamış, yuvarlak gözleriyle hoşnut bir biçimde yağlı bir ördeğin kemiklerine bakıyordu; çatalla bıçak önünde, tabakta duruyordu.

Haien, "Günaydın Set Beyi!" dedi; Set Beyi de başını ve gözünü ağır ağır ona doğ-

ru çevirerek, "Siz misiniz Tede? Oturun, sizden bize, buraya, oldukça uzun bir yol gelmişsiniz," dedi; sesinde, yediği yağlı ördeğin verdiği hoşnutluk vardı.

Tede Haien, duvar boyunca uzanan sedirin üzerinde, onun karşısındaki köşeye oturduktan sonra, "Gelişimin nedeni şudur Set Beyi; küçük uşağınızla çekişmiş ve oğlumun onun yerine alınması konusunda anlaşmaya varmışsınız," dedi.

Set Beyi başını salladı: "Evet, evet, Tede; ama çekişmek sözüyle ne demek istiyorsunuz? Tanrı'ya çok şükür, biz Marsch adamlarının buna karşı koyacağı şeyler vardır!" Sonra önünde duran bıçağı alarak okşar gibi zavallı ördeğin iskeletine vurdu ve zevkle gülerek, "Bu benim kendi kuşumdu, elimden yerdi!" diye ekledi.

Yaşlı Haien bu son sözleri işitmeyerek, "Herifin ahırınızı berbat ettiğini düşünüyorum," dedi.

"Berbat mı? Hem de nasıl! Şişman köpek kızartması, buzağılara yem vermiyor, samanlıkta zil zurna sarhoş yatıyordu. Hayvanlar bütün gece su isteyerek bağırıyor, ben de bu yüzden öğleye dek uyumak zorunda kalıyordum; işler böyle yürümez!"

"Elbette Set Beyi, ama benim oğlumda böyle bir kusur yoktur."

Hauke, elleri yan ceplerinde ve başı biraz arkada, karşısındaki pencerenin çerçevelerini inceliyordu.

Set Beyi gözlerini ona kaldırarak, "Hayır, hayır, Tede," dedi; sonra yaşlı adama da başını sallayarak, "Sizin Hauke benim gece dinlenmemi bozmaz; öğretmenin demin dediği gibi, bir bardak şarabın önünde oturmaktansa, hesap tahtasıyla ilgilenmeyi yeğler," dedi.

Hauke son tümceyi duymadı, çünkü odaya Elke girmiş ve hafif elleriyle masanın üzerinden yemek artıklarını kaldırmaya başlamıştı, bu sırada koyu gözleriyle onu da süzüyordu. Hauke'nin gözleri de kıza takıldı ve içinden, "Tanrı ve İsa hakkı için, bu kız hiç de aptal görünmüyor!" diye söylendi.

Kız çıktıktan sonra Set Beyi yeniden söze başladı: "Biliyorsunuz ki, Tede, Tanrı'nın yazgısı bu; benim oğlum olmadı."

"Evet, Set Beyi ama bu sizi üzmesin; bilirsiniz, ailenin aklı üçüncü kuşakta kapanır derler; hepimiz de hala anımsıyoruz ki, sizin büyükbabanız ülkeyi koruyan biriydi!"

Set Beyi biraz düşündükten sonra, şaşkın bir bakışla baktı ve arkalıklı iskemlesinde doğrularak, "Bununla ne demek istiyorsunuz Tede Haien? Ben de üçüncü kuşaktanım ya!" diye sordu.

Zayıf Tede Haien, "Evet öyle, kötüye çekme Set Beyi; yalnızca, böyle denir işte," diyerek, biraz kötü bakışlarla bu yaşlı soylu adama baktı.

Öteki de aldırmadan konuşmasını sürdürdü: "Kocakarıların bu gibi aptalca dedikodu yapmalarına izin vermemelisiniz Tede Haien. Yalnızca kızımı tanımıyorsunuz; o benim hesaplarımı üç kez üst üste değiştirir. Yalnızca size şunu demek istiyorum ki, sizin Hauke, tarladan başka burada odamda da mürekkep ya da hesap kalemiyle bazı işler yapabilecektir ve bu ona hiç de zarar vermez!"

"Evet, Set Beyi yapar; bu bakımdan haklısınız!" dedikten sonra, yaşlı Haien, anlaşmadan kendi payına kimi yararlı noktalar da sağlamaya çalıştı; oysa bunları geçen akşam oğlu düşünmemişti. Örneğin oğluna, ilkyazda alacağı keten gömleklerden başka, güzde ücretine ek olarak sekiz çift yün çorap verilecek; onu, ilkyazda sekiz gün kendi işinde kullanacaktı vb., vb. Ama Set Beyi her şeye razıydı; çünkü Hauken Haien'e, uygun bir küçük uşak gözüyle bakıyordu.

Evden çıktıkları zaman yaşlı adam, "Bu sana dünyayı öğretecekse, Tanrı yardımcın olsun!" dedi.

Ama Hauke soğukkanlılıkla, "Bırak baba, her şey yoluna girer!" diye karşılık verdi.

***

Hauke haksız değildi; bu evdeki kalışı

uzadıkça, dünya ve dünya sandığı şeyleri daha açık görmeye başladı. Ama bu, üstün bir düşüncenin yardımından çok, şimdiye dek birçok kez yaranını gördüğü gibi, kendi gücüyle başbaşa kaldığı zaman böyle oluyordu. Evde Hauke'yi kendisine uygun görmeyen biri vardı ki, bu da becerikli ve ağzı laf yapan baş uşak Ole Peters'ti. Bundan önceki tembel, aptal ama güçlü kuvvetli küçük uşak, onun işine daha çok geliyordu; çünkü sırtına tonla yulaf yükleyerek onu istediği gibi kullanmasını biliyordu. Daha sessiz, ama ruh olarak kendisinden üstün olan Hauke'ye karşı böyle davranamıyor, bunun için ona istediği işi yaptıramıyordu. Bununla birlikte o, Hauke'nin henüz güçlenmemiş vücuduna zarar verebilecek işleri bulmasını da biliyordu. Baş uşak, "Sen öteki şişman bit yumurtasını görmeliydin, o bu işleri bir çırpıda beceriyordu!" deyince, Hauke gücü yettiğince zar zor da olsa işi yapardı. Bereket versin, Elke ya kendisi ya da babası aracılığıyla bunlara engel oluyordu. Kimi zaman, tümüyle yabancı olan bu iki kişiyi birbirine bağlayan şey nedir diye bir soru akla gelebilir; belki ikisinin de doğuştan hesaba yetenekli oluşları bunda rol oynuyor ve kız da arkadaşının kaba işlerde yıpranmasını istemiyordu.

Baş uşakla küçük uşak arasındaki çekişme, kışın Martini'den sonra set hesapları denetime sunulduğunda da düzelmedi.

Bir mayıs akşamıydı; ama kasım havası gibiydi ve dışarıda seddin gerisindeki dalgaların gümbürtüsü evin içinden duyuluyordu. Evin efendisi, "Eee Hauke, içeri gir de hesap bilip bilmediğini göster bakalım!" dedi.

Öteki, burada görenek olduğu üzere, "Beyimiz!" dedi. "Önce küçük hayvanlara yem vermem gerek!"

Set Beyi, "Elke, neredesin Elke! Git Ole'ye söyle, küçük hayvanlara yem versin, Hauke hesap yapacak!" dedi.

Elke ahıra koşarak, o anda gündüz kullanılmış olan hayvan koşumlarını yerlerine asmakla uğraşan baş uşağa buyruğu bildirdi.

Ole Peters kantarmayla, sanki parçalamak ister gibi direğe vurarak: "Uğursuz yazman-uşağı şeytan alsın!" dedi.

Kız, ahır kapısını kapamadan önce bu sözleri duymuştu.

Odaya girdiğinde, yaşlı adam ona, "Nasıl?" diye sordu; kız biraz dudaklarını ısırarak, "Yapacak," dedi ve Hauke'nin karşısına, kaba yontulmuş tahta iskemleye oturdu; bu nesneler o zaman kış akşamlarında evde yapılırdı. Bir çekmeceden kırmızı kuş örgeli beyaz çorabı alarak örmeye başladı; üzerindeki uzun bacaklı işlemeler, sanki balıkçıl kuşuyla leylekti. Hauke onun karşısında hesaba dalmış oturuyor; Set Beyi, arkalıklı iskemlesinde dinleniyor

ve uykulu gözleriyle Hauke'nin kalemine bakıyordu. Masanın üzerinde, Set Beyi'nin evinde her zaman olduğu gibi yağ mumları yanıyor ve kurşunla tutturulmuş olan her iki pencere dışarıdan kapaklarla örtülmüş olup, içeriden vidalanmış bulunuyordu; rüzgar istediği gibi saldırsın. Hauke ara sıra başını işten kaldırarak bir an için kuşlu çoraplara ve kızın dar ve dingin yüzüne bakıyordu.

Bu sırada arkalıklı iskemleden birdenbire yüksek bir horlama sesi işitildi; gençler arasında ara sıra bakış ve gülümseyişler gidip geliyordu; sonra soluk alına sesi yavaş yavaş yatıştı. Belki de biraz konuşabilirlerdi, ama Hauke ne konuşacağını bilmiyordu.

Sonunda kız örgüsünü yukarı kaldırıp da kuş işlemeleri bütün uzunluklarıyla ortaya çıkınca, Hauke masa üzerinden alçak bir sesle, "Elke," dedi, "bunları nerde öğrendin?"

Kız, "Neyi öğrenmişim?" diye karşılık verdi.

"Kuş örgüsünü."

"Bunları mı? Set boyunda oturan Trin Jans'tan, o çok şey biliyor; eskiden bir kez benim büyükbabamın yanında da çalışmış."

"Sen, belki de o zaman henüz doğmamıştın."

"Öyle sanırım. Ama o, sonradan da sık

sık evimize gelirdi."

"O kadın kuşları sever mi ki? Ben yalnızca kedileri sevdiğini sanıyordum!"

Elke başını sallayarak yanıt verdi: "Ördek yetiştirip satıyor, ama geçen ilkyaz sen onun ankarakedisini öldürdükten sonra, arkadaki ahırında sıçanlar ortaya çıkmış, şimdi evinin önünde başka bir ahır yapmak istiyormuş."

Hauke dişlerinin arasından hafif bir ıslık çalarak, "Öyle mi? Demek, toprağın yüksek yerine bunun için taş ve toprak taşımış! Ama sonra iç yola sokulmuş olur; acaba bunun için izni var mı?" diye sordu.

Elke, "Bilmiyorum..." dedi.

Ama Hauke son sözü öyle yüksek sesle söylemişti ki, Set Beyi uykusundan uyanıverdi ve öfkeyle, bir birine bir ötekine bakarak, "İzin mi? Ne izni? Bu da ne demek?" diye sordu.

Ama sonra Hauke ona konuyu anlatınca, gülerek onun omzunu okşadı ve "Önemli değil, iç yol yeterince geniştir; ördek kümeslerine de karışmaya başlarsa, Tann Set Beyi'ne kolaylık versin!" dedi.

Onun, yaşlı kadının ördeklerini farelere yeğlemesi Hauke'nin gücüne gittiyse de, bu bahaneyle yetindi. Yeniden söze başlayarak, "Ama beyimiz, şunu ya da bunu biraz çimdiklemek sanırım iyi olur; kendiniz el atmak istemiyorsanız, setlerin düzenine bakması gereken vekili çimdikleyin!"

dedi.

Set Beyi, "Sen ne diyorsun oğlum?" diyerek tümüyle doğruldu ve Elke de çorabını indirerek kulak kabarttı. Hauke:

"Evet beyimiz," dedi, "Artık ilkyaz denetimini yaptınız; oysa Peter Jansen toprağındaki zararlı otları hala ortadan kaldırmamış; yazın saka kuşları, orada diken çiçekleri çevresinde yine neşeyle oynayacaklardır! Bir de tam onun yanında ve seddin dışında, kimindir bilmiyorum, asılı beşikler var; hava güzelken orası, oynayan küçük çocuklarla doluyor; ama... Tanrı bizi selden korusun!"

Yaşlı Set Beyi'nin gözleri gittikçe büyüyordu.

Hauke, "...ve sonra," diye konuşmasını sürdürürken, Set Beyi:

"Sonrası da mı var oğlum, daha bitmedi mi?" dedi ve sesinin tonundan, küçük uşağının sözlerinin artık ona fazla gelmeye başladığı anlaşılıyordu.

"Evet sonra beyimiz, yardımcınız Harders'in şişman kızı Vollina'yı tanırsınız; hani her zaman babasmm atlarını tarladan getirir, ama yuvarlak baldırlarıyla şöyle hop diye kısrağın üzerine atladığı zaman, hep seddin inişi boyunca gider!" Hauke ancak şimdi ayrımına vardı ki, Elke akıllı gözlerini ona dikmiş ve hafifçe başını sallıyordu.

Sustu, ama masa üzerinde patlayan bir

yumruk kulaklarını çınlattı; Set Beyi,

"Burada biraz hava esmeli!" diye bağırdı. Hauke, birdenbire gürleyen bu ayı sesi gibi sesten biraz korkar gibi oldu: "Ceza! Bu şişmana ceza yaz Hauke! Bu kız geçen yaz da üç ördek palazını aşırmıştı! Evet, evet, yaz!" diye yineledi ve Hauke'nin duraksadığını görünce, "Dört bile olabilir!" dedi.

Elke, "Baba, ördekleri susamuru kapmamış mıydı?" diye sordu. "Hem de büyük bir samur!"

Yaşlı adam hızlı hızlı soluyordu: "Sanırım şişman Vollina ile samuru birbirinden ayırabilirim! Hayır, hayır, bunlar dört palazdı. Hauke, senin söz ettiğin öteki konuya gelince; ilkyaz günü Baş Set Beyi'yle birlikte evimde kahvaltı yaptıktan sonra zararlı ot ve iniş dediğin yerlerden geçmiş, ama böyle şeyler görmemiştik."

Sonra Hauke ile kızına birkaç kez anlamlı anlamlı başını sallayarak ekledi: "İkiniz de Tanrı'ya şükredin ki, Set Beyi değilsiniz! İnsanın ancak iki gözü var, ama görmek için yüz tane gerek! Yeni setlerin samanlanmasıyla ilgili hesapları alıp gözden geçir, Hauke; heriflerin hesabı genellikle çok düzensiz oluyor!"

Sonra yeniden arkalıklı iskemlesine yaslanarak vücudunu birkaç kez salladı ve biraz sonra dertsiz bir uykuya daldı.

***

Bu tür konuşmalar akşamları sık sık yinelenirdi. Hauke'nin keskin gözleri vardı ve birlikte oturdukları zaman, set işlerindeki zararlı davramş ya da savsaklamaları yaşlı Set Beyi'nin gözünün önüne sermekten geri kalmazdı; öteki de her zaman görmezlikten gelmediğinden, yönetimde birdenbire bir canlanma oldu. Önceleri eski üşengeçlikle, sürekli suç işleyenler, şimdi beklenmedik bir anda suçlu ya da üşengeç parmaklarına vurulduğunu görerek, istemeyerek ve şaşırarak, vuruşların nereden geldiğini anlamaya çalışır gibi çevrelerine bakındılar. Baş uşak Ole de elinden geldiğince geniş bir çevreye haber yaymayı ve böylece Hauke ile suç ortağı olması gereken babasına karşı bu çevrede hoşnutsuzluk yaratmayı savsaklamadı. Kendilerine zarar gelmeyen ya da bu işle bir ilgileri olmayan kimselerse gülüyor, delikanlının sonunda yaşlı adamın yetkilerini kullanmasını sağladığını görerek seviniyor ve, "Yazık ki çocuğun yeterince toprağı yok; öyle olsa o da ilerde, eskiden yaşamış olanlar gibi bir Set Beyi olabilirdi; yaşlı babasının birkaç dönümüyse bu iş için yeterli değil!" diyorlardı.

Güzde Baş Set Beyi olan ilçe müdürü denetime gelince, kendisini kahvaltıya alıkoyan yaşlı Tede Volkerts'i baştan aşağı süze-

rek, "Gerçekten Set Beyi, düşündüğüm gibi siz on yıl daha gençleşmişsiniz; bu kez beni bütün önerilerinizle hoşnut ettiniz; bütün bunları bugün başarabilseydik!" demişti.

Yaşlı adam gülümseyerek, "Olur, olur soylu efendimiz; şuradaki kaz kızartması güç verir umarım, çok şükür genç ve canlıyım!" dedi ve sonra Hauke'nin ortalıkta olup olmadığını anlamak için odada çevresine bakınarak, ağırbaşlılıkla, "Böylece Tanrı'nın izniyle daha birkaç yıl görevimin başında kalabileceğimi umuyorum," diye ekledi.

Baş Set Beyi ayağa kalkarak, "Dostum Set Beyi! Şimdi bu bardağı bunun onuruna birlikte boşaltalım!" dedi.

Kahvaltıyı hazırlamış olan Elke, tam bardaklar çınlarken hafif bir gülüşle oda kapısından çıkmıştı. Sonra bir kapla mutfaktan yemek artıklarını alarak, bunları dış kapının önünde kümes hayvanlarına atmak niyetiyle ahırdan geçti. Ahırda Hauke Haien ayakta duruyor ve hava bozuk olduğu için şimdiden yukarı alman ineklerin yemliklerine çatalla kuru ot atıyordu. Kızın geldiğini görünce çatalını yere dayayarak, "Ne var Elke?" dedi.

Kız durdu ve işaretle, "Evet Hauke, sen şu anda içeride olmalıydın," dedi.

"Öyle mi? Niçin Elke?"

"Baş Set Beyi ev sahibini övdü."

"Ev sahibini mi? Bundan bana ne?"

"Hayır, Set Beyi'ni övdü diyorum."

Genç adamın yüzü kıpkırmızı oldu, "Bununla sözü nereye çekmek istediğini çok iyi anlıyorum!" dedi.

"Yalnız, kızarmakla olmaz Hauke, Baş Set Beyi'nin övdüğü kimse, aslında sensin!" Hauke gülümseyerek, "Sen de varsın Elke!" dedi.

Ama o, kafasını sallayarak, "Hayır Hauke, ben evde yalnızca yardım ettiğim zaman bizi övmezlerdi. Ben ancak hesap yapmasını biliyorum, sense dışarıda Set Beyi'nin görmesi gereken her şeyi görüyorsun, sen beni geçtin!" dedi.

Hauke çekingen bir tavırla, "Ben böyle düşünmemiştim; hele seni hiç üzmek istemezdim," dedi ve bir ineğin kafasını yana çevirerek: "Gel Alakırmızı, çatalımı yeme sakın; başka her şeyi yiyebilirsin," dedi.

Kız biraz düşündükten sonra, "Bunun beni üzdüğünü sanma Hauke, bunlar erkek işidir," dedi.

O zaman Hauke kolunu kıza doğru uzatarak, "Elke, bunun için elini ver," dedi. Kızın koyu karaya çalan kaşlarının altını derin bir kızıllık bürüdü, "Niçin? Yalan söylemiyorum ki!" diye karşıladı.

Hauke yanıt vermek istediyse de, kız ahırdan çıkmıştı bile; çatalı elinde olduğu halde, dışarıda ördek ve tavukların çevresinde bağrışmasını dinleyerek olduğu yerde kaldı.

***

Hauke'nin işe girmesinin üçüncü yılında, ocak ayında, yerli deyişle Eisboseln adı verilen kış bayramı düzenlenecekti. Kıyı rüzgarları durunca, sürekli dondan dolayı tarlalar arasındaki bütün çukurlar sağlam ve düz bir kristal yüzeyle örtülmüştü; böylece bölünmüş olan toprak parçaları, hedefe fırlatılması gereken kurşunla doldurulmuş küçük ağaç kürelerin atılması için geniş bir yol oluşturuyorlardı. Gün aşırı hafif bir kuzeydoğu rüzgarı esiyor ve her şey yolunda gidiyordu; denizden kazanılmış alanın doğusunda bulunan ve geçen yıl kazanmış olan kiliseli köyün adamlarına yarışma için meydan okunmuş ve onlar da yarışa girmeyi kabul etmişlerdi; her iki yandan dokuz atıcı seçilmiş ve yargıcıyla yargıcılar kurulu üyeleri de saptanmıştı. Kuşkulu atışlar konusunda çıkacak tartışmaları kendi aralarında konuşacak olan bu kurula, her zaman konuyu açık olarak görebilen ve özellikle akıllı sayılmaktan başka konuşmada da usta olan delikanlılar seçilirdi.

Herkesten önce, Set Beyi'nin baş uşağı Ole Peters bunlardan biriydi. O, "Siz şeytan gibi atmaya bakın, gevezeliği ben bedava da yaparım," diyordu.

Bayramdan bir gün önceki akşamüstü, geest üzerindeki kilise meyhanesinin yan

odasında, son olarak başvuran istekliler için karar vermek üzere, atıcılardan birçoğu toplanmıştı. Hauke Haien de bu istekliler arasındaydı. Küreyi atmaya alışık olan kollarına güvenmekle birlikte, başta yarışmaya katılmak istememişti; çünkü oyunda onurlu bir yer almış olan Ole Peters'in, kendisini oyundan çıkarmasından korkuyor ve yenilmekten çekiniyordu. Ama Elke, "Bunu göze alamaz; çünkü yalnızca bir gündelikçi; senin babansa inek ve at sahibi ve köyün de en akıllı adamı," diye son dakikada onun kararını değiştirmişti.

Kız, "Ama yine de beni oyundan çıkarırsa?" diye duraksayan Hauke'ye gülümseyerek koyu gözleriyle baktıktan sonra, "O zaman akşamleyin efendisinin kızıyla dans etmek isterse, avucunu yalasın," demiş ve Hauke de yiğitçe başını sallamıştı.

Şimdi, oyuna katılmak isteyen gençler üşüyerek ve ayaklarını yere vurarak kilise meyhanesinin önünde duruyor ve meyhanenin yanındaki taş kilise kulesinin ucuna bakıyorlardı. Yazın köyün tarlalarında yem bulan papazın güvercinleri, şu anda yiyecek aradıkları köylülerin çiftlik ve ambarlarından gelerek gerisinde yuvalarının bulunduğu kilise padavra tahtalarının altında gözden yittiler. Batıda, denizin üzerinde parlak bir akşam kızıllığı vardı.

Delikanlılardan biri, "Yarın hava güzel olacak," dedi ve "ama soğuk; çok soğuk,"

diyerek hızlı hızlı gidip gelmeye başladı. Artık güvercinlerin uçmadığını gören ikincisi eve girdi ve kulağını vererek kapının önünde durdu; içerden coşkulu konuşmalar duyuluyordu; Set Beyi'nin küçük uşağı da onun yanına sokuldu. Öteki, "Dinle Hauke, şimdi senden söz ediyorlar," dedi. İçerden Ole Peters'in açık açık, "Küçük uşaklarla gençler bu yarışmaya katılamazlar," diye bağıran çatlak sesi duyuluyordu.

Öteki, Hauke'nin elinden tutarak onu kapıya doğru çekmek isterken, "Gel, burada sana ne fiyat biçtiklerini öğrenebilirsin," dedi.

Ama Hauke kendisini çekerek uzaklaştı ve "Onlar bizi dinlemek için dışarıda bırakmadılar," diyerek yeniden evin önüne çıktı.

Evin önünde duran üçüncü istekli, "Korkarım benim için de bir engel çıkaracaklar; henüz yaşım on sekiz, keşke vaftiz cüzdanımı istemeseler! Hauke, baş uşağınız seni de dışta bırakacak," diyordu.

Hauke ayağıyla yoldaki bir taşa vurarak, "Evet dışta; yalnızca içeride değil," dedi.

İçeride gürültü gittikçe arttı ve sonra yavaş yavaş yatıştı. Dışarıdakiler, yukarıda kilise kulesinin tepesine hafif kuzeydoğu rüzgarının çarptığını duydular. Konuşmaları dinleyen delikanlı yeniden onların yanına geldi. On sekiz yaşındaki delikan-

lı, "İçeride kimden söz ediyorlardı?" diye sordu. Öteki, Hauke'yi göstererek, "İşte ondan," diye anlatmaya başladı; "Ole Peters onu çocuk saymak istiyor, ama ötekiler buna karşı çıkıyorlardı. Jess Hansen, onun babasının hayvanı ve arazisi olduğunu söylüyor, Ole Peters ise, "Evet, on üç arabalık toprak," diye bağırıyordu. Sonunda Jess Hansen ortaya atılarak onları susturdu ve "Size biraz ders vereyim; söyleyin bakalım, köyün birinci adamı kimdir?" diye bağırdı. Herkes düşünmek ister gibi susmuştu; biri, "Bu sanırım Set Beyi olsa gerek," dedi. Sonra hepsi de, "Peki, Set Beyi olsun," dediler. Ole Hansen yeniden, "Ama Set Beyi kimdir? Şimdi bunu iyice düşünün bakalım!" diye bağırdı. Bunun üzerine, ikincisi hafifçe gülmeye başladı, sonunda odada kahkahadan başka bir şey duyulmuyordu. Jess Hansen, "Öyleyse onu çağırın; Set Beyi'ni kapıdan kovamazsınız," dedi. Sanırım hala gülüyorlar; Ole Peters'in sesi artık duyulmuyor," diyerek haberi tamamladı.

Hemen hemen aynı anda odanın kapısı açıldı ve soğuk gecede, "Hauke... Hauke Haien!" diye bağırıldığı duyuldu. Hauke içeriye koştu. Artık Set Beyi'nin kim olduğu konusundaki sözleri duymuyor ve o anda kafasından geçen şeyleri de hiç kimse bilmiyordu.

Bir süre sonra, efendilerinin evine yaklaştığında, Elke'nin aşağıda, yukarıya çıkan

yolda, çitin yanında durduğunu gördü; ay ışığı beyaz donla örtülmüş uçsuz bucaksız otlağın üzerinde parlıyordu.

Kız, el işaretiyle, "Ne oldu, göze aldı mı?" diye sordu.

"Elinden gelse, neler yapar kim bilir!"

"Peki, sonuç?"

"Evet Elke, yarın denememe için izin verildi."

Elke, "İyi geceler Hauke!" dedi ve tepeciğe çıkarak eve girdi; Hauke de yavaş yavaş onun arkasından gitti.

***

Seddin iç bölümünde doğuya doğru uzanan geniş otlak alanda, ertesi gün öğleden sonra büyük bir insan kalabalığı toplanmıştı; bunların kimi zaman kıpırdamadan durduğu, kimi zaman da ağaç kürenin şimdi gündüz güneşiyle dondan açılmış olan alanda iki kez fırlatılmasından sonra, arkalarında bulunan uzun ve alçak evlerden yavaşça ileriye doğru yürüdükleri görülüyordu. Eisboseln oyuncuları ortada, gerek ovadaki ve gerek tepeciklerin üzerindeki evlerden gelen ve onlarla ilgisi bulunan yaşlılar ve gençlerce çevrilmişlerdi; yaşlı erkekler uzun palto giymiş, düşünceli düşünceli kısa pipolarını içiyor, kadınlar başörtüsü bağlamış ve yelek giymiş, çocuklarını ya ellerinde tutuyor ya da kucakların-

da taşıyorlardı. Yavaş yavaş üzerinden geçilen donmuş hendeklerdeki keskin kamış uçlarının arasından, öğleden sonraki zayıf güneşin solgun ışıkları parlıyordu. Çok soğuktu, ama oyun durmaksızın sürüyordu. Hepsi de uçan küreyi izliyorlardı; çünkü, bütün köyün onuru bugün buna bağlıydı. Takımların yargıcılarından biri, ak; öteki, kara demir uçlu değnek taşıyorlardı. Bu değnekler ya sessiz bir beğenmeyle ya da karşı tarafın alaycı kahkahaları arasında, kürenin ulaşabildiği son noktaya, donmuş yere çakılıyordu. Kimin küresi daha önce hedefe varırsa, kendi takımı için oyunu kazanmış sayılırdı.

Bu kadar insanın arasında konuşan azdı; ancak çok iyi bir atış yapıldığı zaman gençlerin ya da kadınların bağırdığı duyuluyordu; ya da yaşlılardan biri piposunu ağzından çıkarıyor ve iyi sözler söyleyerek bununla atışı yapanın omzunu okşuyordu:

"Zacharias bunun iyi bir atış olduğunu söyledi ve karısını çatı deliğinden attı," ya da, "Senin baban da böyle atardı, Tanrı onu sonsuz rahmetine kavuştursun," ya da bunun gibi başka güzel sözler söylerlerdi.

İlk atışta Hauke'nin talihi yaver olmadı; tam kolunu arkasına kaldırarak küreyi fırlatmak isterken, biraz önce güneşi örten bulut çekildi ve ışık gözünü aldı; bu nedenle atış kısa geldi ve küre çukura düşerek hava

kabarcıkları içeren buzda saplanıp kaldı.

Onu destekleyenler, "Sayılmaz, sayılmaz, Hauke bir daha fırlat!" diye bağrıştılar.

Ama öteki takımın yargıcısı buna karşı çıktı, "Sayılması gerekir, atılan atılmıştır!" dedi.

Gençler, "Ole, ole! Nerde bu Tanrı'nın belası" diye bağrıştılar.

Öteki yetişerek, "Öyle bağırmayın bakalım, Hauke'ye yardım mı gerekiyor? Ben de öyle olacağını kestirmiştim aslında!" dedi.

"Öyle değil, Hauke'nin bir daha atması gerek; ağzının laf yaptığını göster bakalım."

"Gösteriyorum işte..." dedi ve karşı takımın yargıcısına bir sürü anlamsız söz söyledi. Başka zaman ağzından akan keskin tümcelere hiç benzemiyordu bunlar. Kız, çatık kaşlarıyla onun yanında duruyor ve öfkeli gözleriyle ona bakıyordu; ama kadınların oy hakkı olmadığı için bir şey söyleyemedi.

Öteki yargıcı, "Söylediklerinin hiçbir anlamı yok; çünkü aklın sana yardım etmiyor; güneş, ay ve yıldız, hepimiz için de eşit olarak her zaman gökte bulunuyorlar, atışı yapan beceremedi ve her atış sayılır!" diyordu.

Onlar böyle, bir süre daha karşılıklı konuştular; ama sonuçta baş hakem,

Hauke'nin atışı yinelememesinde karar kıldı.

Tepe adamları, "İleri!" dediler; onların yardımcı yargıcıları kara değneği yerden çekip çıkardı ve atacak kimse, numarasının çağrılması üzerine orada durarak küreyi ileriye fırlattı. Set Beyi'nin baş uşağı atışa bakmak isterken Elke'nin yanından geçmek zorunda kalmıştı. Kız ona, "Bugün aklını kimin hakkı için evde bıraktın?" diye sordu.

Ötekinin geniş yüzünde şakadan iz kalmamıştı; büyük bir öfkeyle, "Senin hakkın için, çünkü sen de kendini unuttun!" dedi.

Kız biraz doğrularak, "Git Ole Peters, ben seni tanıyorum," diye yanıt verdi; ama öteki bunları duymamış gibi başını çevirdi. Oyunla birlikte kara ve ak değnekler de ilerliyordu. Hauke'ye atmak için yeniden sıra gelince küresi öyle uzağa fırladı ki, hedef olarak konan kireçlenmiş beyaz fıçıya açık olarak vurduğu görüldü. Şimdi o güçlü bir yiğit olmuştu; çünkü gerek matematik ve gerek atış sanatıyla çocukluğunda her gün uğraşmıştı. Kalabalığın içinden, "Ey Hauke! Bu öyle bir vuruştu ki, baş melek Mikail kendisi atmış gibi oldu," diye bir ses duyuldu; yaşlı bir kadm pasta ve içkiyle ona doğru yaklaşarak bir bardak doldurduktan sonra, "Gel barışalım, kedimi öldürdüğün zamana göre bugün daha güzel!" dedi. Hauke baktı ve bunun yaşlı Trin Jans ol-

duğunu görerek, "Teşekkür ederim nine, ama ben bunu içmem," dedi ve elini cebine sokarak yeni bir marklık çıkarıp eline sıkıştırdı, "Al bunu ve bardağı da kendin iç; böylece barışmış oluruz!" dedi.

Yaşlı kadın, "Doğru Hauke!" dedi ve onun sözüne uydu: "Haklısın, benim gibi yaşlı bir kadın için böylesi daha iyidir!"

Hauke, kadın sepetle uzaklaşırken, "Ördeklerin nasıl?" diye bağırdıysa da, öteki yüzünü çevirmeyip ancak kafasını ve buruşuk ellerini havada salladı: "Yok, yok Hauke; hendekte sıçan çok, Tanrı bana sabır versin, başka bir geçim yolu bulmam gerek!" diyerek içki ve pastalarını sunmaya başladı.

Sonunda güneş artık seddin gerisinde batmıştı; onun yerinde kızıl ve menekşe renginde hafif bir ışık yükseliyor, ara sıra, bir an için altına batmış gibi görünen kara kargalar uçup gidiyordu. Akşam olmuş, ama tarlalar üzerindeki insan kalabalığı, artık uzakta bulunan evlerden fıçıya doğru yürüyordu. Sıra ovalılara gelmişti; Hauke'nin atması gerekiyordu.

Kireçlenmiş fıçı, şimdi sedden düzlüğe inen geniş akşam gölgesinde apak görünüyordu. Tepelilerden biri çetin savaşım sırasında, "Onlar bu seferlik meydanı bize bırakacaklar sanırım!" diyordu; çünkü onlar en azından on sayı ilerdeydiler.

Sırası gelen yarışmacı, o anda zayıf vü-

cuduyla kalabalığın arasından ilerledi; uzun Fries yüzünden bakan kül rengi gözleriyle ilerdeki hedefi süzdü, sallanan ellerinde küre vardı.

Bu sırada, Ole Peters'in çatlak sesiyle, kulağının dibinde, "Kuş sana ağır geliyor ha? Onu kül renginde bir çömlekle değiştirelim mi?" dediğini duydu.

Hauke dönerek sert gözleriyle ona baktı: "Ben ova için atıyorum, sen hangi taraftansın?"

"Bana göre, ben de oradanım. Sen Elke Volkerts için atıyorsun ya!"

Hauke, "Çekil!" diye bağırarak yeniden atış konumuna geçti. Ama Ole, başıyla ona daha çok yaklaşmaya başladı. O anda, daha Hauke zor bir girişimde bulunmadan önce bir el Ole'yi geriye çekerek, gülen arkadaşlarının arasına yuvarladı. Bunu yapan eller büyük değildi, çünkü Hauke bir aralık başını çevirdiği zaman, Elke Volkerts'in, giysisinin yenini düzelterek yanında durduğunu gördü; koyu renkli kaşları sıcak yüzünden öfke saçıyordu.

Hauke, kolunun çelik gibi güçlendiğini duyumsadı; eğilerek küreyi elinde birkaç kez tarttı ve sonra fırlattı; her iki taraf susup bir ıslık sesi çıkararak havada uçan küreyi, gözleriyle izlediler. Kürenin, atış alanından çok uzakta, birdenbire bağırarak set üzerinden uçup gelen bir martının kanatlarının arkasında gözden yittiği görül-

dü ve hemen arkasından hedef olan uzaktaki fıçıya çarptığı duyuldu.

Ovalılar, "Yaşşaaa Hauke!" diye bağırıyor ve kalabalığın içinden, "Hauke... Oyunu Hauke kazandı!" diye sesler duyuluyordu.

Ama o, kendisini çevreleyen insanların arasındaki birinin elini yakalamıştı.

Onların yeniden, "Ne bakıyorsun Hauke? Küre hedefi buldu!" diye seslenmesi üzerine, yine de yerinden kıpırdamayıp ancak başını salladı; yalnızca küçük elin sıkıca kendi eline sarıldığını duyumsadığında, "Sanırım haklısınız; şimdi ben de kazandığıma inanıyorum!" dedi.

Sonra bütün kalabalık geriye akmaya başladı; Hauke ile Elke de Set Beyi'nin toprağı yanından yukarı çıkarak meyhaneye giden yolda kalabalıktan ayrıldılar. Elke odasına giderken, Hauke de yükseklığin gerisindeki ahır kapısının arkasında durarak, koyu renkte insan kalabalığının, dans için hazırlanmış olan kilise yanındaki meyhaneye doğru yavaş yavaş yürüdüğünü gördü. Karanlık ağır ağır, geniş alanın üzerine çöküyor ve çevre gittikçe sessizleşiyordu; ancak gerideki ahırdan hayvanların sesleri duyuluyordu. Tepedeki meyhaneden klarnetlerin sesini duyar gibi oldu. O sırada, köşede bir giysi hışırtısı işitti; biri, küçük ve sert adımlarla tarladan tepeye çıkan patikadan aşağı iniyordu. Sonra ka-

ranlıkta biçimini gördü ve onun Elke olduğunu anladı; o da meyhaneye dansa gidiyordu. Birden tepesi attı; onun arkasından yetişip birlikte gitmeleri gerekip gerekmediğini sormak istedi. Ama

Hauke kadınların gözünde bir kahraman değildi. Bu nedenle durakaldı ve karanlıkta onu gözden yitirdi.

Onun arkasından yetişme tehlikesi ortadan kalkınca, o da kilise yanındaki meyhaneye varıncaya dek aynı yoldan gitti; evin önünde ve geçenekte kaynaşanların konuşmaları, bağrışmaları ve kemanlarla klarnetlerin sesi kulakları çınlatıyordu.

Kimseye görünmeden salona girdi; burası büyük değildi ama öyle kalabalıktı ki, insan bir adım ötesini bile göremiyordu. Sessizce kapıya yaslandı ve kıpır kıpır olan kalabalığa baktı; insanlar ona çıldırmış gibi geliyordu; birinin çıkıp da öğleden sonraki yarışmayı ve daha bir saat önce yarışı kimin kazandığını anımsayarak kendisini rahatsız etme olasılığı yoktu; herkes kendi kız arkadaşına bakıyor ve onunla çevrede dönüyordu. Onun gözleriyse ancak birini arıyordu; sonunda, işte orada! Kız, setbaşı yardımcısının oğlu olan yeğeniyle dans ediyordu; ama biraz sonra onu gözden yitirdi; önünde ancak tepeden ve ovadan gelmiş, onun ilgisini çekmeyen başka kızlar vardı. Sonra keman ve klarnetler birdenbire sustu; dans bitmişti ama az sonra

yeniden başladı. Hauke, Elke'nin sözünü tutup tutmayacağını ve önünden Ole Peters ile dans ederek geçip geçmeyeceğini düşünüyordu. Az kalsın bağıracaktı; sonra... evet, ama ne istiyordu ki? Elke'nin bu dansa hiç katılmak istemediği görülüyordu. Sonunda bu dans da bitti ve sonra, burada yeni moda olan iki adımlı başka bir dans başladı. Müzik delicesine çalıyor, delikanlılar kızlara saldırıyor ve duvarlarda ışıklar oynaşıyordu. Hauke, dans edenleri tanımak için boynunu uzatarak baktı. İşte orada üçüncü çiftte Ole Peters'i gördü, acaba eşi kimdi? Kızın önünde duran iriyarı bir ovalı delikanlı onun yüzünü örtüyordu. Dans sürerken Ole arkadaşıyla döndü; Hauke az kalsın, "Vollina, Vollina Harders!" diye bağıracaktı ve rahat bir soluk aldı. Ama acaba Elke neredeydi? Dans etmek için eş mi bulamamıştı; yoksa Ole ile dans etmek istemediği için herkesi de geri mi çevirmişti? Müzik yine sustu, sonra yeniden dans başladı; ama Hauke, Elke'yi yine göremedi. Orada Ole hala kollarında şişman Vollina'yı gezdiriyordu.

"Evet, evet, Jess Harders de yakında bir dematından kendisine yaşlılık payı ayırmak zorunda kalacak," dedi Hauke, "Ama, Elke nerede acaba?"

Kapının yanından ayrılarak salondaki kalabalığın arasında ilerledi, birdenbire kendisini bir köşede yaşlı bir arkadaşıyla

oturan Elke'nin karşısında buldu. O ince yüzüyle ona doğru bakarak, "Hauke!" diye seslendi, "Sen burada mısın? Seni hiç dans ederken görmedim!"

"Ben dans etmiyorum!"

"Niçin Hauke?" Sonra biraz doğrularak, "Benimle dans etmek istemez misin? Ole Peters'i geri çevirdim; artık bir daha yanıma gelemez!" dedi.

Ama Hauke, hiç düşünmeden, "Teşekkür ederim Elke, ben iyi dans bilmem, sonra bize gülerler de..." dedi; birden duraklayarak, sanki sözün gerisini onlara bırakalım der gibi kül rengi gözleriyle ona tatlı tatlı baktı.

Kız alçak sesle, "Ne demek istiyorsun?" diye sordu.

"Demek istiyorum ki Elke, bugün, benim için olanlardan daha güzel sonuçlanamazdı!"

"Evet, sen oyunu kazandın!"

Kıza anımsatmak ister gibi çok yavaş sesle, "Elke!" dedi.

Kızın yüzünü sıcak bir ateş bürüdü, "Haydi söyle, ne istiyorsun?" diyerek gözlerini yere dikti.

Bir delikanlının kız arkadaşını dansa kaldırması üzerine, Hauke sesini yükselterek, "Elke, daha iyisini kazanmış olmak isterdim!" dedi.

Kız gözlerini bir süre daha yerde dolaştırdıktan sonra, yavaş yavaş kaldırdı ve

kendisine özgü dingin gücü gösteren bir bakışla onun gözlerine baktı. Hauke, bütün bedenini bir yaz havasının sardığını duyumsadı.

"Hauke, yüreğin ne istiyorsa öyle yap; sanırım birbirimizi tanıyoruz!" Elke o akşam artık dans etmedi. Sonra birlikte eve giderken de birbirlerinin ellerini sıkıca tutuyorlardı. Sessiz vadinin üzerinde, gökyüzünde yıldızlar parlıyor; hafif doğu rüzgarı dondurucu bir soğuk getiriyordu; ama onlar, ilkyazmış gibi yakalarını bile kaldırmayı düşünemeyerek yürüyorlardı.

***

Hauke, belirsiz bir gelecekte bir işe girişmek istiyor ve bununla bayramı dingin ve huzurlu geçirmeyi düşünüyordu. Bu amaçla, ertesi pazar kente, yaşlı kuyumcu Andersen'e giderek sağlam bir altın yüzük ısmarladı. Kuyumcu, "Parmağınızı uzatın bakalım, ölçelim!" sözleriyle onun yüzükparmağını yakalayarak, "Parmağın, sizlerde görüldüğü gibi pek kalın değilmiş," dedi. Ama Hauke küçük parmağını uzatarak, "Buna göre ölçseniz daha iyi olur," diye karşılık verdi.

Kuyumcu biraz şaşkınlıkla ona baktıysa da, köylü gençlerin ne düşündüğünün kendisini ilgilendirmediğini belli eder gibi aldırmayıp, "Böyle bir şeyi sanırım ka-

dm yüzükleri arasında bulabiliriz!" dedi. Hauke'nin iki yanağına ateş bastı.

Küçük altın yüzük onun serçeparmağına uyuyordu. Bunu hızla alarak fiyatını parlak gümüşle ödedi. Sonra törendeymiş gibi yüreği çarparak yüzüğü yeleğinin cebine soktu. O günden beri, onu, sanki yelek cebi yüzük taşıma cebiymiş gibi, coşku ve gururla taşıdı.

Aradan bir yıl geçti, yüzük bir yelekten ikinci yeleğin cebine aktarıldı. Ondan kurtulmak için hala bir fırsat düşmüyordu. Kimi zaman bu amaçla doğrudan doğruya ev sahibinin karşısına çıkmayı da istemedi değil; babası da buranın yerlisi değil miydi? Ama biraz yatıştığı zaman düşündü ki, Set Beyi onun bu davranışını, ancak gülerek karşılayabilirdi.

Böylece o ve Set Beyi'nin kızı, birbirlerine bir şey söyleyemeden yaşadılar; kız da utanarak susuyordu, ama ikisi de, her zaman sanki el eleydiler.

Sözünü ettiğimiz kış bayramından bir yıl sonra, Ole Peters işini bırakarak Vollina Harders ile evlendi. Hauke haklı çıkmış, yaşlı adam, kendi payını ayırmıştı. Şimdi şişman kızın yerine kısrağı tarlaya neşeli damat götürüyor ve belirttiğimiz gibi, dönüşte her zaman sedde doğru çıkıyordu. Hauke baş uşak olmuş ve onun yerine başkası alınmıştı. Her ne denli Set Beyi, "Küçük uşak daha iyi; o bana hesap kitap işlerinde

gerekiyor!" diyerek önce onu yükseltmek istemediyse de, Elke buna karşı gelerek, "Baba, o zaman Hauke de gider!" demiş ve böylece yaşlı adam korkarak onu baş uşaklığa yükseltmişti. Bununla birlikte, Hauke, set beyliği işlerine de yardım ediyordu.

Ancak bir yıl daha geçtikten sonra, Hauke babasının durumundan ve yazın birkaç güncük kendi evinde kalmanın ona yetmediğinden söz etmeye başladı. Babasının üzüldüğünü ve kendisinin de buna dayanamadığını söylüyordu.

Bir yaz akşamı alacakaranlıkta, ikisi de kapının önündeki büyük dişbudak ağacının altında duruyorlardı. Kız bir süre sessizce ağacın dallarına baktıktan sonra yanıt verdi: "Ben bir şey söylemek istemiyorum Hauke, kendin uygun kararı verirsin!"

Hauke, "O zaman sizin evden gitmem gerekecek ve bir daha da gelemem!" dedi; bir süre susarak seddin gerisindeki denize dalan akşam kızıllığına baktılar.

"Kendin bilirsin. Bu sabah babamın yanına gitmiştim, onu arkalıklı iskemlesinde uyurken buldum. Resim kalemi elindeydi, çizgi tahtası yarı yarıya resmedilmiş, masada yatıyordu; uyanarak benimle bir çeyrek saat konuştuktan sonra gitmek istediğim zaman, sanki son kez görüşüyormuşuz gibi korkuyla elimden tutarak çekti; ama..."

Hauke onun konuşmayı sürdürmekten çekindiğini görünce, "Ama... ne?" diye sor-

du.

Kızın yanaklarından birkaç damla yaş akıyordu: "Babamı düşünüyorum. İnan bana, senin yokluğun ona çok ağır gelecek!" Sonra, sanki konuşmak için cesaret toplar gibi, "Onun, ölüm gününe hazırlandığını duyumsar gibi oluyorum!" diye ekledi.

Hauke yanıt vermedi; cebindeki yüzük sanki kıpırdar gibiydi; ama daha o elinde olmadan kendisi için bir ölüm-yaşam sorunu olan isteğiyle ilgili korkusunu yenemeden, Elke konuşmasını sürdürdü: "Hayır, kızma Hauke, inanıyorum ki, sen bizi böyle de bırakmazsın!"

Birdenbire kızın ellerini yakaladı. Kız da karşı gelmedi. Gençler daha bir süre, ortalığı yaran karanlıkta yan yana durdular. Sonra elleri birbirinden ayrıldı ve her biri kendi yoluna gitti.

Yukarı doğru yükselen rüzgar, dişbudak ağacının yapraklarını hışırdattı ve evin önündeki pencerelerin kapaklarını salladı; yavaş yavaş gece bastırıyor ve uçsuz bucaksız düzlüğü bir sessizlik perdesi örtüyordu.

***

Hauke, Elke'nin aracılığıyla bildirerek Set Beyi'nin yanındaki hizmetinden ayrıldı. Şimdi evde iki yeni hizmetçi vardı. Birkaç

ay geçtikten sonra, yaşlı Tede Haien öldü. Ama ölümünden önce Hauke'yi yanına çağırarak zayıf sesiyle konuşmaya başladı:

"Çocuğum, yanıma otur, yakınıma gel, yanımda kim var diye korkmana gerek yok. Yanımda ancak, Tanrı'nın beni çağırmaya gelen koyu renkli meleği olabilir!"

Üzgün genç, yatağın kıyısına, tam onun yanına oturarak, "Daha ne gibi söyleyeceklerin varsa söyle baba!" dedi. Yaşlı adam, "Evet oğlum, bir konu daha var," diyerek ellerini yorganın üzerine uzattı. "Daha gençliğinin yarısında, Set Beyi'nin yanında işe girerken, kafanda bir gün Set Beyi olma düşüncesi vardı. Bu, beni de etkilemiş, ben de yavaş yavaş senin bu iş için uygun bir kimse olduğunu düşünmeye başlamıştım. Ama senin mirasın böyle bir memurluk için çok küçüktü. Senin görevde bulunduğun zamanlarda kendimi sıkarak mülkümü artırmayı istiyordum."

Hauke sıkıca babasının ellerini tuttu; yaşlı adam da onu görebilecek gibi doğrulmak istedi: "Evet, evet oğlum, orada dolabın en üst çekmesinde belgeler var. Biliyorsun ki, yaşlı Antje Wohlers'in beş buçuk dönümlük bir tarlası vardır. Ama sakat ve yaşlı olduğu için artık yalnızca kira parasıyla geçinemiyordu; böylece ben o adamcağıza her yıl Martini bayramı sıralarında belirli bir para verdim; olduğu zaman daha fazlasını da... buna karşılık o da tarlasını bana

devretti; her şey yasaya göre oldu. Şimdi o da ölüm döşeğinde yatıyor, biz ovalıların hastalığı olan kanser onu da yakaladı; artık daha çoğunu ödemek zorunda kalmayacaksın."

Bir süre gözlerini kapadıktan sonra, şunları da söyledi:

"Bu pek çok değilse de, yanımda yaşadığın zamankinden daha çoktur. Bu dünyadaki yaşamın sırasında sana yararlı olmasını dilerim!"

Yaşlı adam, oğlunun teşekkür sözleri arasında uykuya daldı. Artık onun diyecek bir şeyi kalmamıştı; birkaç gün sonra da Tanrı'nın koyu renkli meleği onun gözlerini sonsuza dek kapattı. Hauke de babasının mirasına kondu.

Cenazeden bir gün sonra, Elke onun evine gelmişti. Hauke, "Buraya uğradığın için teşekkür ederim Elke!" dedi.

Elke, "Ben yalnızca bakmak için gelmedim; evinde rahat yaşayabilesin diye burasını biraz düzene sokmak istiyorum. Baban, hesap-kitap ve resim arasında eve pek dikkat edemedi; aslında ölüm de bir evde karışıklık yaratır. Ben buraya yeniden yaşam katmak istiyorum," dedi.

Hauke, kül gözleriyle ve tam bir güvenle Elke'ye bakarak, "Peki düzenle bakalım; ben de sevinirim!" dedi.

Sonra Elke ortalığı kaldırmaya başladı: Hala ortada yatan resim tahtası temizlene-

rek bodruma götürüldü; çizgi kalemleri, kurşunkalem ve tebeşirler dikkatle dolabın bir gözüne konarak kilitlendi; yardıma çağrılan hizmetçi kızla birlikte odadaki bütün eşyalar başka ve daha iyi bir düzene sokuldu; sanki oda büyümüş ve aydınlanmıştı. Elke gülümseyerek, "Bunu ancak, biz kadınlar beceririz!" dedi.

Hauke, babasının yasma karşın mutlu gözlerle bakıyor ve gerektiğinde genç kıza kendisi de yardım ediyordu. Karanlık basmaya başladığında (o sırada eylül başlarıydı) her şey tamam olunca, kız onun elinden tuttu ve koyu gözleriyle ona işaretle, "Şimdi gel ve akşam yemeğini bizimle ye; çünkü babama, seni birlikte getirmek için söz vermek zorunda kaldım. Daha sonra da bu sessiz evine geri dönersin!" dedi.

Set Beyi'nin, pencere kapakları kapanmış ve masa üzerindeki iki lambası yanmış olan büyük odasına girdiklerinde, yaşlı adam arkalıklı iskemlesinde doğrulmak istediyse de, ağır vücuduyla çökerek, "Eski dostlarını ziyaret etmen iyi oldu Hauke! Yaklaş, iyice yaklaş!" dedi ve Hauke iskemlesiyle yanına gelince; yuvarlak iki eliyle onun ellerinden yakalayarak şunları söyledi: "Evet oğlum, yalnızca dingin ol; çünkü er ya da geç hepimiz öleceğiz: senin baban ise en kötülerinden değildi! Hey Elke, kızartmayı masa üzerine getir de yiyip gücümüzü toplayalım! Bizim için çok iş var

Hauke! Güz denetimi başladı, set ve savak hesapları dünya kadar... seddin batıdaki yıkık bölümü... kafam karışıyor; ama bereket versin, sen daha gençsin; sen becerikli bir çocuksun, Hauke!"

Yaşlı adam, bütün içini ortaya döktüğü bu uzun söylevden sonra iskemlesine yaslandı ve o anda Elke'nin kızartma tabağıyla içeriye girdiği kapıya doğru özlemle bakarak, "Hemen otur, boşuna vakit geçirmeyelim, soğuyunca tadı kalmaz!" dedi.

Hauke oturdu; Elke'nin babasına işlerinde yardım etmek, ona doğal bir şey gibi geliyordu. Sonra, güz denetimi gelip yılın da birkaç ayı geçtiği zaman, o da bu işlerin en önemli bölümünü yapmış bulunuyordu."

***

Bunları anlatan öğretmen, durarak çevresine bakındı. Pencereye bir martı çarpmış ve dışarıdan, birinin geçenekte ağır çizmelerini çamurdan temizlemek ister gibi tepindiği duyulmuştu.

Set Beyi ve yardımcısı başlarını kapıya çevirdiler. Set Beyi, "Ne var?" diye bağırdı. Başında deniz şapkası olan, iriyarı bir adam içeri girerek, "Bey, ben ve Hans Nickels, ikimiz de gördük; Kır Atlı seddin aşındığı yerde suya daldı!" dedi.

Set Beyi, "Bunu nerde gördünüz?" diye sordu.

"Bildiğiniz gibi, aşınmış olan ancak bir yer var; Hauke Haien'in denizden kazanılmış topraklarının başladığı yerde... Jansen'in tarlasında..."

"Bir kez mi gördünüz?"

"Ancak bir kez; o da gölge gibiydi, ama bu ilk olay olmayabilir."

Set Beyi ayağa kalkmıştı; bana doğru dönerek, "Bağışlayın, dışarıda yıkımın nereye doğru yol aldığını bir incelemeliyiz!" dedi. Sonra haberciyle birlikte kapıya doğru yürüdü; ötekiler de yerlerinden kalkarak onların peşinden gittiler.

Büyük odada, öğretmenle yalnız kalmıştık; şimdi artık perdesiz pencereler çevrede oturanların omuzlarıyla örtülmediği için, dışarısı açıkça görülüyor, fırtına kara bulutları gökyüzünde kovalıyordu.

Yaşlı adam, dudaklarında düşünceli ve acıyan bir gülümsemeyle hala yerinde oturuyordu, "Burası çok ıssızlaştı, odama gelir misiniz? Ben burada oturuyorum.

Bana inanın; set boyundaki bu havaları bilirim, bizim için korkulacak bir şey yok," dedi.

Bu arada ben de titremeye başladığım için, bunu teşekkürle kabul ettim; elimize birer ışık alarak merdivenlerden bir çatı odasına çıktık. Aslında burası da batıya bakıyorsa da, pencereleri koyu renkte yün kilimlerle örtülmüş bulunuyordu. Kitap rafında birkaç kitap ve onun yanında iki

profesörün resimlerini gördüm. Bir masanın önünde büyük bir arkalıklı iskemle vardı. İçtenlikli ev sahibim, üzerinde sacdan bir kazan bulunan ve henüz sönmemiş olan küçük sobaya birkaç kömür atarak, "Biraz geçsin, hemen parlar, sonra bir bardak punç kaynatırım, bu zihni açık tutar!" dedi.

"Buna gerek yoktu; Hauke'nin yaşamını sizden dinlerken gözüme uyku girmez!"

"Öyle mi sanıyorsunuz?" dedi ve rahatça arkalıklı iskemlesine yerleşerek akıllı gözleriyle bana işaret ettikten sonra, "Şimdi, nerde kalmıştık... evet, evet, biliyorum, işte..." diyerek konuşmasını sürdürdü:

"Hauke babasından kalan mirasın başına geçti; yaşlı Antje Wohlers de yaşama gözlerini kapamış olduğundan, tarlası da çoğalmıştı. Ama babasının ölümünden ya da daha doğrusu onun son sözlerinden sonra, onda, çocukluğundan beri içinde taşıdığı bir şey büyümüş bulunuyordu. Kendi kendisine, yeni bir Set Beyi gerekirse, bunun için en uygun kimsenin kendisi olduğunu yineleyip duruyordu. İşte bunu, bu işi bilmesi gereken ve köyün en akıllı adamı olan babası, onun mirasına son bir armağan eklemişti: Yine onun yardımıyla kazandığı Wohlers'in tarlası; bu yükselmeye doğru ilk basamak olacaktı. Çünkü, elbette bu bile yetersizdi. (Bir Set Beyi'nin elinde birçok tarla olması gerekti!) Baba-

sı, yalnız yaşadığı yıllarda biraz kıt kanaat geçinmiş ve onun biriktirdiğiyle, şimdi oğlu yeni mülkün sahibi olmuştu; bunu o da yapabilir, daha çoğunu da becerebilirdi; çünkü, babası güçten düştüğü halde, o daha yıllarca en ağır işleri yapabilecek durumdaydı! Kuşkusuz, kendisine bu yolu çizdiğinde, hizmetinde bulunduğu yaşlı beyin işlerini yönetirken yaptığı gibi şiddet ve zor kullandığı zaman, köyde ona karşı dostluk gösterilmemişti ve eski rakibi Ole Peters de yeni kazandığı bir mirasla, zengin bir adam olmaya başlamıştı!

Gözünün önünden bir sürü yüz geçti; hepsi de ona kötü kötü bakıyorlardı; o zaman bunlara karşı kin bağlayarak onları yakalamak ister gibi kollarını uzattı; çünkü bu kimseler onu, ancak kendisinin uygun olduğu konumdan uzaklaştırmak istiyorlardı. Kafasını bu gibi düşüncelerden hiç uzaklaştıramadı; böylece onun genç yüreğinde namus ve sevgiyle tutku ve nefret de birlikte büyüdü. Ama bu duyguları yüreğinin derinliklerinde saklıyordu; Elke bile bu konuda bir şey bilmiyordu.

Yeni yıl geldiğinde bir düğün yapıldı; gelin, Haienlerin akrabalarından olup, Hauke ile Elke de buraya çağrılmışlardı. Yemek sırasmda yakın akrabalardan birinin gelmemesi nedeniyle, onlar yan yana oturtuldular. Her ikisinin de yüzlerinde beliren küçük bir gülümseme, durumdan duyduk-

ları sevinci gösteriyordu. Ama Elke, bugün konuşma ve bardak sesleri arasında, ilgisiz görünüyordu.

Hauke, "Neyin var?" diye sordu.

"Aslında bir şeyim yok. Yalnız burası çok kalabalık."

"Fakat çok üzgün görünüyorsun!"

Kız başını salladı; yine bir süre sustular.

Kızın susması onun kıskançlık duygularını kamçıladı; sofra örtüsü altında gizlice onun elini yakaladığı zaman, Elke elini geri çekmedi; sanki tam bir güvenle onunkine sarıldı. Her gün zayıflamakta olan babasına bakmakla, bırakılmış gibi bir duygu içinde mi kalmıştı? Hauke, bunu bu sözcüklerle sormayı düşünmüyordu; ama şimdi cebinden altın yüzüğü çıkarırken, soluğu kesilmişti. Yüzüğü küçük elin parmağına geçirirken titrek bir sesle, "Takar mısın?" diye sordu.

Masada karşılarında papazın karısı oturuyordu, birdenbire çatalını bırakarak, komşusuna, "Tanrım, kız bembeyaz kesildi!" dedi.

Ama Elke'nin yüzü yeniden kızardı ve yavaşça, "Hauke, bekleyebilir misin?" diye sordu.

Akıllı Friesli bir süre düşündükten sonra, "Neyi?" dedi.

"Biliyorsun, sana söylemem gereksiz!"

"Haklısın; evet Elke, akla yakın bir süreyse, beklerim!"

"Tanrım, yakın olmasından korkuyorum; öyle konuşma Hauke, babamın ölümünden söz ediyorsun!" Sonra öteki elini göğsüne bastırarak, "O zamana dek altın yüzüğü burada saklarım."

İkisi de gülümseyerek birbirlerinin ellerini sıktılar. Oysa başka zaman olsa, kız belki de yüksek sesle bağırmış olurdu.

Bu sırada, papazın karısı durmadan, Elke'nin şimdi yaldızlı dibadan şapkasının altında koyu birer ateş gibi yanan gözlerini incelemişti. Ama masa çevresinde gürültünün artmasından dolayı bir şey anlayamamış ve komşusuna da sormamıştı. Çünkü çimlenmekte olan evlilik hazırlıklarına ve dolayısıyla da papaz kocasının eline geçecek düğün parasına engel olmak işine gelmezdi; burada gerçekten, bir evliliğin ilk adımının atıldığı anlaşılıyordu.

***

Elke'nin önceden duyumsadığı şey gerçek oldu; Paskalyadan sonra bir sabah, Set Beyi'ni yatağında ölü buldular. Yüzünden, dingin olarak öldüğü anlaşılıyordu. Aslında o, son aylarda sık sık yaşamaktan bıktığını söylüyor; en sevdiği yemek olan fırın kızartmasından ve ördekten bile artık tat alamıyordu.

Köyde büyük bir cenaze töreni düzenlendi. Ötede, tepenin üzerinde, kilise çev-

resindeki mezarlığın batısında, demir parmaklıkla çevrili bir mezar vardı. Şimdi yas ağacına dayalı olarak, üzerine iri dişli çamla ölüm resmi kazınmış olan geniş ve mavi bir mezar taşı duruyor, altında iri harflerle şu yazı bulunuyordu:

"Bu, herkesi kapan ölümdür,
Sanatı ve bilimi birlikte götürür,
Şimdi akıllı bir kişi göçmüştür,
Tanrı onu acımasıyla yeniden diriltsin."

Burası eski Set Beyi Volkert Tedsen'in gömüldüğü yerdi; şimdi de onun oğlu olan, yeni ölmüş Set Beyi Tede Volkerts'in gömülmesi için başka bir mezar kazılmıştı. Bütün kiliseli köylerden toplanmış birçok arabadan oluşan ve vadiden gelen cenaze alayı artık yaklaşmaktaydı. Set Beyliği ahırının iki yağız beygirinin çektiği en öndeki arabanın üzerinde ağır bir tabut bulunuyor ve kumlu yamaçtan tepeye tırmanıyordu. Atların kuyruk ve yeleleri, güçlü bahar rüzgarında sallanıyordu.

Kilise çevresindeki mezarlık alanı, duvarlara dek insanla dolmuştu. Duvar kapısının üzerine bile, kollarında küçük çocuk tutan delikanlılar çökmüştü; hepsi de gömmeyi görmek istiyorlardı.

Elke, aşağıda ovadaki evde, konuk ve oturma odasında, yas yemeği hazırlamıştı. Sofra takımlarının yanına eski şarap, Baş

Set Beyi'yle (bugün o da gelmişti) papazın önüne birer şişe Langkork konmuştu. Her şeyi hazırladıktan sonra ahırdan geçerek çiftlik kapısının önüne çıktı, yolda kimseye rastlamadı; hizmetçiler koşulmuş iki arabayla cenazeye gitmişlerdi. İlkyaz rüzgarında sallanan yas giysisiyle burada durarak, köyün ucundan son arabanın kiliseye doğru çıktığını gördü. Biraz sonra orada bir karışıklık oldu ve arkasından ölüm gibi bir sessizlik kapladı ortalığı. Elke ellerini kavuşturdu; belki de tabutu mezara indirmişlerdi.

Elinde olmaksızın yavaş bir sesle, sanki orada söylenenleri duyuyormuş gibi, "Ve yine toprak olacaksın," diye yineledi. Sonra gözleri yaşla doldu ve göğsünün üzerindeki elleri kucağına sarktı. Tam bir coşkuyla, "Gökteki Tanrımız" diyerek dua etti. Bu büyük çiftliğin şimdiki sahibi olan kız, beyin duası bittikten sonra da, daha uzun süre orada kıpırdamadan durdu. Kafasında, ölümle ve yaşamla ilgili düşünceler birbirini kovalıyordu.

Uzaktan duyulan tekerlek sesleri onu uyandırdı. Gözlerini açtığında, arabaların arka arkaya aşağı indiklerini ve hızla çiftliğe yaklaşmakta olduklarını gördü. Doğrularak keskin bakışlarla dışarıyı süzdükten sonra, geldiği gibi ahırdan geçerek pek iyi hazırlanmış odalara gitti. Burada da kimsecikler yoktu; ancak mutfaktan hizmetçi

kadınların sesleri duyuluyordu. Yas sofrası sessiz ve kimsesiz duruyor, pencereler arasındaki ayna beyaz örtülerle örtülmüş bulunuyordu; sobanın pirinç düğmeleri de örtülmüştü; odada hiçbir şey parlamıyordu. Elke, babasının son uykusuna dalmış olduğu gömme yatağın açık olduğunu görerek gitti ve karanfiller arasına yazılmış olan şu sözleri dalgın dalgın okudu:

"Günlük işini doğru yapmışsan,
Uyku kendiliğinden gelir!"

Bu, onun büyükbabasından kalmıştı! Hemen hemen tümüyle boşalmış olan duvardaki dolaba baktı; cam kapaktan, içerde duran yontulmuş bir kupa görünüyordu. Bu, babasının seve seve anlattığına göre ona gençliğinde bir Ringreiten yarışması sırasında ödül olarak verilmişti. Elke onu yerinden alarak Baş Set Beyi'nin tabaklarının yanına koydu. Sonra pencereye gitti; çünkü arabaların yokuşu çıkmakta olduklarını duymuştu; arabalar birbiri arkasından evin önünde durunca, geldikleri zamana göre daha canlı olan konuklar kalkarak yere sıçradılar. Herkes ellerini ovuşturarak ve konuşarak odaya girdi ve çok geçmeden kuş sütünün eksik olmadığı sofraya oturdular. Masaların üzerinde iyi hazırlanmış yemekler tütüyordu. Konuk odasında Baş Set Beyi'yle papaz oturuyor

ve masa boyunca gürültülü ve yüksek sesli bir konuşma oluyordu. Sanki ölüm burayı hiçbir zaman korkunç sessizliğiyle bastırmamış gibiydi. Elke, gözleri hep konuklarda, hizmetçi kızlarla sessizce masa çevresinde dolaşıyor, yas şöleninde hiçbir şeyin eksik kalmamasına dikkat ediyordu. Hauke Haien de oturma odasında Ole Peters'in yanında, öteki küçük mülk sahipleriyle birlikteydi.

Yemek bittikten sonra, köşeden ak kil pipo çıkarılarak yakıldı. Elke, dolu kahve fincanlarını konuklara sunarak ortada dolanıyordu. Bugün bu da esirgenmedi. Baş Set Beyi, oturma odasındaki yazı masasının yanında papaz ve kır saçlı Jewe Manners ile konuşmaktaydı. Baş Set Beyi, "Her şey güzel beyler, eski Set Beyi'ni onuruyla gömdük, ama yenisini nerden bulalım? Manners, bana göre siz bu görevi üzerinize almak zorunda kalacaksınız," diyordu.

Yaşlı Manners, gülümseyerek kır saçları üzerinden kadife takkeciğini kaldırdı ve "Baş Set Beyi, bu görev çok kısa sürebilir; ölen Tede Volkerts Set Beyi olduğu zaman ben de yardımcı olmuştum ve kırk yıldır bu işi görüyorum!"

"Bu bir eksiklik değildir Manners, böylece sorunları çok iyi öğrenmişsinizdir; bir güçlükle de karşılaşmazsınız!"

Ama yaşlı Manners başını sallayarak, "Hayır, hayır efendimiz; beni olduğum

yerde bırakın, böylece sanırım daha birkaç yıl yardımcı olarak göreve katılabilirim," dedi.

Papaz onu destekleyerek şöyle diyordu: "Niçin bu göreve, aslında son yıllarda yürütmüş olan biri alınmasın?"

Set Beyi ona bakarak, "Anlamadım papaz efendi?" dedi.

Ama papaz parmağıyla konuk odasında ağırbaşlı ve ciddi bir tavırla iki yaşlı kimseye bir şey açıkladığı anlaşılan Hauke'yi işaret ederek şöyle dedi: "İşte orada duruyor! Kül renginde akıllı gözleri, zayıf burnu ve bunun üzerinde kafa kemiğinin iki çıkıntısıyla uzun boylu Friesli! O, ölenin uşağıydı; şimdi kendi küçük mülkünü yönetiyor; biraz gençse de..."

Baş Set Beyi, kendisine gösterilen adamı inceleyerek, "Ancak otuzunda olsa gerek..." dedi.

Set işleri yardımcısı Manners söze karışarak, "Yirmi dördünde ya var, ya yok; ama papaz efendi haklı. Son yıllarda Set Beyliği'nden set, set kapısı ve buna benzer başka işlerle ilgili olarak gelen bütün iyi öneriler hep ondan çıkmıştır; rahmetli Set Beyi'nin yaşlılık dolayısıyla artık elinden bir şey gelmiyordu," dedi.

Baş Set Beyi şöyle karşıladı: "Öyle mi, öyle mi? Siz de onun, yaşlı Set Beyi'nin yerine geçmek için uygun bir kimse olduğunu düşünüyorsunuz demek?"

Jewe Manners, "Uygun olurdu ya, buranın deyişiyle, ayaklarının altında toprak yok, yani mülkü yeterli değil. Babasının on beş dönümü vardı; şimdi rahat rahat yirmi dönüme sahip olduğunu düşünelim; yine de şimdiye dek burada hiç kimse buncacık toprakla Set Beyi olmamıştır."

Papaz karşı çıkmak ister gibi ağzını açacağı sırada, bir süreden beri odada bulunan Elke Volkerts, birdenbire onlara yaklaştı ve Baş Set Beyi'ne, "Efendimiz, bana bir söz için izin verirler mi? İsteğim, bir yanlışlık yüzünden haksızlık olmamasıdır," dedi.

"Söyle bakalım genç Elke, güzel bir kızın dudaklarından özdeyişler duymak, her zaman hoş bir şeydir."

"Bu bir özdeyiş değildir efendim; ben ancak gerçeği söylemek istiyorum."

"Bunu da öğrenelim, değil mi kız Elke!"

Kız, konuşmaya kulak kabartan konuklar olmadığından emin olmak ister gibi başladı ve birden göğsünü gererek, "Benim vaftiz babam Jewe Manners, size Hauke Haien'in, ancak yaklaşık yirmi dönüm toprağı olduğunu söyledi. Şu an için bu doğrudur da. Ama gerekirse, onun, babamın ve şu anda benim çiftliğim kadar çok dönüm toprağı olabilecektir. Bir Set Beyi için bunların toplamı, sanırım yeter," dedi.

Yaşlı Manners, konuşanın kim olduğunu anlamak ister gibi başını ona doğru uzatarak,

"Bu ne demek? Ne diyorsun sen, çocuk?" diye sordu.

Ama Elke, korsasından kara bir kurdeleye takılmış parlak bir altın yüzük çıkararak yanıt verdi: "Ben nişanlıyım vaftiz babam Manners; işte yüzük... Hauke Haien de benim nişanlımdır."

"Vaftiz baban olduğum için sanırım sormaya da hakkım vardır, Elke Volkerts; bu iş ne zaman oldu?"

"O günden beri epey zaman geçti; ben de aslında ergindim vaftiz babam Manners. Ama babam hastaydı ve ben de onu tanıdığım için, artık bu konuyla kendisini rahatsız etmek istemedim. Şimdi Tanrı'ya kavuşunca, sanırım kızının bu erkeğin yanında güvende olduğunu kabul edecektir. Bu işi yas yılının sonuna dek susarak saklayabilirdim de; ama şimdi Hauke ve denizden kazanılan toprakların hakkı için söylemek zorunda kaldım." Sonra Baş Set Beyi'ne döndü: "Bunun için beni bağışlamanızı dilerim efendim!"

Üç adam bakıştılar. Papaz gülüyor, yaşlı set yardımcısı, "Hımm! Hımmm!" diyerek bununla yetindiğini göstermek istiyor; Baş Set Beyi ise önemli bir karar vermesi gerekiyormuş gibi alnını ovuşturuyordu. Sonunda şöyle dedi: "Evet sevimli kız, burada evlilik hukuku konusu nasıldır; açık söyleyeyim ki, bu karışık konuyu çok iyi bilmiyorum."

Set Beyi'nin kızı, "Buna gerek de yok efendim; ben düğünden önce mülkümü nişanlıma devredeceğim," dedi ve gülümseyerek ekledi: "Benim de küçük bir gururum var; köyün en zengin erkeğiyle evlenmek isterim!"

Papaz, "Ee Manners, genç Set Beyi'ni eskisinin kızıyla evlendirdiğim zaman, sanırım siz de vaftiz babası olarak buna karşı gelmezsiniz," dedi.

Yaşlı adam, dua eder gibi hafifçe başını sallayarak, "Tanrı kendisini kutsasın!" diye yanıt verdi.

Baş Set Beyi ise kıza elini uzatarak şunları söyledi: "Doğru ve akıllıca konuştunuz, Elke Volkerts; bu denli güçlü açıklamalarınız için teşekkür ederim ve umarım ki gelecekte bugünkünden daha neşeli bir biçimde evinizin konuğu olurum; işin güzel yanı, bir Set Beyi'nin kim olacağını, bu denli genç bir kızın belirlemesidir."

Elke, bir daha ciddi gözleriyle iyi yürekli Baş Set Beyi'ne baktıktan sonra, "Uygun bir erkeğe, sanırım kadın da yardım edebilmelidir," diyerek bitişik konuk odasına gitti ve sessizce elini Hauke'nin eline koydu.

***

Birkaç yıl sonraydı. Şimdi Tede Haien'in evinde karısı ve çocuğuyla güçlü kuvvetli

bir işçi oturuyor; genç Set Beyi Hauke Haien ise karısı Elke Volkerts ile onun babasından kalan çiftliğinde yerleşmiş bulunuyordu. Yazın, ulu dişbudak ağacı eskisi gibi evin önünde rüzgardan hışırdıyor ve şimdi onun altında bulunan kanepenin üzerinde, akşamları, elinde ev işleriyle yalnız bir genç kadının oturduğu görülüyordu; bu evlenmeden hala bir çocuk olmamıştı. Erkek, akşamları kapı önünde oturacak yerde başka işlere bakardı; çünkü onun yardım etmiş olmasına karşın, yaşlı adamın yönetimi zamanından kalma bir sürü tamamlanmamış iş vardı. Bu zamana dek bunlara el sürmeyi doğru bulmamışsa da, şimdi eksik bırakılanların yavaş yavaş tamamlanması gerekiyordu. O, keskin bir süpürgeyle süpürüyordu. Buna, kendi mülküyle büyümüş olan yerlerin yönetimini de eklemek gerekiyordu ki bu işte küçük hizmetçiden tasarrufu da göz önünde tutuyordu. Böylece genç karı-koca, kiliseye gidilen pazar günü dışında, genellikle birbirlerini ancak Hauke'nin aceleyle yediği öğle yemeği ile gün doğarken ve batarken görüyorlardı. Bu, sürekli bir çalışma yaşamıydı, ama onlar bu durumdan hoşnuttular.

Sonra çevrede dinginliği bozan bir söz dolaşmaya başladı. Bir pazar günü, ova ve tepe toplumunun biraz gürültücü gençleri, kiliseden sonra yukarıdaki meyhanede oturmuşlardı. Dört ve beşinci bardaktan

sonra, kral ve hükümet için olmamakla birlikte (o zaman o denli yüksekten atılamazdı) genel ve baş memurlarla özellikle mahalle vergileri üzerine konuşmaya başladılar. Konuşmalar ilerledikçe eleştiriler de artıyor, başka zaman hep dayanmış olan set ve kapıların şimdi onarım gerektiğinden ve set üzerinde ikide bir, yüzlerce araba toprağa gereksinme gösteren yerlerin ortaya çıktığından söz ediliyor; "Bu işi şeytan alsın," deniyordu.

Tepelilerden biri, "Bunlar sizin akıllı Set Beyinizden geliyor, o düşünüp taşınıyor ve sonra da her şeye parmağını sokuyor!" diye bağırdı.

Bunları söyleyenin karşısında oturan Ole Peters, "Evet Marten, hakkın var; onun gizli düşünceleri var ve Baş Set Beyi'nin karşısında kendisine sağlam bir yer hazırlamak istiyor; ne yapalım, bir kez konmuş bu göreve!" dedi.

Başka biri de, "Niçin onu başınıza geçirdiniz? Şimdi pahalı ödeyeceksiniz!" dedi.

Ole Peters güldü: "Evet Marten Fedders, bu işler bizde böyledir, bundan hiçbir şey kazıp çıkaramazsın; eskisi, babası yüzünden set beyi olmuştu, yenisi karısı yüzünden oldu!" Şimdi masa boyunca dolaşan kahkaha, yerinde kullanılmış bir sözün nasıl bir alkış topladığını gösteriyordu.

Ama bunlar genel bir masa başında konuşulmuştu; bu yüzden orada kalmayıp,

az sonra tepe ve ovadaki köylerde yayıldığı gibi, Hauke'nin kulağına da geldi. Onun gözünün önünden, yine kötülük isteyen yüzler geçmeye başladı. Şimdiye dek olduğundan daha alaylı bir biçimde, meyhanedeki kahkahaları duyar gibi oldu. "Köpekler!," diye bağırarak, onları kamçılamak ister gibi öfkeli gözleriyle çevresine bakındı.

O zaman, Elke elini onun koluna atarak, "Bırak onları, hepsi de senin gibi olmayı isterlerdi..." dedi.

Hauke, "Bütün sorun da bu ya!" dedi.

Kız, sözünü sürdürerek, "Peki, Ole Peters kendisi de evlenmedi mi?" diye sordu.

"Evet, ama onun Vollina ile evlenerek elde ettiği, Set Beyi olmasına yetmedi."

"Şuna, onun kendisi bu işe yeterli değildi, desene!" Elke bu sözleri söylerken, kocasını aynaya, kendisini görebilecek biçimde döndürdü (çünkü, o anda odada pencerelerin arasında duruyorlardı) ve ekledi: "İşte Set Beyi oradadır! Şimdi bak ona! Bir makam, ancak onu yönetebilenindir!"

O, düşünceli düşünceli, "Haksız değilsin, ama... Elke, şimdi doğu setlerine gitmeliyim, kapılar yine kapanmıyor!" dedi.

Elke onun elini sıkarak, "Gel, önce bana bak! Neyin var? Gözlerin uzaklara bakıyor?" diye sordu.

"Bir şeyim yok, sen haklısın."

Çok geçmeden kapı onarımı unutulmuştu. Ancak yarı yarıya düşünerek, yıllardan beri içinde taşıdığı ama öteki sıkışık işleri yüzünden geri plana atılmış olan başka bir düşünce, şimdi kanatları büyümüş gibi onu yeniden ve eskisine göre daha iyi olarak sarmaya başlamıştı.

Daha kendisi bile ayrımına varmadan, kendisini güneye doğru kent yönünde, uzaklarda, deniz seddinin üzerinde buldu. Bu yöndeki en son köy bile, solda çoktan görünmez olmuştu. Gözlerini durmadan deniz yönündeki geniş topraklara dikerek hala ilerlemeyi sürdürüyordu. Onun yanında biri gitmiş olsa, gözlerinin derinliklerinde nasıl coşkulu bir ruh durumunda olduğunu görebilirdi. Toprak burada, set boyunca ince bir çizgi olarak gözden yitiyordu. O, kendi kendisine, "Bu olmalıdır, yedi yıldır memurum, artık yalnızca karım yüzünden Set Beyi olduğumu söyleyemezler!" dedi.

Hala orada duruyor, keskin ve düşünceli bakışlarıyla her yandan öndeki vorlandın yeşil toprağını seyrediyordu; sonra geriye, otlak alandan oluşan dar bir yeşil şeridin, önünde bulunan geniş toprak parçasından ayrıldığı yere dek yürüdü. Ama tam seddin yanında, bütün öndeki toprağı asıl ana topraktan ayıran ve onu bir ada durumuna sokan güçlü bir deniz akıntısı vardı. Kaba bir tahta köprüyle oraya gidiliyor, böyle-

ce hayvan, ot ve ekin arabalarıyla bunun üzerinden gidilip gelinebiliyordu. Şimdi suyun yükselme zamanı olup, eylül güneşi, aşağı yukarı yüz adım genişliğinde olan çamurlu toprak şerit üzerinde ve ortada hala deniz suyunun kaynaştığı yerde parlıyordu. Bu ışık oyununu bir süre seyreden Hauke, kendi kendisine; "Bu, boğulabilir," diye söylendi; sonra yukarıya bakarak, zihninde, üzerinde bulunduğu setten, sulu çukurun üzerinden geçecek biçimde bir çizgi çizdi; bu çizgi, ayrılmış olan toprağın kıyısından geçerek güneye uzanıyor ve doğuda, denizin oradaki uzantısı boyunca yeniden setle birleşiyordu. Ama onun sanal olarak çizmiş olduğu bu çizgi yeni bir setti; bu aynı zamanda suyun önünü kesme bakımından da, şimdiye dek ancak onun kafasında oluşabilen yeni bir önlemdi.

Kendi kendine gülümseyerek, "Bu, aşağı yukarı, denizden kazanılmış bin dönüm demektir, çok büyük değil, ama..." diye söylendi.

Sonra aklına başka hesaplar gelmeye başladı: Burada, önünde bulunduğu toprak ilçenin malıydı; ilçedeki üyelere sahip oldukları mülkün büyüklüğüne ya da şimdiki toprak kazanma hukukuna göre ayrı ayrı birer pay verilirse... sonra, kendi elinde bulunan, Elke'nin babasından eline geçen ve evliliği sırasında biraz gelecekteki çıkarını düşünerek ve biraz da koyun bes-

leme işini geliştirmek için kendisinin satın aldığı mülkün genel hesabını yapmaya başladı. Bunlar artık oldukça çoğalmıştı; çünkü, küçük bir sel talihsizliği sırasında Ole Peters'in en iyi koçlarından biri suda boğulduğundan, o da onun bütün paylarını satın almıştı; ama bu şaşırtıcı bir kazaydı, çünkü en sert fırtınalarda bile, orada ancak kıyıları su basardı. Bütün buralar setle çevrilirse, nasıl da verimli ve değerli otlak ve tarlalar elde edilebilirdi! Beyninde bir uğultu duyumsar gibi oldu; fakat o, tırnaklarını avucuna bastırarak gözlerini açık tutmaya ve uyanık olmaya çalışıyordu; setsiz büyük bir alan, kim bilir, önümüzdeki yıllarda ne gibi fırtına ve dalgaların saldırısına uğrayacaktı. Şimdiyse, en ötede kıyıda bir koyun sürüsü otlamaktaydı.

Onun için bir sürü iş, savaşım ve çekişme! Bütün bunlara bakmadan, setten inerek tarlalar arasındaki patikalardan tepeye yaklaştığında, kendisini evine büyük bir servet getiriyormuş gibi duyumsuyordu.

Avluda Elke onu karşılayarak, "Kapılar konusunda ne yaptınız?" diye sordu. O, gizli gülümsemelerle karısına bakarak, "Yakında başka kapılar gerekecek... yeni kapılar ve yeni bir set!" dedi.

Birlikte odaya girerlerken, Elke: "Anlamıyorum, ne demek istiyorsun Hauke?" diyordu.

O yavaşça, "İstiyorum ki..." dedi ve bir

an durduktan sonra yeniden konuştu: "İstiyorum ki, bizim çiftliğin karşısında bulunan ve batıya doğru uzanan set dışmdaki toprak sağlam bir setle çevrilsin. Yüksek dalgalar bu yerleri bir insan ömrü boyunca rahat bıraktılar; ama kötü olaylar yinelenerek, büyüyen yeri elimizden alırsa, bir anda bütün güzellik yok olur; bunu ancak yaşlı bir tembel böyle bırakabilmiştir!"

Karısı ona şaşkınlıkla bakarak, "Sen bununla kendi kendine sövüyorsun?" dedi.

"Evet, sövüyorum Elke, ama şimdiye kadar yapılacak birçok iş vardı."

"Evet Hauke, kuşkusuz, sen yeterince iş yaptın!"

Hauke, eski Set Beyi'nin arkalıklı iskemlesine oturmuş ve elleriyle iskemlenin kolluklarını sıkıca kavramıştı.

Karısı ondan, "Bunun için yüreğin var mı ki?" diye sordu.

Genç adam, "Var!" diye yanıtladı.

"Aceleci olma Hauke; bu ölüm kalımla ilgili bir iş; hemen hemen herkes sana karşı gelecektir. Çektiğin dert ve sıkıntılar için sana kimse teşekkür etmeyecektir!"

"Biliyorum!"

"Ya başarıyla sonuçlanmazsa? Çocukluğumdan beri burasının kapatılamayan bir yer diye anıldığını duyardım; işte bu yüzden oraya el sürülmezmiş."

"Bunlar tembeller için bir bahaneydi. Burası neden setle kapatılamazmış?"

"Bunu bilmiyorum, ama belki de akıntı çok güçlü olduğu içindir." O anda bir şey anımsadı ve ciddi gözlerini çapkın bir gülümseme bürüyerek şöyle dedi: "Bu konuda, çocukken hizmetçilerin konuştuklarını dinlerdim. Onların düşündüklerine göre, orada bir seddin tutunabilmesi için, içerisine canlı bir şey atılarak setle birlikte gömülmeliymiş. Öteki yanda bir set yapılırken, belki de yüz yıl önce, bir Çingene çocuğunun set içine gömüldüğü söyleniyor; onu çok para vererek annesinden satın almışlarmış; ama bugün sanırım kimse çocuğunu satmaz!"

Hauke başını sallayarak, "İyi ki bizim çocuğumuz yok; olsaydı, hiç dinlemeden onu bizden isterlerdi!" dedi.

Elke korkmuş gibi kollarını vücuduna bastırdı: "Ama alamazlardı!"

Hauke güldü; Elke yeniden sordu: "Ya harcanacak büyük para? Bunları düşündün mü?"

"Evet Elke, bizim oradan kazanacaklarımız, harcamaları kat kat çıkarır; eski seddin onarım harcamalarından büyük bir bölümü de yenisine harcanır. Eh, biz kendimiz çalışıyoruz ve köyde de seksenden çok koşumlu arabamız var; genç bilekli kimseler de burada az değil... sen beni boşuna Set Beyi yapmış olmamalısın Elke, ben onlara böyle bir kimse olduğumu göstereceğim!"

Elke onun önünde eğilerek yüzüne kay-

gıyla baktıktan sonra, içini çekip doğruldu ve elini hafifçe onun yanağında gezdirerek, "Şimdi ev işlerine bakmalıyım; sen de kendi işine bak!" dedi.

Hauke ciddi bir gülümsemeyle yanıt verdi: "Evet Elke, ikimiz için de çok iş var!"

İkisi için de çok iş vardı, ama şimdi ağırı erkeğin omuzlarındaydı. Hauke, Pazar günleri öğleden sonra ve çok kez günlük iş saatlerinden sonra da usta bir toprak mühendisiyle birlikte oturuyor; hesaplara, çizimlere dalıyordu; yalnız olduğu zaman da böyle çalışıyor ve çoğu zaman gece yarısını geçinceye dek oturuyordu. Sonra yavaşça ortak odalarına geçiyor (çünkü Hauke'nin evinde artık boğucu gömme yatak kullanılmıyordu), karısıysa onun dinlenmeye çekilmesini bekliyor, yüreği çarparak uyur gibi yatıyordu. Hauke ara sıra onun alnından öperek yavaş sesle tatlı bir söz söylüyor ve kendisi de yatıyordu; ama çoğu zaman, ancak ilk horoz öttüğünde uykuya dalabiliyordu. Kış fırtınası sırasında, elinde kurşunkalem ve kağıtla set üstüne koşuyor, çiziyor, not ediyor, rüzgar başından şapkasını alıp götürüyor ve uzun kurşuni saçları ıslak yüzünde uçuşuyordu; yolu buz örtmediği zamanlarda, yanına bir hizmetçi alarak, kayıkla suyun yükseldiği yere gidiyor ve orada iskandil ve değnekle, akıntının henüz emin olmadığı derinliklerini ölçüyordu. Elke kaç kez onun için kaygı-

lanmıştı; ama geri döndüğü zaman, Hauke onun kaygısını ancak güçlü el sıkmasından ve başka zaman dingin görünen gözlerinin şimşek gibi parlamasından görebiliyordu. Bir kez karısı onu bırakmak istemez gibi olunca, "Sabret Elke, dilekçemi vermeden önce kendim emin olmalıyım!" demiş ve Elke başını sallayarak izin vermişti. Kente, Baş Set Beyi'nin yanına gidişleri de az olmuyordu; bütün bunlardan ve bir de ev ve tarım işlerinden dolayı karşılaştığı güçlüklerden sonra hep gece çalışması başlıyordu. Onun iş dışında başka insanlarla ilişkisi hemen hemen kesilmişti; karısıyla da gittikçe daha az ilgileniyordu. "Elke, şimdi çok kötü bir zaman; daha da uzun süre böyle sürecek," diyor ve kendi işine gidiyordu.

Sonunda, güneş ve ilkyaz rüzgarıyla buzlar her yerde çözüldüğünde işin ilk aşaması bitmişti; toprağın setle çevrilmesinin kamu çıkarına olduğu; özellikle denizden kazanılmış toprakların gelişmesinin ve birkaç yılda buradan elde edilecek yaklaşık bin dönümlük toprağın vergisinin toplanacağı, yönetimin kasasına ek para gireceği de belirtilerek, daha yüksek makama sunulmak üzere Set Beyi'ne yazılan dilekçe temize çekilmiş; bütün alanların ve bununla ilgili, kapılı set ve başka şeylerin şimdiki ve gelecekteki vergi ve hesaplarıyla birlikte, sağlam bir paket yapılarak Set

Beyliği'nin mührüyle mühürlenmişti.

Genç Set Beyi, "İşte Elke, hazır, şimdi sen de bunu kutsa!" dedi.

Elke, elini onun elinin üstüne koyarak, "Sarsılmadan birlikte yürüyelim!" diye yanıt verdi.

"Öyle yapalım!"

Sonra dilekçe atlı bir postayla kente gönderildi."

***

Öğretmen öyküsünü kesti ve içtenlikle bakan küçük gözleriyle beni inceleyerek şöyle dedi: "Sevgili efendim, bilmelisiniz ki, şimdiye kadar size anlattıklarımı, denizden kazanılmış bu topraklarda 40 yıl süren çalışmam sırasında, aklı başında kimselerle, torunların ve torun çocuklarının anlattıklarını dinleyerek toplamıştım.

Bunları olayların son bölümüyle bağlayabilmeniz için, belirtmeliyim ki, şimdi size anlatacaklarım o zaman olduğu gibi bugün de Noel bayramı yaklaşıp iplik çıkrıkları dönmeye başladığında, bütün ova köyünün dedikodu konusunu oluşturmaktadır:

O zaman, Set Beyi'nin çiftliğinden yaklaşık beş - altı yüz adım kuzeyde durarak set üzerinden bakıldığı zaman, suyun yükselmesi sırasında birkaç bin adım içeride ve karşı kıyıdan biraz ötede Jevershallig ya

da Jeverssand adı verilen küçük bir ada görünüyordu. O zaman orada ot bittiğinden, o günün ileri gelenleri bu adada koyun otlatıyordu. Ama sonra bunun arkası kesildi; çünkü alçak ada yaz ortasında birkaç kez su altında kaldığından, otlar zarar görmüş ve koyun otlatılamaz duruma gelmişti. O zamandan beri de adayı martı ve başka kuşlardan ve bir kez de balıkkartalından başka ziyaret eden olmamıştı; ay ışığı olan akşamlarda setten bakıldığında, ancak üzerinde ağır ya da hafif sis bulutlarının ilerlediği görülürdü. Ay adayı doğudan aydınlatınca, orada, denizde boğulmuş birkaç beyaz koyun iskeletiyle oraya nasıl gittiği bir türlü anlaşılamayan bir at iskeleti de görülebilirmiş.

Bir gün, mart sonlarına doğru, Tede Haien'in evinde oturan gündelikçiyle genç Set Beyi'nin uşağı, iş saatinden sonra orada yan yana duruyor ve kıpırdamaksızın, bulanık ay ışığında belli belirsiz görülebilen adaya bakıyorlardı; belki de adada bir şey onların dikkatini çekmiş olmalıydı. Gündelikçi ellerini cebine sokarak, "Gel İven, bu iyi bir şey değil, eve gidelim," dedi.

Öteki, içinde bir korku duymakla birlikte güldü: "Aldırma, bu büyük ve canlı bir yaratık! Acaba hangi şeytan onu oraya sürmüş olabilir? Bak, bak, şimdi başını bize doğru çeviriyor... hayır, başını indirdi; bir şey yiyor; orada yiyecek bir şey olmadığını

sanıyordum; acaba bu ne olabilir?"

"Bize ne! İyi geceler İven; gelmek istemiyorsan, ben eve gidiyorum."

"Evet, evet, senin karın var; sıcak yatağa girebilirsin, ama benim evimde mart havası esiyor!"

Öteki, "İyi geceler!" diyerek set üzerinden evine koştu. Uşak, koşup gidenin arkasından birkaç kez baktı; ama kuşkulu bir şey görme merakı onu yerine mıhlamıştı. O sırada set üzerinden ufak tefek, kara bir şeyin köyden kendisine doğru yaklaşmakta olduğunu gördü; bu, Set Beyi'nin uşak yamağıydı. Uşak ona, "Ne istiyorsun Carsten?" diye seslendi.

"Ben mi, hiiiç; ama bey seninle konuşmak istiyor İven Johns!"

Uşak gözlerini yeniden adaya dikmişti; sonra, "Hemen geliyorum!" dedi.

Çocuk, "Nereye bakıyorsun öyle?" diye sorunca, uşak kolunu kaldırarak sessizce adayı gösterdi.

Çocuk, "Aaa, bir at dolaşıyor! Kır bir at! Buna şeytan binmiş olmalı!

Jevershalling'e at nasıl gider?" diye bağırdı.

"Bilmiyorum Carsten, acaba gerçek bir at mı bu?"

"Evet, evet, İven; baksana bir at gibi yiyor! Ama onu oraya kim götürdü acaba?

Köyümüzde öyle büyük kayıklar yok ki! Belki de bir koyundur; Peter Ohm di-

yor ki, ay ışığında on tane kömür yığını bir köy gibi gözükürmüş. Bak şimdi sıçrıyor; öyleyse bu bir at olmalı!"

İkisi de gözlerini karşıda olup bitene dikerek bir süre sessizce durakaldılar. Hala gökyüzünde olan ay, yavaş yavaş yükselen sularıyla çamurluk alanı kaplamaya başlayan geniş denizi aydınlatıyordu. Buradaki sonsuz genişlikte, hayvan sesi değil yalnızca su şırıltısı duyuluyordu; seddin gerisindeki ova da boştu; inek ve sığırların hepsi de ahırdaydı. Hiçbir şey kıpırdamıyor; yalnızca onların Jevershallig'de gördükleri ve kır at sandıkları şey deviniyordu. Uşak sessizliği bozarak, "Gittikçe aydınlanıyor, ak koyun iskeletlerini açık olarak görüyorum," dedi.

Boynunu uzatmış bakmakta olan çocuk, "Ben de!" dediyse de sonra birden bir şey olmuş gibi uşağı kolundan çekerek, "İven, her zaman orada yatan at iskeletine ne oldu? Onu göremiyorum..." dedi.

"Hayret; ben de göremiyorum!"

"Şaşılacak şey değil, İven; ara sıra, ama hangi geceler olduğunu bilmiyorum, kemikler ayağa kalkarak canlı gibi gözükürlermiş!"

"Öyle mi? Bunlar kocakarıların inandığı şeyler!"

"Olabilir, İven."

"Ama sen beni almaya gelmiştin galiba; gel eve gidelim, burada hep aynı şey."

Çocuk gitmek istemiyordu, ama uşak onu zorla çevirdi ve yola koyuldular. Hayaletli adadan oldukça uzaklaştıktan sonra, çocuğa şöyle diyordu: "Dinle Carsten, sen her şeyi bilmek isteyen bir çapkınsın; öyle sanıyorum ki, bunu araştırmayı çok isterdin."

Carsten, yine titreyerek, "Evet İven, bunu yapmak isterdim!" dedi.

Uşak, "Ciddi misin?" diye sordu; çocuk onaylar gibi bir düşünceyle onun elini sıktıktan sonra, "Öyleyse yarın kayığı sürelim; sen Jeverssand'a gidersin, ben de seni set üstünde beklerim!" dedi.

"Olur, kamçıyı da yanıma alırım!"

"Al elbette!"

Sessizce beyin evine yaklaştılar ve ağır ağır yüksek tepeye tırmanmaya başladılar.

***

Ertesi akşam aynı saatlerde, uşak ahır kapısının önündeki taşın üstünde otururken, çocuk kamçısını şaklatarak ona yaklaştı.

"Çok da güzel şaklıyormuş!"

"Elbette! Yalnız dikkat et, ipe çivi katarak ördüm."

"Gel, gidelim artık!"

Ay dünkü gibi göğün doğusunda bulunuyor ve yüksekten açık olarak parlıyordu. Biraz sonra, ikisi de seddin üzerine çık-

mışlar ve suyun içinde sisten bir leke gibi görünen Jevershallig'e bakıyorlardı. Uşak, "İşte yine dolaşıyor; ben öğleden sonra buraya gelmiştim, o zaman yoktu; ama ak at iskeletinin orada yattığını açık olarak gördüm!"

Çocuk boynunu uzatarak, "Ama şimdi orada yok," dedi.

"Eee Carsten, hala oraya gitmeyi istiyor musun?"

Carsten bir süre düşündükten sonra, kamçısını havada şaklatarak, "Kayığı çöz, İven," dedi.

Oradaki nesne, sanki boynunu kaldırarak başını karaya doğru uzatıyor gibiydi. Sonra onu görmediler ve setten aşağı inerek kayığın bulunduğu yere gittiler. Uşak kayığı çözdükten sonra, "Bin artık, sen gelinceye dek ben burada kalacağım. Doğudan yaklaş, oradan karaya çıkılabilir," dedi. Çocuk sessizce başını sallayarak, kamçısıyla ay ışığında yola koyuldu. Hizmetçi set boyunca yürüdü ve demin indikleri yerden yukarıya çıktı. Sonra geniş bir körfez oluşturan yalçın ve karanlık bir yerde kayığın yaklaştığını ve kısa boylu birinin karaya çıktığını gördü.

Kamçı sesi mi duyuyordu? Belki de yükselen dalgaların sesiydi bu. Birkaç yüz adım kuzeyde, kır at diye baktıkları şeyi görüyordu. İşte şimdi! Evet, çocuğun silueti tam onun üzerine yürüyordu. At irkilir

gibi başını kaldırmış, çocuğunsa kamçısını şaklattığı açıkça duyuluyordu. Ama ne oldu acaba? Çocuk geriye dönmüş ve gittiği yoldan geri geliyordu. At da otlamayı sürdürüyor, hiçbir kişneme de duyulmuyordu; ara sıra, üzeri sudan beyaz çizgilerle örtülmüş gibi oluyordu.

Kayığın bu kıyıya yanaştığını ve çocuğun karanlıkta kendisine doğru yaklaşmakta olduğunu görünce, "Eee Carsten, neymiş?" diye sordu.

Çocuk başını sallayarak, "Hiçbir şey yok!" dedi ve ekledi: "Kayıkla yaklaşırken onu hala görüyordum, ama adaya çıkınca, ay ışığı ortalığı yeterince aydınlattığı halde hayvan ortada yoktu. Oraya varınca, yarım düzine kadar ak koyun kemiğinin yerde yattığını gördüm. Biraz ötede ak ve uzun kafatasıyla at iskeleti de yatıyor ve göz çukurları ay ışığında parlıyordu!"

"Hımm, acaba iyice baktın mı?"

"Evet İven, orada duruyordum, Tanrı'nın bıraktığı ve gece dinlenmesi için iskeletlerin arkasına yerleşmiş olan bir kızkuşunun bağırarak uçması beni korkuttu; arkasından birkaç kez kamçımı şaklattım."

"Hepsi bu mu?"

"Evet İven; başka bir şey bilmiyorum."

"Bu kadarı yeter!" Uşak, bu sözleri söylerken çocuğu kolundan çekerek adayı gösterdi: "Orada bir şey görüyor musun, Carsten?"

"Gerçekten yine dolaşıyor!"

"Yine mi? Ben, sen oradayken de hep ona baktım, o hep oradaydı. Sen bir hayalet üzerine yürümüşsün!"

Çocuk, gözleri faltaşı gibi açılarak ona baktı; başka zaman pek yiğit olan yüzünü birdenbire öyle bir korku sarmıştı ki, bu durum uşağın da gözünden kaçmadı. Uşak, "Gel, eve gidelim, buradan canlı gibi görünüyor, ancak orada kemikleri yerde yatıyor; bu, bizim anlayacağımız bir şey değil, ama ağzını sıkı tut; böyle şeyleri anlatmak doğru değil!" dedi.

Böylece geri döndüler, çocuk onun yanında koşuyor ve konuşmadan giderlerken yanlarında sessiz ova uzanıyordu.

Ay batıp geceler karanlık olmaya başlayınca, başka bir olay daha oldu.

Hauke Haien at pazarı sırasında kente gitmişti; oysa onun pazarla hiçbir ilgisi de yoktu. Akşama eve dönerken, kendisiyle birlikte ikinci bir at daha getirdi.

Ama tüyleri kaba olan bu atın kaburgaları da sayılıyordu; gözleri, kafatasının çukurunda donuk ve çökmüş bir durumdaydı. Sevgili kocasını karşılamak üzere kapı önüne çıkmış olan Elke, "Allah Allah, bu yaşlı kır atı ne yapacağız?" diye bağırdı.

Çünkü Hauke bununla gelerek dişbudak ağacı altında durduğu zaman, zavallı yaratığın topalladığını da görmüştü. Ama genç Set Beyi, kendisinin kula beygirinden

yere atlarken gülerek, "Bırak Elke... zaten çok ucuza aldım!" dedi.

Akıllı kadın, "Bilirsin ki, ucuz şey aynı zamanda en pahalı şeydir!" dedi.

"Her zaman değil Elke. Hayvan en çok dört yaşında. İyice bak! Zavallı, beslenmediği için kötüleşmiş. Bizim yulaf ona iyi gelir; çok yem vermesinler diye dikkat ederim."

Bu sırada hayvan başını eğmiş duruyor ve yeleleri boynundan aşağı sarkıyordu.

Kocası uşaklara seslenirken, o, hayvanı inceleyerek çevresinde dolaştı ve başını sallayarak, "Böylesi de bizim ahıra hiç girmemişti..." dedi.

O sırada evin köşesinden gelen uşak yamağı, birdenbire korkmuş gözleriyle duraladı.

Set Beyi, "Eee Carsten, ne korkuyorsun? Kır atım hoşuna gitmedi mi?" diye sordu.

"Evet, evet... efendim, niçin hoşuma gitmesin!"

"Öyleyse hayvanları ahıra götür, yem verme, şimdi kendini geleceğim."

Çocuk kır atın yularından sakınarak tuttu ve sonra sanki birinden yardım ararmış gibi bakınarak, yine ona teslim edilen beygirin dizgininden yakaladı. Hauke ise karısıyla eve girdi. Onun için sıcak bira hazırlanmıştı, tereyağıyla ekmek de yanında duruyordu.

Biraz sonra yemekten kalkmca, karısıyla

odada gidip gelmeye başladı; "Dur anlatayım Elke!" dedi ve akşam ışığı duvardaki çiniler üzerinde oynaşırken şunları söyledi: "Hayvanı nasıl edindim, biliyor musun? Önce, bir saat kadar Baş Set Beyi'nin yanında kaldım, onda benim için iyi haberler vardı; sanırım planlarımın şu ya da bu bölümü biraz başka türlü olacak; ama önemli olan, benim kesitlerimin onaylanmış olmasıdır; artık önümüzdeki günlerde yeni seddin yapımı için karar çıkabilir."

Elke elinde olmadan içini çekerek, kaygıyla, "Demek öyle?" dedi.

"Evet hanım, iş çetin olacak, ama bana sorarsan Tanrı bizi bunun için bir araya getirdi: Çiftlik işlerimiz şimdi aşağı yukarı iyi gidiyor; artık işlerin büyük bir bölümünü sen de kendi omuzlarına alabilirsin. On yıl ileriyi düşün, o zaman başka bir mülk sahibi olacağız!"

Onun ilk sözleri sırasında, Elke güvence verir gibi kocasının elini sıkmıştı; ama son sözleri onu sevindirmedi: "Bu mülk kimin için? O zaman başka bir kadın alman gerekir; ben sana çocuk veremiyorum."

Gözlerinden yaşlar akıyordu. Ama Hauke onu güçlü kollarının arasına alarak, "Bunu Tanrı'ya bırakalım; şimdi de, o zaman da çalışmamızın meyvelerinden yararlanacak denli genciz," dedi.

Elke, kocasının kollarındayken koyu gözleriyle uzun uzun ona baktı: "Bağışla

beni Hauke; zaman zaman korkak bir kadın gibi davranıyorum!"

O eğilerek Elke'nin yanaklarından öperken, "Sen benim karımsın, ben de senin kocan Elke; artık başka türlü olamaz," dedi.

Elke, ellerini sıkıca kocasının boynuna dolayarak, "Haklısın Hauke, ne olacaksa ikimiz için de olacaktır," dedi ve sonra kızarak ondan ayrıldı ve "Hani kır atı anlatacaktın?" diye sordu.

"Evet öyle. Baş Set Beyi'nin verdiği iyi haberle yüreğim neşeyle dolmuştu; tam kentten çıkmıştım ki, limanın gerisinde, seddin üzerinde derbeder bir herife rastladım; bu bir serseri mi, gezgin kazan tamircisi mi ya da başka bir şey miydi, bilmiyorum. Herif kır atın yularından tutmuş arkasında götürüyordu. Hayvansa kafasını kaldırarak ürkek gözleriyle bana baktı; sanki benden bir şey dilenir gibiydi; ben o anda yeterince zengindim ya! Hey arkadaş, bu zayıf şeyle nereye gidiyorsun, diye sordum.

Herif de durdu, at da. Bana hileci bir tavırla başını sallayarak, satmaya, dedi.

Ben neşeyle, sanırım bana değil, diye bağırdım.

Sanırım; bu çevik bir attır ve bin talerden de aşağı verilmez, dedi.

Ben de onun yüzüne güldüm.

- Öyle çok sert gülme bakalım, bu parayı vermek zorunda değilsiniz; hayvan bana

gerekmiyor; bende ölecek; sizin olursa kısa zamanda canlanır, dedi.

Ben, beygirimden yere atlayarak hayvanın ağzına baktım ve bunun henüz genç bir hayvan olduğunu gördüm. At da bana yalvarır gibi baktığından, "Ne istiyorsun buna?" diye sordum.

- Bey, otuz talere al, yularını da birlikte veririm, dedi.

İşte hanım, ben de herifin uzattığı pençeye benzer eline vurdum; böylece kır ata sahip olduk. Sanırım oldukça ucuzdur. Yalnız şurası şaşılacak bir şey: Atlarla biraz gittikten sonra arkamda bir gülme işittim. Başımı döndürerek baktığımda o Slovak'ı gördüm; kolları arkasında olduğu halde eğri bacaklarıyla hala orada duruyor ve şeytan gibi arkamdan gülüyordu..."

"Keşke kır at sahibinden hastalık falan geçirmese... Dilerim sana yararlı olur."

Set Beyi, "Elimden geldiğince ona bakarım; dilerim yararlı olur," dedi ve biraz önce çocuğa söylediği gibi ahıra gitti.

Ama hayvana yalnızca o akşam yem vermekle kalmayıp, bundan sonra da bu işi hep kendisi yaptı ve gözünü hayvandan hiç ayırmadı; kazançlı bir iş yaptığını göstermek istiyor ve hiçbir şeyi savsaklamıyordu. Birkaç hafta sonra hayvanın duruşu değişti, kaba kıllar kayboldu, elma gibi bir deri ortaya çıktı. Bir gün çiftlikte gezdirdiği zaman, atın sağlam ayaklarıyla

zarif bir biçimde yürüdüğünü gördü. Hauke, o garip satıcıyı düşünerek, "Herif ya bir ahmak ya da bunu çalmış olan bir serseri olmalı..." diyordu. Sonraları hayvan ahırda onun adımlarını duyar duymaz başını ona doğru döndürerek kişnemeye başladı. Hauke, hayvanın yüzünün, Araplarca beğenildiği gibi, etsiz olduğunu gördü. Bu yüzde bir çift ateşli sarı göz bakıyordu. Sonra hayvanı ahırdan çıkararak üzerine hafif bir eyer vurdu. Üzerine atlamasıyla hayvanın boğazından neşeli kişneme sesleri çınladı. Sonra tepeden aşağı, yola ve sonra sedde doğru fırladı; ama binici sağlam oturuyordu; yukarı çıktıklarında, o daha yatışmış ve dans eder gibi hafif gidiyor ve başını denize doğru çeviriyordu. Sahibi ona vuruyor ve parlak boynunu okşuyordu; ama artık onun bu okşamalara gereksinmesi yoktu. At, binicisiyle bir bütün oluşturuyor gibiydi. Bir süre set üzerinde kuzeye doğru gittikten sonra, onu kolayca çevirerek çiftliğe döndü.

Uşaklar yolun altında durarak efendilerinin dönmesini bekliyorlardı. O, atından sıçrarken, "İşte John, ona şimdi sen bin ve ötekilerin yanına, tarlaya götür; seni beşikte gibi taşır," dedi.

Uşak üzerindeki eyeri çözerek koşup odasına götürmek üzere çocuğa verdiği zaman, hayvan güneşli ovaya doğru gür bir sesle kişnedi; sonra başını efendisinin

omzuna koyarak rahatça kendisini onun okşamasına bıraktı. Ancak, şimdi hizmetçi onun üzerine atlamak isteyince, hayvan birden bir sıçramayla yana kaçtı ve sonra yeniden güzel gözlerini efendisine dikerek dinginleşti. O, "Hey İven, bir yerin acıdı mı?" diyerek uşağın yerden kalkmasına yardım etti.

Uşak öfkeyle kalçasını ovuşturarak, "Hayır efendim, bir şey yok, ama bu kır ata şeytan biniyor!" dedi.

Hauke gülerek, "Bir de ben!" dedi ve sonra ekledi: "Al, onu dizginlerinden tutarak tarlaya götür!"

Uşak biraz utanarak dediğini yapınca, kır at da onunla gitti.

Birkaç gün sonra uşakla yardımcısı yan yana, ahır kapısı önünde duruyorlardı. Seddin arkasında akşam kızıllığı sönmüş, bunun gerisindeki denizden kazanılmış toprakları derin bir karanlık basmıştı. Ancak ara sıra uzaklardan rahatsız edilmiş bir sığırın bağırması, bir zırlama ya da bir sıçanın saldırmasıyla yaşamları sona eren tarlakuşlarının sesi duyuluyordu. Uşak kapı direğine yaslanmış, kısa piposunu içiyor, ama artık dumanını göremiyordu. Uşakla yamağı, henüz bir araya gelerek konuşmamışlardı. Yamağın canını sıkan bir şey vardı, ama bunu uşağın nasıl karşılayacağını bilmiyordu. Sonunda şöyle dedi: "Dinle İven, Jeverssand'daki at iskeletini biliyor

musun?"

"Ne olmuş ona?"

"Evet İven, ne olmuş? Artık orada yok; ne gündüz, ne de ay ışığında görünüyor; ben set üzerine belki yirmi kez koştum."

Uşak sessizce piposunu çekmeyi sürdürerek, "Eski kemikler belki artık parçalanmıştır," dedi.

"Ben ay ışığında da baktım, artık Jeverssand'da dolaşan da yok."

"Evet, kemikler parçalanınca ayağa kalkamıyor demektir."

"Şaka etme İven, şimdi biliyorum; onun nerde olduğunu sana söyleyebilirim!"

Uşak birdenbire ona dönerek sordu: "Söyle bakalım, nerede?"

Çocuk ciddi bir tavırla yineleyerek, "Nerede mi?" dedi ve ekledi: "Bizim ahırda; adadan yittiğinden beri işte orada, ahırda duruyor. Beyin ona kendisinin bakması boşuna değil; ben çok iyi biliyorum, İven!"

Uşak, gece karanlığında piposunu bir süre çektikten sonra, "Sen akıllı değilsin, Carsten" dedi, "Bizim kır at mı? Bir at canlı olarak yaşamışsa, o da bizim attır.

Nasıl olur da senin gibi her şeyi öğrenmeye çalışan çapkın bir çocuk böyle uydurma kocakarı masallarına inanır?"

Ama çocuğu düşüncesinden caydırmak olanaklı değildi; şeytan kır atın içindeyse niçin canlı olmasın? Tersine, daha kötü! Çocuk her gün akşama doğru ahıra gir-

diğinde hep ürperirdi; çünkü yazları bile hayvan ara sıra ahıra konur ve o zaman ateşli kafasını birden ona doğru döndürürdü. Çocuk ona, "Bunu şeytan alsın; aslında onunla uzun süre kalacak da değiliz," derdi.

Böylece, gizlice başka bir iş aradı ve işini bırakarak Noel sıralarında Ole Peters'in yanına uşak olarak girdi. Burada, Set Beyi'nin şeytanlı atı hakkında anlattığı öykülere inanan dinleyiciler de buldu. Şişman kadın Vollina ile eski Set Beyi yardımcısı ahmak Jess Harders, bunları yapmacık bir titremeyle dinlediler ve sonra yüreklerinde Set Beyi'ne karşı kin besleyenlere ya da bu gibi şeylerden hoşlananlara anlattılar.

***

Bu arada artık martın sonu gelmiş ve Baş Set Beyi'nden yeni seddin yapımı için buyruk da ellerine ulaşmıştı. Hauke önce set işi yardımcılarını topladı. Bir gün yukarıda, kilise yanındaki meyhanede bir araya gelen yardımcılar, Hauke'nin şimdiye dek toplanmış olan kağıtlardan en önemli bölümleri okumasını dinlediler. Bunların içinde kendi dilekçesi, Baş Set Beyi'nin raporu ve son karar vardı; bu kararda özellikle onun önerdiği kesitlerin kabul edildiği de belirtilmiş bulunuyordu ki, buna göre set eskisi gibi dik olarak değil, denize

doğru eğimli olarak uzanacaktı; ama onlar, bu okunanları canlı ve hoşnut yüzlerle dinlemediler.

Yaşlı bir yardımcı, "Evet, evet, başımıza gelen armağana bak; burada karşı çıkmak da yararlı olmaz; çünkü Baş Set Beyi bizimkini destekliyor," diyordu.

Bir başka yardımcı, "Hakkın var Detlev Wiens, ilkyaz işleri kapımızın önünde, şimdi bir de milyonluk bir set yapılacak; öyleyse bütün işleri bırakmak gerekecek," diye ekledi.

Hauke, "Bu yıllık işlerinize bakabilirsiniz, bu işe öyle çabucak başlanamaz," dedi.

Kabul etmek isteyenler çok azdı. Üçüncü biri, yeni bir şey ortaya atarak şunları söyledi: "Set, deniz tarafında da geniş olacak, Lawrenz'in çocuğu bile bu denli uzun olmamıştı! Gereçler nereden alınacak? Bu iş ne zaman bitecek?"

Hauke, "Bu yıl bitmezse gelecek yıl; bu iş her şeyden önce kendimize bağlıdır," diye yanıt verdi

Toplantıda bulunanlar dargın bir yüzle gülüştüler. Yeni bir ses, "Peki, bu gereksiz iş niçin? Set eskisinden yüksek olmayacak ki, oysa öteki de otuz yıl dayandı?" diyordu.

Hauke yanıt olarak şöyle dedi: "Sözleriniz doğrudur, otuz yıl önce eski set çatlamıştı; daha geriye gidersek bu olay otuz

beş yıl, sonra kırk beş yıl önce oldu; ama dik ve anlamsız olduğu halde o günden beri büyük bir sele de uğramadık.

Yeni setse bütün bunlara bakmadan yüz yıllarca dayanacaktır; çünkü bunun ılımlı bir eğimi olacak; dalgaların sert çarpması söz konusu olmayacağından çatlamaz, böylece kendiniz ve çocuklarınız için güvenli bir toprak kazanmış olursunuz. İşte hükümetle Baş Set Beyi'nin beni tutmalarının nedeni budur; bunu, kendi çıkarınız gereği sizlerin de görmeniz gerekir."

Toplanmış olanların buna hemen yanıt vermek istemeyişleri karşısında, yaşlı ve kır saçlı bir adam, güçlükle yerinden kalktı; bu Elke'nin, Hauke'nin ricası üzerine hala set işleri yardımcılığı görevinde kalmış olan vaftiz babası Jewe Manners idi.

Şunları söyledi: "Set Beyi Hauke Haien, sen bizi çok rahatsız ediyor ve çok harcamaya neden oluyorsun. Ben Tanrı'nın buyruğuyla sonsuz dinlenmeye çekilinceye dek beklemiş olmanı isterdim; ama hakkın var; buna ancak akılsızlar karşı çıkar. Tanrı'ya şükredelim ki, o tembelliğimize bakmadan seddin dışındaki şu değerli toprağı fırtına ve sellere karşı korumuştur; şimdi belki de elimizi işe atmak, bütün bilgi ve gücümüzle bunu kendimiz için korumak ve Tanrı'nın sabrını artık zorlamamak için saat çalmıştır. Dostlarım, ben artık yaşlandım, setlerin yapılış ve yıkılışlarını gördüm; ama

Tanrı'nın esiniyle Hauke Haien'in planladığı ve hükümetten sizin için izin aldığı seddin yıkılışını, içinizde yaşayanlardan hiçbiri göremeyecektir; kendiniz ona teşekkür etmeseniz de, sizin torunlarınız bir gün ona onur çelengi sunmaktan kendilerini alamayacaklardır!"

Jewe Manners oturdu ve cebinden mavi mendilini çıkararak alnındaki birkaç damla teri sildi. Yaşlı adam, çalışkanlığı ve son derece doğruluğuyla tanınmış biriydi; ama toplantıdakiler onu onaylamak istemedikleri için susuyorlardı.

Hauke Haien yine söz aldı; herkes yüzünün bembeyaz kesildiğini görmüştü: "Buraya gelerek söz aldığınız için size teşekkür ederim Jewe Manners; siz öteki yardımcılar, kuşkusuz benim omzuma yüklenecek olan bu yeni seddin yapımına, hiç olmazsa artık vazgeçilemeyecek bir konu olarak bakmanızı rica ederim. Şimdi gerekenleri ona göre karar altına alalım!"

Yardımcılardan biri, "Konuş," dedi. Hauke, yeni seddin haritasını masa üzerine sererek şu açıklamayı yaptı: "Demin biri, bunca toprağı nereden alalım diye sormuştu. Görüyorsunuz ki, öndeki toprağın kumsal olarak uzandığı yerde, seddin dışında bir parça alan boş bırakılmıştır; buradan ve öndeki toprağın set boyunca kuzeye ve güneye uzanan bölümünden toprak alabiliriz. Su yönünde yalnızca bol çamur-

lu tabaka varsa, içerden ve ortadan da kum alınabilir; ama öndeki toprağın üzerinde yeni seddin çizgisini saptamak için önce bir mühendise gereksinmemiz var. Bunun için tasarımı hazırlarken bana yardım etmiş olan kimse, sanırım çok uygundur. Sonra toprak ve başka gereçleri taşımak için, araba ustalarına tek atlı ve çatal oklu yük arabaları ısmarlamak zorundayız. Kumsalın suyunu tutmak ve iç tarafta kumla destekleyeceğimiz yerler için, şimdilik kesin olarak ne kadar samana gereksinmemiz olacağını bilmiyorum. Belki de burada, ovada elde edeceğimizden daha çok gerekecektir! Önce bunların hepsini nasıl sağlayıp düzenleyeceğimizi konuşalım; batıda suya karşı yeni kapının yapımını da becerikli bir marangoza vermek gerekir."

Oradakiler masa çevresinde toplanarak yarım gözle haritaya bakıp yavaş yavaş konuşmaya başladılar; ama bunun, sanki ancak bir konuşma olsun da nasıl olursa olsun diyerek yapıldığı belliydi; iş, toprak mühendisinin görevlendirilmesine gelince, gençlerden biri, "Kendiniz düşünmüşsünüz Set Beyi, bu işe kimin uygun olduğunu en iyi kendiniz bilirsiniz," dedi.

Hauke şöyle yanıt verdi: "Siz yargıcılar kurulu üyelerinden olduğunuz için benim düşünceme göre değil, kendinize göre konuşmalısınız, Jacob Meyen! Daha iyisini söylerseniz, ben önerimi geri alırım!"

Jacob Meyen, "Peki, doğru!" dedi.

Ama, yaşlılardan biri bunu pek onaylamak istemiyordu: Onun kız kardeşinin bir oğlu vardı ki, bu ovaya, toprak ölçümünde onun gibisi gelmemişti; o, Set Beyi'nin babası rahmetli Tede Haien'den de üstündü.

Böylece iki toprak mühendisi konusunda konuşarak, işi her ikisine ortak olarak vermeye karar verdiler. Yük arabaları ve saman teslimi konularında da işler aynı biçimde düzenlendi ve Hauke geç vakit, hemen hemen bitkin bir durumda, atına binerek eve döndü. Gösterişli, ama daha hafif bir yaşam süren öncelinden kalma eski arkalıklı iskemleye oturduğu zaman, karısı da yanma gelmişti. Ona, "Çok yorgun görünüyorsun Hauke," diyerek küçük eliyle alnındaki saçları okşadı.

"Belki biraz yorgunumdur!"

"Oluyor mu?"

Hauke, acı bir gülümseyişle, "Olacak, ama arabaları kendim sürmek zorunda kalacağım. Buna da engel olmazlarsa şükretmeliyim!" dedi.

"Ama sanırım herkes karşı değildir?"

"Hayır Elke. Senin vaftiz baban Jewe Manners iyi bir adam. Onun otuz yaş daha genç olmasını çok isterdim!"

***

Birkaç hafta sonra set hattı saptanıp yük

arabalarının da çoğu teslim edildiğinde, Set Beyi, setle denizden kazanılacak alandan toprak alacak bütün paydaşlarla eski seddin gerisindeki toprak sahiplerini kilise yanındaki meyhaneye çağırmıştı. Konu, onlara işin ve giderlerin bölüştürülmesiyle ilgili planı açıklamak ve hangi noktalara karşı çıktıklarını öğrenmekti; çünkü, yeni set ve yeni kapılar, eski yapıların bakım giderini azaltmaktaysa da, onlar kendi paylarıyla katılmak zorundaydılar. Bu plan, Hauke için ağır bir iş oldu. Baş Set Beyi onun yardımına bir postayla bir de yazman göndermemiş olsaydı, şimdi de her gün geceleri bile çalıştığı halde, bunu bu denli çabuk hazırlayamazdı. Sonra bitkin olarak yatağına girdiği zaman, karısı da eskisi gibi onu yapmacık uykuyla beklemiyordu; o da bütün gün iş görmüş ve geceleyin derin bir kuyunun dibindeymiş gibi tatlı uykusuna dalmış oluyordu.

Şimdi, Hauke incelenmesi için üç gün burada meyhanede bırakılmış olan kağıtları yeniden masaya sererek planını okuduğu zaman, bu vicdanlı çalışmayı saygıyla seyretmiş olan ve serinkanlı bir değerlendirmeden sonra set beylerinin doğru hesaplarına onay veren ciddi kimseler bulunduğu gibi, toprağı kendilerini ilgilendirmeyen bir alanın giderine katılmaya zorlandıklarını ve yeni işler yüzünden eski topraklarının da ellerinden çıkacağını söyleyerek ya-

kınan başkaları da vardı ki, bunların yeni topraktaki payları ya kendileri, ya babaları ya da başka eski sahiplerince satılmış bulunuyordu. Yine, yeni topraktaki paylarına kavuşacak olan bir bölümü de, yakınanlardan ellerindeki payların da alınmasını isteyerek bağırıyor, çünkü bu yüzden yüklenecekleri ağır harcamalar karşısında geçinemeyeceklerini söylüyorlardı. Asık bir yüzle kapıya yaslanmış olan Ole Peters ise, ortalığa şöyle bağırıyordu: "Önce iyice düşünün de, Set Beyi'ne ondan sonra güvenin! O hesabını bilir: Onun çok payı vardı, benimkini de ele geçirmesini bildi; bütün bunları elde ettikten sonra, setle yeni topraklar kazanmaya da karar verdi!"

Bu sözlerden sonra toplantıya bir an için ölüm sessizliği çöktü; Set Beyi, demin kağıtlarını üzerine sermiş olduğu masanın yanında ayakta duruyordu; başını kaldırarak Ole Peters'e baktı ve şöyle dedi: "Sen de çok iyi biliyorsun ki Ole Peters, bana kara çalıyorsun. Bana fırlattığın çamurun birazının olsun üzerimde yapışarak kalacağını bilsen dahi, sen bunu yine de yaparsın. Gerçek şudur ki, sen paylarından kendin kurtulmak istemiştin, ben de onlara koyun otlatmak için ihtiyaç duymuştum. Dahasını da bilmek istersen, meyhanede ağzından çıkan yakışıksız sözlerle, benim, karım yüzünden Set Beyi olduğumu söylemiştin; bu bana dokundu, ben de size kendi yete-

neğimle Set Beyi olduğumu göstermek istedim ve böylece Ole Peters, benden önceki Set Beyi'nin yapması gereken işi yaptım. O zaman paylarından birazının benim elime geçtiği için kızıyorsan, bak duymuyor musun, şimdi üzerlerine yüklenecek işin ağırlığı karşısında ellerindekini satmak isteyenler çoğalmış bulunuyor."

Toplantıda bulunan erkeklerden bir bölümü, bu sözleri alkışla karşıladı ve bunların arasmda duran Jewe Manners yüksek sesle şöyle bağırdı: "Bravo Hauke Haien! Tanrı seni bu işinde başarılı kılacaktır!"

Ole Peters sustuysa da, adamlar akşam yemeğine dağıldığı için bir sonuca varılamadı; ama ikinci toplantıda her şey yoluna girdi, ancak bu da, Hauke'nin gelecek ay için üç koşum yerine dört koşum vermeyi üzerine almasıyla sağlanabildi.

Sonunda, küçük Paskalya çanları çaldığı zaman işe başladılar: Yük arabaları, aldıkları toprağı boşaltmak üzere durmadan öndeki alandan set hattına gidiyor ve aynı sayıda araba yenisini yüklemek üzere geri dönüyordu; set hattındaysa, kürekli adamlar yığılanı yerine atıyor ve dolduruyorlardı; arabayla çok büyük miktarda saman taşınarak boşaltıldı; saman, yalnızca iç yana serilen kum ve gevşek toprak gibi hafif gerecin örtülmesi için kullanılmıyordu; yavaş yavaş seddin bazı kısımları tamamlandı ve üzerine yerleştirilen çimenlik top-

raklar, kemiren dalgaların saldırısına karşı dayansın diye, yer yer sağlam saman katla örtüldü. Görevlendirilmiş bekçiler dolaşıp duruyor ve fırtına olduğu zaman alabildiğine bağırarak rüzgarın içinde yönergelerini bildiriyorlardı; aralarında, şimdi yalnızca kır atını kullanan Set Beyi dolaşıyor; kısa tümcelerle buyruklarını bildirirken, kır at, binicisiyle oraya buraya uçuyordu. Kimi zaman birini övüyor; kimi zaman da, ara sıra olduğu gibi, bir üşengeç ya da beceriksizi acımasızca işten kovarak, "Bunun yararı yok, senin üşengeçliğin yüzünden set bozulmasın!" diyordu. O aşağıdan, ovadan gelirken, hayvanın soluması uzaktan duyulur ve eller daha çok çabayla işe sarılırken, "Haydi çalışın, Kır Atlı geliyor!" diyen sesler duyulurdu.

Sabahları işçiler hep birlikte yemek başına oturdukları zaman, Hauke atı üzerinde yapı alanını gezer, keskin gözleriyle savsaklayıcı ellerin kürek kullandıkları yerleri hemen anlardı. Sonra adamların yanına giderek işin nasıl yapılması gerektiğini açıkladığı zaman, onlar sabırla Hauke'ye bakar ve ekmeklerini çiğnemeyi sürdürürlerdi. Ama onlardan ne bir onay, ne de başka bir düşünce işitmezdi.

Bir kez, böyle bir günde geç vakit özellikle seddin bir yerini çok düzgün gördüğü için, kahvaltı yapan yakındaki öbeğe giderek kır atından indi ve coşkuyla, oradaki

temiz işi kimin yaptığını sordu. Ona, ancak ürkek ve karanlık bakışlarla, ağır ağır ve sanki istemeyerek birkaç ad saydılar. Bir kuzu gibi sessiz atını iki eliyle tutmuş olan adam, hayvanın her zaman olduğu gibi sahibine yöneltilmiş güzel gözlerine korkuyla bakıyordu.

Hauke, "Ne o Marten, ayaklarına yıldırım çarpmış gibi duruyorsun?" diye bağırdı.

"Bey, atınız bir kötülük düşünüyor gibi sessiz duruyor!"

Hauke gülerek dizginleri kendi eline aldı ve hayvan da sever gibi hemen başıyla onun omuzlarını okşadı. İşçilerden birkaçı, ürkek bakışlarla ata ve biniciye baktılar; başkalarıysa, bu iş onları hiç ilgilendirmiyormuş gibi, yemek yenen yeri hemen bularak ince kanatlarıyla başlarının üzerine dek inen martılara ara sıra ekmek parçası atarak sessizce kahvaltılarını yapmayı sürdürdüler. Set Beyi, bağrışan ve atılan lokmaları gagalarıyla kapan kuşlara bir süre dalgın dalgın baktıktan sonra atına atladı ve adamlara bakmadan uzaklaştı. Aralarından yükselen kimi sesler, şimdi ona bir alay gibi geliyordu. Kendi kendine, "Bu nedir? Hepsinin de bana karşı olduğunu söylediği zaman Elke haklımıydı yoksa? Bu uşak ve küçük adamlar da mı öyle? Oysa onların birçoğu için benim seddim yüzünden iyi bir gelecek hazırlanıyor!" diyordu.

Atını mahmuzladı ve hayvan kudurmuş gibi aşağı fırladı. Ama o, kendi yardımcısının Kır Atlı için ne gibi kaygı verici öyküler anlattığını, kuşkusuz bilmiyordu. Zayıf yüzünden bir noktaya dikilen gözleriyle ve üzerinde dalgalanan pardösüsüyle kıvılcım saçan kır atının üzerinde adamlar onu şimdi görmeliydiler!

Böylece yaz ve güz de geçti; kasımın sonuna dek çalışıldı; sonra kar ve don yüzünden işler durdu. Bitirilemediği için, denizden kazanılacak alanı açık bırakmaya karar verdiler. Set, düzlükten iki buçuk metre yükselmiş olup, ancak batıda suya karşı kapı yapılması gereken yerde bir açıklık bırakılmıştı; yukarıda da eski seddin önündeki gelgit alanına el sürülmemişti. Böylece yükselen dalgalar otuz yıl önce olduğu gibi denizden alınan alana girebiliyor, ama oraya ya da yeni sedde büyük zarar vermiyordu. Böylelikle insan eliyle oluşturulmuş olan yapıyı ilkyaz güneşiyle tamamlamak olanağı belirinceye dek büyük Tanrı'ya emanet ederek onun korumasına bıraktılar.

Bu arada Set Beyi'nin evinde büyük bir olayla karşılaşılmış, evliliklerinin dokuzuncu yılında bir çocukları olmuştu. Çocuk kırmızı ve buruşuk ciltliydi ve yeni doğan kız çocuklarında görüldüğü gibi yedi "Pfund" geliyordu. Yalnızca ağlaması biraz garipti ve bu ebenin hoşuna gitmemişti.

En kötüsü, Elke üçüncü gündür ateş içinde yatarak sayıklıyor, ne kocasını ve ne de yaşlı hizmetçi kadını tanıyordu. Hauke'nin, çocuğu olmasından kaynaklanan sonsuz sevinci üzüntüye dönmüştü. Kentten getirilen doktor yatağın kıyısına oturarak kadının nabzını dinlemiş, reçete yazmış ve umutsuzca çevresine bakınmıştı. Hauke başını sallayarak, "O yardım edemiyor; ancak Tanrı yardım edebilir," dedi. Bir Hıristiyan olarak kendi inanışına göre düşünüyorsa da, onu duadan alıkoyan bir şey vardı. Yaşlı doktor gittikten sonra pencere önünde durarak kış havasına gözlerini dikti ve hasta sayıklayarak bağırırken ellerini kavuşturdu; acaba bu bir dua mıydı, yoksa bunu büyük korku karşısında kendisini yitirmemek için mi yapmıştı? Bunu kendi de bilmiyordu.

Hasta, "Su! su!" dedi ve arkasından, "Beni tut, Hauke!" diye bağırdı; sonra ses yavaşladı, sanki, "Denize, limana mı? Tanrım, onu bir daha göremeyeceğim!" der gibiydi.

Hauke dönerek hizmetçiyi bir yana çekti ve diz çökerek karısını kucakladıktan sonra, "Elke, Elke, beni tanı artık, yanındayım ya!" dedi.

Ama Elke, ancak ateşli gözlerini açarak kurtulması olanaksızmış gibi çevresine bakındı.

Hauke onu yeniden yastığa bıraktı ve

ellerini sıkı sıkı ovuşturarak, "Tanrım, onu benden alma... biliyorsun ki, onsuz yapamam!" diye bağırdı. Sonra kendi kendine düşünür gibi ekledi: "Biliyorum, sen de her zaman istediğin gibi davranamazsın! Sen tek erk sahibisin, gücüne göre davran Tanrım, ancak bir solukla da olsa bana seslen!"

Birdenbire odayı bir dinginlik kaplamış gibiydi; yalnızca hafif bir soluma sesi duyuluyordu; yatağın yanına döndüğü zaman karısının derin uykuda olduğunu ve hizmetçinin korkmuş gözleriyle kendisine baktığını gördü. Kapı açılıp kapanmıştı;

Hauke, "Bu kim?" diye sordu.

"Bey, hizmetçi kız Ann Grete dışarı çıktı, sıcak su kabını getirmişti," dedi.

"Niçin bana öyle şaşkın şaşkın bakıyorsun, Levke?"

"Ben mi? Ben sizin duanızdan korktum. Böyle bir duayla kimseyi ölümden kurtaramazsınız!"

Hauke keskin gözleriyle ona bakarak, "Yoksa siz de bizim Ann Grete gibi Hollandalı örücü Jantje'nin toplantılarına mı gidiyorsunuz?" diye sordu.

"Evet efendim; biz doğru inanca inanıyoruz!"

Hauke yanıt vermedi. O zaman çok ilgi gören "ayırıcı toplantı mezhebi' Friesliler arasında derin kök salmıştı. Yoksul zanaatçılar, içki yüzünden perişan olmuş öğ-

retmenler burada baş rolü oynuyor; kızlar, genç ve yaşlı kadınlar, üşengeçler ve yalnız kimseler coşkuyla bu gizli toplantılara gidiyor ve burada herkes rahip rolünü oynayabiliyordu. Set Beyi'nin evinden, hizmetçi kız Ann Grete ile ona tutulmuş olan uşak yamağı da izinli akşamlarını orada geçirirlerdi.

Kuşkusuz, Elke bu konudaki kuşkularını Hauke'ye bildirmekten geri kalmamıştı; ama o, "Kimsenin inancına karışmamalı, bunun kimseye zararı yoktur, meyhanede oturmaktan daha iyidir!" demişti.

İş bununla kaldığı gibi, Hauke şimdi de susmuştu. Ama kuşkusuz ki, başkaları onun hakkında susmadılar. Onun dua sırasında söyledikleri evden eve dolaştı: "O, Tanrı'nın gücünden kuşkulanıyordu; oysa güçsüz Tanrı olabilir mi? Tanrı'yı yadsıdığına göre, belki de şeytanlı atı için anlatılanlar da doğru olmalıydı."

Hauke bu konuda hiçbir şey duymadı, bugünlerde onun gözü ve kulağı yalnızca karısına yönelmişti; artık çocuğu bile onun gözünde yoktu.

Yaşlı doktor bir kez daha geldi; her gün, kimi zaman günde iki kez uğradı; sonra bütün gece kalmaya başladı; yeniden reçeteler yazdı, hizmetçi İven Johns atla, kente eczaneye gitti. Sonra doktorun yüzü biraz gülmeye başladı, "Tanrı'nın yardımıyla oluyor, oluyor!" diyordu; bir gün (ya onun

sanatı hastalığı yenmiş ya da Hauke'nin duası üzerine Tanrı sonuçta bir çıkar yol bulabilmişti) doktor hastayla baş başa kaldığı zaman, yaşlı gözleriyle gülerek ona şöyle dedi: "Hanımefendi, şimdi size güvenle söyleyebilirim ki, bugün doktorun bayram günüdür; durumunuz çok kötülemişti, ama artık yine bizlerden, yaşayanlardan sayılırsınız!"

O zaman Elke koyu gözlerinden ışıklar saçarak, "Hauke, Hauke, nerdesin?" diye seslendi ve kocası onun açık seslenişi üzerine odaya koşarak yatağa gittiği zaman kollarını onun boynuna doladı: "Hauke, kocam, kurtuldum; senin yanında kalacağım!" dedi.

O zaman yaşlı doktor, cebinden ipek mendilini çıkararak alnını ve yanaklarını sildi ve başını sallayarak odadan çıktı.

Bu olaydan üç gün sonra bir akşam, inançlılardan biri (bu kişi, Hauke'nin işten kovduğu bir terlikçiydi) mezhebin Hollandalı terzide yapılan toplantısında konuşuyor ve Tanrı'nın özelliklerini şöyle açıklıyordu: "Ama bir kimse, biliyorum ki ne istediğini sen de bilmiyorsun, diyerek Tanrı'nın gücü konusunda kuşkusunu belirtirse, bu talihsizi hepimiz de tanırız; o, toplumun üzerine bir taş gibi oturur; böyle bir kimse, Tanrı'nın yolundan ayrılmıştır ve kendisine avuntu olarak Tanrı'nın düşmanı ve günahın dostunu arar; çünkü

insan eli bir değneğe sarılmak zorundadır. Ama siz böyle dua eden kimseden sakının; onun duası, sapkınlıktır!"

Bu sözler de evden eve dolaştı. Küçük bir yerde neler dolaşmaz ki? Sonunda bunlar Hauke'nin kulağına geldi. Ama bu konuda karısına bile bir şey söylemedi. Ancak onu ara sıra kendisine çekerek sıkıca kucaklar ve "Bana bağlı kal Elke, bana bağlı kal!" derdi. O ise şaşkınlık dolu gözlerini kocasına dikerek, "Sana bağlı olmak mı? Başka kime bağlı olayım?" diye sorardı. Ama az sonra onun sözlerini anlayarak, "Evet Hauke, birbirimize bağlıyız, yalnızca birbirimize gereksinme duyduğumuz için değil!" der ve her ikisi de kendi işlerine koyulurlardı.

Bununla kalmış olsa iyi olurdu; ama bütün canlı işe güce karşın o büyük bir yalnızlık duyuyordu; yüreğini başka insanlara karşı bir direnç ve kapalılık kaplamıştı. O, ancak karısına karşı her zaman aynı kaldı; sabah ve akşam, sonsuz esenliğin kaynağı oradaymış gibi, çocuğunun beşiği önünde diz çökerdi. Topluma ve işçilere karşı daha sert davranmaya başladı. Eskiden ağırbaşlı bir azarlamayla yol gösterdiği beceriksiz ve üşengeçleri, şimdi daha sert davranarak korkutuyordu. Elke de bu sırada yavaş yavaş iyileşmekteydi.

***

İlkyaz gelince set işleri yeniden başladı; şimdi yapılacak yeni kapının korunması için set hattının batısındaki boşluk, iç ve dış yanlarından yarım ay biçiminde bir ön setle kapatıldı; kapıyla birlikte asıl set de gittikçe çabuklaşan bir hızla belirlenen yüksekliğe çıkmaktaydı. İşleri yöneten Set Beyi'nin çalışması kolaylaşmamıştı; çünkü kışın ölen Jewe Manners'in yerine Set Beyi yardımcısı olarak Ole Peters geçmişti. Hauke buna engel olmak için bir girişimde bulunmadı. Eskiden, karısının vaftiz babası sık sık onu yüreklendirici sözler söyler ve sevimli bir tavırla sol omzunu okşardı. Oysa şimdi, onun ardılı gizli bir karşıtlıkla gereksiz engellemelerde bulunuyor; Hauke'nin de onun baltalamalarını göğüslemesi gerekiyordu. Çünkü Ole, önemli kimselerden olmakla birlikte, set işinde akıllılardan değildi. Yazman uşak, zaten eskiden beri her zaman onun yoluna çıkmıştı.

Deniz ve ova üzerinde yeniden güneş parlarken, denizden kazanılmış yerlere doluşan inekler böğürerek geniş sessizliği bozuyorlardı; gökyüzünde durmadan tarla kuşları ötüyor; sesleri ancak soluk almak için sustuklarında kesiliyordu. Kötü hava bile işlerin yürümesini engelleyemiyor ve set kapısı da, boyanmamış direkleriyle duruyordu: Bunun korunması için, bir gece için bile geçici set yapılması düşünülmemişti; sanki Tanrı, yeni yapıya korumasını

yöneltmiş gibiydi. Hauke kır atın üzerinde setten döndüğü zamanlar Elke de gözleriyle kocasına güler ve atın parlak boynunu okşayarak, "Sonunda gösterişli bir hayvan oldun!" derdi. Çocuk anasının boynundaysa Hauke atından atlayarak küçüğü kollarında dans ettirirdi. Kır at sarı gözlerini çocuğa diktiği zaman, "Gel, sen de onur kazan!" diyerek, küçük

Wienke'yi (çocuk bu adla vaftiz edilmişti) eyere oturtur ve tepede bir daire çizerek dolaştırırdı. Hauke, kimi zaman da, çocuğu dişbudak ağacının gevşek bir dalına oturtup sallayarak, yaşlı dişbudak ağacına onur kazandırırdı. Elke gülen gözleriyle kapıda durur, ama çocuk gülmez, arasında küçük bir burun bulunan gözleriyle sessizce uzaklara bakar, elleri de babasının uzattığı değneği tutmazdı. Hauke buna dikkat etmezdi, aslında küçük çocuklar konusunda hiçbir şey bilmiyordu. Ancak Elke, mavi gözlü kızını, kendisiyle aynı zamanda lohusa yatağında yatmış olan hizmetçi kadının kollarında gördüğü zaman, ara sıra üzgün bir sesle, "Benimki henüz senin Stina kadar olmadı," der; kadın da elinde tuttuğu şişman oğlunu kaba bir sevgiyle sallayarak, "Evet hanım, çocuklar türlü türlü oluyor, benimki daha iki yaşına basmadan kilerden elma çalardı," diye yanıt verir, Elke de şişman çocuğun gözlerine düşen saçlarını düzelterek kendi sessiz çocuğunu gizlice

göğsüne bastırırdı.

Ekim ayına girdiklerinde, artık batıdaki set kapısı, suyun yükselme alanındaki açıklıkta, az eğimli kesitiyle suya inen ve yükselme suyunun yüzeyinden beş metre yükselerek iki yandan gelip alanı kapatan yeni seddin arasında hazır duruyordu.

Bunun kuzeybatı köşesinden, Jevershallig boyunca engelsiz gelgit alanındaki deniz görülebiliyordu; ama kuşkusuz, rüzgar burada daha sert esiyor, saçları karıştırıyor ve bakmak isteyenleri, şapkalarını sıkıca başlarında tutmak zorunda bırakıyordu.

Kasım sonunda fırtına ve rüzgarlar dindiği zaman, ancak tam eski seddin yanındaki boğazın kapatılması işi kalmıştı ki, bunun zeminindeki kumsal boyunca kuzeyden deniz suyu içeriye akıyordu. Her iki yanda setler uzanıyor; şimdi, işte bunların arasındaki uçurumun kapatılması gerekiyordu. Kuru bir yaz havası, kesinlikle işi kolaylaştırmış olurdu, ama şimdiden yapılması gerekliydi; çünkü kopacak bir fırtına, bütün yapıyı tehlikeye sokabilirdi. Hauke sonuç almak için her yolu deniyordu. Yağmur yağıyor, rüzgar esiyor, ama onun ateşli kır atı üzerindeki zayıf görünümü, kimi zaman burada, kimi zaman orada, seddin kuzeyinde, yukarıda ve aşağıda boğazın yanında çalışan kara kalabalığın üzerinde yükseliyordu. Şimdi o, uzaktaki ön alanlardan killi toprak getirmekle görevlendi-

rilmiş olan yük arabalarının yanında görünüyordu ki, bunlardan kalabalık bir öbek kumsala ulaşarak yüklerini boşaltmaya hazırlanıyorlardı. Yağmur ve rüzgar sesinin arasmda, ara sıra bugün burada tek başına da olsa işleri bitirmek isteyen Set Beyi'nin sert buyrukları duyuluyordu. Arabaları numaralarıyla çağırıyor ve kalabalık edenleri geri itiyordu. Ağzından, "Dur!" diye bir ses çıktığında aşağıda iş durdu, yukarıdakilere, "Saman, bir araba saman!" diye bağırdı ve yukarıda duran arabalarm birinden ıslak toprağa saman yuvarlandı. Aşağıdaki adamlar sıçrayarak yükü dağıttılar ve kendilerini gömmemeleri için yukarıdakilere bağırdılar. Yeni bir araba daha geldi, şimdi Hauke yeniden yukarı çıkmış, kır atının üzerinden aşağıya boğaza bakıyor ve onların kürekle çalışmalarını, toprağı yığışlarını görüyordu. Sonra gözlerini seddin dışındaki denize dikti. Keskin rüzgar eserken, suyun seddin kıyısında nasıl gittikçe yukarıya tırmandığını ve dalgaların gittikçe nasıl yükseldiğini izliyordu. Aynı zamanda adamların, ağızlardan soluklarını kesen rüzgar ve üzerlerini kamçılayan soğuk yağmur altında ağır işte çalışırken, terleri damlayarak güçlükle soluduklarını da görüyordu. Aşağı doğru, onlara, "Dayanalım! Dayanalım! Otuz kırk santim daha yükselirse, dalga için yeter!" diye bağırıyordu. Bütün bu fırtına gürültüsü

içerisinde, işçilerin patırtısı da duyuluyor; yuvarlanan toprağın çarpması, arabaların gıcırtısı ve aşağı atılan samanların hışırtısı sürekli birbirini izliyordu. Bu sırada, donmuş ve yolunu şaşırarak insan ve arabalar arasına sürülmüş olan küçük ve sarı bir köpeğin inleyen sesi duyuldu. Küçük hayvan, birdenbire aşağıdaki boğazdan acı acı bağırdı. Bunun yukarıdan aşağıya fırlatıldığını gören Hauke'nin yüzü, birdenbire öfkeden kıpkırmızı kesilmişti. Yaş toprak durmadan aşağı atıldığı için, arabalara: "Dur! Duuur!" diye bağırdı.

Aşağıdan kaba bir ses şöyle dedi: "Niçin? Sefil bir köpek için mi?"

Hauke bir daha, "Dur diyorum! Köpeği bana verin, bizim yapımıza ölüm karışmasın!" dedi.

Ama hiçbir el davranmıyor, hala birkaç kürek sert toprak hayvanın çevresinde uçuşuyordu. Hauke, kır atını mahmuzladı ve birdenbire öfkeyle kişneyen hayvanıyla setten aşağı fırladı. Herkes onun önünden geri çekilirken, "Köpeği, köpeği istiyorum!" diye bağırıyordu.

Sanki yaşlı Jewe Manners'in elini andıran yumuşak bir el omzuna dokundu; ama dönüp bakınca bunun yalnızca yaşlı adamın bir dostu olduğunu gördü. Adam ona, "Dikkatli olun Set Beyi; bu adamlar sizin dostunuz değil, köpekten vazgeçin!" dedi.

Rüzgar esiyor, yağmur kamçılıyordu;

adamlar küreklerini toprağa dayamış, bir kısmı da yere atmıştı. Hauke yaşlı adama eğilerek, "Kır atını tutar mısınız, Harke Jens?" dedi ve ötekinin dizgini tutmasıyla çukura atlaması ve inleyen küçük hayvanı koluna alması bir oldu. Aynı anda yeniden atının üzerine sıçrayarak seddin üzerine çıktı.

Gözleriyle arabaların yanında duran adamları süzerek, "Kimdi o? Bu zavallıyı kim aşağı attı?" diye sordu.

Bir an için hepsi susmuştu; çünkü Set Beyi'nin zayıf yüzünden öfke fışkırıyor; adamlarsa onun karşısında boşinançla karışık bir korku duyuyorlardı. O zaman arabaların birinden öküz enseli bir herif onun önüne doğru yürüyerek, "Bunu ben yaptım, Set Beyi!" dedi ve çiğneme tütününden bir parça ısırarak rahatça ağzına attıktan sonra ekledi: "Ama bunu yapan doğru yapmıştır; çünkü seddinizin dayanmasını istiyorsanız, içine canlı bir şeyin atılması gerekir!"

"Canlı bir şey mi? Sen bunu Hıristiyanlığın hangi inancından öğrendin?"

Adam, "Hiçbir yerden efendim!" dedi ve boğazından küstahça gülerek konuşmasını sürdürdü: "Bunu, belki de Hıristiyanlıkta sizinle boy ölçüşmeye gücü yetecek olan dedelerimiz bile biliyorlardı! Bir çocuk olsa daha etkili olur; çocuk yoksa, sarımın köpek de onun yerini tutar!"

"Bu gibi boşinançları bırak! Çamurun içine seni atsalar daha iyi olurdu!" diye bağırdı.

Birçok ağızdan birden, "Oho!" diye sesler geldi; Set Beyi sert yüzler ve sıkılmış yumruklarla çevrildiğini duyumsadı. Anladı ki, bunlar onun dostu değildi.

Birdenbire seddi aklına geldi: Şimdi hepsi de küreklerini bırakırlarsa ne olacaktı? Gözlerini aşağı diktiği zaman yeniden yaşlı Jewe Manners'in dostunu gördü; o işçilerin arasında dolaşarak bir ona, bir buna sesleniyor; birine gülüyor, ötekinin omzuna dostça vuruyordu; böylece çalışanlar yeniden ellerine küreklerini aldılar; biraz sonra iş yeniden eski hızını bulmuştu. Daha ne isteyebilirdi ki? Boğazın kapatılması gerekiyordu ve köpeği de pardösüsünün altına saklamıştı. Birden verdiği bir kararla, kır atını ikinci arabaya döndürerek, buyurgan bir tavırla, "Köşeye saman!" diye bağırdı ve arabacı da makine gibi uydu; biraz sonra saman aşağıya yuvarlanmış ve işçiler her yandan işe sarılmışlardı. Bir saat daha böyle çalışıldıktan sonra saat altı olmuş, koyu bir karanlık basmış ve yağmur da durmuştu. O zaman Hauke işçi başıları atının yanma çağırarak, "Yarın sabah saat dörtte yine herkes yerinde olacak; ay gökteyken, Tanrı'nın izniyle bitiririz," dedi. Gitmek isterlerken, titreyen hayvanı pardösüsünden çıkararak, "Köpeği tanıyor musunuz?"

diye sordu. Onlar bilmediklerini söylediler. Ancak biri şöyle dedi: "O bütün gün köyde dolaştı, kimsenin değildir!"

Set Beyi, "Öyleyse benimdir... unutmayın; yarın sabah, saat dörtte!" diyerek atıyla uzaklaştı.

O geldiği zaman, üzerinde yabanlık giysisiyle Ann Grete kapıdan çıkıyordu. Set Beyi onun terzideki toplantıya gideceğini düşünerek, "Önlüğünü bağla!" diye bağırdı.

Ötekinin bunu istemeyerek yaptığını görünce, çamurlanmış küçük köpeği ona uzatarak ekledi: "Bunu küçük Wienke'ye götür, ona oyun arkadaşı olsun, ama önce yıka ve ısıt, böylece de Tanrı'nın hoşuna giden bir iş yapmış olursun; çünkü zavallı çok hırpalanmış!"

Ann Grete efendisinin söylediklerini yapmak zorunda kaldığından o gün toplantıya da gidemedi.

***

Ertesi gün, yeni seddin son toprakları atıldı; rüzgar dinmiş, martılar ve "avosette'ler karanın ve suyun üzerinde, tatlı bir uçuşla süzülüyorlardı; Jevershalling'den, bugünlük Kuzey Denizi kıyılarında bulundukları anlaşılan binlerce kızıl ördeğin sesi geliyor, geniş ovayı örten sisin içinden altın gibi güz güneşi yükseliyor ve insan eliyle oluş-

turulan yapıyı aydınlatıyordu.

Birkaç hafta sonra, Baş Set Beyi'yle birlikte hükümet kurulları denetime geldiler. Set Beyliği evinde, yaşlı Tede Volkerts için düzenlenen yas yemeğinden sonra ilk büyük şölen hazırlandı. Bütün set yardımcıları ve bu işle ilgisi olan ileri gelenler çağrılmışlardı. Yemekten sonra konukların ve Set Beyi'nin bütün arabaları koşuldu; Baş Set Beyi, Elke'nin, ayaklarıyla yeri döven kula bir beygir koşulu faytona binmesine yardım etti ve arkasından kendisi de sıçrayarak dizginleri eline aldı; Set Beyi'nin akıllı hanımını kendisi götürmek istiyordu. Böylece keyifli keyifli tepeden inerek dış yola çıktılar, sonra üzerine çıkan yoldan yeni sedde tırmandılar ve bunun üzerinde, yeni kazanılmış yerlerin çevresinde dolaştılar. Bu aralık hafif kuzeybatı rüzgarı yükselmiş, seddin kuzey ve batısına dalgalar vurmaya başlamıştı. Aına bunların ayrımına bile varılamıyordu; çünkü az eğimli iniş bunların çarpmasını azaltıyordu. Hükümet komiserlerinin ağzından Set Beyi'ni öven sözler bol bol akıyordu; öyle ki, yardımcıların ara sıra ileri sürdüğü karşı görüşler, bunların arasında duyulmuyordu bile.

Sonunda bu da geçti. Bir gün Set Beyi sessizce düşüncelere dalmış, atıyla seddin üzerinde giderken, kendisini hoşnut eden başka bir şeyle daha karşılaştı. Belki de aklına, onsuz başarılamayacak ve onun bu

denli emek ve gece uykularını yemiş olan bu yere, niçin yüksek tabakadan bir prensesin adıyla "Yeni Karoline Toprağı" adı verildi sorusu gelmiş olmalıydı; ama durum böyleydi; bu ad, yapıyla ilgili bütün belgelerde vardı; kimi belgelere kırmızı gotik harflerle yazılmıştı. Başını kaldırınca, ellerinde tarla gereçleri olan iki işçinin, yaklaşık yirmi adım aralıkla birbirinin arkasından kendisine doğru gelmekte olduklarını gördü. Arkadaki, "Beklesene!" diye seslendi; tam alana inen yolun üzerinde bulunan ikinci, "Başka zaman Jens, artık geç oldu, burada çamur dövmem gerek!" diye yanıt verdi.

"Nerede?"

"İşte burada, Hauke Haien Toprağında!"

O, bu sözleri patikadan inerken aşağıda bulunan bütün ovanın işitmesi gerekliymiş gibi yüksek sesle haykırmıştı. Hauke, sanki kendi şanının duyurusunu işitiyor gibiydi. Eyerinde doğrularak kır atını mahmuzladı ve kımıltısız bakışlarla solunda bulunan geniş toprağa baktı. Yavaş bir sesle, "Hauke Haien Toprağı!" diye yineledi; sanki burası sonsuza dek bundan başka bir ad taşımayacak gibiydi. Onlar istedikleri kadar direnşinler, onun adı yine de örtbas edilemezdi. Prensesin adı, eninde sonunda eski belgelerde çürümeyecek miydi? Kır at dört nala, gururla ilerlerken, kulaklarında,

"Hauke Haien Toprağı! Hauke Haien Toprağı!" sözleri çınlıyordu. Zihninde, kendisinin yeni seddi, dünyanın sekizinci harikası olarak büyümeye başladı; bütün Fries'te bunun bir eşi yoktu! Kır atı dans ederken, kendisini bütün Frieslilerin ortasında gibi duyumsadı; o, onların hepsinden de bir derece üstündü, keskin bakışlarını, acırmış gibi onların üzerinde dolaştırdı. Seddin kapatılmasından beri üç yıl geçmiş, yeni set başarı kazanmış, onarım gideri de çok az tutmuştu. Denizden kazanılan toprağın hemen hemen her yanında, şimdi beyaz yoncalar çiçek açıyor, otlar boy veriyor, insanın yüzüne ilkyaz rüzgarı bol bol tatlı kokular getiriyordu. Sonunda, şimdiye dek ancak sözü verilmiş olan payların dağıtılmasının, katılan herkese, kendileri için belirlenmiş olan toprakların verilmesinin zamanı geldi. Ole Peters ayak direyerek çalışmalara katılmadığından yeni arazide onun hiçbir payı yoktu. Bölüştürme işi tartışmasız ve üzüntüsüz olmadı; ama yine de bir sonuca varıldı. Set Beyi bu işi de başarmıştı.

***

Bundan sonra Hauke, çiftlik ve set beyliği görevlerini yaparak yanındaki en yakın kimselerle, ama toplumdan uzak yaşamaya başladı. Eski dostları artık yaşamıyordu, yenilerini kazanacak durumda da de-

ğildi. Ama çatısının altında dinginlik vardı ve sessiz sedasız çocuk bile bunu bozmuyordu. Az konuşuyor, uyanmakta olan çocukların yaptığı gibi çok soru sormuyor, sorduğu zaman da yanıt vermek zor oluyordu. Dingin ve masum yüzü, hemen hemen her zaman hoşnut görünüyordu. İki oyun arkadaşı vardı ki, bunlar ona yetiyordu: Kurtarılmış olan sarı köpek, tepenin üzerinde dolaşırken her zaman onun çevresinde sıçrayarak dolanır ve köpek göründüğü zaman Wienke'nin de uzakta olmadığı anlaşılırdı. İkincisi bir bataklık martısıydı. Köpeğin adı Perle, martının adı da Klaus'tu.

Klaus'u çiftliğe, çok yaşlı bir kadın getirmişti; seksen yaşındaki Trin Jans'ın, artık dış set üzerindeki kulübesinde barınamayacağını gören Elke, dedesine hizmet etmiş olan bu yaşlı kadının kendi yanlarında daha birkaç rahat akşam geçirip iyi bir ölüm odasına sahip olabileceğini söylemiş; böylece, Elke ile Hauke onu yarı zorla çiftliğe getirmiş ve yeni ambarın kuzeybatısındaki küçük bir odaya yerleştirmişlerdi. Set Beyi burasını, işleri büyüyünce birkaç yıl önce asıl eve bitişik olarak yaptırmak zorunda kalmıştı. Yaşlı kadının odasının yanındaki odalarda da birkaç hizmetçi kız kalıyordu; bunlar geceleyin ona bakabiliyorlardı.

Yaşlı kadın, eski ev eşyalarını duvar boyunca her yana dizmişti: Şeker sandığı tah-

tasından yapılmış bir dolap, bunun üzerinde ölmüş oğlunun soluk iki resmi, çoktan beri kullanılmayan bir iplik çıkrığı ve çok temiz bir perdeli yatak; yatağın önünde, üzerinde ölmüş olan Ankara kedisinin beyaz postu örtülü olan kaba bir arkalıksız iskemle duruyordu. Ama kadının yanında canlı bir şey de vardı; bunu birlikte getirmişti: Bu da yıllardan beri ona bağlı kalan ve elinden yiyen Klaus adlı martısıydı; kuşkusuz, kış gelince o da başka martılarla birlikte güneye uçar ve ancak kumsalda vermut kokuları yayıldığı zaman dönerdi.

Ambar tepenin biraz aşağısında bulunduğundan, yaşlı kadın pencereden bakarak denizi göremezdi. Bir gün Set Beyi odasına girdiği zaman, kurumuş parmaklarıyla aşağıda uzanan tarlaları göstererek, "Set Beyi, siz beni buraya hapsettiniz! Jeverssand nerede? Kırmızı ya da kara öküzden hangisinin ötesinde?" demişti.

Hauke, "Jeverssand ile ne yapacaksınız?" diye sordu.

Yaşlı kadın, "Jeverssand'ı bırak, ben bir zamanlar oğlumun Tanrı'ya kavuştuğu yeri görmek istiyorum," diye homurdandı.

Hauke, "Bunu görmek istiyorsanız, yukarda dişbudak ağacının altında oturmalısınız, oradan bütün denizi görürsünüz!" dedi.

"Evet Set Beyi, senin genç bacakların

bende olsaydı..."

Bu gibi sözler, Set Beyi'nin adamlarının kendisine yaptığı yardıma karşılık teşekkür yerini tutuyordu. Bu durum uzun sürdü, ama bir gün işler birdenbire değişiverdi. Bir sabah, Wienke, çocuk merakıyla kapı aralığından onun odasına bakmıştı. Ellerini kavuşturmuş olarak tahta iskemlenin üzerinde oturan yaşlı kadın,

"E küçük, ne istiyorsun bakalım?" dedi.

Ama çocuk sessizce yaklaşırken ilgisiz gözlerle durmadan ona bakıyordu.

Yaşlı kadın, "Sen Set Beyi'nin kızı mısın?" diye sordu ve çocuğun onaylar gibi küçük başını indirdiğini görünce, "Şöyle, iskemlemin üzerine otur bakalım! Bu, işte şu kadar büyüklükte bir Ankara kedisiydi. Ama onu senin baban öldürdü. Yaşasaydı, üzerine binebilirdin!" dedi.

Çocuk sessizce gözlerini beyaz posta dikti, sonra diz çökerek, çocukların kedi ya da köpekleri okşadıkları gibi, postu küçük elleriyle okşamaya başladı, "Zavallı kedi!" dedi.

Bir süre sonra, yaşlı kadın, "Eh, artık yeter; bugün onun üzerinde oturabiliyorsun da; belki baban da onu bunun için öldürmüştür!" diyerek çocuğu iki kolundan yukarıya kaldırdı ve sert bir biçimde iskemleye oturttu. Ama onun sessiz ve devinimsiz oturduğunu ve durmadan kendisine baktığını görünce kafasını sallamaya başladı ve

"Tanrım, sen onu cezalandıracaksın, evet onu cezalandıracaksın!" diye söylendi. Ama yine de çocuğa acıdığı görülüyordu. Kemikli elleriyle çocuğun seyrek saçlarını okşadı. Çocuğun gözlerinden, bu davranıştan hoşnut olduğu anlaşılıyordu.

O andan sonra, Wienke her gün yaşlı kadının odasına gitmeye başladı; kimi zaman kendiliğinden üzerinde Ankara kedisinin postunun bulunduğu iskemleye oturuyor; Trin Jans ise ona, her zaman yedek olarak odasında bulundurduğu et ya da ekmekten bir parça veriyor ve yere atmasını söylüyordu; bunun üzerine, herhangi bir köşeden kanatlarını açmış olduğu halde bağırarak martı gelip yemeğin üzerine çöküyordu. İlk sefer çocuk korkmuş, saldıran büyük kuşu görünce bağırmıştı; ama sonra bu iş alışılmış bir oyun gibi oldu: Kapı aralığından çocuğun başı görünür görünmez kuş ona doğru atılıyor; yaşlı kadın yardıma gelip de yem vermeye başlaymcaya dek ya başına ya da omzuna konuyordu. Başka zaman hiç kimsenin Klaus'a elini bile uzatmasına dayanamayan Trin Jans, şimdi sabırla çocuğun kuşa iyice alışmasını seyrediyordu. Kuş rahatça onun elinden yiyor, çocuk onu kucağına alıp eteğine sararak dolaştırıyordu. Sonra dışarıda, sarı köpek kıskanarak kuşa saldırmak isteyince, çocuk, "Sen değil, sen değil Perle!" diyerek kuşu küçük kollarıyla yukarı kaldırıyor; kuş bağırarak

tepenin üzerine uçup kendini kurtarıyor; köpek de yaltaklanarak, sıçrayarak onun kollarında kuşun yerini kazanmaya çalışıyordu.

Hauke ya da Elke'nin gözleri, hepsi de aynı eksiklik yüzünden bir sapa bağlı bu dört yaprağa iliştiği zaman, çocuklarına tatlı bir bakışla bakarlardı; başlarını çevirdiklerinde, Elke'nin yüzünde ancak kendi başlarına ayrı ayrı taşıdıkları bir acının izi kalırdı; çünkü aralarında hala kurtarıcı bir konuşma yapılmış değildi.

İşte bir yaz ikindisinde, Wienke ile yaşlı kadın, iki hayvanla birlikte ambar kapısının önündeki büyük taşın üzerinde oturdukları zaman, Set Beyi, kır atı arkasında ve dizgini kolunda olduğu halde, karısıyla onların yanından geçiyordu. Hayvanı tarladan kendisi getirmiş ve dışarıya seddin üzerine gitmek istiyordu; yukarda karısı koluna girmişti. Güneş sıcak ışıklarını gönderiyordu; hava oldukça boğucuydu; arada sırada güneydoğu rüzgarı esiyordu. Yerinden rahatsız olmaya başladığı anlaşılan çocuk, "Wienke de gelmek istiyor!" diyerek martıyı kucağından attı ve babasının eline yapıştı.

Babası, "Öyleyse gel!" dedi.

Ama Elke, "Bu rüzgarda mı? Uçursun!" diye seslendi.

"Ben tutarım, bugün hava sıcak, deniz neşeli, suların dans ettiğini görür!"

Elke eve koşarak çocuk için bir örtüyle başlığını getirdi ve "Haydi gidin de çabuk dönün!" dedi.

Hauke gülerek, "Fırtına bizi yakalayamaz!" dedi ve çocuğu eyerin üzerine aldı.

Elke, daha bir süre tepede kaldı; eliyle gözlerini gölgelendirerek ikisinin birlikte sedde çıkan yol üzerinde koştuklarını gördü. Trin Jans taş üzerinde oturmuş, solgun dudaklarıyla kendi kendine anlaşılmaz bir şeyler mırıldanıyordu. Çocuk babasının kollarında kıpırtısız yatıyor ve sanki rüzgarlı havada soluk almakta zorluk çekiyor gibiydi. Babası ona başını eğerek, "Eee, Wienke?" diye sordu.

Çocuk ona bir süre baktıktan sonra, "Baba, sen biliyorsun! Sen her şeyi biliyorsun değil mi?" dedi.

"Neyi biliyor muşum, Wienke?"

Çocuk, kendi sorusunu kendi de anlamamış gibi sustu.

Set üzerine vardıklarında, suyun yükselme zamanıydı; güneş geniş su üzerinde yansıyarak gözlerine çarpıyordu. Bu kasırga, dalgaları burgaçlandırarak yukarıya çekiyor, sonra yenileri geliyor ve gürültüyle kumsala çarpıyordu. Çocuk korkarak küçük elleriyle babasının dizginleri tutan yumruğuna sarıldı ve bu yüzden kır at bir adım yana kaydı. Solgun mavi gözlerini babasına dikerek şaşkınlık ve korku içinde, "Baba su! Su!" diye bağırdı.

Hauke yavaşça kızını çekerek, "Sakin ol çocuğum, baban yanında, su sana bir şey yapmaz!" dedi.

Çocuk, alnının üzerindeki açık sarı saçlarını eliyle iterek yeniden denize bakmayı göze aldı; titrek bir sesle, "O bana bir şey yapmaz, hayır, söyle de bir şey yapmasın; sen bunu yapabilirsin, sonra bize dokunmaz!" dedi.

"Çocuğum, bunu ben değil, üzerinde gittiğimiz set yapıyor; bizi o koruyor. Onu da baban düşündü ve yaptırdı!"

Kızın gözleri, bu söylenenleri pek iyi anlamıyormuş gibi babasına dikildi; sonra, dikkati çekecek derecede küçük başını onun geniş pardösüsünün altına gizledi.

"Niçin saklanıyorsun, Wienke? Hala korkuyor musun?"

Pardösünün altından, titrek sesle yanıt geldi: "Wienke bakmak istemiyor; baba sen her şeyi yapabiliyorsun değil mi?"

Rüzgara karşı uzaktan bir gök gürlemesi duyuldu. Hauke, "İşte, işte, geliyor; şimdi eve, annenin yanına dönelim!" diyerek atını geri çevirdi.

Çocuk derin bir soluk aldı; ama küçük başını, ancak tepedeki eve vardıkları zaman babasının göğsünden kaldırdı. Annesi odada onun üstündeki örtüyü alıp başlığını çıkardığı zaman bile, küçük kız sessizce kalakaldı.

Annesi onu hafifçe sarsarak, "Eee Wi-

enke, büyük suyu seviyor musun?" diye sordu.

Çocuk gözlerini açarak, "O konuşuyor, Wienke korkuyor!" dedi.

"O konuşmaz; ancak ses çıkarır ve kabarır!"

Çocuğun gözleri dalmıştı; "Ayakları var mı? Set üzerinden gelebilir mi?" diye sordu.

"Hayır Wienke, buna baban karışır, o Set Beyi!"

Çocuk zayıf ellerini çırparak, "Evet, babam her şeyi, her şeyi yapabiliyor!" dedi ve birdenbire annesine dönerek, "Wienke'yi Trin Jans"'a bırak; onda kızıl elmalar var!" diye ekledi.

Elke kapıyı açarak çocuğu salıverdi ve kapıyı kapadıktan sonra üzgün bakışlı gözlerini kocasına dikti. Oysa bu gözler, Hauke'ye şimdiye dek ancak avuntu ve umut verici yardım kaynağı olmuştu.

Hauke, sanki aralarında herhangi bir söze gerek yokmuş gibi, elini uzatarak karısının elini sıktı; Elke ise hafif sesle şunları söyledi: "Hayır Hauke, bırak konuşayım; sana yıllar geçtikten sonra doğurduğum çocuk, her zaman bir çocuk olarak kalacak. Tanrım! Kızım bir türlü gelişemiyor; bunu sana söylemeliydim!"

Hauke, "Ben bunu çoktandır biliyorum!" dedi ve karısının çekmek istediği elini sıkıca tuttu.

Kadm yeniden, "Böylece, biz yine de yalnız kaldık!" dedi.

Hauke başını sallayarak karşılık verdi: "Ben onu seviyorum; küçük elleriyle bana sarılarak sıkıca göğsüme yaslanıyor. Ben onu dünyanın hiçbir servetine değişmem!"

Kadm üzgün bir tavırla önüne bakarak, "Ama niçin? Bir anne olarak benim ne günahım vardı ki..." dedi.

"Evet Elke, bunu bilen tek güçten, kuşkusuz ben de sordum; ama sen de biliyorsun ki, Tanrı insanlara yanıt vermez; belki de anlayamazlar diye!"

Karısının öteki elini de tutarak yavaşça kendine doğru çektikten sonra;

"Ve çocuğunu şimdi yaptığın gibi sevmekten şaşma; emin ol ki, o bunu anlıyor!" dedi.

O zaman Elke kocasının göğsüne kapanarak doyuncaya kadar ağladı ve acısmda yalnız olmadığını duyumsadı. Sonra gülümseyerek, sıkı sıkı onun elini sıktı; dışarı çıkarak çocuğu yaşlı Trin Jans'ın odasından aldı. Onu kucağında okşadı, öptü; sonunda çocuk da kekeleyerek: "Anneciğim, sevgili anneciğim!" dedi.

Böylece Set Beyi'nin çiftliğinin insanları, bir arada dingin bir yaşam sürüyorlardı; çocuk olmasaydı büyük bir eksiklik duyacaklardı.

Yavaş yavaş yaz geçti; göçmen kuşlar da

geçip gittiler; havada tarlakuşlarının ötüşü de duyulmaz oldu. Bunlardan ancak harman sırasında ambarların önünde ekin tanesi toplayan birkaçının ötede beride ötüşerek uçuştukları görülüyordu. Artık her yer iyice donmuştu. Bir gün öğleden sonra, yaşlı Trin Jans, ocağın yanından bodruma inen tahta merdivenin basamağında oturuyordu. Son birkaç haftada yeniden canlanmış gibiydi. Bir gün onu küçük Wienke eteklerinden çekerek buraya çıkarmıştı. Artık bacaklarının kendisini taşıyamaması söz konusu bile değildi. Şimdi çocuk onun yanında, eğilmiş, dingin gözleriyle ocağın deliğinden fışkıran alevlere bakıyordu. Küçük ellerinden biriyle yaşlı kadının eteğine yapışmış, ötekini de kendi açık sarı saçlarına koymuştu. Trin Jans anlatıyordu: "Biliyorsun ki, ben senin büyükbabana da hizmet etmiştim, sonra domuzlara bakma işi bana verildi. Bey, onların hepsinden de akıllıydı. Bir akşam (o zamandan beri çok günler geçti) ay ışığında set kapılarını kapattılar ve su anası denize kaçamadı. Görsen nasıl bağırıyor ve balık kanadı gibi elleriyle dimdik saçlarına vuruyordu! Evet çocuğum, onu ben de gördüm ve bağırdığını da işittim! Tarlalar arasındaki çukurlar hep suyla dolmuştu, sulara vuran ay ışığı gümüş gibi parlıyordu. Su anası bir hendekten ötekine yüzüyor, kollarını kaldırarak ellerini birbirine vuruyor ve onun

sanki dua etmek isteyen sesi uzaktan duyuluyordu. Ama çocuğum, bu yaratıklar dua etmesini bilmezler. Ben, evin önünde, yapı için getirilmiş birkaç kütüğün üzerine oturmuş tarlaları seyrediyordum. Su anası hala hendeklerde yüzüyor ve kollarını kaldırdığı zaman, bunlar, gümüş ve elmas gibi parlıyordu. Sonra onu görmedim, ancak bütün bu süre içinde hiç sesi duyulmayan yabanördekleriyle martılar, yeniden ıslık çalarak, çığlıklar atarak havada uçuşmaya başladılar"

Yaşlı kadın sustu; bir söz yakalamış olan çocuk sordu: "Dua mı edemiyordu? Ne diyorsun? Bu kimdi?"

"Çocuğum; bu, su anasıydı. Bunlar Tanrı'nın acımasına ulaşamayan yaratıklardır."

Çocuk sanki anlamış gibi, "Tanrı'nın acımasına kavuşamayan!" dedi ve küçük göğsü derin bir solukla kalktı.

Mutfak kapısından, "Trin Jans!" diye kalın bir ses duyuldu ve yaşlı kadın hafifçe ürperiverdi. Bu, orada direğe dayanmış olan Set Beyi Hauke Haien'di: "Çocuğa neler anlatıyorsunuz? Size masallarınızı kendinize saklamanızı ya da kazlarla tavuklara anlatmanızı söylememiş miydim?"

Yaşlı kadm ona dargın bir bakışla bakarak çocuğu itti ve kendi kendine, "Bunlar masal değil; bunları benim büyük amcam anlatmıştı," dedi.

"Büyük amca mı Trin? Daha demin, kendim gördüm diye söylüyordunuz."

Yaşlı kadın, "Hepsi de bir, ama siz inanmıyorsunuz Hauke Haien, sanırım benim büyük amcamı da yalancı çıkarmak istiyorsunuz!" diyerek ocağa yaklaştı ve ellerini ateş deliğindeki alevlerin üzerinde tuttu.

Set Beyi bir an için pencereden baktı. Henüz karanlık basmamıştı. Gelişemeyen çocuğu kendine çekerek, "Benimle gel Wienke, sana set üzerinde bir şeyler göstereceğim! Ama yaya gitmek gerekecek; Kır at nalbantta çünkü," dedi ve onunla birlikte odaya girdi. Elke çocuğun boynunu ve omzunu kalın yün atkılarla sardı.

Biraz sonra babayla çocuk eski set üzerinden, Jeverssand'ı geçerek, kuzeybatıya yürüdüler. Burada gelgit alanı uçsuz bucaksız gibiydi. Çocuğu kimi zaman kucağında taşıyor, kimi zaman da elinden tutup götürüyordu. Karanlık gittikçe koyulaşıyor, uzakta her şey sis ve duman içinde yitiyordu. Gözün ulaşabildiği uzaklıkta görünmeden kıyıya vuran dalgalar buzu kırmış ve Hauke Haien'in bir zamanlar çocukluğunda gördüğü gibi çatlaklardan sis yükselmeye başlamıştı. Bunların kıyısında, yine korkunç çılgın biçimler belirerek birbirine karşı sıçrıyor ve birdenbire genişlemesine uzanıyorlardı.

Çocuk korkuyla babasma yapıştı ve yüzünü onun eliyle örterek parmak arasın-

dan titrek sesle, "Deniz şeytanları, deniz şeytanları," dedi.

Babası, başını sallayarak, "Hayır Wienke, bunlar ne su anası, ne de su şeytanıdır; böyle şeyler yoktur; bunları sana kim anlattı?" diye sordu.

Çocuk sessiz bakışlarla babasına baktı, yanıt vermedi. Babası sevecenlikle onun yanağını okşayarak şöyle dedi: "İşte, bak bakalım, bak! Bunlar ancak zavallı aç kuşlardır; bak büyüğü nasıl kanatlarını açıyor; bunlar sisli çatlaklara gelen balıkları tutuyorlar."

Wienke, "Balıklar," diye yineledi.

"Evet çocuğum, bunların hepsi de bizim gibi canlıdır; başka bir şey yoktur, ama yüce Tanrı her yerde vardır!"

Küçük Wienke gözlerini belirli bir yere dikmiş ve soluğunu tutmuştu. Sanki korkuyla uçuruma bakıyor gibiydi. Belki ancak böyle görüyordu. Babası bir süre ona baktı; sonra başını eğerek küçük yüzünü inceledi, ama kızın ruhundaki kaygıları bu yüzde göremedi. Sonra onu kollarına alarak, üşümüş küçük ellerini kendisinin kalın yün eldivenlerinden birine soktu, "İşte böyle, Wienke," dediyse de çocuk, belki de onun sözlerindeki içten tonu anlayamamıştı. Hauke, "Şimdi beninı yanımdasın! Sen bizim çocuğumuz, biricik çocuğumuzsun, sen de bizi seversin!.." dedi, sonra sustu; çocuk da küçük başını onun sert sakalına

dayadı.

Böylece sessiz sedasız eve doğru yürüdüler.

Yılbaşı geçince evde yine bir dert çıktı: Set Beyi bataklık sıtmasına tutulmuştu. O da mezarın kıyısına dek yaklaşmıştı ve Elke'nin bakım ve özeniyle yeniden ayağa kalktığı zaman tanınmayacak bir duruma gelmişti. Vücudunun zayıflığı ruhunun üzerine çökmüştü, Elke de onun her şeye karşı ilgisiz kalmasından dolayı kaygılanıyordu. Bununla birlikte, mart sonuna doğru kır atına binerek, hastalandığından beri ilk kez, kendi seddi üzerine dolaşmak istedi. Öğleden sonraydı; biraz önce parlayan güneş çoktan bulanık sis içinde görünmez olmuştu. Kışın birkaç kez deniz kabarmışsa da, önemli bir zarar vermemişti. Ancak öteki kıyıda, adada, bir koyun sürüsü boğulmuş ve toprak çıkıntısının bir parçası kopmuştu. Bu kıyıda ve denizden kazanılan yeni yerde pek bir zarar yoktu; ama son gece, oldukça şiddetli fırtına çıkmıştı. Şimdi Set Beyi dışarı çıkarak her şeyi kendi gözüyle incelemek istiyordu. Güney bölümünden yeni seddin üzerine çıktığı zaman, her şeyin iyi dayanmış olduğunu gördü; ama yeni seddin eskisiyle birleştiği kuzey kısmına vardığında, yenisinde bir zarar yoksa da, suyun eski sedde ulaştığı ve set boyunca aktığı yerde, geniş bir çimenlik alanın bozularak koptuğunu ve dalgaların,

seddin gövdesinde bir çukur açmış olduğunu gördü. Bunun içinden, sayısız sıçan yolları da ortaya çıkmış bulunuyordu. Hauke atından inerek zararı yakından inceledi; sıçanların zararının, toprak altında hala sürdüğü açıkça anlaşılıyordu. Hauke çok korktu; bütün bunlara karşı, daha yeni seddin yapımı sırasında önlem alınmış olmalıydı. O zaman gözden kaçtığına göre, bu işin şimdi yapılması gerekiyordu! Hayvanlar henüz tarlada değildi, çimenler de şaşırtıcı biçimde gelişmemişlerdi. Nereye baktıysa, her yeri boş ve ıssız gördü. Yeniden atına binerek, kıyı boyunca gidip gelmeye başladı. Şimdi suyun yükselme zamanıydı; akıntının, deniz altında kalan yerde, dışarıdan nasıl yeni bir yatak oluşturduğunu ve şimdi kuzeybatıdan eski sedde dayandığını görmüş olmalıydı. Ama yeni set, akıntının dokunduğu yerde kendisinin az eğimli inişiyle dalgaların çarpmasına karşı dayanabilmişti.

Set Beyi'nin ruhu, bir sürü yeni sıkıntı, bir yığın işle karşı karşıyaydı. Burada yalnızca eski seddin onarımıyla yetinilmeyip, kesitin de yenisine benzetilmesi gerekirdi; özellikle tehlikeli su akımının yeni setler, çalılar ve direklerle başka yöne döndürülmesi gerekiyordu. Hauke, yeni set üzerinde, bir daha kuzeybatı köşesine dek gitti, döndü. Gözlerini, suyun yükselmesinden dolayı açık kalan balçık zeminde oldukça

belirgin olarak görünen akıntının oluşturduğu yeni yataktan ayırmıyordu. Kır at ileri gitmek istiyor, burnundan soluyor ve ön ayaklarıyla tepiniyordu. Ama binicisi ağır gitmek istediğinden onu çekiyor; aynı zamanda içinde gittikçe artan kaygıyı yatıştırmak istiyordu.

Ya 1655 yılında birçok mal ve cana mal olan sel gibi, yeni bir yıkım gelirse!

Binici, sıcak bir ürpermeyle sarsıldı. Eski set, üzerine çullanacak bu saldırıya dayanamazdı! Ne olurdu o zaman? O zaman, eski setle onun gerisindeki mal ve canları kurtarmak için, belki bir tek yol kalırdı. Hauke'nin yüreği duracak gibi oldu ve her zaman sağlam olan başı dönmeye başladı. Bunu sözcüklerle düşünmediyse de, içinden oldukça güçlü olarak duyumsadı: Senin seddin olan Hauke Haien seddinden vazgeçilerek, bunun açılması gerekecekti! Gözünün önünde sel dalgalarının saldırışı, çimen ve toprakların tuzlu ve köpüklü dalgalarla örtülüşü canlanır gibi oldu. Kır atını bir kez mahmuzlamasıyla hayvan korkunç bir sesle kişneyerek set üzerinden uçtu ve sonra patikadan inerek Set Beyliği tepesine yaklaştı.

Kafasının içi korkuyla dolmuştu; belirsiz tasarılarla eve döndü ve kendisini arkalıklı iskemleye attı. Elke ile kızı odaya girdikleri zaman yeniden kalktı ve çocuğu kaldırarak öptü. Küçük sarı köpeği birkaç

hafif vuruşla kendisinden uzaklaştırdıktan sonra, "Yukarıya, meyhaneye gitmeliyim," diyerek, demin asmış olduğu şapkasını kapıdaki çividen aldı.

Karısı kaygıyla bakarak, "Orada ne yapacaksın, akşam oluyor Hauke!" dedi.

Hauke, kendi kendine konuşur gibi, "Set işleri," diye söylendi. "Orada yardımcılarla görüşeceğim!"

Bu sözlerle birlikte kapıya yürüdüğü için, karısı arkasından gelerek elini sıktı. Genellikle her şeye kendisi karar veren ve onlara başkalarının katılmasına değer vermeyen Hauke Haien, şimdi onlardan da bir söz duymak için acele ediyordu. Konuk odasmda, Ole Peters'i iki yardımcı ve halktan biriyle kağıt masasının başında buldu.

Yardımcılardan biri, "Set Beyi, sanırım dışarıdan geliyorsun," dedi ve yarı yarıya dağıtılmış kağıtları alarak yeniden dağıtmaya başladı.

Hauke, "Evet, oradaydım, durum çok kötü," dedi.

"Kötü mü? Belki de birkaç yüz araba toprak ve saman yeter, öğleden sonra ben de oradaydım."

Set Beyi, "Sanırım öyle ucuza kurtulamayız; akıntı yeniden ortaya çıkmış... eski sedde şimdilik kuzeyden saldırmasa da, bu işi kuzeybatıdan yapar," dedi.

Ole kuru bir sesle, "Onu olduğu yerde bırakmış olsaydın..." dedi.

"Yani, yeni set seni ilgilendirmiyor mu; yapılmamalı mıydı? Bu senin kendi suçundur! Ama eski seddin korunması için ekler koymamız gerekirse, bunu yeni seddin gerisindeki yeşil yonca bol bol sağlar!"

Yardımcılar, "Neler söylüyorsunuz Set Beyi? Ekler mi? Ne kadar? Siz her şeyi pahalı yanından ele almayı seviyorsunuz!" diye bağırdılar.

Kağıtlar el sürülmeden masanın üzerinde yatıyordu. Ole Peters iki eliyle masaya dayanmış şöyle diyordu: "Senin yeni seddin, başımıza açtığın kemirici bir yapıdır. Hala herkes senin geniş seddinin harcamalarının yükü altında; şimdi de eski seddimizi kemiriyor ve biz onu yenilemek zorunda kalıyoruz! Bereket versin, o da çok kötü değil. Bugün dayandığı gibi ilerde de dayanacaktır! Yarın kır atına bin de orayı bir kez daha iyice incele!"

Hauke, evindeki dinginlikten ayrılarak buraya gelmişti; şimdi işitmiş olduğu ılımlı sözlerin arkasında (bu duyumsanabiliyordu) sert bir direniş gizleniyordu. O, buna karşı sanki eski gücünün kalmadığını duyumsar gibi oldu. Sonunda, "Salık verdiğin gibi yaparım Ole, ama korkarım ki orasını bugün gördüğüm gibi bulacağım," dedi.

O günü kaygılı bir gece izledi; Hauke, uykusuz, yastığında dönüp duruyordu. Kocası için kaygılanarak uyanık yatan Elke, "Neyin var? Bir derdin varsa söyle,

her zaman böyle yapmadık mı?" diyordu.

Hauke, "Önemli bir şey değil Elke, set ve kapılarda onarılacak yerler var. Biliyorsun, ben bu işleri her zaman gece çözümlerim," dedi ve davranış özgürlüğünü elinde bulundurmak istediği için başka bir şey demedi. Böyle zayıf bir anında, karısının açık görüşlülüğünü ve güçlü ruhsal durumunu, kendisi için bir engel sayıyor ve elinde olmadan bundan kaçınıyordu.

Ertesi gün öğleden sonra, yeniden set üzerine gittiği zaman, dünya bir gün önce olduğundan başka türlü görünüyordu. Evet, sular yine çekilmişti; ama gün yükseliyor ve açık bir ilkyaz güneşi ışıklarını uçsuz bucaksız gelgit alanı üzerine, hemen hemen dik olarak saçıyordu. Ak martılar tembel tembel bir oraya bir buraya uçuşuyor, onların üstünde, mavi gökte tarlakuşları görünmeden ezgilerini söylüyorlardı. Doğanın, bizi kendi çekiciliğiyle nasıl kandırabileceğini anlamayan Hauke, seddin kuzeybatı bölümünde durarak kendisini dün o denli korkutmuş olan akıntının yatağını arıyordu. Tam tepeden inen güneş ışığı yüzünden, bunu önce göremedi; ancak elini, göz kamaştıran ışığa karşı alnına siper edince görebildi, ama dün belki de akşam karanlığında gölgeler onu aldatmış olmalıydı ki şimdi ancak zayıf bir biçimde belli oluyorlardı. Bu zarara dalgalardan çok, açılmış sıçan yuvaları da neden olmuş

olabilirdi. Kuşkusuz, burada bir değişiklik yapılması gerekiyordu; ama dikkatli bir kazı ve Ole Peters'in dediği gibi, taze toprak ve birkaç yük saman eklenmesiyle zarar giderilebilirdi.

Rahat bir soluk alarak, kendi kendine, "O denli kötü değilmiş, sen dün aptallık etmişsin," dedi.

Yardımcıları topladı ve işler üzerinde şimdiye dek hiç görülmemiş biçimde, kimse karşı çıkmadan karara varıldı. Set Beyi, hala zayıf olan vücudunda güç verici bir dinginliğin yayıldığını duyumsadı; birkaç hafta sonra da zararlar giderilmişti. Yıl ilerledi; ama zaman geçip de çimenler yeni atılmış saman katın arasından rahatsız edilmeden yeşillendikçe, Hauke kimi zaman yaya, kimi zaman da at üzerinde, artan bir kaygıyla buradan geçiyor, gözlerini çevirerek at üzerinde seddin tam iç yanını inceliyordu. Oradan geçme zorunluluğu ortaya çıkınca, kaç kez artık eyerlenmiş atını ahıra geri göndermiş; başka zamanlar orada hiçbir işi olmadığı halde, birden kalkıp tepeden inmiş, kimseye görünmemek için de yürüyerek gitmişti. Kimi zaman da bu uğursuz yeri yeniden görmeyi göze alamadığından geri dönerdi. Bazen de her şeyi elleriyle bozmak düşüncesine kapılıyordu; çünkü seddin bu bölümü, onun dışında biçimlenen bir vicdan azabı gibi gözlerinin önünde uzamyordu. Bununla birlikte ora-

ya elini de süremiyordu. Bundan hiç kimseye, karısına bile söz etmemeliydi.

Sonunda eylül geldi, geceleyin hafif bir fırtına olmuş ve sonra kuzeybatıya sıçramıştı. Bunun arkasından, bir gün öğleden önce bulanık bir havada suyun yükselme zamanında atla sedde çıkmıştı. Gözlerini denizden açılan yerler üzerinde gezdirdiği zaman bir ürperme duyumsadı. Birdenbire, akıntı yatağının kuzeybatıdan doğru hayalet gibi daha keskin ve derin olarak açıldığını gördü. Gözlerini ne denli zorladıysa da artık bunu gizleyemiyordu.

Eve döndüğü zaman, onun üzgün yüzünü gören Elke, ellerini yakalayarak, "Neyin var Hauke? Umarım, yeni bir yıkım olmamıştır; şimdi çok mutluyuz; sanırım artık onların hepsiyle de barıştın!" dedi.

Hauke, bu sözler karşısında korkusunu sözcüklerle anlatamadıysa da, "Hayır Elke, bana kimse düşmanlık beslemiyor, ancak bu öyle sorumluluk yükleyen bir memurluk ki, görevimiz toplumu Tanrı'nın denizine karşı korumak," diyebildi.

Sevgili karısının başka sorularından kaçınmak için onun yanından ayrılarak, sanki her şeyi gözden geçirmesi gerekiyormuş gibi ahıra ve ambara gitti. Ama çevresindeki hiçbir şeyi görmüyor, ancak kendi vicdan azabını yatıştırmak ve içini hastalık derecesinde saran aşırı korku konusunda bir kanıya varmak istiyordu."

Öğretmen arkadaşım, bir süre sonra, sözünü şöyle sürdürdü:

"Size anlattıklarım, burada hiçbir zaman unutulmayan 1756 yılıyla ilgilidir. O yıl Hauke Haien'in evinden bir ölü çıktı. Eylülün sonlarına doğru, doksanına yaklaşmış olan Trin Jans, ambarda kendisine ayrılmış olan odasında, ölüm döşeğinde yatıyordu. Onu, kendi isteğine göre yastığa dayamışlardı; gözleri küçük pencerelerden uzaklara bakıyordu. Gökyüzünün yukarı bölümü açık, ufka yakın bölümü bulutlarla kaplı olduğu için, ufkun altında güneş ışıkları yansıyor, bu yansıma yüzünden parlak bir gümüş şeridi andıran deniz seddin arkasında yükselmiş gibi gözüküyor ve böylece odayı da göz kamaştıracak biçimde aydınlatıyordu. Bu ışıkta Jeverssand'ın güney ucu bile görünüyordu.

Yatağın ayakucunda çömelmiş oan Wienke, bir eliyle yanında duran babasının elinden tutuyordu. Şu anda ölüm, yaşlı kadının yüzünü Hippokrat'ın yüzüne benzetmişti; çocuk, gözlerini dikmiş, soluğunu tutmuş, çirkin ama kendisi için tanıdık olan yüzün üzerindeki kaygı verici ve anlaşılmaz değişikliğe bakıyordu.

Kız korkuyla, hafifçe, "Ne yapıyor? Baba, ne oluyor?" diye söylenirken, tırnaklarını babasının eline batırdı.

Set Beyi, "Ölüyor!" dedi.

Çocuk, "Ölüyor!" diye yineledi ve karı-

şık düşüncelere dalmış gibi oldu.

Ama yaşlı kadın, bir daha dudaklarını kıpırdattı ve sanki yardım ister gibi kemikli ellerini dışarıda parlayan denize doğru uzatarak, tiz bir sesle, "Jins, Jins, bana yardım et, sen su üzerindesin... Tanrı başkalarına acısın," diye bağırdı. Sonra kolları sarktı ve karyolanın hafifçe gıcırdadığı duyuldu; Trin Jans artık yaşamıyordu.

Çocuk derin bir soluk aldı ve solgun gözlerini babasma dikerek, "Hala ölüyor mu?" diye sordu.

Set Beyi, "Tamamladı..." diyerek çocuğu kollarına aldı: "O artık bizden çok uzakta, yüce Tanrı'nın yanında."

Çocuk da, "Yüce Tanrı'nın yanında," diye yineledi; bunun üzerinde düşünmek ister gibi bir süre sustu, sonra, "Yüce Tanrı'nın yanında iyi midir?" diye sordu.

Hauke, "Evet, en iyisi budur!" dedi; ama ölenin son sözleri onun içinde ağır bir yankı yapmıştı; kendi kendisine hafifçe, "Tanrı başkalarma acısın!" dedi. Yaşlı büyücü ne demek istiyordu? Yoksa ölenler peygamber mi oluyordu?

Trin Jans'ın yukarıda kilise yanında gömülmesinden sonra, halk bütün kuzey Fries'i korkutmuş olması gereken türlü yıkımlar ve görülmemiş börtü böcekler konusunda konuşmaya başladı. Gerçekten, kilise kulesinin ucundaki altın horoz, Latare pazar gününde bir kasırga yüzünden

yere yuvarlanmıştı; sonra şu da doğruydu: Yaz ortasmda gökten kar gibi çok miktarda böcek yağmıştı; öyle ki, göz gözü görmüyordu. Sonra bunlar, tarlalara yığılıp dört parmak kalınlığında bir tabaka oluşturmuştu. Hiç kimse daha önce böyle bir şey gördüğünü anımsamıyordu. Daha sonrası: Eylül sonunda baş uşakla hizmetçi kız Ann Grete, ürettikleri ürünü ve tereyağını kent pazarına götürmüşlerdi; döndüklerinde, arabadan inerken yüzleri korkudan bembeyaz kesilmişti. Arabanın geldiğini duyarak dışarıya koşan hizmetçiler, "Ne oldu, ne var?" diye bağırdılar.

Geniş etekli bir giysi giymiş olan Ann Grete, büyük mutfağa girdi. Kızlar bir daha,

"Anlatsana yahu; kaza nerede oldu?" diye sordular.

Ann Grete, "Ah, yüce İsa bizi korusun!" diyerek konuşmaya başladı: "Suyun öte yakasında oturan yaşlı Mariken vom Ziegelhof'u tanırsınız... biz her zamanki gibi tereyağımızla eczane köşesinde dururken, o anlattı ve İven Johns da, bunun bir yıkım belirtisi olduğunu söyledi; bütün kuzey Fries üzerine bir yıkım çökecek, inan bana Ann Grete; (kız sözün burasında sesini yavaşlattı) Set Beyi'nin kır atı da sağlam ayakkabı değilmiş hani," dedi. Öteki kızlar, "Şışşt, şışşt!" diyerek onu uyardılar.

"Evet, evet, beni ne ilgilendirir! Ama öte

yakada durum, bize göre daha kötü; orada yalnızca sineklerle böcekler değil, gökten kan bile yağmış; sonra, pazar sabahı, papaz yıkanma leğenine baktığı zaman, bunun içinde bezelye büyüklüğünde beş tane ölü kafası görmüş ve herkes buna bakmak için oraya gitmiş; ağustos ayında korkunç ve kırmızı kafalı tırtıllı böcekler oralara gelerek ekin, un, ekmek ve buldukları her şeyi yemişler; onlara karşı ateş bile işe yaramamış!"

Ann Grete birdenbire sustu; hizmetçi kızlardan hiçbiri, ev hanımının mutfağa girdiğini duymamıştı.

Elke, "Ne konuşuyorsunuz orada? Bunları bey duymasın!" dedi ve ötekiler anlatmak istedikleri zaman da ekledi: "Anlatmanın gereği yok; yeterince işittim. İşlerinizin başına gidin, bu size daha çok sevap kazandırır!" Sonra Ann Grete'yi odaya alarak pazar alışverişinin hesabını gördü.

Böylece, boşinancın ürünü olan öyküler, Set Beyi'nin evinde ve ev sahipleri katında bir destek bulamadı; ama öteki evlere, özellikle gecelerin uzamasıyla daha kolaylıkla yayıldıkça yayıldı. Bunlar herkesin üzerine ağır bir hava gibi çökmüştü; kuzey Fries'in başına büyük bir yıkımın geleceğini öngören dedikodular yayıldıkça yayıldı.

***

Ekim ayında, Noel'den önceydi. Bir gün önce, kuzeybatıdan güçlü bir rüzgar esti;

akşamleyin gökte yarım ay parlıyor, ayın önünden koyu kahverengi bulutlar geçip gidiyor ve yerde gölgelerle solgun ay ışığı birbirini kovalıyordu. Set Beyi'nin odasında akşam sofrası yeni kaldırılmış, uşaklar hayvanlara bakmak üzere ahıra gönderilmişti. Hizmetçi kızlar, fırtına içeri sokularak zarar yapmasın diye evin çevresinde ve bodrumlarda kapı ve pencere kapaklarının iyice kapalı olup olmadığına dikkat etmek zorundaydılar. Hauke, şimdi içerde karısıyla pencere yanında duruyordu; gündüzü dışarıda set üzerinde geçirmişti. Oraya, öğleden önce erkenden yaya olarak gitmiş, seddin zayıf görünen noktalarına sivri direklerle toprak ya da kil dolu çuvalların taşınmasını buyurmuştu; dalgalar sedde zarar vermeye başladıkça kazıkları çakarak çuvallarla engel olmaları için her yere adamlar koymuştu. En çok adamı eski setle yeni seddin birleştiği kuzeybatı köşesine yerleştirmişti ki, bunlar ancak büyük bir zorunluluk durumunda gösterilen yerden ayrılabileceklerdi.

Onları yerlerinde bırakarak, yaklaşık çeyrek saat önce sırılsıklam ve saçları dağınık bir durumda eve gelmişti. Şimdi kulaklarını, kurşunla tutturulmuş pencere gözlerine çarpan rüzgarın sesine vererek sanki düşünmüyormuş gibi boş ve ıssız geceye bakıyordu. Cam çerçevenin içindeki duvar saati sekizi çalmıştı. Annesinin yanında

duran çocuk başını korkarak onun eteğine gizledi ve ağlayarak, "Klaus, benim Klausum nerede?" diye seslendi.

Böyle sormaya hakkı vardı, çünkü martı, geçen yıl olduğu gibi bu yıl da artık kış seferine çıkmamıştı. Babası soruyu işitmedi, annesiyse çocuğu kollarına alarak,

"Senin Klaus ambarda, orada sıcakta oturuyor," dedi.

Wienke, "Niçin, bu iyi mi?" diye sordu.

"Evet iyi!"

Hala pencere önünde duran ev sahibi, "Elke, artık dayanamayız, hizmetçi kızlardan birini çağırsana, rüzgar pencereleri zorluyor, kapakların vidalanması gerekirdi!" dedi. Hanımının buyruğu üzerine hizmetçi kız dışarı çıktı. Mantosunun uçuşu pencereden görülüyordu; ama kenetleri çözdüğü zaman rüzgar elindeki kapağı alarak pencereye fırlattı, böylece birkaç göz cam parçalanarak odaya dağıldı ve lambalardan biri duman çıkararak söndü. Hauke, yardım etmek için kendisi çıkmak zorunda kaldı; kapaklar ancak güçlükle yerine konabildi. İçeri girerlerken, kapıyı açtıkları zaman, rüzgar peşlerinden içeri saldırarak, duvara dayalı dolap içindeki gümüş ve camları şangırdattı. Başlarının ucunda, evin üzerindeki direkler çatırdıyor, sanki fırtına çatıyı duvarlardan koparmak istiyor gibiydi. Ama Hauke yeniden odaya girmedi. Elke onun harman yerinden geçerek

ahıra yürüdüğünü gördü ve "Kır atı, kır atı, John çabuk ol!" diye seslendiğini işitti. Sonra saçları karışmış durumda, parlayan kül rengi gözleriyle odaya girerek, "Rüzgar kuzeybatıya yön değiştiriyor; ilk yarım yükselme dalgalarında rüzgar yoktu; ben böyle bir fırtına görmedim!" dedi.

Elke bembeyaz kesilmişti, "Bir daha mı gitmen gerek?" diye sordu.

Kocası onun iki elini yakalayarak kendi eline bastırdı; "Gitmeliyim Elke," dedi.

Elke yavaş yavaş koyu gözlerini ona kaldırdı ve birkaç saniye birbirlerine baktılar, ama bu sonsuzmuş gibi uzun sürmüştü. Sonra kadın, "Evet Hauke, biliyorum; bunu yapman gerek!" dedi.

Dışarıda, kapının önünde sesler duyuldu. Elke onun boynuna atıldı ve sanki bir an için bırakmayacak gibi oldu; ama bu, ancak bir an sürmüştü. Hauke, "Bu bizim savaşımızdır, siz burada güvendesiniz; şimdiye dek bu eve dalgalar ulaşamadı; Tanrı'ya dua et, beni de bırakmasın!" dedi.

Hauke pardösüsünü giydi, karısı dikkatle boynunu bir atkıyla sardı. Bir şey söylemek istediyse de titreyen dudakları buna engel oldu.

Dışarıda kır atın kişnemesi, fırtınanın çığlığı içinde bir davul sesi gibi geliyordu. Elke kocasıyla dışarıya çıkmıştı, yaşlı dişbudak ağacı kopacak gibi çatırdıyordu. Uşak, "Atlayın bey, kır at kuduruyor, ner-

deyse dizginleri koparacak!" dedi. Hauke karısını kucaklayarak, "Güneş doğarken buradayım!" dedi.

Atına biner binmez, hayvan şaha kalktı ve sonra çarpışmaya atılan bir savaş atı gibi, üzerindeki biniciyle tepeden aşağı, gecenin ve fırtınanın içine fırladı.

Arkasından yalvaran bir çocuk sesinin, "Babam, babam, sevgili babacığım!" diye bağırdığı duyuldu.

Wienke, karanlıkta hızla uzaklaşanın arkasından gitmiş, ama bir süre sonra bir toprak yığınına çarparak düşmüştü.

Uşak İven Johns, ağlayan çocuğu annesine getirdi; kadın, dallarıyla havayı kamçılayan dişbudak ağacının gövdesine yaslanmış, dalgın dalgın kocasının yittiği yöne, karanlığa bakıyordu. Fırtına ve deniz sesi bir an için kesildiğinde, birdenbire korkuyla irkildi, şimdi her şeyin kocasını yakalamak istediğini, yakalaymca da ortalığın yeniden dinginleşeceğini sanıyordu. Dizleri titriyor, fırtına onun dağılmış saçlarıyla oynuyordu. John, "İşte çocuk, hanımım, iyi tutun!" diyerek küçüğü annesinin kollarına bıraktı.

"Çocuk mu? Kızım, seni unutmuşum. Wienke, Tanrı beni bağışlasın!" dedi ve onu ancak sevginin yapabileceği gibi sıkı sıkı göğsüne bastırdı. Sonra onunla birlikte diz çökerek, "Tanrım ve benim İsam! Bizi dul ve yetim bırakma! Onu koru Tanrım!

Onu ancak sen ve biz tanıyoruz!" diye yalvardı. Fırtına dinmiyor, sanki bütün dünyayı büyük gümbürtülerle yok etmek ister gibi sürüyordu.

John, "Eve girin hanımım, gelin!" diyerek her ikisinin de eve ve odaya girmelerine yardım etti.

Set Beyi Hauke Haien kır atının üzerinde sedde doğru koşuyordu. Günler boyu yağmur yağdığı için yolda temel kalmamıştı; ama ıslak ve çekici balçık sanki hayvanın tırnaklarını yakalayamıyor, at sanki altında sert yaz toprağı varmış gibi koşuyordu. Gökte bulutlar yabanıl bir kovalamayla uçuşuyorlardı; aşağıdaki ova, açık ve belli olmayan, devinen gölgelerle dolu bir çöl gibi geliyordu; seddin gerisindeki sudan, her şeyi yutmak ister gibi gittikçe yükselen boğuk sesli bir gürültü duyuluyordu. Hauke, "İlerle kır atım, bugün en kötü yolumuzu yapıyoruz!" diye bağırdı.

Atın tırnakları altında ölümle pençeleşen bir ses işitir gibi oldu ve dizginini çekerek çevresine bakındı: Yanda, tam karanın üzerinde yarı uçan, yarı fırtınanın sürüklediği, alaycı sesler çıkararak beyaz bir martı sürüsü geçiyordu; bunlar karada konacak yer arıyorlardı. Martılardan biri (ay ışığı ara sıra bulutların arasından sızıyordu) yolda ezilmişti; atlı, bunun boynunda kırmızı bir bant görür gibi oldu ve "Klaus, zavallı Klaus!" dedi.

Bu, çocuğunun kuşu muydu? Atla üzerindekini tanıyarak onlara sığınmak mı istemişti, bilmiyordu. Bir daha, "İleri!" diye haykırmasıyla, kır at yeniden atılmak üzere şahlandı; o sırada fırtına birdenbire kesildi ve ortalığı ölüm sessizliği kapladı; ancak bir saniye geçmişti ki, fırtına, tazelenmiş bir öfkeyle yeniden saldırdı; ama o aralık kulağına insan sesleri ve yollarını şaşıran köpeklerin havlamaları da gelmişti; başını köyüne doğru döndürdüğü zaman, açılıveren ay ışığında, tepelerin üzerinde ve evlerin yanında adamların yüklü arabalarla uğraştıklarını gördü. Bir an için başka arabaların da hızlı hızlı tepelere çıktığını gördü; sıcak ahırlardan yukarılara güdülen ineklerin böğürmesini işitti. İçinden, "Tanrı'ya çok şükür; kendilerini ve hayvanları kurtarıyorlar!" dedi; sonra da korkuyla bağırdı: "Karım ve çocuğum! Hayır, hayır; bizim tepeye su çıkmaz!"

Ama bunlar bir anda olmuş, hepsi de ancak bir hayalet gibi gözünün önünden geçmişti.

Denizden korkunç bir rüzgar geldi ve atla binicisi dar yoldan buna karşı seddin üzerine doğru atıldılar. Yukarıya vardıkları zaman, Hauke atını zorla durdurdu. Ama, deniz neredeydi? Jeverssand nerede kalmıştı? Karşı kıyı ne olmuştu? Önünde ancak gümbürtüyle gece göğüne yükselen korkunç alacakaranlıkta, birbirleri üstüne

çullanmak isteyen ve arka arkaya sağlam karaya çarpan dağlar gibi dalgaları görüyordu. Ormanın bütün vahşi hayvanları hep birden bağırır gibi bir ulumayla geliyorlardı. Kır at, şaha kalkıyor ve burnunu uzatarak gürültü içinde soluk alıyordu. Atlı, sanki insan gücünün burada sona erdiğini ve şimdi gecenin, ölümün ve hiçliğin egemen olması gerektiğini düşünüyordu.

Ama sonunda kendini toparladı: Eninde sonunda bu bir seldi; ancak böylesini de hiç görmemişti. Karısı ve çocuğuysa, yüksek tepede ve sağlam evde güven içindeydiler.

Ama set, (göğsü gururla kabardı) adamların dediği gibi "Hauke Haien seddi", şimdi setlerin nasıl yapılması gerektiğini kanıtlayabilirdi.

Ama bu ne işti? İki seddin birleştiği köşede durdu; buraya nöbet için yerleştirmiş olduğu adamlar neredeydi? Eski set boyunca kuzeye doğru baktı; çünkü oraya da teker teker adamlar koymuştu. Burada da, orada da kimseyi görmedi; biraz daha dışarı doğru yürüdüyse de, yine yalnız kaldı. Ancak fırtınanın esişi ve denizin gümbürtüsü, uzaklardan gelerek sağır edercesine kulağına çarpıyordu. Atını döndürerek yeniden bırakılmış yere geldi ve gözlerini yeni set hattı boyunca gezdirdi; burada açık olarak, dalgaların daha az bir güçle yuvarlandığı görülüyordu; sanki buradaki başka suydu. "Bu dayanır!" diye söylene-

rek içinden güldü.

Bakışlarını set yönünde ileri dikince gülmesi durdu: Kuzeydeki köşede (acaba orada ne vardı?) koyu renkli bir yığın, olduğu yerde kıpırdıyordu. Büyük bir çabayla kaynaştıklarına göre, onların kuşkusuz insan olmaları gerekirdi! Ama şu anda, onun seddi üzerinde ne istiyor, ne yapıyorlardı? Mahmuzlarını kır atın sağrılarına dayamasıyla, hayvan sahibiyle oraya uçtu. Fırtına genişlemesine saldırıyor ve rüzgar öyle şiddetle esiyordu ki, onları seddin üzerinden yeni toprağa yuvarlayacak gibi oluyordu. At da, binici de, nereye gittiklerini biliyorlardı. Hauke, birkaç düzine adamın çabalayarak birlikte çalıştıklarını ve yeni seddin üzerinde bir oyuk kazılmış olduğunu gördü. Atını zorla durdurarak, "Durun! Durun! Burada hangi şeytani işle uğraşıyorsunuz?" diye bağırdı.

Adamlar, Set Beyi'ni birdenbire kendi aralarında görünce korkudan küreklerini bıraktılar, sözlerini fırtına onlara götürmüş ve kimilerinin kendisine yanıt vermek istediklerini anlamıştı; ama onun solunda bulundukları için, Hauke ancak onların koşuşturmalarını seçebiliyor; söylediklerini fırtına alıp götürüyordu. Şimdi, dıştaki rüzgar insanları birbirinin üzerine fırlattığı için onlar yığınlar halinde duruyorlardı. Hauke çabuk bir bakışla kazılan oyuğa ve yeni kesite bakmadan seddin yukarısına

dek fırlayarak beygiri ve binicisini ıslatan suyu inceledikten sonra gördü ki, daha on dakika çalışmış olsalar sel oyuktan geçmiş ve Hauke toprağı denizin altında kalmış olacaktı!

Set Beyi işçilerden birini atının öteki yanına çağırarak bağırdı: "Söyle artık, burada ne yapıyorsunuz? Ne demek bu?"

Öteki de bağırarak yanıt verdi: "Eski seddin yıkılmaması için, yeni seddin delinmesi gerekiyormuş bey!"

"Neymiş?"

"Yeni seddin delinmesi!"

"Ve yeni toprağın deniz altında kalması mı? Bunu size hangi şeytan söyledi?"

"Hayır efendim, şeytan değil; yardımcı Ole Peters buradaydı; o buyurdu."

Atlının gözlerini öfke bürümüştü, "Beni tanıyor musunuz? Benim olduğum yerde Ole Peters buyruk veremez! Çekilin oradan, gösterdiğim yerlerinize gidin!" diye bağırdı.

Duraksadıklarını görünce, "Uzaklaşın, şeytanın ninesine sığının!" diyerek kır atıyla aralarına sıçradı.

"Bey, sakının!" Kalabalığın içinden biri böyle bağırırken kudurmuş gibi saldıran hayvana karşı küreğini uzattıysa da, bir tekme vuruşuyla küreği yere fırladı, adam da yuvarlandı.

***

Birdenbire, başka bir öbekten, insanın boğazından ancak ölüm korkusu anında çıkabilecek bir bağırma işitildi. Bir an için herkes, Set Beyi'yle kır atı da, inme inmiş gibi durdular. Yalnızca bir işçi kılavuz gibi kolunu uzatmış, eski setle yenisinin birleştiği kuzeybatı köşesini işaret ediyordu. Yalnızca fırtınanın gümbürtüsüyle su sesleri duyuluyordu. Hauke eyeri üzerinde döndü; orada ne oluyordu? Gözleri faltaşı gibi açıldı: "Tanrım! Çatlak bu! Eski sette bir çatlak!" dedi.

Topluluktan bir ses: "Bütün suç sizin Set Beyi! Sizin! Bunu Tanrı'nın katına birlikte götürün!" diye bağırdı.

Hauke'nin öfkeden kızarmış yüzünü ölüm beyazlığı sarmıştı ki, parlayan ay ışığı da bunu daha beyaz yapamazdı. Elleri bitkin bir durumda iki yanına sarkmıştı, dizginleri de zor tutuyordu. Ama bu da kısa bir an sürdü; sonra doğruldu ve ağzından sert bir inleme işitildi. Atını sessizce döndürdü ve hayvan soluk soluğa onunla birlikte set üzerinde doğuya fırladı. Atlı keskin gözleriyle her yanı inceliyor ve kafasında karmakarışık düşünceler birbirini kovalıyordu: Tanrı'nın katına götürecek suçu neydi? Belki onlar, kendisi durdurmasa yeni seddi delmeyi becereceklerdi; ama onun yüreğini sıcak bir duyguyla dolduran ve kendisinin çok iyi bildiği başka bir şey daha vardı: Geçen yaz Ole Peters'in

kötü konuşmaları onu durdurmamalıydı; sorun buydu işte! Eski seddin zayıf olduğunu ancak şimdi anlamıştı ve hiçbir şeye bakmadan işi yürütmesi gerekiyordu; şimdi birdenbire fırtınanın içerisinde, "Tanrım, itiraf ediyorum ki, görevimi iyi yapmadım!" diye bağırdı.

Solunda, tam atın tırnaklarının yanında deniz kaynıyor, önünde, şimdi tam bir karanlık içerisinde tepeleri ve tanıdık evleriyle eski toprak uzanıyordu; gökten gelen zayıf ışık sönmüştü; ancak bir yerden karanlığı delen bir ışık demeti görülüyordu. Bu, adamın yüreğine bir avuntu gibi geldi; ışık, belki de onun evinden, karısından ve çocuğundan gelen bir selam olmalıydı. Çok şükür, yüksek tepede güvenle oturuyorlardı. Kuşkusuz, şimdi başka kimseler de yüksek yerlere çıkmış olmalıydılar. Orada, şimdiye dek hiç görmediği parlaklıkta bir ışık vardı; yukarıda da bir ışık gece karanlığını deliyordu (belki de bu ışık kilise kulesinden geliyordu). Hauke kendi kendine söylendi: "Hepsi de, hepsi de gitmiş olacaklar!

Kuşkusuz, birkaç tepedeki evler yıkılacak, sular altında kalan tarlalar için kötü yıllar gelecek, set ve kapıları onarmak gerekecek! Bunlara katlanacağız. Bana kötülük yapanlara bile yardım etmek isterim; Tanrım, bu insanlara acı!"

Şimdi yana, yeni toprağa bakıyordu;

bunun çevresinde deniz köpürmekle birlikte, içerisinde gece dinginliği vardı. Atlının göğsünden, ister istemez neşeli bir ses yükseldi: "Hauke Haien Seddi dayanacak ve yüz yıl sonra bile iş görecektir!"

Ayaklarının altında gök gürlemesine benzeyen bir ses onu düşlerinden uyandırdı; kır at artık ilerlemek istemiyordu. Ne oluyordu? At geriye sıçradı ve seddin bir parçasının önünde derinlere yuvarlandığını duyumsadı. O, gözlerini açarak bütün düşlemlerini bir yana bıraktı ve eski seddin üzerinde durduğunu anladı; hayvan demin ön ayaklarıyla oraya basmıştı. Elinde olmaksızın atı geri çekti; o sırada ayın üzerindeki son bulut örtüsü de uçmuş; tatlı yıldızlar, köpürerek ve ıslık çalarak aşağıya, eski toprağa saldıran korkunç dalgaları aydınlatmıştı.

Hauke aklını oynatmış gibi oraya baktı; bu insan ve hayvanları yutan bir tufandı. Demin duyumsamış olduğu ışık bir daha parladı, hala aynı tepenin üzerinde yanıyordu. Şimdi yürekliliğini toplayarak alçak toprağa baktığı zaman, önünde, kudurarak aşağı saldıran ve akıllara dehşet saçan burgacın arkasında, henüz ancak yaklaşık yüz adım genişliğinde bir alanın sularla kaplanmış olduğunu gördü. Onun gerisinde, aşağıdan çıkılan yolu açık olarak görebiliyordu. O daha çoğunu da görmüştü; içinde bir kadınla bir çocuğun oturduğu bir araba,

hayır iki tekerlekli küçük bir araba, bütün hızıyla sedde doğru koşup gelmekteydi; acaba fırtınayla uçup gelen ses, küçük bir köpeğin havlaması mıydı? Büyük Tanrı! Bunlar onun karısıyla çocuğuydu; onlar gittikçe yaklaşırken, köpüklü sular da onlara doğru ilerliyordu.

Atlının göğsünden bir çığlık, umutsuz bir çığlık yükseldi: "Elke, geriye, geriye!" Ama fırtına ve deniz acımasızdı; onun sözleri gürültü içinde yitti; ancak pardösüsünü fırtına yakalamış ve az kalsın onu at üzerinden yuvarlayacaktı; arabaysa durmadan saldıran dalgalara doğru uçuyordu. O zaman karısının, kollarını yukarıya, kendisine doğru uzattığını gördü; o da onu görmüş müydü? Kocası için duyduğu özlem ve ölüm korkusuyla güvenli evden mi uzaklaşmıştı? Şimdi son bir sözle ona mı sesleniyordu? Bu sorular beyninde koşuşuyor; ama yanıtsız kalıyordu. Birinden ötekine, her türlü söz duyulmaz olmuştu; kulaklarını ancak dünyanın yıkılmasını andıran gümbürtü dolduruyor, araya başka sesi bırakmıyordu.

Hauke, fırtınanın içinde, "Çocuğum! Ah Elke; sadık Elke!" diye bağırdı. O zaman, yine önündeki seddin büyük bir parçası koparak aşağıya yuvarlandı ve arkasından gürültüyle deniz saldırdı. Aşağıda bir daha, atın başıyla araba tekerleklerinin dehşetli altüst oluşla yukarı fırladıklarını ve sonra

kaynayarak çamurun içinde battıklarını gördü. Tek başına seddin üzerinde kalan atlının büyümüş gözleri başka bir şey görmedi. Kendi kendine, yavaşça, "Her şeyin sonu bu!" dedi ve arkasından, kaygı verici seslerle suyun köyünü kaplamaya başladığı yere, uçuruma doğru inmeye başladı. Evindeki ışığın hala parladığını görüyor; ama artık bu ışığın, biraz önceki kendisini avutan ışık olmadığını biliyordu. Doğrularak kır atını sağrılarından mahmuzladı, hayvan yere yuvarlanacakmış gibi arka ayakları üzerinde doğruldu. Ama adamın gücü onu aşağı doğru zorluyordu; yürüyüşe çıktığında sık sık seslendiği gibi, "İleri!" diye bağırdı ve sonra, "Tanrım, beni al; başkalarını esirge!" diye ekledi.

Bir mahmuz daha; kır atın, fırtına ve dalgaların üzerinde yükselen bağırması, sonra aşağıdan, yuvarlanan dalgalardan gelen boğuk bir ses, kısa bir direnme...

Parlak ay yukardan bakıyordu; ama aşağıda, seddin üzerinde, az sonra eski toprağı hemen hemen büsbütün kaplamış olan yabanıl sudan başka yaşam belirtisi kalmamıştı. Ancak, Hauke Haien çiftliğinin tepesi hala tufan üzerinde yükseliyordu; hala oradan ışık demetleri geliyor ve evlerin yavaş yavaş karardığı yüksek arazide bulunan kilise kulesindeki tek fener de, titrek ışıklarıyla köpüklü dalgaların üzerini aydınlatıyordu."

***

Anlatan sustu; ben çoktandır önümde duran bardağa elimi uzattımsa da ağzıma götüremedim, elim masanın üzerinde kaldı.

Ev sahibim, "İşte bu, Hauke Haien'in öyküsüdür," diyerek yeniden söze başladı:

"Bunu size, en iyi bildiğim biçimde anlatmaya çalıştım. Kuşkusuz, Set Beyimizin evindeki yönetici kadın size bunu başka türlü de anlatmış olabilirdi; çünkü, öykünün içinde şunlar da vardır: Beyaz at iskeleti; selden sonra eskisi gibi yeniden ay ışığında Jever adasında görünür olmuş ve bütün köy halkı bunu gördüklerini ileri sürmüşlerdir. Şunlar kesin olarak bilinmektedir: Hauke Haien, karısı ve çocuğu bu selde boğulmuştur; yüksekteki kilise avlusunda onların mezarını bile bulamadım. Belki de cesetler, seddin delindiği yerden denize sürüklenmiş ve oradan sonsuz denize karışmışlardır; böylece insanlardan kurtularak dinginliği bulmuşlardır. Ama Hauke Haien Seddi, bugün yüz yıl sonra bile hala ayakta durmaktadır. Yarın kente giderken, yolun yarım saat uzamasından çekinmezseniz, bu seddi atınızın ayakları altında görebilirsiniz.

Bir zamanlar Jewe Manners'in, seddi yapan için, torunları konusunda söylediği sözler, gördüğünüz gibi gerçekleşmemiş-

tir; böyledir işte bey: Sokrates'e zehir içirdiler ve efendimiz Hazreti İsa'yı çarmıha gerdiler! Bu gibi şeyler artık son zamanlarda kolay kolay olmuyor; ama ensesi kalın bir zorba ya da kötü bir kimsenin azizlerden sayılması ya da kendimizden bir derece yüksek olan becerikli birinin hayaletler arasında yer alması; bunlar her zaman olabilen şeylerdir."

Adamcağız bunları söyledikten sonra ayağa kalktı ve dışarıyı dinleyerek, "Orada durum değişmiş," dedi ve penceredeki yün örtüyü çekti. Dışarıda parlak bir ay ışığı vardı. Sonra sözünü sürdürerek, "Bakın, yardımcılar geliyor, işte, dağılıyorlar; evlerine gidecekler. Öteki kıyıda yıkılan bir yer yok sanırım; su inmiş," dedi.

Ben onun yanında durarak dışarı baktım, yüksekteki bu pencereler, seddin hizasından yukarıda bulunuyorlardı. Durum onun dediği gibiydi. Bardağı elime aldım ve kalanını içerek, "Bu akşam için teşekkür ederim, sanırım artık uyuyabiliriz!" dedim. Ufak tefek öğretmen, "Uyuyabiliriz; size bütün yüreğimle iyi geceler dilerim!" dedi.

Aşağı inerken, koridorda, konukevinde bırakmış olduğu haritayı almaya gelmiş olan Set Beyi'ne rastladım. Bana, "Her şeyi atlattık. Ama bizim öğretmen sizi sanırım iyice aydınlatmış olmalı, o vaizlerdendir!" dedi.

"Evet, akıllı bir adama benziyor!"

"Doğru, kuşkusuz öyle... ama sanırım gözlerinize güvenirsiniz. Öte yanda, önceden söylediğim gibi, set yıkılmıştır!"

Ben omuzlarımı silkerek, "Bunun üzerine uyumak düşer! İyi geceler dilerim, Set Beyi!" dedim.

O gülüyordu: "İyi geceler!"

Ertesi sabah, geniş ve yıkık alanın üzerinde yükselen altın gibi parlak güneş ışığının altında, Hauke Haien Seddi üzerinden atımla kente doğru yola çıktım.

Uçsuz bucaksız

Sonbahar sonlarına doğru, bir ikindi vakti, temiz giyinmiş bir ihtiyar yavaş yavaş caddeden aşağı doğru iniyordu. Modası geçmiş, tokalı ayakkabılarının tozuna bakılırsa, üzerinde bir gezintiden eve dönüş hali vardı. Altın topuzlu uzun kamış bastonunu koltuğunun altında taşıyordu. Bembeyaz saçlarıyla tezat teşkil eden ve kaybolmuş bütün gençliğini içlerinde aksettiren siyah gözleriyle kah sakin sakin etrafına, kah akşam güneşinin son ışıkları altında uzanan şehre bakıyordu. Hali, genellikle bir yabancıyı andırıyordu; geçip gidenlerin pek azı onu selamlıyor, bazıları ise, gayri ihtiyari, o ciddî gözlere bakmaktan kendini alamıyordu. Nihayet sivri çatılı, yüksek bir evin önünde durup bir kere daha şehre doğru baktı ve eve girdi Kapı çıngırağı çalınınca koridora bakan gözetle-

me penceresinin yeşil perdesi açılıp ihtiyar bir kadın yüzü göründü. Adam, ona kamış bastonu ile işaret etti ve güneylilere has bir şive ile: "Daha ışığı yakmadın mı?" dedi. Kadın ise, buna perdeyi indirmekle karşılık verdi, ihtiyar, geniş sofadan ilerleyerek, duvarlarında porselen vazolu meşe dolapların bulunduğu bir ara odaya geldi. Hemen karşıdaki kapıdan bir koridora geçti; burada evin arkasındaki üst kat odalara giden küçük bir merdiven vardı. Bu merdivenden yavaş yavaş yukarı çıktı, bir kapıyı açtı ve sonra büyücek bir odaya girdi. Burası sessiz ve tam dinlenilecek bir yerdi. Duvarın biri hemen hemen dosya ve kitap dolaplarıyla kaplanmıştı, diğerlerinde ise, insan ve manzara resimleri asılı idi. Üzerinde açık kitapların darmadağın bulunduğu yeşil örtülü masanın önünde kırmızı kadife yastıklı, hantal bir koltuk duruyordu, ihtiyar, şapka ve bastonunu bir köşeye koyduktan sonra koltuğa oturdu, kenetlenmiş elleriyle gezintiden ileri gelen yorgunluğunu gideriyormuş gibi bir hal aldı. O böyle otururken hava yavaş yavaş kararadı. Nihayet duvardaki tabloyu pencereden giren ay ışığı aydınlattı ve parlak ışık şeridi ilerledikçe ihtiyarın gözleri de, gayri ihtiyari, bunu takip etti. Neden sonra bu şerit sade, siyah çerçeveli küçük bir resme kadar uzandı, ihtiyar yavaşça:

"Elisabeth!" dedi. Bu sözü söyler söy-

lemez zaman değişivermişti; artık gençlik günlerini yaşıyordu.

Çocuklar

Bir anda küçük, sevimli bir kız ona doğru yaklaştı. Adı Elisabeth, yaşı olsa olsa beş kadardı. Kendisinin yaşı da kızınkinin iki misli vardı. Kızın boynundaki kırmızı eşarp, kahverengi gözlerine ne kadar da yakışıyordu.

"Reinhard! Tatiliz, tatil! Bütün gün okul yok; bugün de yok, yarın da." diye bağırıyordu. Reinhard, koltuğunun altındaki yaz-boz tahtasını sokak kapısının arkasına bırakıverdi, sonra ikisi birden evden bahçeye, bahçe kapısından çayıra koştular. Beklemedikleri tatil onlar için büyük bir sevinç vesilesi oldu.

Reinhard, Elisabeth'in yardımı ile yeşil çalılardan bir ev yapmıştı. Bunun içinde yaz akşamlarını geçirmek istiyorlardı, ama içinde oturacak yer yoktu. Reinhard, hemen işe koyuldu. Çivi, çekiç ve gerekli tahtalar hazırdı. O, bu işlerle meşgulken, Elisabeth, bayırda geziniyor ve eteğine yüzük şeklinde yabanî ebegümeci tohumları topluyordu; bunlardan kendisine bilezik ve kolye yapacaktı, Reinhard, birkaç çiviyi eğri çaktıysa da, sonunda oturacak bir yer yapabilmişti.

Tekrar dışarıya çıktığı zaman kız ondan çok uzakta, çayırın öbür ucunda bulunu-

yordu. "Elisabeth, Elisabeth!" diye seslendi ve kız çağırıldığını duyunca, bukleli saçları uça uça, koştu geldi. Erkek çocuk: "Gel", dedi. "İşte evimiz bitti.

Güneş altında çok durdun, içeri gel, yeni kanepemize oturalım. Sana bak neler anlatacağım." Sonra her ikisi de, içeri girip yeni kanepeye oturdular. Elisabeth, eteğindeki yuvarlak tohumları alıp uzun iplere diziyordu. Reinhard, anlatmaya bağladı: "Vaktiyle üç çıkrıkçı kadın varmış..."

Anlatmaya başladı:

"Vaktiyle üç çıkrıkçı kadın varmış..."

Elisabeth: "Oho... Ben bunu ezbere biliyorum; hep aynı şeyleri anlatmasan olmaz mı?" dedi. Bunun üzerine Reinhard, "Üç Çıkrıkçı Kadın" hikayesini anlatmaktan vazgeçti ve bunun yerine "Aslan Tuzağına Düşen Zavallı Adam"ın hikayesine başladı: "Vakit geceymiş, biliyor musun? Hem de çok karanlık bir gece: Aslanlar uyuyorlarmış, uykuda arasıra esneyip kırmızı dillerini dışarı çıkarıyorlarmış. Bir ara adam irkilmiş ve sabah oluyor sanmış. Çünkü birdenbire etrafında parlak bir ışık belirmiş, başını kaldırıp bakmış... Bir de ne görsün, önünde bir melek durmuyor mu? Melek, ona eliyle işaret ederek, hemen bir kayanın içine girip kaybolmuş." Elisabeth, can kulağıyla dinlemişti. "Melek mi?" dedi, "Kanadı da var mıymış?" Reinhard: "Canım

bu bir masal, zaten dünyada melek diye bir şey yok ki..." dedi.

Kız: "Sus Reinhard, günah" dedi ve arkadaşının yüzüne dik dik baktı. Fakat çocuk buna ısrarlı bakışlarla karşılık verince, kız, tereddütle sordu: "Öyleyse niçin annem, teyzem ve okuldakiler de hep bundan bahsediyorlar?"

Erkek çocuk: "Ne bileyim ben" diye cevap verdi.

Elisabeth: "Peki, acaba aslanlar da mı yok?" dedi.

"Aslan mı? Hiç aslan olmaz olur mu? Hindistan'da. Oradaki din adamları aslanları arabalarına koşup çölü geçerlermiş. Büyüyünce ben de oraya gitmek isterim. Orası buradan bin defa daha güzeldir, çünkü orada kış yok ki... Sen de oralara benimle beraber gelir misin, ha?

Elisabeth: "Evet, ama benim annemle senin annen de olursa" dedi.

Reinhard: "Olmaz, onlar o zamana kadar kim bilir ne kadar ihtiyar olurlar, bizimle gelemezler ki... "Evet, ama bana da yalnız başıma müsaade etmezler." "İster istemez edecekler, çünkü o zaman karım olacaksın ve sana kimse emredemeyecek."

"Fakat annem muhakkak ağlar."

Reinhard, sertçe: "Tekrar geleceğiz ya... Sen şimdi bana doğruyu söyle: Benimle gelmek ister misin? Yoksa yalnız giderim ve bir daha da dönmem."

Küçük kız, ağlamaklı olmuştu: "Öyle dargın bakma, Hindistan'a beraber gelmek isterim" dedi. Reinhard, büyük bir sevinçle kızı ellerinden yakaladı ve onu dışarıya çıkardı: "Hindistan'a, Hindistan'a" diye şarkı söyleyip kızla beraber döndü, döndü; kızın boynundaki mendil uçmuştu.

Reinhard, birdenbire kızı bırakıp, ciddiyetle: "Verdiğin söz bir şey ifade etmez, sende cesaret ne gezer" dedi.

Tam bu esnada bahçe kapısından: Elisabeth, Reinhard!" diye seslendiler.

Çocuklar: "Buradayız, buradayız!" dediler ve elele tutuşarak eve doğru koştular. Ormanda çocuklar, hep böyle beraber yaşıyorlardı: Kız, erkeğe karşı genelde çok sakin, erkek ise ona çok haşin davranıyordu, fakat bütün bunlar onları birbirlerinden ayıramıyordu: Bütün boş vakitlerini kışın annelerinin kapalı odasında, yazın kır ve tarlada olmak üzere bir arada geçiriyorlardı.

Bir gün, Elisabeth, Reinhard'm gözü önünde öğretmeni tarafından azarlanınca, öğretmenin nazarı dikkatini kendi üzerine çekmek için, erkek, yaz-boz tahtasını öfke ile sıraya vurdu. Fakat bu hareketin farkına bile varılmamıştı; ama Reinhard da, coğrafya dersine olan ilgisini kaybetmişti; bunun yerine uzun bir şiir karalıyordu: Bu şiirde kendini yavru bir kartala, öğretmeni de bir alakargaya benzetiyordu, Elisabeth

ise, beyaz bir güvercindi. Kartal, kanatları gelişince, alakargadan intikam almaya and içiyordu. Genç şairin gözlerinde şahsına itimattan doğan yaşlar birikmişti. Eve dönünce ilk işi beyaz yapraklı küçük ve saklayabileceği bir defter temin etmek oldu. İlk sayfalarına özene bezene ilk şiirini yazdı. Kısa bir zaman sonra başka bir okula kaydoldu, burada haliyle kendi yaşındaki erkek çocuklarla arkadaş oldu fakat bu, Elisabeth'le olan ilişkilerine zarar vermedi.

Zamanında defalarca anlattığı masallardan kızın en çok hoşuna gidenleri şimdi yazmaya başladı. Bu sırada onda, bunlara kendi fikirlerinden bir şeyler katmak hevesi de uyanmıştı. Fakat her nedense bunda bir türlü başarılı olamıyordu. Onları ancak işittiği şekilde yazıyordu. Sonradan bu sayfaları Elisabeth'e veriyor, o da bunları özenle komodinin gözünde saklıyordu. Akşamları, arasıra, Reinhard'ın kendi eliyle yazdığı defterden bunları annesine okuması delikanlıya sonsuz bir sevinç veriyordu. Aradan yedi yıl geçmişti. Reinhard, tahsilini tamamlamak için memleketten ayrılmak mecburiyetindeydi. Elisabeth ise, günlerin Rein-hard'sız nasıl geçebileceğini bir türlü kavrayamıyordu. Fakat bir gün Reinhard'ın verdiği şu söz onu sevindirdi: Her zaman olduğu gibi Reinhard, ona masallar yazıp, annesine yazdığı mektup-

ların içinde gönderecek ve Elisabeth de ona, hoşuna gidip gitmediğini yazacaktı. Ayrılık günü yaklaşıyordu, fakat o arada Reinhard'ın mısraları da birbirini takip etmekteydi. Gerçi defteri dolduran bütün şiirlere, Elisabeth vesile olmuştu, ama bütün bunlar Elisabeth için bir muammadan öteye gidemiyordu. Nihayet haziran geldi, Reinhard'ın gitmesine bir gün kalmıştı. Bu vesile ile bir defa daha, eğlenceli bir gün geçirmek istiyorlardı.

Bu maksatla yakın bir korulukta kalabalık bir kır eğlencesi tertip edildi. Ormanın kenarına kadar birkaç saat süren yolu, arabalarla katettikten sonra, kumanyaları sırtlayarak yürüyüşe devam ettiler, bir çam koruluğundan geçtiler; burası loş ve serin bir yerdi, her taraf küçük küçük çam pürleri ile doluydu; yarım saatlik yürüyüşten sonra küçük bir kayın ormanına geldiler; burası ise, tamamen aydınlık ve yemyeşildi; güneş ışınları gür yapraklı dallar arasından kırılarak aksediyor ve bir sincap, başları üstünde oradan oraya sıçrıyordu. Nihayet meydan gibi bir yere geldiler, burada kaym ağaçlarının dalları birleşerek sanki şeffaf bir kubbe meydana getirmişti; oturmak için buradan daha güzel bir yer olamazdı. Elisabeth'in annesi kumanyayı dağıtmak üzere sepetlerden birini açtığı sırada ihtiyar bir bay, kumanyayı eline alarak bağırdı:

"Ey, küçük yaramazlar, etrafıma toplanın bakalım, söyleyeceklerimi kulaklarınızı açıp dikkatle dinleyin. Her birinize ikişer tane kuru sandviç verilecek, tereyağını evde unutmuşuz, herkes katığını kendisi arayıp bulacak. Becerikliler için ormanda kafi miktarda çilek var. Hiçbir şey bulamayan ekmeğini kuru kuru yemeye mecburdur, zaten hayatta da hep böyle değil mi? Sözlerimi anladınız mı?"

Çocuklar: "Evet efendim!" diye cevap verdiler.

İhtiyar: "Peki, ama söyleyeceklerim henüz bitmedi: Biz ihtiyarlar hayatta çok yorulduk, onun için evde kalacağız, yani bu ağacın altında; patatesleri soyup ateş yakacak ve sofrayı hazırlayacağız, saat on iki olunca yumurtaları pişireceğiz. Bütün bunlara mukabil her biriniz getireceğiniz çileklerin yarısını bize vereceksiniz ki yemeğin üstüne bir şeyler hazırlayalım. Artık istediğiniz yöne gidebilirsiniz, ama hile yapmak yok."

Çocuklar, söylenenleri muzip bir çehre ile dinliyorlardı, ihtiyar, tekrar:

"Durun!" diye bağırdı ve şöyle devam etti:

"Şunu da küçük kafalarınıza iyice yerleştirin ki, bir şey bulamayıp eli boş dönenler bizden de bir şey koparamayacaktır, ha!"

Gençler de aynı fikirde idiler ve ikişer ikişer dağılmaya başladılar.

Reinhard: "Gel Elisabeth, ben çileklerin yerini biliyorum; ekmeğini kuru kuru yemene gönlüm razı olmaz" dedi. Elisabeth, hasır şapkasının yeşil bağlarını düğümleyerek koluna astı ve:

"Haydi, gidelim sepetimiz de hazır" diye cevap verdi.

Böylece, birlikte ormanın derinliklerine daldılar. Burası, ağaçların gölgelediği ıslak ve ıssız yerlerdi, sadece ta yukarılarda yırtıcı kuşların bağrışmaları işitiliyor, fakat kendileri görünmüyordu. Bazen bitkiler o kadar sıklaşıyordu ki, Reinhard, kah bir dalı kırarak, kah yana doğru çekerek Elisabeth'e yol açmak için önden gitmek mecburiyetinde kalıyordu. Fakat çok geçmemişti ki, arkadan Elisabeth'in kendisini çağırdığını işitti, arkasına döndü.

Elisabeth:

"Reinhard! Beni bekle" diye bağırıyordu.

Fakat Reinhard, onu bir türlü göremiyordu, nihayet epey uzakta çalılarla mücadele ettiğini fark etti. Küçücük başı yaban otlarının üzerinden zorlukla görülebiliyordu. Reinhard, gerisin geri koştu ve kızı yaban otlarının arasından kurtardı, mavi kelebeklerin çiçekten çiçeğe uçuştuğu bir boşluğa getirdi. Kızın ıslanmış saçlarını yüzünden kaldırdı, hasır şapkasını onun istememesine rağmen, başına giydirdi. Elisabeth, nihayet olduğu yerde durup derin bir nefes

alarak:

"Senin çilekler nerede kaldı?" demekten kendini alamadı.

Reinhard:

"Buradaydı, fakat kaplumbağalar bizden evvel davranmışlar, belki de sansarlar, o da değilse cinler" dedi.

Kız:

"Doğru, bak yaprakları hala duruyor; fakat bir daha cinlerden bahsetme; gel, daha arayalım, ben hiç yorulmadım" diyerek ona kuvvet verdi. Önlerine bir dere çıktı, öte taraf yine ormandı. Reinhard, Elisabeth'i kollarına alarak öbür tarafa geçirdi. Bir müddet sonra ağaçların karanlığından kurtularak ışığa kavuştular.

Kız bu arada: "Burada muhakkak çilek vardır; burnuma tatlı tatlı kokular geliyor" dedi. Bu güneşli meydanda epey arandılar, hiçbir şey bulamadılar.

Reinhard:

"Yok işte", dedi, "sadece yaban otlarının kokusu."

Her yer ahududu çalılıkları ve diğer dikenlerle doluydu; çayırlar arasında yer yer boşlukları dolduran yaban otları etrafa keskin bir koku yaymaktaydı.

Elisabeth:

"Burası çok ıssız, acaba bizimkiler neredeler?" diye sordu. Reinhard ise, bu gelişin bir de dönüşü olduğunu düşünmemişti:

"Biraz bekle, rüzgarın nereden geldi-

ğine bakayım" diyerek parmağını havaya kaldırdı. Fakat rüzgardan eser yoktu. "Hişşt!.." dedi.

Elisabeth,"sus bakayım, onların konuştuklarını işitir gibi oldum. Şu tarafa doğru bir bağır bakalım." Reinhard, ellerini ağzına koyarak, o tarafa doğru bağırdı:

"Buraya gelin!"

Ses karşı taraftan:

"Gelin!" diye aksi seda yapınca, Elisabeth:

"Cevap veriyorlar!" diye sevinerek ellerini çırptı.

Reinhard: "Hayır, cevap vermiyorlar, sesim yankı yapıyor" dedi.

Elisabeth, Reinhard'ın elini tutarak: "Çok korkuyorum" diye sızlandı.

Reinhard: "Hayır, korkmamalısın. Burası çok güzel!.. Şu çalıların gölgesine otur; biraz dinlenelim, ötekileri nasıl olsa buluruz, merak etme."

Elisabeth, bir kayın ağacının gölgesine oturarak, dikkatle etrafını dinlemeye başladı; Reinhard ise, ondan birkaç adım ötede bir ağaç kütüğüne ilişmiş onu süzüyordu. Güneş tam tepede, vakit öğle ve sıcak son haddindeydi. Altın sarısı, mavi böcekler vızıldayarak havada dolaşıyor, etrafı uğultuya boğuyorlardı. Bazen da, ormanın ta derinliklerinden, ağaçkakanların takırtısı ve diğer orman kuşlarının ötüşleri duyuluyordu.

Elisabeth, birdenbire:

"Dinle, çan çalınıyor" dedi.

Reinhard: "Ne tarafta?" diye sordu.

"Arkamızda, işitmiyor musun? Öğle olduğuna işaret bu."

"Şu halde şehir arkamızda; dosdoğru bu istikamete gidersek, bizimkilere rastlamamız lazım." Bunun üzerine geri döndüler, çilek aramaktan vazgeçmişlerdi, çünkü Elisabeth, çok yorulmuştu. Nihayet ağaçlar arasından gülüşmeler işitildi; sonra gözlerine yerdeki beyaz bir örtü çarptı. Kurulmuş sofranın üstünde yığın yığın çilekler duruyordu. Yaşlı bay, önüne bir peçete iliştirmiş, bir yandan bir kızartma parçasını aceleyle kemirirken bir yandan da gençlere ahlaki öğütlerinin kalan kısmını tamamlıyordu.

Reinhard ve Elisabeth'in ağaçlar arasından geldiğini gördükleri zaman küçükler: "İşte geride kalanlar." diye bağrıştılar.

Yaşlı bay: "Buraya!" diye seslendi, "mendillerinizde ve şapkalarınızda ne varsa boşaltın. Gösterin bakalım, neler buldunuz?"

"Açlık ve susuzluk" diye Reinhard cevap verdi.

İhtiyar:

"Hepsi bu kadar ise", diye mukabele edip dolu kaseleri onlara doğru kaldırdı, "kendinize saklayın, daha iyi. Anlaşmayı biliyorsunuz; tembeller bir şey bekleme-

sin." Ama yine de yalvarmalara dayanamadı: Sofra kuruldu, ardıç kuşu da koruluktan ötüyordu. Gün böylece geçti. Fakat bu, Reinhard için boşuboşuna harcanmış bir zaman olmadı, ormanda çilek bulamamıştı ama elde ettiği en kıymetli şeyi ona veren yine de ormandı. Eve döndükten sonra şiir defterine şunları yazdı:

"Bu dağın yamacında çok sakin eser rüzgar;
Sarkan dallar altında oturan bir çocuk var.
Kekik kokularıyla çevrilirken varlığı,
Böcekler velveleye verirler ortalığı.
Sessiz duran ormandan bakarken içerlere,
Kumral buklelerinden güneş süzülür yere.
Guguk uzaktan güler,
Şu an geçer aklımdan;
Orman perisi gibi gözleri var altından."

Böylece o, Reinhard'ın hayalinde sadece himayesine aldığı küçük bir çocuk olarak değil, daha ziyade ilk gençliğine ait en sevimli, en olağanüstü hatıraların canlı bir sembolü olarak yer alıyordu.

Yol Üstünde Bindenbire o Çocuk Belirdi

Noel yaklaşıyordu. Vakit henüz ikindiydi, Reinhard'la okul arkadaşları lokalde meşeden yapılmış bir masanın etrafına toplanmış oturuyorlardı. Duvardaki lambaları yakmışlardı, çünkü bu altkata karanlık erken çökerdi. Masalarda pek az müşteri

vardı; garsonlar, işsiz, sütunlara dayanmış bekliyorlardı. Salonun bir köşesinde bir kemancı ile bir gitarcı kız oturuyordu. Yüz hatlarından kızın çingene olduğu anlaşılıyordu. Çalgılarını kucaklarına koymuşlar, hiç bir şeyle ilgilenmeden önlerine bakıyorlardı. Üniversitelilerin bulunduğu masada bir şampanya şişesi patlayarak açıldı. Asil tavırlı bir genç, dolu bardağını kıza uzatarak:

"İç benim Bohemyalı güzelim, iç! dedi.

Kız, hiç istifini bozmadan: "İstemem" diye reddetti.

Asilzade, bu defa:

"Öyleyse şarkı söyle!" diyerek kızın kucağına gümüş bir lira fırlattı. Kız parmaklarını siyah saçlarında yavaş yavaş gezdiriyordu. Kemancı kulağına bir şeyler fısıldadı, o ise buna ehemmiyet vermeden başını geriye attı ve sonra çenesini gitarına dayadı:

"Onun için çalmam" dedi.

Reinhard, elinde içki bardağı ile yerinden fırlayıp kızın karşısına dikildi. Kız, ters ters:

"Ne istiyorsun?" diye sordu.

"Gözlerini görmek!"

"Gözlerimden sana ne?"

Reinhard, ateşli batışlarla ona tepeden bakıyordu:

"Çok iyi biliyorum ki, onlar aldatır insanı!"

Kız yüzünü avuçlarının içine almış onu merakla süzüyordu. Reinhard, bardağını dudaklarına götürdü ve:

"Güzel ve günahkar gözlerin için!" diyerek içkiyi yudumladı.

Kız başını kaldırdı ve kırıtarak gülümsedi:

"Ver!.." dedi. Siyah gözlerini, onunkilerden ayırmaksızm bardakta kalanı sonuna kadar içti. Sonra, üç sesli bir akor meydana getirerek, derinden kopan içli bir sesle söylemeye başladı:

Bugün bir bugün, böyle, gerçekten güzelim, ben;
Yarın, ah yarın bile, iz kalmaz hiç birinden.
Ancak şu an, seni ben,
Hep yanımda bulurum, ölmeye gelince de...
Yapa yalnız ölürüm.

Kemancı, seri bir tempoyla ara nağmeyi çalarken yeni bir şahıs topluluğa katıldı.

"Reinhard, seni alıp götürmeye geldim" dedi.

"Ortalarda yoksun, Noel'i unuttun mu yoksa?"

Reinhard: "Noel mi, onun benimle ne alakası var?" dedi.

"Aa! Şuna da bak. Odan baştanbaşa çam ağacı ve Noel pastası kokuyor." Reinhard, bardağı elinden bırakıp kasketine uzandı.

Kız:

"Nereye böyle?" diye sordu.

"Tekrar geleceğim."

Kız, kaşlarını çattı, yavaş bir sesle:

"Ne olur kal, gitme!" diyerek ona manalı manalı baktı.

Reinhard, bir an tereddüt etti ve:

"İmkansız, gitmeliyim" dedi.

Kız, gülerek ona ayağının ucu ile şöyle bir dokundu:

"Git sen de! Bir işe yaramazsın zaten, siz hepiniz aynısınız." diyerek arkasını döndüğü sırada Reinhard, merdivenleri çıkıyordu. Dışarıda hava oldukça kararmıştı. Temiz kış havasını ateşli alnında hissetti. Aydınlatılmış çam ağaçlarının parlak ışıkları yer yer pencerelerden süzülüyordu. Zaman zaman evlerden büyük ve teneke borazanların gürültüsü ve bu arada neşeli çocuk sesleri geliyordu. Bir sürü dilenci çocuk kapıdan kapıya dolaşıyor, merdivenleri tırmanıyor ve kendilerine nasip olmamış zengin evlerine açık buldukları pencerelerden biran olsun bakmayı kar sayıyorlardı. Bu amaçla bir kapı birdenbire açılıyor ve azarlayan sesler bu küçük misafirleri aydınlık evden karanlık sokağa doğru uzaklaştırıyordu. Bir başka evin koridorunda da, eski bir noel şarkısı ezgisi kulağa geliyordu, erkek sesleri arasında bazen da kız çocuklarının berrak sesleri işitiliyordu. Reinhard, bunları duymuyordu bile. Evine geldiği zaman ortalık çoktan kararmış bu-

lunuyordu. Merdivenleri gürültüyle çıktı ve odasına girdi. Hoş bir koku genzini doldurdu; evini hatırladı. Odaya, sanki doğduğu evin noel gecelerine has kokusu sinmişti. Titreyen elleriyle ışığı yaktı, masanın üstünde oldukça büyük bir paket gördü. Açtığı zaman paketten çok iyi tanıdığı çikolatalı pastalar çıktı. Bunlardan bazılarının üstünde kendi isminin baş harfleri şekerle yazılıydı. Bunu Elisabeth'den başkası yapmış olamazdı. Sonra dikilmiş çamaşırlar, mendiller ve manşetler bulunan küçük bir paket çıktı. En altta da annesinin ve Elisabet'in mektupları vardı. Reinhard, evvela ikinci mektubu açtı; Elisabeth, şunları yazıyordu:

"İsminin şekerle yazılmış baş harfleri, pastalar yapılırken annene kimin yardım ettiğini sana elbette hatırlatacaktır. Senin için manşetleri diken de yine ondan başkası değildir. Bu seneki Noel'imizin çok sönük geçeceği belli, annem bile çıkrığını her gece daha dokuz buçukta bir köşeye atıyor. Bu kış bizden uzaktasın; kendimizi çok yalnız hissediyoruz. Ayrılığın yetmiyormuş gibi, hediye ettiğin güzel sesli keten kuşu da geçen pazar ölüvermesin mi? Ona ağladım, halbuki ne kadar iyi bakmıştım hayvancağıza. Hep de akşam güneşi kafesine vurduğu zaman öterdi yavrucak. Bilirsin, çok öttüğü zaman annem kafesinin üzerine, sussun diye, bir bez örterdi. Eski arkada-

şın Erich de arasıra ziyaretimize gelmese evimiz büsbütün ıssız olacak. Hatırlıyor musun, bir gün onun için "Tıpkı pardösüsü gibi kahverengi" demiştin. O, kapıda görünür görünmez hep seni hatırlarım da, bu sözünü o kadar komik bulurum ki.. Fakat bunları anneme yazma, korkarım sonra bana kızar. -Annene Noel için ne hediye ettim, tahmin et bakalım? Bulamadın mı? Ben söyleyeyim: Bizzat kendimi. Senin Erich karakalemle bir portremi yaptı, karşısında mecburen üç defa model olarak durdum, hem de her defasında tam bir saat. Yabancı birinin yüzümü böyle saatlerce seyretmesi hiç de hoşuma gitmedi. Ben böyle bir şey istemiyordum ama annem arzu etti bunu. Bunun Frau Werner için çok büyük sevinç vesilesi olacağını ısrarla söylerdi. Fakat sen sözünde durmadın Reinhard; hani bana masal yazıp gönderecektin? Seni bu yüzden birkaç defa annene de şikayet ettim. O ise her defasmda bana, senin böyle çocukça şeylerden,çok daha mühim işlerin olduğunu söyledi. Fakat ben bu sözlere pek inanmadım; belki de yanılıyorum."

Bundan sonra Reinhard, annesinin mektubunu da okudu. Her ikisini de özenle katlayarak bir tarafa koyduktan sonra evinin hasretini içinde bir defa daha derinden derine hissetti. Bir müddet odasmda bir aşağı bir yukarı gezindi, önce hafifçe, sonra da yarı anlaşılır bir şekilde şunları mırıl-

dandı:

"Aklı başında değildi,
Şaşırmıştı yolunu,
Çocuk yolda durmuş,
Eve çağırıyordu onu."

Reinhard, lokale yaklaştığı zaman içerden keman sesi ve gitarcı kızın şarkısını işitti. Bu arada aşağıdan kapının çıngırağı duyuldu ve karanlıkta birisi sendeleyerek geniş, yarı aydınlık merdivenlerden çıktı. Reinhard, evlerin gölgelediği yol boyunca ilerleyerek lokale girmeden geçip gitti. Bir müddet sonra iyice aydınlatılmış bir mücevherci dükkanına girdi. Burada kırmızı mercandan yapılmış küçük bir haç satın allıktan sonra aynı yoldan geldiği yere döndü. Hemen evinin yakınında partal kıyafetli küçük bir kız gördü. Kız, yüksekçe bir evin önünde durmuş, kapıyı açmak için uğraşıp duruyordu.

Reinhard:

"Yardım edeyim mi?" diye sordu. Çocuk hiç sesini çıkarmadı ama ağır kapı tokmağını bıraktı. Reinhard, kapıyı hemen açıverdi ve:

"Ev sahipleri seni kovarlar sonra, benimle gel, sana Noel pastasını ben vereyim." dedi. Sonra kapıyı tekrar kapadı ve küçük kızı elinden tutarak onunla doğruca evine girdi. Sokağa çıkarken ışığı yanık bı-

rakmıştı.

"İşte pastalar." diyerek kendisince çok kıymetli olan pastaların yarısını kızın eteğine boşalttı. Yalnız, isminin baş harfleri yazılı olanları vermedi.

"Şimdi evine git ve bunlardan annene de ver." dedi. Çocuk çekingen nazarlarla ona baktı. O ana kadar kimseden böyle bir yakınlık görmediği her halinden belli idi ve buna karşılık verecek görgüsü de yoktu. Reinhard, kapıyı açarak ona ışık tuttu, küçük ise, pastaları eteğinde, bir kuş gibi merdivenleri indi ve evinin yolunu tuttu.

Reinhard, sobayı karıştırdı ve tozlanmış mürekkep şişesini masaya koydu, sonra oturup bütün gece annesine ve Elisabeth'e sayfalarca mektup yazdı. Elini sürmediği noel pastasının kalan yarısı, yanıbaşında durup duruyordu. Buna karşılık Elisabeth'in gönderdiği manşetleri koluna takmıştı; tüylü ceketinin kollarında ne de güzel görünüyorlardı. Kış güneşi buzlu pencere camlarından odaya girip de, tam karşısına düşen aynada soluk ve ciddi çehresinin aksini aydınlatıncaya kadar hep böyle oturdu. Evde Paskalya tatili gelince Reinhard, sılaya döndü. Geldiğinin hemen ertesi günü doğruca Elisabet'e gitti. Kendisini güzel ve uzun boylu bir kızın gülerek karşıladığını görünce:

"Ne kadar da büyümüşsün." demekten kendini alamadı. Kız, kızardı ve bu söze

karşılık;

"Hoş geldin" derken, Reinhard'a uzattığı elini şimdi onun avuçlarından usulca kaçırmaya çalıştı. Erkeğin bakışlarında birdenbire bir tereddüt belirdi; çünkü kızın o ana kadar böyle bir hareket yaptığını görmemişti. Şimdi ise aralarına bir yabancılık, bir soğukluk girmiş gibiydi. Bu his, Reinhard'ın her ziyaretinde ve her gün biraz daha kendini belli ediyordu. Ne zaman yalnız kalsalar konuşmalarının hep sessizlikle bölünmesi, Reinhard'a çok dokunuyordu ve bu halin önüne geçmek için delikanlı ne gerekiyorsa yapıyordu. Tatil süresince sürekli bir sohbet konusu bulabilmek için, üniversiteye girdiği ilk aylarda fırsat buldukça meşgul olduğu botanik hakkında kıza bir şeyler öğretmeye başladı. Ona her şeyde itaate alışkın olan ve öğrendiği bu yeni şeylere alaka duyan Elisabeth, bu bilgilerden memnun oluyordu. Hatta birkaç defa, öğrendiklerini yerinde tetkik maksadıyla tarla ve kırlara da gittiler. Dönüşlerinde bitki ve çiçeklerin çanak yapraklarını eve getirirler ve birkaç saat sonra Reinhard, bulduklarını paylaşmak bahanesiyle, tekrar Elisabeth'lere gelirdi. Reinhard, bir ikindi vakti yine böyle bir maksatla geldi. Bu esnada Elisabeth, pencereye oturmuş, Reinhard'ın onlarda hiç görmediği altın yaldızlı bir kafese kanarya otu takmakla meşguldü. Kafeste, dur-

madan kanatlarını çırpan ve cıvıldayarak Elisabet'in elini gagalayan bir kanarya vardı. Bir zamanlar, Reinhard'ın hediye ettiği kuş da, aynı kafesteydi.

Reinhard, gülerek:

"Yoksa benim zavallı keten kuşum öldükten sonra kanarya mı oldu?" diye sordu.

Koltuğunda oturmuş iplik büken anne:

"Hiç keten kuşu kanarya olur mu?" diye söze karıştı.

"Arkadaşınız Erich, onu Elisabeth için bugün öğleyin çiftliğinden gönderdi."

"Hangi çiftliğinden?"

"Ay, siz bunu bilmiyor musunuz?"

"Neyi?"

"Erich'in bir aydan beri babasının Immensee'deki ikinci çiftliğine taşındığını..."

"Fakat bundan bana hiç bahsetmediniz ki."

"Tuhaf doğrusu, siz de arkadaşınızı bir kere olsun sormadınız ki. O, ne sevimli ve ne anlayışlı bir genç."

Anne kahve pişirmek için dışarıya çıktı. Elisabeth, Reinhard'a sırtını dönmüş, kafesi süslemekle meşguldü.

"Bir dakika müsaade edin, hemen bitiyor" dedi.

Reinhard, her zamankinin aksine, sesini çıkarmayınca kız ona döndü. Erkeğin gözlerinde hiç rastlamadığı ani bir hüzün ifa-

desi okunuyordu. Ona yaklaşarak:

"Neyin var Reinhard?" diye sordu.

Reinhard:

"Benim mi?" dedi ve bakışlarını kızın gözlerine çevirdi.

Kız:

"Çok üzgün görünüyorsun" dedi.

Erkek:

"Elisabeth, ben o sarı kuşa hiç tahammül edemiyorum, anladın mı?" diye cevap verdi. Kız onu hayretle süzdü; ne demek istediğini anlamamıştı:

"Ne tuhafsın" dedi. Reinhard, kızın ellerini avuçlarına almıştı. Tam bu esnada annesi odaya girdi. Kadm kahveyi verdikten sonra tekrar çıkrığının başına oturdu. Reinhard ve Elisabeth, topladıkları bitkileri tasnif etmek için bitişik odaya geçtiler. Çiçeklerin erkek organlarını sayıp, yaprak ve çiçekleri büyük bir özenle ayırdılar, kurutmak için her cinsten iki tane alarak büyük bir koleksiyon kitabının arasına yerleştirdiler. Güneşli bir ikindi vaktiydi ve ortalık sessizliğe bürünmüştü. Sadece yan odadan annenin çıkrık gürültüsü geliyordu. Ara sıra da Reinhard'ın, bitkileri sınıflandırırken veya Elisabeth'in acemice telaffuz ettiği Latince kelimeleri düzeltirken çıkardığı hafif ses duyulmaktaydı. Elisabeth, bütün bitki ve çiçekler ayrılıp yerleştirildikten sonra:

"Bende, aksi gibi, yine inci çiçeği eksik"

dedi. Reinhard, cebinden küçük, parşömen, ciltli beyaz bir defter çıkardı. Yarı kurumuş bitkiyi alarak:

"İşte sana bir sap inci çiçeği." dedi. Elisabeth, defterin yazılı sayfalarını görünce sordu: "Yoksa yine masallar mı yazdın?"

Reinhard:

"Bunlar, masal değil." diye cevap vererek defteri ona uzattı.

Bunlar, ekserisi en çok bir sayfa tutan mısralardan ibaretti. Elisabeth, sayfaları arka arkaya çevirdi, yalnız başlıkları okumakla yetiniyordu: Öğretmen Tarafından Azarlanışı, Ormanda Yollarını Kaybettikleri Zaman, Paskalya Masalı, Bana ilk Mektubu Yazdığı Zaman... Hemen hemen hepsi bu şekilde devam ediyordu. Reinhard, kızı incelemeye koyuldu: sayfaları çevirdikçe kızın yüzünde mahcubiyetten doğan bir kızarmanın belirdiğine ve bu halin yavaş yavaş bütün yüzünü kapladığına şahit oldu. Kızın gözlerine bakmak istedi, Elsabeth ise bakışlarını ondan kaçırdı ve sonunda bir şey söylemeden defteri Reinhard'ın önüne bıraktı. Diğeri:

"Onu bana geri verme!" dedi. Kız, teneke kutudan kahverengi bir çiçek aldı ve:

"En sevdiğin bitkiyi içine koyuyorum." diyerek defteri eline sıkıştırdı. Nihayet tatilin son günü, ayrılacakları sabah geldi çattı. Posta arabası evlerinden birkaç sokak ilerdeki duraktan kalkacaktı. Elisabeth, an-

nesine rica ederek, arkadaşını yolcu etmek üzere izin aldı. Kapının önüne çıkınca Reinhard, ona kolunu uzattı, bu şekilde, hiç bir şey konuşmadan kızın yanında yürüdü. Durak yerine yaklaştıkça, uzun sürecek ayrılığa başlamadan önce, kıza muhakkak bir şeyi açıklamak lazım geldiğini daha kuvvetle hissediyordu, öyle bir şey ki, buna, gelecek günlerin bütün saadet ve ümidi bağlı olsun... Fakat ne yazık ki, buna başlangıç olabilecek ilk kelimeyi bir türlü seçemiyordu. Yol bitecek de o kelimeyi yine bulamayacağı hissi onu korkutuyor ve bu yüzden adımlarını gittikçe ağırlaştırıyordu.

Kız:

"Çok yavaş yürüyorsun, St. Marien'in çanları saat 10'u vurdu bile" dedi.

Bu söz yürüyüşünü değiştirmedi. Nihayet heyecandan kekeleyerek:

"Elisabeth, artık beni iki sene göremeyeceksin, acaba tekrar dönüşümde beni şimdiki kadar sevecek misin?" diyebildi.

Kız, evet manasında başını sallayarak, dost nazarlarla onun yüzüne baktı ve bir müddet sonra:

"Seni müdafaa bile ettim" dedi.

"Beni mi? Kime karşı duydun bu mecburiyeti?"

"Anneme karşı. Dün akşam, sen gittikten sonra, uzun uzun senden bahsettik. Annem, artık, senin eski Reinhard, olmadı-

ğını söyledi."

Reinhard, bir an sustu ve sonra kızın ellerini avuçlarına alarak gözlerini onun çocuk gözlerine dikti!

"Ben eskiden ne isem yine oyum. Buna bütün kalbinle inanmanı istiyorum. Bana inanıyorsun değil mi, Elisabeth?"

Elisabeth:

"Evet" dedi.

Delikanlı, kızın elini bıraktı ve onunla son sokağı çabucak döndü. Veda anı yaklaştıkça yüzündeki sevinç ifadesi daha da artıyordu, öyle ki bir ara acelesinden kızın önünden yürümeye başladı.

Kız:

"Nen var Reinhard?" demeye mecbur oldu.

Reinhard: "İçimde bir sır var, çok güzel bir şey!.. Onu iki sene sonra ben dönünce öğreneceksin" diyerek, sevinçten ışıl ışıl yanan gözleriyle kıza baktı. Böyle konuşa konuşa posta arabasına geldiler. Zaten hareket zamanı da gelmişti. Reinhard, kızın elini bir kere daha ellerine aldı:

"Hoşçakal, Elisabeth!" dedi.

" Hoşçakal, sözüne sadık kalacaksın değil mi?"

Elisabeth, "olur" der gibi, başıyla işaret yaptı ve:

"Güle güle!" dedi. Reinhard, biner binmez araba hareket etti. Araba, köşeyi dönerken Reinhard, geri dönüp yavaş yavaş

yürüyen sevgilisine bir defa daha baktı.

Bir Mektup

Bundan hemen hemen iki yıl sonra, Reinhard, önünde bir lamba, bir yığın kitap ve kağıt arasmda oturmuş, beraberce ders çalıştığı bir arkadaşını bekliyordu. Bu esnada merdivende ayak sesleri duyuldu.

"Giriniz!"

Gelen pansiyon sahibesiydi.

"Size bir mektup var, Bay Werner!" dedi ve mektubu vererek dönüp gitti. Reinhard, sıladan dönüşünden beri Elisabeth'e hiç yazmamış ve ondan da mektup almamıştı. Bu mektup da ondan değildi, zarftaki annesinin yazısı idi. Reinhard, açtı ve şunları okudu:

"Sevgili yavrum, her yaşın insan üzerinde kendine has tesirleri muhakkaktır; bu sebeple, gençlik çağında insan hadiseler karşısında daha metin olur, burada, ümit ettiğinden başka şeyler oldu. Eğer benim tanıdığım Reinhard isen bu durum seni elbet üzecektir. Erich, son üç ay içinde iki defa reddedildikten sonra nihayet dün Elisabeth'den olumlu cevabı aldı. Elisabeth, bu hususta bir türlü karar veremiyordu, fakat nihayet iş olacağına vardı. Yaşı da bu iş için ne kadar genç! Düğün hemen yapılacak ve sonra annesi onlarla gidecek."

Bu hadise üzerinden seneler geçti. Bir ilkbahar günü öğleden sonra, azimkar

çehresi güleçten yanmış genç bir adam, gölgeli ve meyilli bir orman yolu boyunca ilerliyordu. Ciddi, gri sözleriyle, biteviye uzayıp giden yolda belirmeye niyeti olmayan bir değişikliği bekliyormuş gibi, ısrarla uzaklara bakıyordu. Nihayet aşağıdan bir at arabasının geldiğini gördü. Yolcu, arabanın yanında yürüyen köylüye sordu:

"Merhaba dostum, bu yol doğru Immensee'ye mi gider?"

Adam:

"Dosdoğru git" diye cevap verdi ve şapkasını arkaya itti.

"Oraya daha çok var mı?"

"Gelmişsiniz bile. Bir sigaranın yarısını içinceye kadar gölü görürsünüz. Efendilerin evi hemen gölün yanındadır."

Köylü geçip gitti, diğeri ağaçların altında daha hızlı yürümeye başladı. Onbeş dakika sonra yolun sol tarafında ağaç gölgeleri birdenbire bitti. Yol, asırlık meşelerin yükseldiği bir yamaç boyunca uzanıyordu. Ağaçların arkasında, uzaklarda, güneşli bir düzlük vardı. Ta aşağılarda göl sakin, koyu bir mavilik içinde idi ve yeşil ışıklı ormanlarla çepeçevre sarılmıştı. Yalnız bir yerde ağaçlar seyrekleşiyor ve görünen manzara arkadaki mavi dağlarla sınırlanıncaya kadar uzayıp gidiyordu. Tam karşıda, ormanların yeşilliği arasında kar gibi beyaz bir manzara göze çarpıyordu; bu, çiçek açmış meyve ağaçları idi. Bunların arasından

kıyıda çiftlik sahibinin evi yükseliyordu; damın kırmızı kiremitleri binayı daha da beyaz gösteriyordu. Bacadan bir leylek havalanarak göl üzerinde bir kavis çizdi.

Yolcu:

"Immensee!" diye bağırdı. Sanki yolculuğunun sonuna gelmiş gibiydi. Çünkü durmuş, ağaçların üzerinden karşı kıyıdaki binayı seyre dalmıştı. Binanın aksi suya vurmuş, titreşip duruyordu. Bir müddet seyrettikten sonra ani bir kararla yoluna devam etti. Yol buradan itibaren yer yer oldukça meyilli devam ediyor ve aşağılarda yeniden ağaçların gölgelerine bürünüyordu. Öyle ki, göl ancak dallar arasındaki boşluklardan görülebiliyordu. Yol bazen da birdenbire dikleşiyor, her iki taraftaki ağaçların yerini sırtlarda yol boyunca uzanan sık yapraklı üzüm bağları alıyordu. Yolun sağında ve solunda arıların sürekli vızıldayarak konup uçtukları çiçek açmış meyve ağaçları da vardı. Böyle yürürken, kahverengi ceketli, iri yapılı bir adam karşısına çıktı. Yaklaşınca, kasketini çıkartıp uzaktan, sallayarak samimi bir eda ile:

"Hoş geldin, kardeşim Reinhard, Immensee'ye hoş geldin!..." dedi.

Reinhard ona:

"Sağ ol Erich, beni karşılamana çok sevindim" diye karşılık verdi. Sonra yaklaşıp, el sıkıştılar. Erich, eski okul arkadaşının ciddi yüzüne dikkatle bakarak:

"O eski neşeli Reinhard, sen misin?" diye sordu.

Reinhard:

"Ta kendisi Erich, sen ise hiç değişmemişsin. Yalnız her zaman olduğundan biraz daha neşelisin" dedi.

Bu sözler Erich'in basit yüz hatlarındaki tebessümü bir kat daha arttırdı. Erich, karşısındakine elini bir defa daha uzatarak:

"Evet, kardeşim Reinhard, beni son gördüğünden beri, biliyorsun ya, piyangoyu ben kazandım." dedi ve sonra ellerini memnuniyetle ovuşturdu:

"Bu sürpriz olacak! Çünkü Elisabeth bunu hiç, hem de hiç beklemiyor!"

Reinhard:

"Bir sürpriz mi dedin? Kimin için?" diye sordu.

"Elisabeth için."

"Elisabeth için mi? Sen ona benim geleceğimden bahsetmedin mi?"

"Hayır, kardeşim Reinhard, seni hiç aklına getirmiyor, annesi de öyle... Sevincimiz bu kez büyük olsun diye, seni onlardan habersiz ben davet ettim. Bilirsin ki, benim hep böyle gizli planlarım vardır."

Reinhard'ın buna canı çok sıkılmıştı, çiftliğe yaklaştıkça nefesi tıkanır gibi oluyordu. Yolun sol tarafındaki bağlar, yerini ta gölün kıyısına kadar uzayan geniş sebze bahçelerine terkediyordu. Bu esnada bir leylek, sebze arıkları arasında çalımla dola-

şıyordu. Erich, ellerini birbirine vurarak:

"Hele şuna bak!" dedi.

"Uzun bacaklı Mısırlı yine benim kısacık boylu fasulyelerimi çalmaya gelmiş!" Leylek, yavaşça havalanarak sebze bahçesinin ta öbür ucundaki, duvarları şeftali ve kayısı dalları ile örtülü yeni bir binanın damına kondu.

Erich:

"Gördüğün yeni bina ispirto fabrikasıdır, iki sene önce ilave ettim. Aynı tesisin daha ilkelini rahmetli babam yaptırmıştı. Büyük babamdan ise sadece oturduğumuz ev kalmıştı, işte zamanla çiftliğe yeni yeni şeyler ilave ediyoruz." Böyle konuşa konuşa geniş bir meydana geldiler. Meydanın iki tarafında işletme binaları vardı, arkada da bahçe duvarları ile çevrili, asıl çiftlik binası görünüyordu. Sıra sıra koyu yeşil porsuk ağaçları ve yer yer leylaklar çiçekli dallarıyla avluyu gölgelemekteydi. Güneşten yanık, yüzleri terlemiş işçiler meydandan geçerken iki arkadaşı selamlıyor, Erich ise ona buna bazı emirler veriyor veya iş hususunda sualler soruyordu. Nihayet eve geldiler. Zeminden oldukça yüksek serin bir verandadan geçerek sol taraftaki loş bir koridora saptılar. Erich, bir kapıyı açtı, buradan geniş bir salona giriliyordu. Karşı pencereyi adeta örten sık yapraklar her iki tarafta yeşil bir loşluk oluşturuyordu. Ardına kadar açık iki kanatlı kapı ba-

har güneşinin ılık ışıklarını bu yeşillikler arasından içeriye süzüyordu. Ve yine bu kapıdan, içinde bakımlı çiçek tarhları bulunan ve duvarları yapraklarla örtülmüş bir bahçe görünüyordu. Bahçeyi ikiye ayıran yoldan da gölü ve bunun ötesinde de ormanları görmek olası oluyordu. İki arkadaş içeriye girince çiçek kokularını taşıyan bir hava yüzlerine çarptı. Bahçe kapısının önündeki terasta beyaz elbiseli, henüz genç kızlık edasını kaybetmemiş olan bir kadın oturuyordu. Gelenleri karşılamak üzere yerinden kalktı, fakat yarı yola gelmeden birdenbire olduğu yerde kalakaldı ve yabancıya sabit bakışlarla uzun uzun baktı. Diğeri ise ona gülerek elini uzattı.

Kadın:

"Reinhard!" diye bağırdı, aman Tanrım, demek sensin! Çoktandır birbirimizi görmemiştik."

Erkek:

"Evet, çoktandır." dedi ve başka bir şey söylemedi. Çünkü onun sesini işitince yüreğinde derin bir sızı duymuştu, işte şu anda, karşısında durup seyrettiği bu güzel varlık senelerce önce, son ayrılışında, hoşçakal dediği o genç kızın ta kendisi idi..

Sevinci yüzünden okunan Erich, arkada, kapının yanında kalmıştı.

Elisabeth'e:

"İşte, Elisabeth, hiç, ama hiç beklemediğin bir kimseyi getirdim!"

Kadın ona kardeş şefkati taşıyan nazarlarla baktı ve:

"Ne kadar iyisin, Erich" dedi.

O, kadının narin ellerini muhabbetle avuçlarına aldı ve:

"Bak, bizim yanımıza bir kere geldi ya artık onu kolay kolay bırakmayacağız" dedi. Çoktandır ev hayatından uzak yaşadı, onu buna alıştıralım. Bak, ne kadar resmi ve yabancı davranıyor. Elisabeth'in ürkek bir bakışı Reinhard'ın yüzünde gezindi.

Reinhard:

"Uzun zaman ayrı yaşadık, belki ondandır" dedi. Tam o sırada annesi elinde bir sepetle kapıdan girdi, Reinhard'ı görünce:

"Aman, Bay Werner gelmiş," dedi, "Ne kadar şaşırdık, ne kadar sevindik."

Konuşma, böylece soru ve cevaplarla normal mecrasına girerek devam etti. Kadınlar işlerinin başına geçmişler, Reinhard kendisi için hazırlanan meyvelerden yiyor, Erich de, lüle taşı piposunu yakmış tüttürerek onunla konuşuyordu. Ertesi gün Reinhard'ı aldı, tarlaları, üzüm bağlarını, şerbetçi otu bahçelerini ve ispirto fabrikasını göstermek için evden çıkardı. Her şey iyi düzenlenmişti: Tarlalarda ve fabrikada çalışan bütün işçilerin yüzlerinden sıhhat fışkırıyor ve memnuniyet okunuyordu, öğle olunca ev halkı bahçeye bakan salonda toplandı. Yemek yendikten sonra ak-

şama kadar zaman hep beraber geçirildi, yalnız akşam yemeğinden birkaç saat önce Reinhard, öğleden önce olduğu gibi, çalışmak üzere odasına çekildi. Halk dilinde yaşayan şiir ve türküleri senelerden beri toplamakla meşguldü ve şimdi de hazinesini, çevreden aldığı ilhamlarla zenginleştirmeye ve bir düzene koymaya çalışıyordu. Elisabeth, her zaman sessiz ve nazikti. Erich'in bir an üzerinden eksik etmediği ilgisini minnet, hatta şükranla karşılıyordu. Ve Reinhard, eskiden neşe dolu bir çocuk olan Elisabeth'in bu kadar sakin bir kadın olmasına içinden şaşıyordu. Geldiğinin ikinci gününden beri akşamları göl kenarında bir gezinti yapmayı adet edinmişti. Yol, hemen bahçenin aşağısından geçiyordu. Yolun bitiminde, burcun ileri doğru çıkıntı teşkil ettiği bir yerde, yüksek kayın ağaçlarının gölgelediği bir bank dururdu; Elisabeth'in annesi bunu, "Akşam Bankı" diye isimlendirirdi. Çünkü bu bank, güneşin batışını seyretmek için ekseri akşamlar oturulan yerdi; batıya bakardı.

Bir akşam, Reinhard, böyle bir gezintiden dönerken yağmura tutuldu. Su kenarındaki bir ıhlamur ağacının altına sığınmak istedi, fakat az sonra düşmeye başlayan ağır damlalardan kurtulamadı. Ne yapsa boştu, iliklerine kadar ıslanmış olarak gerisin geri geldiği yere yürümeye başladı. Hava kararmak üzereydi, yağmur ise gittikçe

hızını artırıyordu. Akşam Bankı'na yaklaşınca parıldayan "kayın gövdeleri arasında beyaz elbiseli bir kadın siluetini görür gibi oldu. Sanki birini bekliyormuş gibi bir hali vardı, Reinhard, yaklaştı, o hala hareketsiz, olduğu yerde duruyordu. Onu Elisabeth'e benzetti. Yetişmek ve alıp eve götürmek için adımlarını çabuklaştırınca, kadın dönüp karanlıklara karıştı. Reinhard, buna bir anlam veremedi. Elisabeth'e kızar gibi oluyor, sonra, "Yoksa o değil miydi?" diye şüpheye düşüyor, fakat bunu ona sormaya da cesaret edemiyordu. Hatta geri dönünce, Elisabeth'in bahçeden gelişini görmemek için salona bile girmedi.

"Bunu annem istedi."

Birkaç gün sonra, yine bir akşam vakti, ev halkı, her zaman olduğu gibi, bahçeye bakan salonda oturuyordu. Kapılar açıktı, güneş, gölün öbür tarafındaki ormanın arkasında kaybolmak üzereydi. Köyde oturan bir arkadaşından, öğleden sonra gelen halk şarkılarını okuması için Reinhard'a rica ettiler. Odasına gitti, biraz sonra elinde tertemiz yazılmış sayfalardan oluşan bir kağıt tomarıyla geldi. Elisabeth, Reinhard'ın yanında olmak üzere, herkes masaya oturdu.

Reinhard:

"Bakalım, ne çıkarsa bahtımıza; çünkü ben bunları henüz okumadım" dedi.

Elisabeth, elle yazılmış tomarı açtı ve "Bunların hepsi nota, şarkı halinde söyle-

men lazım, Reinhard" dedi.

Bunun üzerine Reinhard, önce Tiroller'den birkaç halk türküsü okudu, okurken melodiye bir kat daha hareket ve canlılık katıyordu. Bu küçük topluluğu genel bir neşe sarmıştı.

Elisabeth:

"Bu güzel türküleri kim bestelemiş acaba?" diye sormaktan kendini alamadı.

Erich:

"Aman canım, kimlere ait olduğunu insan dinlerken anlıyor zaten; terzi çırakları, berberler ve buna benzer ayak takımının harcı bunlar..." dedi.

Reinhard, dayanamadı:

"Bunlar bestelenmezler, kendiliğinden doğarlar; gökten inerler; kırlarda uçuşan beyaz iplikçikler vardır hanı, tüy gibi her tarafa dağılırlar, işte bu türküler de öyledir; binbir yerde aynı zamanda terennüm edilirler. Istırap ve sevincimizin en hakiki ifadesini işte bu türkülerde buluruz; sanki onlarda hepimizden birer parça vardır."

Başka bir kağıt alarak okumaya başladı:

"Yüksek dağların doruğundaydım..."

Elisabeth, atıldı:

"Bu parçayı ben de biliyorum, ver bakayım Reinhard, sana eşlik etmek istiyorum." Beraberce söylemeye başladılar. Melodi o kadar büyüleyici idi ki, bir insan tarafından vücuda getirilebileceğine asla inanılamazdı. Elisabeth, kısık çıkıyormuş hissini

veren alto sesiyle, Reinhard'ın tenoruna ikinci sesi söyleyerek uyuyordu. Anne ise oturmuş, elindeki dikişten başka bir şeyle ilgilenmiyordu. Erich, ellerini kenetlemiş, hem düşünüyor, hem dinliyordu. Türkü bitince Reinhard, kağıdı bir tarafa koydu. Akşamın sessizliğinde göl kıyısından sürülerin çıngırak sesleri geliyordu; gayri ihtiyari kulak kabarttılar: Bir çocuk, güzel sesiyle şu türküyü söylüyordu:

"Dağların doruğundan
Derin vadiye baktım."

Reinhard, gülümsiyerek:

"İşitiyor musunuz? Türküler işte böyle ağızdan ağıza yayılır." dedi.

Elisabeth ilave etti:

"Bu türkü bu civarda çok söylenir."

Erich ise:

"Evet, yine o çoban soytarısı düveleri gütmekten dönüyor." dedi.

Çıngırak sesleri çiftlik binalarının arkasında kayboluncaya kadar bir süre daha öylece dinlediler.

Reinhard:

"Bunlar çok eski melodilerdir, ormanın yeşilinde saklıdırlar, kim tarafından bestelendiklerini de ancak Tanrı bilir" diyerek yeni bir sayfa daha çıkardı. Hava artık kararmaya başlamış, gurubun kızıllığı köpük gibi gölün öbür tarafındaki ormanın üzeri-

ne çökmüştü. Reinhard, kağıdı açtı, Elisabeth de kağıdın bir tarafına elini koyarak, beraberce incelemeye başladılar. Reinhard, okumaya koyuldu:

"Anamdı bunu isteyen,
"ötekine var" diyen.
Gönlümce sevdiğimi,
Unut diyorlar şimdi;
Çıkmıyor ki, gönülden.
Kabahatlidir annem,
İyi etti diyemem,
Bir yol ki doğru yoldu,
Bugün bir günah oldu;
Neylesem ben, neylesem?
Gururumdu, şevkimdi,
Bana dert oldu şimdi...
Ah, nolaydı kaçaydım,
Ah, varıp el açaydım,
Şu boz dağdan ileri."

Reinhard, okuduğu müddetçe kağıdın hafif hafif titrediğini hissetmişti. Bitirince, Elisabeth, yavaşça sandalyesini geri çekti ve sessizce bahçeye indi. Annesi gözleriyle onu takip etmekteydi. Erich, arkasından gitmek istediyse de anne:

"Elisabeth'in dışarıda işi var" deyince bundan vazgeçti. Akşam, dışarıda yavaş yavaş bahçe ve gölün üzerine çökmüştü. Pervaneler, çiçek kokularının daha kuvvetle hissedildiği açık kapılardan uçuşarak

geçiyor, dereden kurbağa sesleri yükseliyor, pencerenin hemen altından ve bahçenin derinliklerinden bülbül şakımaları duyuluyordu. Ay, ışıklarını ağaçlar üzerine serpiyordu. Reinhard, Elisabeth'in yapraklar arasında kaybolduğu noktaya bir müddet daha baktı. Sonra kağıtlarını topladı ve oradakileri selamlayarak dışarı çıktı; göle doğru indi. Ormanlarda mutlak bir sükûnet hasıl olmuş ve gölgeler ta göle kadar uzanmıştı. Ay ışığı gölün ortasında gittikçe solgunlaşarak kayboluyordu. Ağaçlar arasında ara sıra hafif bir hışırtı oluyordu; fakat bu rüzgar değildi; bu, yaz gecelerine has bir nefes alıştı. Reinhard, hızını kesmeden sahil boyunca ilerliyordu. Kıyıdan bir taş atımı kadar uzakta beyaz bir nilüferin yüzdüğünü gördü. Çiçeği daha yakından görmek arzusu, bir anda benliğini sarmıştı. Elbiselerini çıkardı ve suya girdi. Göl sığdı, keskin su bitkileri ve sivri taşlar ayaklarına batıyor, fakat o hala yüzülebilecek bir derinliğe kavuşamıyordu. Sonra birdenbire ayağının altında bir boşluk peyda oldu, sular onu ansızın örtüverdi. Tekrar su yüzüne çıkıp nefes alıncaya kadar bir müddet geçti. Kol ve bacak hareketleriyle, nereden suya girdiğini anlayıncaya kadar, bir zanan yüzdü Bu arada tekrar nilüferi de gördü, çiçek parlak ve iri yapraklar arasında durup duruyordu. Yavaş yavaş ona doğru yüzdü, her kol atışında sıçrayan

damlalar ay ışığında parıl parıl parlıyordu. Sanki çiçekle aralarındaki mesafe hep aynı kalıyormuş gibi çeldi ona. Arkasına baktı, sahil hep o belirsiz loşluk içindeydi. Gayreti elden bırakmayarak bütün kuvvetiyle aynı istikamette yüzdü. Nihayet çiçeğe o kadar yaklaştı ki, onun ay ışığında gümüş gibi parlayan yapraklarını iyice görebildi. Fakat aynı zamanda kendisini sanki bir ağa tutulmuş zannetti; ta dipten yükselen kaygan bitki sapları, çıplak vücuduna sarılıyordu. Yabancısı olduğu su, simsiyah etrafını sarmıştı; birdenbire arkasında bir balığın sıçrayışını işitti; tanımadığı bu gölde kendini tehlikede hissetti. Vücuduna sarılmış bitkileri zorla koparark, nefes nefese karaya doğru yüzmeye başladı. Sahile çıkıp tekrar göle bakınca nilüferin eskisi gibi yapayalnız siyah derinliklerin üzerinde yüzdüğünü gördü. Giyindi ve yavaş yavaş eve doğru yürüdü. Bahçeden salona girince, Erich ve anneyi ertesi gün başlayacak olan bir seyahatin hazırlıklarıyla meşgul buldu. Anne, onu görünce:

"Geceleyin böyle geç vakitlere kadar nerelerdeydiniz?" diye sordu.

O ise:

"Ben mi? Gölde bir nilüfer vardı, onu yakından görmek istedim, ama başaramadım" diye cevap verdi.

Erich, sordu:

"Amma da anlaşılmaz adamsın; nilüfer-

le ne işin vardı, Tanrı aşkına?"

Reinhard:

"Bir zamanlar onu tanırdım, fakat aradan o kadar çok zaman geçti ki..." dedi.

Ertesi gün öğleden sonra Reinhard ve Elisabeth, gölün karşı kıyısında gezmeye çıkmışlardı. Yol bazen bir çalılıktan geçiyor, bazen da göl seviyesinden oldukça yüksek kıyı boyunca devam ediyordu. Elisabeth, Erich ve annesinin ayrı bulunacakları müddet zarfında Reinhard'ı civarda gezdirmek vazifesini üzerine almıştı. Muhitin en güzel manzaralarını, bilhassa diğer kıyıdan çiftliğin nasıl göründüğünü ona gösterecekti. Bunun için durmadan dolaşıyorlardı. Sonunda Elisabeth yoruldu ve dalların gölgelediği bir yer bulup oturdu. Reinhard ise, bir ağaç gövdesine yaslanmış, onun karşısında duruyordu. Bir ara ormanın derinliklerinden bir guguğun ötüşünü işitti; bütün bu olanlar, vaktiyle bir defa daha aynı şekilde cereyan etmiş bir hatıra halinde zihinde canlandı. Kadına garip bir gülümsemeyle baktı ve:

"Yine çilek toplayalım mı?" diye sordu.

"Şimdi çilek vakti değil ki..."

"Fakat çilek mevsiminin gelmesine şurada ne kaldı ki?.."

Elisabeth, bir şey söylemeden, hayır manasında başını salladı, sonra ayağa kalktı ve her ikisi, gezintilerine devam ettiler.

Yanyana yürüdükleri müddetçe erkek gözlerini kadından bir türlü ayıramıyordu, zira yürüyüşü o kadar güzeldi ki, insanda, elbiseleri kendisini bir kanat gibi taşıyormuş hissini uyandırıyordu. Delikanlı, gayri ihtiyari, onu tam manasıyla seyredebilmek için sık sık duraklıyordu. Böylece yabani çalılarla örtülü geniş bir sahaya geldiler. Buradan köye kadar arazi düz bir şekilde uzanıyordu. Reinhard, eğilip yerdeki bitkilerden bir tutam kopardı. Tekrar doğrulduğu zaman yüzünde onu derinden saran bir ıstırabın ifadesi okunuyordu.

"Bu çiçeği tanıyor musun?" diye sordu. Kadın, kendisine soru dolu bir bakış fırlatarak:

"O mu? Bir Erika(1)... Bundan ormanda çok toplardım." dedi.

Reinhard:

"Evde eski bir defterim var, bir zamanlar buna bir sürü şarkı ve mısra karalamayı adet edinmiştim. Fakat uzun zamandır mevzu bulamıyorum. Böyle bir Erika da işte o defterin arasında var, ama çoktan kurumuş. Vaktiyle onu bana kim vermişti biliyor musun?"

Kadın, bir şey söylemeden, başıyla evet işareti yaptı, bu arada gözlerini kaldırmadan hep erkeğin elindeki çiçeğe bakıyordu. Bir müddet böyle kaldılar. Kadın yukarı bakınca erkek, onun gözlerinde yaş tanelerinin birikmiş olduğunu gördü.

"Elisabeth..." dedi.

"Gençliğimiz o mavi dağların ardında kaldı. O günler nerede şimdi?..."

Artık daha başka bir şey konuşmadılar. Yan yana, derin bir sessizlik içinde göle doğru indiler. Havada bir sıkıntı vardı; batıdan siyah bir bulut kümesi yükseliyordu. Elisabeth, adımlarını çabuklaştırarak:

"Neredeyse fırtına çıkacak." dedi.

Reinhard, bu sözü baş işaretiyle tasdik etti. Kıyıda bıraktıkları kayığa bir an önce ulaşmak için acele acele yürüdüler. Su üstünde ilerlerken Elisabeth elini kayığın kenarına dayamış duruyordu. Reinhard, hem kürek çekiyor hem de gözlerini ondan ayırmıyordu. Elisabeth ise gözlerini ondan kaçırarak hep uzaklara bakıyordu. Erkeğin bakışları hep kadının ellerine kayıyor ve bu eller, sahibinin yüzünde gizlenen ifadeyi açığa vuruyordu. Bunlar, muhtemelen, geceleri ızdırap dolu bir kalbin üzerinde kalan ve gizli bir acının izlerini taşıyan ellerdi, işte Reinhard, o güzel ellere bakarken hep bunları düşünüyordu. Elisabeth, ellerinin seyredildiğini hissedince, onları kayığın kenarından yavaşça suya bıraktı. Çiftliğe döndükleri zaman kapının önünde bir bileyici arabasıyla karşılaştılar; siyah kıvırcık saçları yüzüne dökülmüş olan bir adam gayretle çarkı çeviriyor ve bu arada dişleri arasından bir Çingene melodisi mı-

rıldanıyordu. Arabayı çeken köpek, hala soluyup duruyordu. Avluda yüz hatları şaşkınlık ifade eden pejmürde kıyafetli bir kız da vardı. Elisabeth'i görünce elini açıp bir şeyler istedi.

Reinhard, elini cebine attı, fakat Elisabeth, ondan daha çabuk davranıp kesesinde ne varsa dilenci kızın açık avucuna boşalttı. Sonra geri dönüp koşar adımlarla oradan uzaklaştı. Reinhard, onun hıçkıra hıçkıra merdivenleri çıktığını işitti. Elisabeth'in arkasından gitmek istediyse de bir an durdu ve merdivenlere kadar gelmişken oracıkta kaldı. Çingene kız, aldığı sadaka avucunda, olanlara lakayt bir ifade ile hala avluda duruyordu.

Reinhard:

"Daha ne istiyorsun?" diye sordu. Kız, irkildi.

"Bir şey istediğim yok" şeklinde cevap verdi ve sonra, başını ona doğru çevirerek, şaşkın gözlerle onu iyice bir süzdü ve yavaş yavaş kapıya doğru yürüdü. Reinhard, arkasından seslendiyse de, diğeri oralı olmadı; başı önünde kolları göğsü üzerinde çaprazlanmış bir vaziyette avludan geçip gitti.

"Ölmeye gelince de,
Yapayalnız ölürüm."

O eski şarkı genç adamın kulağında çın-

ladı. Bir an nefesi kesilir gibi oldu; kısa bir müddet daha olduğu yerde kaldıktan sonra dönüp odasına çıktı. Çalışmak için oturdu, fakat zihni karmakarışıktı. Kendisini bir saat kadar çalışmaya, zorladı, ama ne mümkün... Sonunda aşağıdaki oturma odasına indi. Orada kimsecikler yoktu, her köşede yalnız gurup vaktinin serinliği hakimdi; Elisabeth'in dikiş masasında öğleden sonra boynuna bağladığı kırmızı kurdele duruyordu. Onu eline aldı, fakat duyduğu acı hisle tekrar yerine bıraktı. Huzursuzluk içinde çırpınıyordu, doğru göl kenarına gidip bağlı duran kayığı çözdü, karşıya geçip, Elisabeth'le az önce gezdikleri bütün yollarda tekrar yürüdü. Eve döndüğü zaman hava kararmıştı; avluda atları çayıra götürmek isteyen arabacı ile karşılaştı; yolcular biraz evvel dönmüşlerdi. Kapıdan girerken Erich'in bahçede bir aşağı bir yukarı gezindiğini gördü. Arkadaşının yanına gitmek istemedi; bir an durakladıktan sonra, merdivenleri sessizce çıkıp odasına girdi. Pencerenin yanındaki koltuğa oturdu ve aşağıda, porsuk ağacı dalları arasından öten bülbülü dinliyormuş gibi bir hal takındı; fakat aslında kalbinin çarpışından başka ses duyduğu yoktu. Artık alt kat tam bir sessizliğe bürünmüştü ve gece sürekli ilerliyordu, ama o hiçbir şeyin farkında değildi. Saatlerce hep böyle oturdu. Nihayet ayağa kalkıp açık pencerenin kenarına iliş-

ti. Gece yağan çiğ, yapraklardan damlıyordu, bülbül artık ötüşünü kesmişti. Gecenin derin maviliğini doğuda yavaş yavaş beliren solgun, sarı ışıklar kaplıyordu; serin bir rüzgar çıkmış, Reinhard'ın ateşli alnını okşuyordu; ilk tarla kuşu da yuvasından neşeyle dopdolu uçtu. Reinhard, ani bir kararla dönüp çalışma masasma gitti; bir kalem aradı ve bulunca da oturup beyaz bir kağıda birkaç satır, karaladı. İşini bitirince şapkasını ve bastonunu aldı, yazdığı kağıdı aynı yerde bıraktı ve kapıyı yavaşça açarak alt katın koridoruna indi. Sabahın ilk aydınlığı her köşede iyiden iyiye belli oluyordu. Hasırın üzerine uzanmış uyuyan kediye eski alışkanlıkla elini uzattı ve kedi gerinerek döndü, sırtını kabartıp kendine uzanan bu ele dayandı. Bahçede ise serçeler, cıvıltılı konserlerine çoktan başlamışlar, gecenin geçtiğini her tarafa duyurmak istiyorlardı. Reinhard, bu sırada evde bir kapının açıldığını farketti: merdivenleri inen biri vardı ve başını kaldırıp bakınca karşısında Elisabeth'i buldu. Elisabeth, elini onun koluna koydu, dudakları kıpırdadı, fakat hiç bir ses işitilmedi. Nihayet:

"Demek bu, son gidişin olacak" diyebildi.

"Bunu biliyorum," beni boşuna teselliye kalkışma; bir daha gelmeyeceksin, değil mi?"

Reinhard:

"Evet, dedi, asla."

Elisabeth'in elleri yana sarktı, bir şey söyleyecek takati kalmamıştı. Erkek, koridordan geçerek kapıya doğru ilerledi ve bir kere daha dönüp ona baktı. O ise olduğu yerde hareketsiz kalmış, sönük gözlerle genç adama bakıyordu. Reinhard, ona doğru bir adım atarak kollarını uzattı. Sonra kendini zorlayarak, geriye döndü ve çıkıp gitti. Dışarıda, sabahın ilk ışıkları altında, tdoğa bütün canlılığı ile insanı cezbediyor, örümcek ağlarına asılı kalan çiğ taneleri pırıl pırıl parlıyordu. Bir daha geri dönüp bakmadı; acele adımlarla yoluna devam etti; gitgide çiftlik, uzakların karanlığında kayboldu, önünde ise, alabildiğine geniş bir hayat uzanmaktaydı.

İhtiyar

Artık ayın ışıkları pencereden çekilmiş ve tamamen karanlıkta kalmıştı; fakat ihtiyar hala kenetlenmiş elleriyle koltuğunda oturuyor ve gözlerini yere dikmiş düşünüyordu. Odanın karanlığı onu yavaş yavaş bir göl manzarası halinde sarıyordu; karanlık dalgalar halinde, sular birbirini kovalayarak uzanıyor ve ihtiyar, bunların nerelere kadar uzandığını seçemiyordu. Gözlerinin önünde sadece geniş yapraklar arasında tek başına kalmış beyaz bir nilüferin hayali canlanıyordu. Odanın kapısı açıldı ve içeriye parlak bir ışık doldu, ihtiyar:

"İyi ki, geldiniz, Brigitte" dedi, "lambayı masanın üzerine bırakın."

Sonra koltuğunu masaya yaklaştırarak açık duran kitaplardan birini eline aldı ve bir zamanlar gençliğinin bütün kudretini harcadığı araştırmalarına dalıp gitti.

[1] Erika: Süpürgeotugillerden bir çiçek.

Theodor STORM

Kır Atlı

(Beş Öykü)

Yeşil Elma Yayıncılık

www.tastablet.com

Theodor Storm

Kır Atlı

Hauke, fırtınanın içinde, 'Çocuğum! Ah Elke; sadık Elke!' diye bağırdı. O zaman, yine önündeki seddin büyük bir parçası koparak aşağıya yuvarlandı ve arkasından gürültüyle deniz saldırdı. Aşağıda bir daha, atın başıyla araba tekerleklerinin dehşetli altüst oluşla yukarı fırladıklarını ve sonra kaynayarak çamurun içinde battıklarını gördü. Tek başına seddin üzerinde kalan atlının büyümüş gözleri başka bir şey görmedi. Kendi kendine, yavaşça, 'Her şeyin sonu bu!'

'Tanrım, beni al; başkalarını esirge!' diye ekledi.

Bir mahmuz daha; kır atın, fırtına ve dalgaların üzerinde yükselen bağırması, sonra aşağıdan, yuvarlanan dalgalardan gelen boğuk bir ses, kısa bir direnme...

yeşil elma yayıncılık

ISBN:978-605-4226-07-

